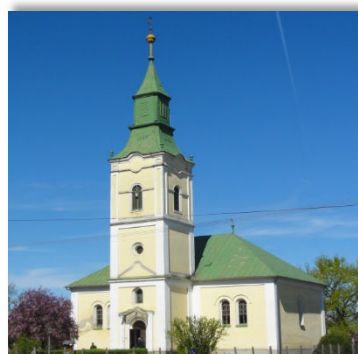
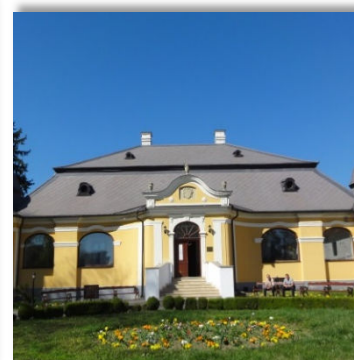

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervének készítéséhez

Megalapozó
vizsgálatok

*„Helyzetfeltáró
dokumentum”*

Tervező:

URBAN Linea
Tervező és Szolgáltató Kft.
(C-15 – 1140)

2019.

Külzetlap

Településrendező tervező:

.....
Labbancz András
okl. településmérnök
terület-, és településfejlesztési
szakértő
TT-15 – 0378

Tervező munkatárs:

.....
Ugochukwu Georgina
településtervező,
terület- és településfejlesztési
szakértő

Társadalompolitikai szakértő:

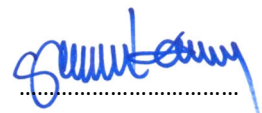
.....
Papp György
társadalompolitikai szakértő

Környezetmérnök:

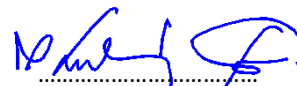
.....
Szalai Sándor
környezetmérnök,
környezetvédelmi-ökológus,
vízellátás-csatornázás szakmérnök,
SZKV-hu; SZKV-le;
SZKV-vf; SZKV-zr
mksz: 15/0640.
nj.sz: 939/2004.

Közmű tervező:

.....
Gellén László
tervező
mksz: 15-0164; nj.sz.:BSZFG
nj.sz.: TV;

Közlekedés vezető-tervező:

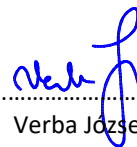
Kulcsár Gusztáv
vezető-tervező
mksz.:15-0300
nj.sz.: TKö

Tájépítész:

Keresztesné Pataky Orsolya
Okl. tájépítésmérnök
TK-05-0430

Elektromos tervező:

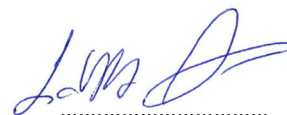
Verba József
Vezető tervező
TE-15-0076

Régészeti szakértő:

Dr. Bálint Marianna
régészeti szakértő
szakértői nyilvántartási szám:
FKTANH

Ügyvezető igazgató:

Labbancz András

Tartalomjegyzék

Külzetlap

Tartalomjegyzék

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	8
1.1.1. A település térségi szerepe	9
1.1.1.1. Országos szerepkör	10
1.1.1.2. Régiós szerepkör	10
1.1.2. A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése	11
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Településfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	14
1.2.1. EU 2020 stratégia	15
1.2.2. Országos Fejlesztési és Településfejlesztési Konceptió (OFTK)	16
1.2.3. Szabolcs-Szatmár Bereg megye területfejlesztési koncepciója	19
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	25
1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)	26
1.3.2. Szabolcs-Szatmár Bereg megye Területrendezési Terve (MTrT)	27
1.3.2.1. MTrT térségi övezetek érintettsége, a település közigazgatási területre	28
1.3.2.2. Megyei terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó irányelvek, ajánlások	35
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	43
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	55
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált területfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	56
1.5.1.1. Településfejlesztési koncepció	56
1.5.1.2. Integrált Településfejlesztési Stratégia	57
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	57
1.6. A település településrendezési előzményeinek vizsgálata	58
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	59
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei	59
1.7. A település társadalma	60
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	61
1.7.1.1. Demográfia, népesség	61
1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel	75
1.7.1.3. Képzettség	76
1.7.1.4. Foglalkoztatottság	77
1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok	79
1.7.1.6. Életminőség	80
1.7.1.7. Lakásállomány	82
1.7.2. Térbeli- társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok	84
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők	84
1.7.3.1. Testvérvárosok	85
1.7.3.2. Vallási felekezetek	85
1.7.3.3. Civil szervezetek	85
1.8. A település humán infrastruktúrája	87
1.8.1. Humán közszolgáltatások	88
1.8.1.1. Oktatás-nevelés	88
1.8.1.2. Egészségügy és szociális közszolgáltatások	93
1.8.1.3. Közösség, művelődés, kultúra	97
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	105
1.9. A település gazdasága	108

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

1.9.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre	109
1.9.2.	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelései	113
1.9.3.	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	119
1.9.3.1.	Elérhetőség	119
1.9.3.2.	Munkaerő képzettsége	119
1.9.3.3.	K+F+I	119
1.9.3.4.	Üzleti infrastruktúra	119
1.9.4.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	120
1.10.	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	121
1.10.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	122
1.10.2.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	130
1.10.2.1.	Az önkormányzati területfejlesztési tevékenységek	130
1.10.2.2.	Az önkormányzat intézményrendszere	134
1.10.3.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	134
1.10.4.	Foglalkoztatáspolitikai	135
1.10.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás	136
1.10.6.	Intézményfenntartás	137
1.10.7.	Energiagazdálkodás	138
1.11.	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	139
1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata	142
1.12.1.	Természeti adottságok	143
1.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet	146
1.12.2.1.	Tájtörténeti vizsgálat	146
1.12.2.2.	Tájhasználat értékelése	150
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	151
1.12.3.1.	Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	151
1.12.3.2.	Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték	152
1.12.3.3.	Ökológiai hálózat	156
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	156
1.13.	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	158
1.13.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	159
1.13.1.1.	Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek	159
1.13.1.2.	Zöldfelületi ellátottság értékelése	164
1.13.2.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	164
1.14.	Az épített környezet vizsgálata	165
1.14.1.	Terület-felhasználás vizsgálata	166
1.14.1.1.	A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata	166
1.14.1.2.	Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és minőségi osztályok	176
1.14.1.3.	Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	177
1.14.1.4.	Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolat)	178
1.14.1.5.	Alulhasznosított barnamezős területek	180
1.14.1.6.	Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	181
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata	182
1.14.2.1.	Telekmorfológia és telekméret vizsgálat	182
1.14.2.2.	Tulajdonjogi vizsgálat	184
1.14.3.	Önkormányzati tulajdon kataszter	184
1.14.4.	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	186
1.14.5.	Az építmények vizsgálata	187
1.14.5.1.	Funkció, kapacitás	187
1.14.5.2.	Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)	187
1.14.5.3.	Magasság, szintszám, tetőidom	188

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

1.14.5.4.	Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	189
1.14.6.	Az épített környezet értékei	190
1.14.6.1.	Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag	190
1.14.6.2.	Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	197
1.14.6.3.	Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	206
1.14.6.4.	Világörökségi és világörökségi várományos terület	208
1.14.6.5.	Műemlék, műemlékegyüttes	208
1.14.6.6.	Műemlékvédelem sajátos tárgyai, történeti kert, temető és temetkezési emlékhely	211
1.14.6.7.	Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet	212
1.14.6.8.	Nemzeti emlékhely	212
1.14.6.9.	Helyi védelem	212
1.14.7.	Az épített környezet konfliktusai, problémái	214
1.15.	Közlekedés	216
1.15.1.	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	217
1.15.2.	Közúti közlekedés	217
1.15.3.	Közösségi közlekedés	220
1.15.3.1.	Közúti közlekedés	220
1.15.3.2.	Kötőpályás közlekedés	221
1.15.4.	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	222
1.15.5.	Parkolás	222
1.16.	Közművesítés	224
1.16.1.	Vízi közművek	225
1.16.1.1.	Vízgazdálkodás és vízellátás	225
1.16.1.2.	Szennyvízelvezetés	228
1.16.1.3.	Üzemek vízellátása	231
1.16.1.4.	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	233
1.16.2.	Energia	240
1.16.2.1.	Energiagazdálkodás és energiaellátás	240
1.16.2.2.	Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	246
1.16.2.3.	Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	247
1.16.3.	Elektronikus hírközlés	249
1.17.	Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	251
1.17.1.	Talaj	252
1.17.2.	Felszíni és felszín alatti vizek	253
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelem	258
1.17.4.	Zaj és rezgésterhelés	261
1.17.4.1.	Zajterhelés hatásai	261
1.17.4.2.	Zajforrások	261
1.17.4.3.	Város zajhelyzete	262
1.17.5.	Sugárzás védelem	263
1.17.6.	Hulladékkezelés	264
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés	265
1.17.8.	Ár,- és belvízvédelem	266
1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	267
1.18.	Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	268
1.18.1.	Építésföldtani korlátok	269
1.18.1.1.	Alábányászott területek, barlangok és pincék területei	269
1.18.1.2.	Csúszás-, süllyedésveszélyes területek	269
1.18.1.3.	Földrengés veszélyeztetett területei	269
1.18.2.	Vízrajzi veszélyeztetettség	271
1.18.2.1.	Árvízveszélyes területek	271
1.18.2.2.	Belvízveszélyes területek	271

1.18.2.3.	Mélyfekvésű területek	272
1.18.2.4.	Árvíz és belvízvédelem	273
1.18.3.	Egyéb	275
1.18.3.1.	Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, felszakadás)	275
1.18.3.2.	Mélységi, magassági korlátozások	275
1.18.3.3.	Tevékenységből adódó korlátozások	275
1.19.	Ásványi nyersanyag lelőhely	276
1.20.	Települési klíma	278
1.20.1.	A település klíma kialakulása	279
1.20.2.	Vásárosnamény települési klímáját befolyásoló tényezők	281
1.20.3.	A klímabarát város kialakulásának alapvetései, ajánlása	284

**1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A
TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK**

1.1.1. A település térségi szerepe

Vásárosnamény Magyarország északkeleti részén, az Észak-alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található. A megye speciális geopolitikai helyzete a határmentiségből adódik: Romániával, Ukrajnával és Szlovákiával határos. A város a beregi térség központja, a Tisza, Szamos és Kraszna folyók találkozásánál, az ukrán határtól 20 kilométerre, megyeszékhelytől, Nyíregyházától 50 kilométerre.

Vásárosnamény a Tisza, Szamos, a Kraszna és a Túr folyók találkozásánál fekszik. Az országban az egyetlen olyan város, amely közigazgatási területén négy folyó található. Ez lehetőség és felelősség is egyben.

A város a beregi térség oktatási, kulturális, egészségügyi, gazdasági, kereskedelmi, idegenforgalmi és közlekedési centruma.

Itt található a Felső-Tisza vidék legjobb adottságú Tiszai szabad strandja. A város kiemelkedő látványossága a tájegység páratlan régészeti, néprajzi értékeit és történetét bemutató Beregi Múzeum. A turisták által is elismert gyűjteményének 2007-től a felújított Tomcsányi-kastély ad otthont.

Vásárosnamény járási központ. A Beregi Többcélú Önkormányzati Társulás (BEREGTÖT) székhelyeként 27 település problémáival is kell azonosulnia. Társulási szinten működik az orvosi ügyelet és a Család-és Gyermekejóléti Szolgálat, a Család- és Gyermekejóléti Központ, a Beregi Mesevarázs-birodalom Bölcsőde, és mikrotársulás keretében történik az óvoda működése.

Vásárosnamény elhelyezkedése

(Forrás: KSH Helységnévtár)

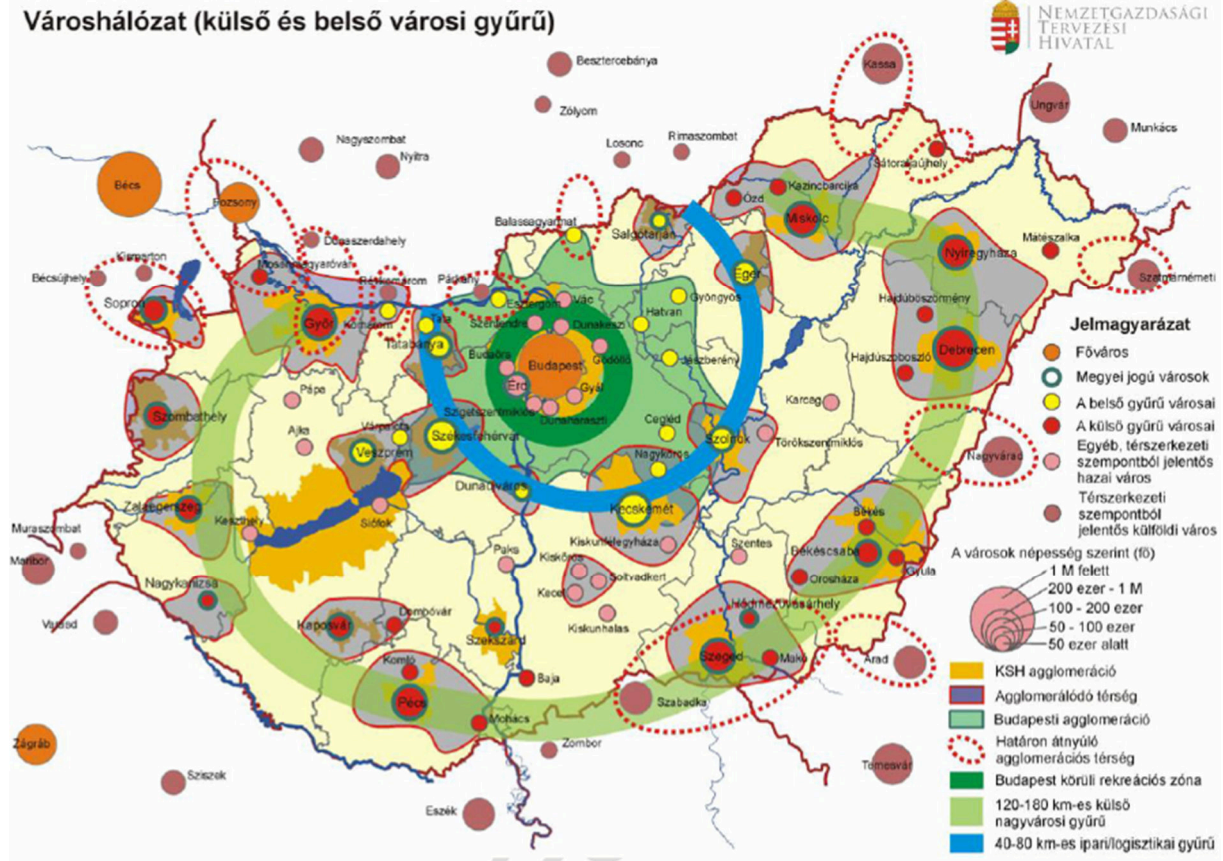
Vásárosnamény regionális és országos jelentőségét alapvetően földrajzi elhelyezkedése teszi meghatározóvá. A település közvetlen közelében 3 jelentősebb – az ukrán határ felé nyitó - közforgalmi határátkelőhely van (Lónya, Beregsurány és Barabás), amely az Európai Unió és a Schengeni Övezet határa egyben.

Földrajzi adottság és gazdasági potenciál a Vásárosnaménytől hajózható Tisza folyó és a város külterületén áthaladó „Összefogás” stratégiai nemzetközi gázvezeték.

1.1.1.1. Országos szerepkör

Vásárosnamény Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül térszerkezeti szempontból nem kapcsolódik az OFTK-ban meghatározott térszerkezeti szempontból jelentős térséghez, vagy településhez.

Városhálózat (külső és belső városi gyűrű)

(Forrás: 1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról)

Az Észak Alföldi régióban a külső városgyűrű része az agglomeráció két meghatározó városa, Debrecen és Nyíregyháza, Szabolcs – Szatmár – Bereg megye tekintetében további jelentős, a Nemzeti Fejlesztés 2030 című stratégia által említett egyetlen, a külső gyűrű városai között kiemelt település Mátészalka. Vásárosnamény nem kerül említésre, mint külső gyűrű városa.

1.1.1.2. Régiós szerepkör

Vásárosnaménynak nincs jelentős régiós szerepköre, Szabolcs – Szatmár – Bereg megye régiós szinten meghatározó települései közé nem tartozik.

A régió központjai a megyeszékhelyek, szűkebben vizsgálva Debrecen és Nyíregyháza között mutatható ki a legmarkánsabban egy gazdasági tengely és ahhoz kötődő urabizációs folyosó. Az urbanizációs folyosó (túl)súlyát a megyeszékhely, Nyíregyháza körül 20-45 km távolságra lévő kisváros-gyűrű hivatott ellensúlyozni: Kisvárd+Ajak (együtt 20 ezer lakos), Vásárosnamény (8,7 ezer lakos), Mátészalka (16,5 ezer lakos), Nyírbátor (12 ezer lakos). A gyűrű városai egymástól 20-24 km-re találhatók. E kisvárosok a körülöttük szaporodó számú „mikrovárosokkal” együtt sem képesek a megye periferiáján megfelelő munkaerőpiacot,

intézményi ellátást, szolgáltatási színvonalat biztosítani. Erre utal a kisvárosok és térségük tartós népességcsökkenése a Nyíregyháza-Debrecen zónában növekvő népességkoncentrációval szemben.

A Nyírségi városgyűrű keleti ívén négy település emelkedik ki, melyek vonzereje túlterjed a saját járásuk határain. Kisvárda vonzáskörzete kiterjed a záhonyi járásra, a kemecsei és vásárosnaményi járás egy részére, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében lévő Bodroghözre, Mátészalka pedig a fehérgyarmati, csengeri járásra, valamint a baktalórántházai, vásárosnaményi és nyírbátori járás peremrészeire van hatással. Nyírbátor és Vásárosnamény térségi vonzóhatása is erősebben érvényesül, mint egy átlagos járásközponté. Nyírbátor gazdasági szerepköre nagy mértékben erősödött az utóbbi évtizedben és robbanásszerű feldolgozóipari fejlődését a közel 150 településről beígázó dolgozónak is köszönheti. Vásárosnamény elsősorban közlekedési kapcsolatai (M3) révén fejlődik, a tervek szerint a térségben lesz az M3 és az M34 gyorsforgalmi út csomópontja.

A hatályos megyei területrendezési terv javaslatai szerint a következő térségek együttműködése szükséges:

- Debrecen-Nyíregyháza regionális szerepű urbanizációs tengely;
- Záhony különleges gazdasági övezet (Záhony-Kisvárda tengely);
- Nyírségi–Szatmári–Beregi város csoport (Nyírbátor, Mátészalka, Vásárosnamény, Fehérgyarmat, Baktalórántháza);
- Tisza-menti várospárok (Rakamaz-Tokaj (BAZ), Dombrád-Cigánd (BAZ))
- Szomszédvárosok (Tiszavasvári-Tiszalök, Ibrány-Nagyhalász);
- Határ menti kapcsolattal érintett település (Záhony, Beregdaróc, Tiszabecs, Csenger)

A Nyírségi–Szatmári–Beregi város csoport lazább kapcsolatokkal rendelkező, kb. 85-90 ezer főt magába foglaló térség. Az együttműködés szükségességét Mátészalka, Nyírbátor, Vásárosnamény, Fehérgyarmat és Baktalórántháza városok viszonylagos közelsége, a kedvező és folyamatosan javuló közlekedés-földrajzi pozíciója (közúti, vasúti vonalak, csomópontok magas száma), a gazdaság és az ingázás együttesen határozza meg. Jelentősebb együttműködés a városok között nem ismert.

Határon átnyúló együttműködés

A határon átnyúló együttműködés determinált területei a megyében elsősorban Kisvárda – Vásárosnamény – Fehérgyarmat – Csenger vonalában lehetséges meghúzni, figyelemmel a természetes elemekre (Tisza, Szamos). Vásárosnamény, mint a Bereg kapuja fontos szerepet tölt(het) be a határon átnyúló együttműködések tekintetében.

1.1.2. A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

Járási szerepkör

Vásárosnamény 2013. január 1-től az azonos nevű járás központja, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik viszonylag nagy kiterjedésű, közepes lakónépességű és alacsony népsűrűségű statisztikai körzete. A kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a komplex programmal fejlesztendő 36 járás közé sorolta (az ország 197 járása közül a 19. legrosszabb helyzetben lévő

járás). A Vásárosnaményi járást 2 város és 26 község alkotja – alapvetően ezek a települések tekinthetők Vásárosnamény vonzáskörzetének.

Vásárosnaményi járás elhelyezkedése

(Forrás: KSH Helynévtár)

A járásban a járásszékhely Vásárosnamény mellett mindösszesen egy további városi jogállású település, Nyírmada található meg. Nyírmada népességszámával, gazdasági súlyával nem jelentős, így a járás valóban egypólusú, valós társadalmi/gazdasági székhelyének Vásárosnamény tekinthető.

Vásárosnaményi járás főbb adatai

Ssz.	Település	Jogállás	Lakónépesség	Lakások száma	Terület (hektár)
1	Aranyosapáti	Község	2 091	674	2 111
2	Barabás	Község	1 061	382	3 818
3	Bregdaróc	Község	971	345	2 382
4	Beregsurány	Község	961	228	1 601
5	Csaroda	Község	604	245	2 468
6	Gelénes	Község	615	238	2 055
7	Gemzse	Község	796	283	1 359
8	Gulács	Község	1 016	366	2 335
9	Gyüre	Község	1 291	430	1 587
10	Hetefejércse	Község	255	106	1 545
11	Ilk	Község	1 264	412	1 456
12	Jánd	Község	750	280	1 654
13	Kisvarsány	Község	1 001	382	1 283
14	Lónya	Község	1 118	394	3 548
15	Márokpapi	Község	590	222	2 118
16	Mátyus	Község	308	141	1 103
17	Nagyvarsány	Község	1 398	547	1 255
18	Nyírmada	Város	4 798	1 564	3 880
19	Olcsva	Község	691	258	996
20	Pusztadobos	Község	1 539	519	1 669
21	Tákos	Község	335	135	1 082
22	Tarpa	Nagyközség	2 590	890	4 973
23	Tiszaadony	Község	664	260	1 563

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Település	Jogállás	Lakónépesség	Lakások száma	Terület (hektár)
24	Tizsakerecseny	Község	955	393	2 387
25	Tizaszalka	Község	882	363	1 495
26	Tiszavid	Község	559	189	1 075
27	Vámosatya	Község	590	245	2 430
28	Vásárosnamény	Város (járászhely)	8 515	3 365	6567
Összesen			38 208	13 856	61 795

(Forrás: KSH Helységnévtár)

1.2. TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL (ORSZÁGOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL ÉS A TERÜLETILEG RELEVÁNS MEGYEI, VALAMINT TÉRSÉGI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓKKAL ÉS PROGRAMOKKAL) VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1. EU 2020 stratégia

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált városspolitika ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapelveként fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

Az elv jelentése kétszeres: egyrészt kimondja, hogy a forrásokat integrált módon kell koncentrálni a városfejlesztési kihívásokkal küzdő területekre, másrészt, hogy az ERFA által támogatott városfejlesztési projekteket integrálni kell az operatív programok tágabb céljai közé.

Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó EU stratégiához, illetve az egyes alapok célkitűzéseire, többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézióhoz történő hozzájárulás érdekében minden egyes európai strukturális és beruházási alap a következő **tematikus célkitűzéseket** támogatja:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Hangsúlyos uniós elvárás, mely összhangban áll a hazai városfejlesztési prioritásokkal és hazai elvárás a fenti tematikus célokon belül az alábbi négy beruházási alcélhoz kapcsolódó beavatkozások vizsgálata és megjelenítése:

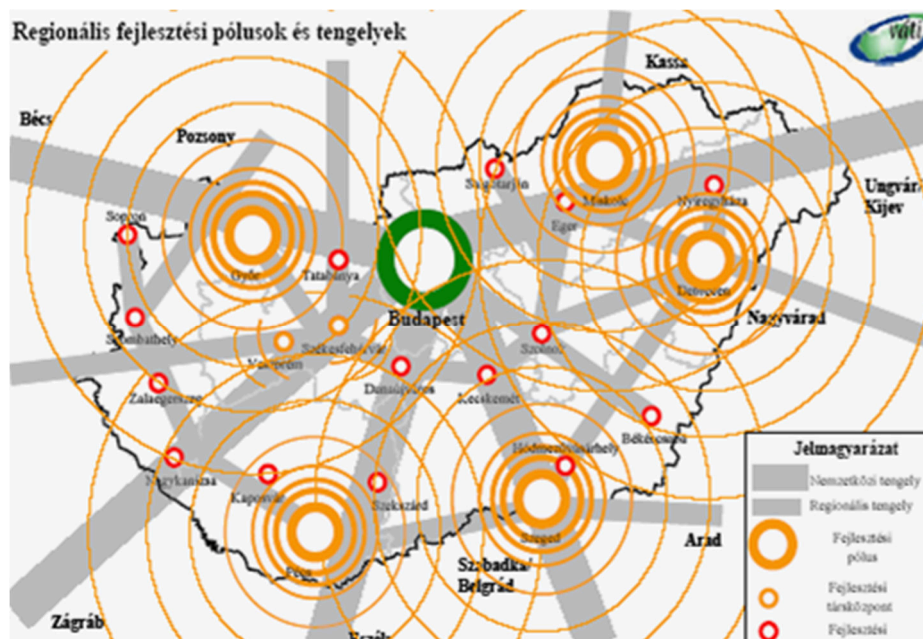
- kiemelten az alacsony szén-dioxid kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása (helyi zöld gazdaság fejlesztése, a város gazdaságszervező szerepének elősegítése a helyi foglalkoztatás ösztönzése érdekében);

- a városi környezet javítása, beleértve a barnamezős területek rehabilitációja és a levegőszennyezés mérséklése;
- a fenntartható városi közlekedés elősegítése;
- a hátrányos helyzetű városi és vidéki területek fizikai és gazdasági megújítása.

1.2.2. Országos Fejlesztési és Településfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg Magyarország legfontosabb fejlesztéspolitikai céljait és elveit. A Koncepció a nemzeti fejlesztéspolitika és azzal egyenrangúan a területfejlesztési politika egészét foglalja keretbe. Két fő tematikai részből áll, amelyek egymással összhangban vannak:

- *ágazati fejlesztéspolitikai koncepció:* a szakpolitikai fejlesztési irányokat, prioritásokat rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti szakterületi operatív programokat, országos fejlesztési szempontokat adva az ágazati stratégiák számára.
- *területi fejlesztéspolitikai koncepció:* az átfogó területpolitikai és területfejlesztési, vidékfejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat, a beavatkozási térségtípusokat és azok fejlesztési irányait rögzíti, megalapozva a 2014-2020 közötti operatív programok térségi beavatkozásait és tartalmát, a területi fejlesztésekre irányuló operatív programokat, illetve a területi stratégiákat.

(Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció)

A Koncepció kialakítása nemzetstratégiai céljainkból indul ki, de mozgásterét a forrásokon és az EU szintű célokon keresztül meghatározzák az Európai Unió fejlesztés- és támogatáspolitikai keretét jelentő közösségi politikák. Ennek EU szintű stratégiai keretét az Európa 2020 stratégia képezi. A Koncepció jövőképében és célrendszerében illeszkedik a kiemelt nemzeti és nemzetgazdasági stratégiai tervdokumentumokhoz és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz. Az OFTK országos célrendszerét és fejlesztéspolitikai feladatait

szervesen kiegészítik a megyék területfejlesztési koncepciói és területfejlesztési programjai, melyeket az OFTK célkitűzéseire igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a megyei önkormányzatok állítanak össze.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés:* A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, önfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.
- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom:* A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó-közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme:* természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és önfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus célt tűz ki. E specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel:

- *Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság:* A magyar gazdaság újra-pozicionálása, külpiazi és belpiazi pozícióinak visszaszerzése, erősítése. A nemzetstratégiai ágazatokra és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva gazdasági versenyképességünk növelése. Az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzése.

- *Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság):* A gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével
- *Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás:* A vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság, a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.
- *Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I:* A nemzeti kreatív képességeinkre, tudástőkénkre és tudáserőforrásainkra építő értékteremtés. Ennek érdekében az infó-kommunikációs háttér javítása, a gazdasági és társadalmi megújulást és a megélhetést biztosító képzési rendszer kialakítása, a fejlesztéseknek kedvező szellemi, innovációs környezet biztosítása, piacképes, szükség esetén mobil, egész életen át tartó tanulásra képes, kreatív, kezdeményező, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat megteremtése.
- *Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció:* a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása.
- *Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság:* A magyar közszféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a munka, a rend, a biztonság, a tudás és a munka szolgálatában.
- *Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme:* A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés. A stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek fenntartható használata. A biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, környezetbiztonság erősítése, a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.
- *Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont:* Az ország központi fekvéséből (Európa közepe) adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése, a fenntarthatóság figyelembevételével.
- *Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek:* A településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitikai és városfejlesztés, városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése
- *Vidéki térségek értékalapú felemelése:* A vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, épített örökségi értékeire alapozott fejlesztése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.
- *Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén:* A leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése, az eddigieknél sokszínűbb eszközök alkalmazásával, például speciális

gazdaságpolitikai eszközökkel, saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez, az értékekhez való hozzáférés biztosítása, elérhetővé tételével

- *Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere:* Helyi szinten a hatékony és fenntartható városon belüli, illetve a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása, országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján a centralizáltság oldása, a transzverzális kapcsolatok erősítése, hazánk erősen differenciált településhálózatának figyelembe vétele a hagyományostól eltérő megoldások alkalmazásával.

1.2.3. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója

Az aktív megye - Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése

A megye jövője és fejlődése szempontjából kritikus, hogy minél többen végezzenek értékteremtő, hasznos munkát és jussanak tisztességes munkajövedelemhez – ennek érdekében már középtávon is új munkahelyekre van szükség. A foglalkoztatás előremozdításának másik fontos eleme az aktivitási ráta növelése. Magyarország aktivitási rátája az egyik legalacsonyabb az egész Európai Unióban, Magyarországon belül pedig itt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legalacsonyabb a munkaerő piaci aktivitás. Az elkövetkező évek egyik kiemelt fejlesztéspolitikai célja a munkaerőpiacról kiszakadt emberek visszavezetése a munka világába. Fontos, hogy azok közül is minél többen juthassanak munkához, akik a nyílt munkaerőpiacon nem versenyképesek – ennek érdekében meg kell erősíteni az értékteremtő szociális gazdaságot. A szociális gazdaságon belül azonban a közmunka helyett, olyan közfoglalkoztatást kell elősegíteni, amely tartós munkahelyeket hoz létre, és hasznos munkát ad az embereknek.

Új munkahelyek létrehozásához versenyképes gazdaságra és nemzetközi szinten is versenyképes vállalkozásokra van szükség. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében erősebb, magabiztosabb kis- és középvállalkozói szektorra van szükség, ehhez erősíteni szükséges megyei szinten a vállalkozási hajlandóságot és a vállalkozói kultúrát. Az új munkahelyek mellett kiemelt figyelmet kell fordítani a meglévő munkahelyek megtartására.

A gazdaság fejlesztését és a munkaerőpiac bővítését elsősorban a megyei gazdaság jövedelmező ágazatainak fejlesztésével szükséges segíteni (élelmiszer-gazdaság, optomechatronika, gumiiipar, műanyagipar, logisztika, csomagolóipar, zöldgazdaság, turizmus), ebben kiemelt szerepet játszhatnak a Nyíregyházi agglomeráció és a megye gazdasági decentrumai. A szociális gazdaságban is elsősorban a jövedelmező területekre kell fókuszálni, ezzel stabil munkahelyek jönnek létre. A megye rurális térségeiben a foglalkoztatáspolitikai és gazdaságfejlesztés legfontosabb területe az élelmiszer-gazdaság, amely kiemelt fókusza a megye vidékfejlesztési politikájának.

A szolidáris megye - A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása

A megyében komoly, és folyamatosan növekvő problémát jelent a mélyszegénységben élők helyzete, akik körében jelentős arányt képviselnek a roma emberek. Ezek a súlyos társadalmi, szociális problémák a megye bizonyos részeinek szegregálódását indították el, jelentős

területekre kiterjedve. A társadalom bizonyos rétegeinek leszakadása területi válsággócokat hozott létre, ebből eredően ezeknek a területeknek a felzárkóztatása szorosan összekapcsolódik a helyi társadalom felzárkóztatásával. Ez egy komplex, foglalkoztatási, lakhatási, oktatási, szociális és integrációs kérdés, melyre ennek megfelelően integrált választ kell adni. Noha a leszakadó rétegek helyzetének kezelése nem csak megyei kompetencia (állami támogatás nélkül ezeket a szociális problémákat nem lehet megoldani), Szabolcs-Szatmár-Bereg megyének egyrészt egyértelmű érdeke, hogy megfelelő megoldás szülessen, másrészt számos olyan kapcsolódó beavatkozás van, amely megyei szinten végezhető el leghatékonyabban. A mélyszegénység felszámolása csak jövedelemmel lehetséges, vagyis munkahelyek teremtésére van szükség ezekben a térségekben. A társadalom alulképzettsége és alacsony munkaerő piaci aktivitása miatt ezeken a területeken az emberek jelentős része nem tud elhelyezkedni a nyílt munkaerőpiacon. Elsősorban aktív állami szerepvállalással megvalósuló értékteremtő szociális közfoglalkoztatásra van szükség, amíg nincs piacépes jövedelem. Ezzel a szociális háló építése a szociális gazdaság fejlesztésével történik. Ebben az értelmezésben a szociális gazdaság az a szektor, amely a kirekesztettség által veszélyeztetettek számára biztosít munkalehetőséget, a szociális szektorban pedig segítséget nyújt új, független üzleti tevékenységek létrehozásához.

A társadalmi felzárkóztatást társadalmi partnerség elve szerint, konzorcionális együttműködések, társadalmi paktumok keretében szükséges végezni, amelyben fontos szerepet játszik a civil szféra és az önkéntesség. A társadalmi felzárkóztatás érdekében szemléletváltás szükséges a települések, különösen a falvak fejlesztésében, amelyben hangsúlyos szerepet kap a szegregált lakóterületek fokozatos felszámolása.

A vonzó megye - Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése

A megye jövőképeinek középpontjában az életminőség javítása áll – melynek a jövedelem mellett számos egyéb fontos összetevője van. Ahhoz, hogy a megyében élők jól érezzék magukat, alapvető feltétel a vonzó, tiszta természeti környezet. Kiemelt feladatunk a térség ökológiai értékének, természeti környezetének megőrzése és javítása, valamint a megye környezetkímélő energiaellátásának biztosítása.

Meghatározó jelentőséggel bír továbbá egy olyan társadalmi közeg megteremtése, amely fontos összetevője mind a vonzó vidéki, mind pedig az élhető városi környezetnek. Ennek a közegnek kiemelt eleme a közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára, valamint a külső és belső mobilitás feltételeinek megteremtés.

A megye kulturális élettereinek tudatos fejlesztése szintén fontos elemét képezi az elkövetkező évek fejlesztéspolitikájának – a pezsgő megyei kulturális élet megteremtése érdekében. Erre építve szükséges fókuszálni a térség kulturális imázsának tudatos javítására, amelynek egyik preferált területe a megye turizmusának fejlesztése.

A vonzó gazdasági környezet megteremtése mellett szükséges egy koncentrált és szervezett befektetés-ösztönzési tevékenység, amely elsősorban a centrumtérségre és a decentrumokra összpontosít. Kiemelt feladat a meglévő helyi, értékteremtő és foglalkoztató kis- és közép vállalkozások valamint a jelentős foglalkoztató vállalatok megtartása.

A vonzó megye környezeti elemeinek fejlesztési eredményeire alapozható a megyei imázs tudatos kiépítése, amely a helyi lakosságban identitáserősítő mechanizmusokat indít el. A vonzó megyei imázs hozzájárul ahhoz is, hogy a meglévő és a potenciális befektetőkben, illetve a turistákban is pozitív attitűdök alakuljanak ki.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a megye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél elérése érdekében hét stratégiai cél került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél. A kitűzött célok elérése az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés (mint horizontális célokra) jegyében történik.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye célrendszere

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai programja)

1. Versenyképes élelmiszergazdaság - az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon

A megyei agrárgazdaság erős hagyományokkal és bizonyos termékek tekintetében kedvező adottságokkal rendelkezik. A néhány meglévő, kedvező mezőgazdasági adottságra építve az agrárgazdaság komplex fejlesztése a cél: ide tartozik az élelmiszer-feldolgozó kapacitások fejlesztésének ösztönzése, a helyi feldolgozás erősítése, de ide sorolható a specializált mezőgazdasági gépgyártás fejlesztése is. Az élelmiszer-feldolgozás erősítésének két fontos eleme van: (i) egyrészt a kisebb térségek, településcsoportok ellátását szolgáló helyi feldolgozó kapacitások megerősítése, (ii) másrészt a nagyobb, exportképes feldolgozó kapacitások erősítése, amelyek:

- a megyében megtermelt mezőgazdasági termékekre támaszkodnak;
- jelentős hozzáadott értéket generálnak, új értéket, új termékeket állítanak elő;
- innováción, innovatív megoldásokon alapulnak.

2. Zöld megye - Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

A megye hosszú távú fejlődése, a vonzó megyei környezet megteremtése érdekében fontos a megye energiaellátásának fokozatos átállítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a megye külső energiafüggőségét és az önfenntartás megerősödését energetikai szempontból, a megye közvetett és közvetlen széndioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a zöldgazdaság megerősödését is. Ez utóbbi kiemelten fontos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye számára, ugyanis a zöldgazdaság a szociális gazdaságban fontos szerepet játszhat, mivel alacsonyabb képzettségű embereket foglalkoztat (a zöldgazdaság és a szociális gazdaság integrálása).

A megye sajátos helyzetéből fakadóan kiemelten kell kezelni a vízgazdálkodást (ár- és belvízvédelem, aszály) és alkalmazni kell egy tudatos klímastratégiát. A fizikai környezet energetikai megújítása mellett, az elkövetkező években, kiemelt feladat lesz a környezettudatosság erősítése a lakosság, vállalkozások és települések körében.

3. Proaktív megye - A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása

A megye ambíciózus célokat határozott meg, ezek megvalósítása csak akkor lehetséges, ha "saját kezébe veszi sorsát" és biztosítja a különböző megyei szereplők fejlesztési tevékenységének proaktív összehangolását, koordinációját. Számos olyan terület van, ahol nem lehet megfelelő megyei szintű koordináció és az érintettek összefogása nélkül eredményeket elérni: ilyenek többek között a turisztikai termékek fejlesztése és értékesítése, a befektetés-ösztönzés, a megyei image építés, a kisvállalkozások segítése, az agrármarketing tevékenység vagy a szociális gazdaság megerősítése. Megfelelő szervezeti háttér, eszközrendszer, humán erőforrás háttér nélkül ezek a megyei menedzsment tevékenységek nem tudnak eredményt elérni.

4. Képzett megye - rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása

A megye gazdaság és területfejlesztésével harmonizáló, piaci igényeket kielégítő K+F tevékenység kialakítása szükséges, amelyet egy egyedi kínálaton alapuló élet és piacképes felnőttoktatás támogat. Fontos továbbá az élethosszig tartó képzés feltételeinek kialakítása és fontosságának tudatosítása az emberekben. Különösen sajátos az a paradox helyzet a megyében, hogy egyszerre van jelen munkanélküliség és munkaerőhiány, megfelelő, szakképzett munkaerőre van szükséges a helyi gazdaságnak. Kiemelt feladat a leszakadó térségekben az oktatáshoz, képzéshez és a szakképzéshez valós hozzáférés biztosítása és hátrányos helyzetű társadalmi csoportok oktatási integrációja.

5. Fejlett centrum - a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági-foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztésben a Nyíregyházi agglomeráció fejlesztése tekinthető területi jellegű stratégiai célok egyik pólusának. Az elkövetkező időszakban a tágran vett agglomeráció fejlesztését sokkal komplexebben kell kezelni, az agglomerációs hatások kihasználása érdekében. Ennek érdekében fontos (i) a befektetés-ösztönzés, további nagy

foglalkoztatók letelepítése, (ii) az egész megyére kisugárzó nemzetközi turisztikai vonzerő feltételeinek erősítése, (iii) a korszerű, klímabarát (közösségi és kerékpáros) közlekedés feltételeinek megteremtése mind a városon belül, mind pedig az agglomerációs településekkel, mind pedig más hazai és európai centrumtelepülésekkel a kapcsolatokat megteremtve, valamint (iv) vonzó városi életterek kialakítása és (v) az aktív nemzetközi kapcsolatrendszer további erősítése.

A Nyíregyházi agglomeráció fejlesztésében egy másik területi aspektusát is figyelembe kell venni. Az elmúlt évtizedekben Nyíregyháza és Debrecen között kialakuló urbanizációs tengelyben rejlő lehetőségeket sokkal intenzívebben ki kell használni. A két nagyváros közötti kapcsolatok erősítése érdekében fókuszált beavatkozásokra van szükség, amelyek elsősorban az urbanizációs tengely gazdasági (ebben kiemelt helyen szerepel a K+F tevékenység és az innováció), foglalkoztatási és közlekedési funkcióit erősítik.

6. Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok- a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése

A nyíregyházi agglomeráció, mint centrum mellett a megye egészének fejlesztésében fontos szerepet játszanak a megyei gazdasági decentrumok. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye decentrumai Mátészalka, Nyírbátor, Kisvárda-Záhony. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gazdasági decentrumai elsősorban ipari központok:

- a Kisvárda-Záhony decentrum egy nemzetközi logisztikai központ, amely felértékeli a megyében és az országban betöltött stratégiai szerepkörét. Kisvárda kulturális és turisztikai funkciói is meghatározóak.
- Mátészalka kiemelten az optomechatronika, bútorgyártás és az élelmiszeripar területén tölt be gazdasági centrum szerepkört.
- Nyírbátor a műanyag ipar, élelmiszer feldolgozás és turizmus tekintetében rendelkezik centrális funkciókkal.

A decentrumok dinamizálása, integrált fejlesztése pozitív hatást gyakorolhat a környező térségek fejlődésére. A decentrumokban a meglévő infrastruktúrára támaszkodva ösztönözni kell a meglévő vállalkozások fejlődését és újak letelepülését (elsősorban ipari jellegű vállalatok letelepítését), fejleszteni kell a városi és központ funkciókat, bővíteni a közszolgáltatások rendszerét. A decentrumok nem csak gazdasági, hanem kulturális decentrumok is a megyében, ebből eredően erősíteni szükséges a kulturális és turisztikai vonzerejüket. A pozitív hatások kiterjesztése érdekében javítani kell továbbá a decentrumok (klímabarát) elérhetőségét a környező településekről a lakosság kiszolgálása érdekében. A decentrumok az üzleti infrastruktúra fejlesztés kiemelt területei.

A decentrumok mellett kiemelt jelentőségűek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járási központjai, amelyek fontos szerepet játszanak a városi javak és szolgáltatások koncentrációjában, illetve a vidéki térségek városi funkciókkal történő ellátásában. A megye fejlesztési stratégiájában a járásközpontok fejlesztésének orientációja elsősorban a minőségi szolgáltatások fejlesztése és ezzel cél egy minőségi szolgáltatásokat nyújtó járáshálózat alapjainak megteremtése. Külön figyelmet kell koncentrálni azokra a térségekre, ahol gyengék decentrumok (pl. Nyíri Mezőség, Szatmár-Beregi térség), ezeken a területeken a városoknak a

gazdaságfejlesztő szerepét szintén erősíteni kell (Tiszavasvári, Fehérgyarmat, Vásárosnamény).

7. Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák - a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése

A stratégiai cél szintén egy kétpólusú területi célt fogalmaz meg, amelyben egyben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legfontosabb vidékfejlesztési orientációja is a 2014-2020 közötti periódusban. Egyrészt a határmenti térségek komplex fejlesztését, másrészt a rurális térségek fejlesztését, amelyek a legkritikusabb pontjai a megyei fejlesztéspolitikának.

A megye határmenti területei – kiemelten a Szatmár-Beregi térség – hátrányos helyzetű, fokozatosan leszakadó térségek. Egyértelműen ezek a térségek tekinthetők a megye és az ország külső perifériáinak. A Szatmár-Beregi térség egy jól körülhatárolható válságterület, amelynek a fejlesztésére elsősorban egy komplex, integrált felzárkóztatási programra, célzott, komplex beavatkozásokra van szükség annak érdekében, hogy a megye megakadályozza a külső perifériák végleges leszakadását.

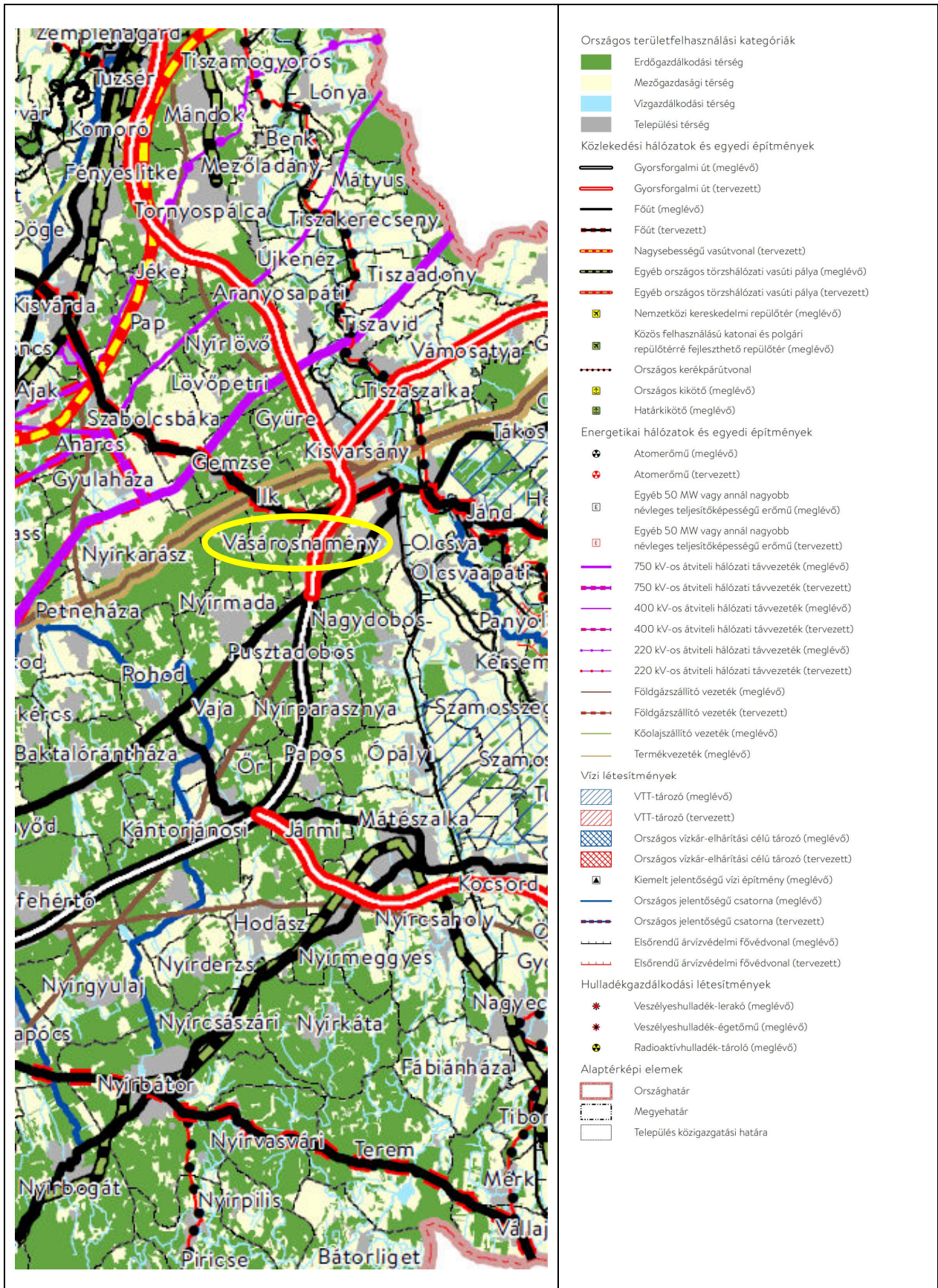
A megye nem külső perifériás vidéki térségeinek többsége szintén nehéz helyzetben van – fejlődésüket a centrumok és decentrumok kisugárzó hatása önmagában nem képes biztosítani.

Közös jellemzőjük ezeknek a térségeknek, hogy kiemelten fontos a fizikai és virtuális elérhetőség biztosítása, illetve a súlyos foglalkoztatási gondok miatt a szociális gazdaság erősítése. A közösségi kohézió (közösségfejlesztési politikák gyakorlati alkalmazása) és a társadalmi versenyképesség javítása szintén lényeges eleme a megyei vidékfejlesztési politikának, amely magában foglalja a rurális térségek értékőrző megújítását.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

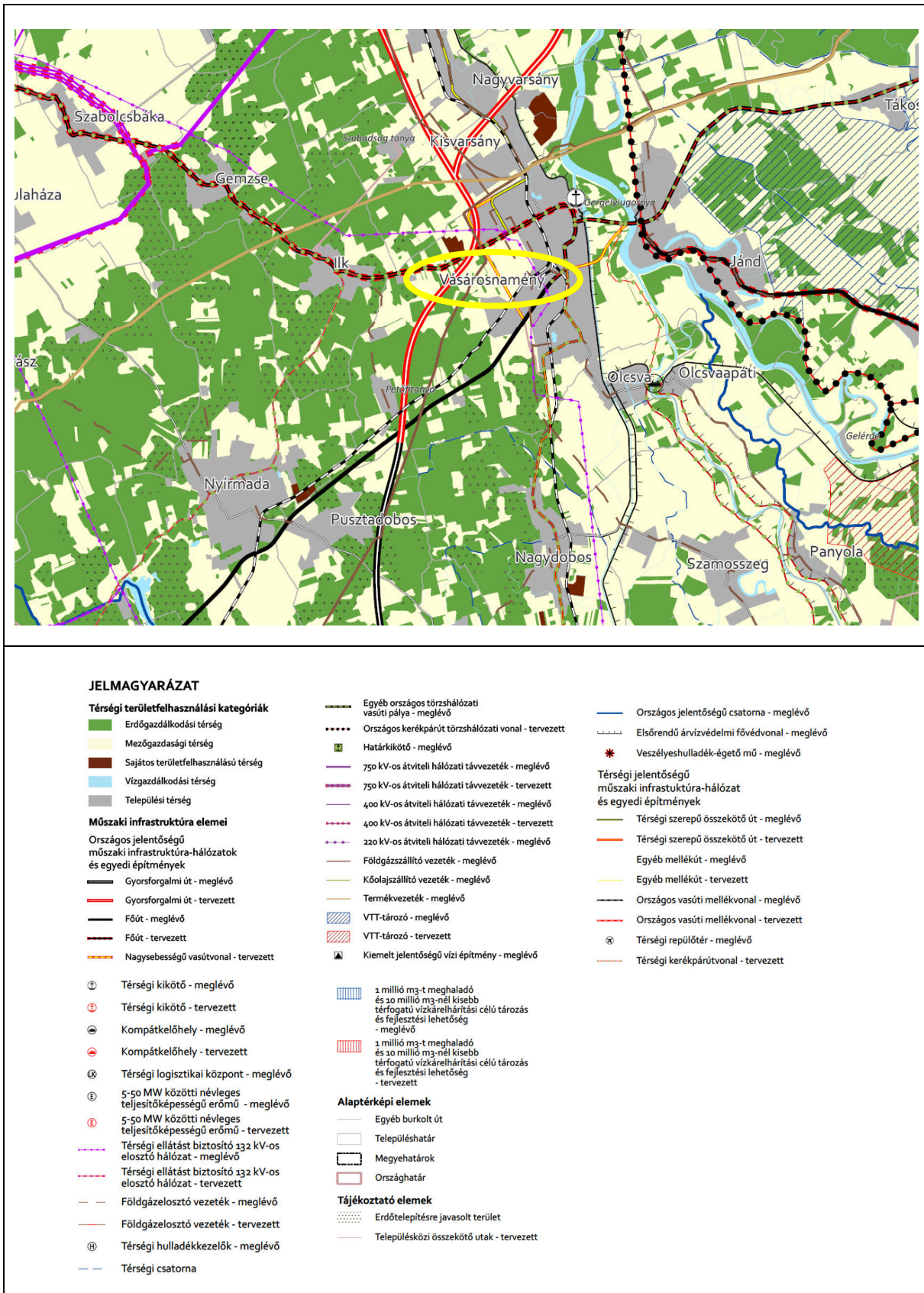
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

1.3.1. Országos Területrendezési Terv (OTrT)

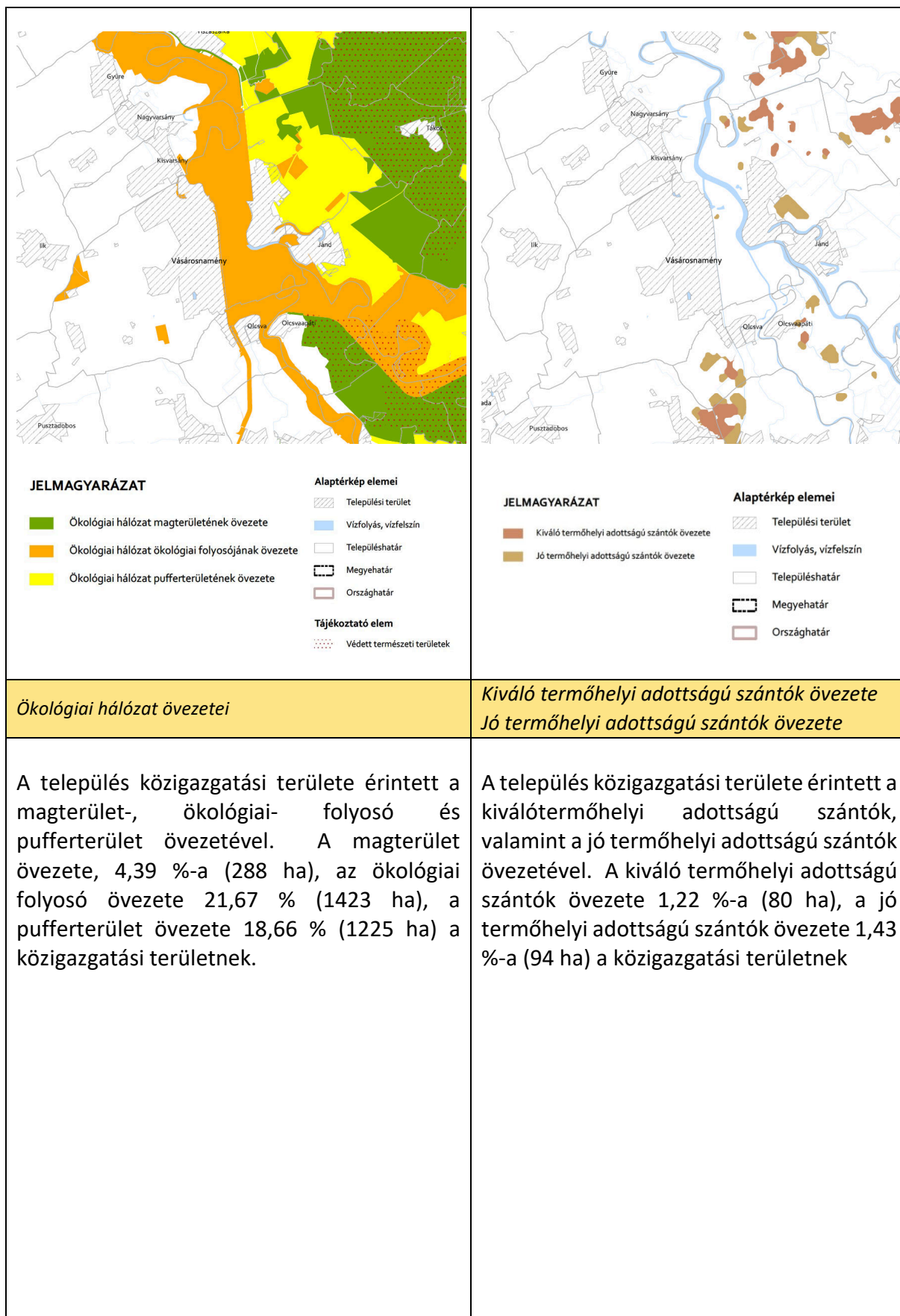
(Forrás: OTrT., 2019 - Országos Szerkezeti Terv részlete)

1.3.2. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területrendezési Terve (MTrT)

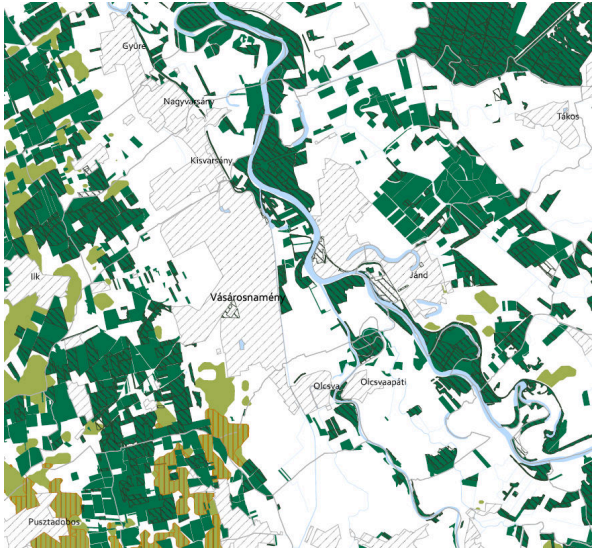
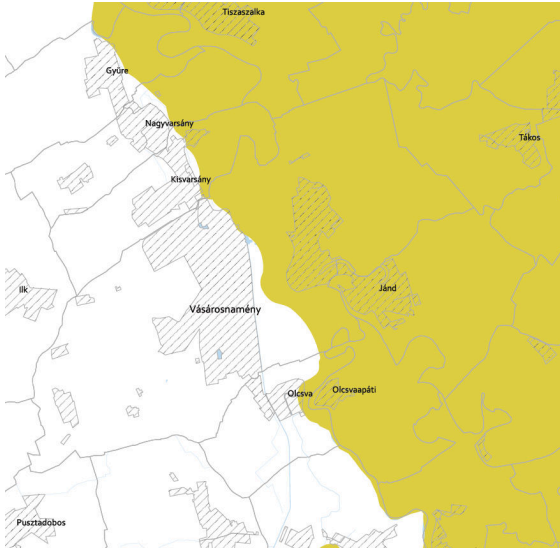

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv - Térségi Szerkezeti Terv részlet, 2020)

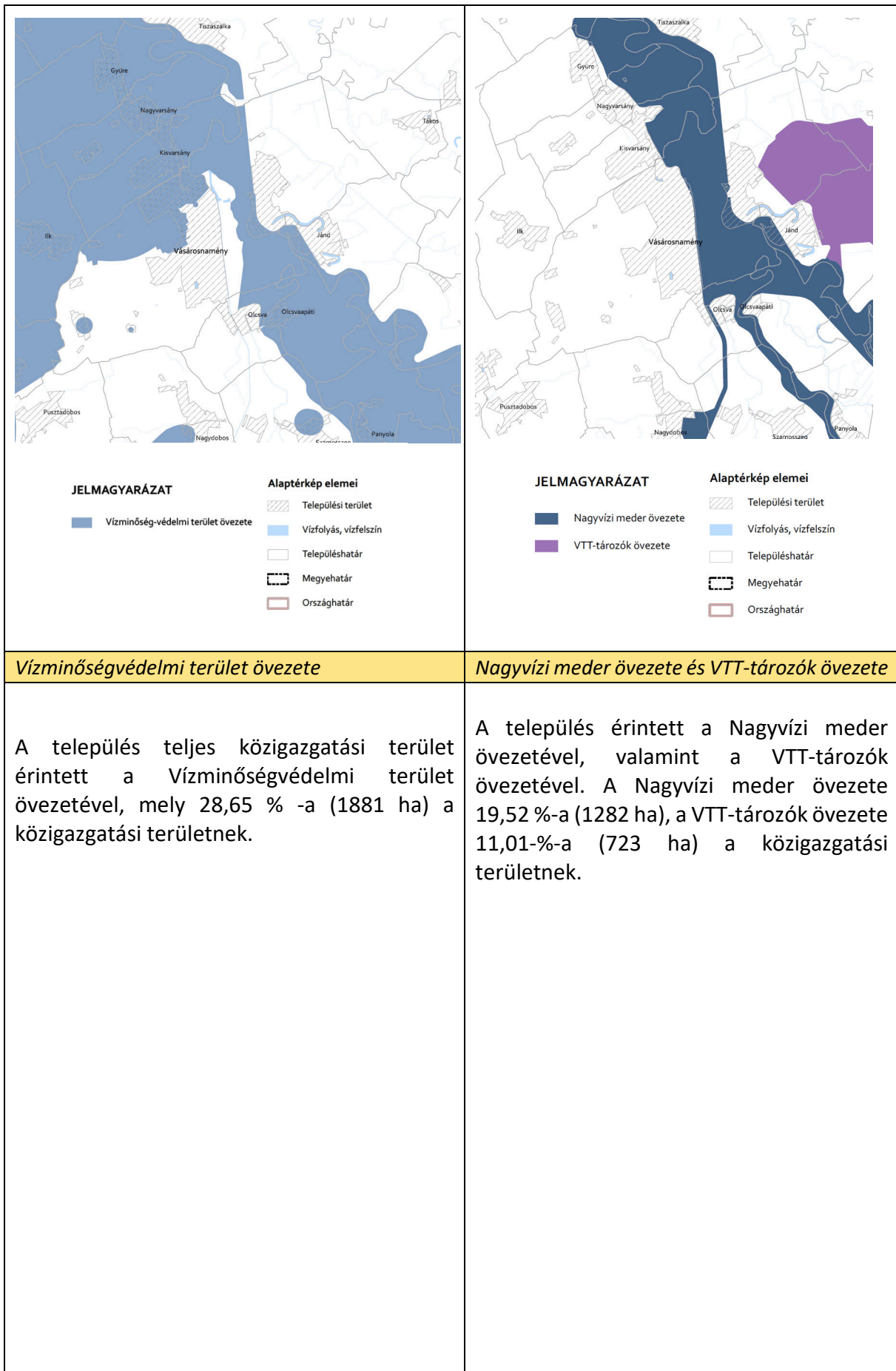
1.3.2.1. MTrT térségi övezetek érintettsége, a település közigazgatási területére

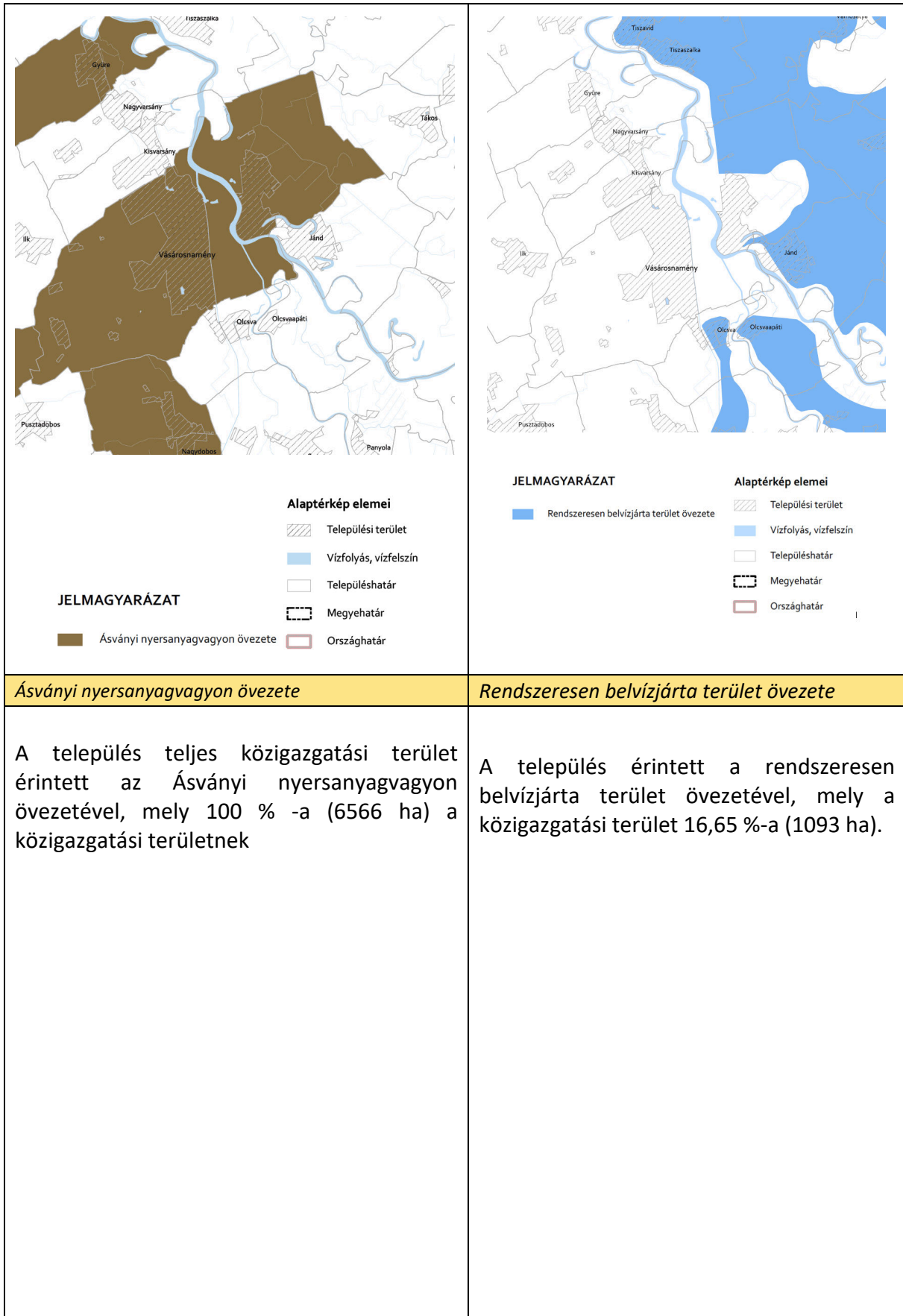
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

 <p>JELMAGYARÁZAT</p> <table border="0"> <tr> <td> Erdők övezete</td> <td> Megyehatár</td> </tr> <tr> <td> Erdőtelepítésre javasolt terület övezete</td> <td> Országhatár</td> </tr> </table> <p>Alaptérkép elemei</p> <table border="0"> <tr> <td> Települési terület</td> <td> Vízfolyás, vízfelszín</td> </tr> <tr> <td> Településhatár</td> <td> Megyehatár</td> </tr> <tr> <td> Országhatár</td> <td> Országhatár</td> </tr> </table> <p>Tájékoztató elem</p> <table border="0"> <tr> <td> Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület</td> </tr> <tr> <td> Elsődlegesen erdőtelepítésre javasolt terület</td> </tr> </table>	 Erdők övezete	 Megyehatár	 Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	 Országhatár	 Települési terület	 Vízfolyás, vízfelszín	 Településhatár	 Megyehatár	 Országhatár	 Országhatár	 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	 Elsődlegesen erdőtelepítésre javasolt terület	 <p>JELMAGYARÁZAT</p> <table border="0"> <tr> <td> Tájképvédelmi terület övezete</td> <td> Megyehatár</td> </tr> <tr> <td></td> <td> Országhatár</td> </tr> </table> <p>Alaptérkép elemei</p> <table border="0"> <tr> <td> Települési terület</td> <td> Vízfolyás, vízfelszín</td> </tr> <tr> <td> Településhatár</td> <td> Megyehatár</td> </tr> <tr> <td> Országhatár</td> <td> Országhatár</td> </tr> </table>	 Tájképvédelmi terület övezete	 Megyehatár		 Országhatár	 Települési terület	 Vízfolyás, vízfelszín	 Településhatár	 Megyehatár	 Országhatár	 Országhatár
 Erdők övezete	 Megyehatár																						
 Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	 Országhatár																						
 Települési terület	 Vízfolyás, vízfelszín																						
 Településhatár	 Megyehatár																						
 Országhatár	 Országhatár																						
 Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület																							
 Elsődlegesen erdőtelepítésre javasolt terület																							
 Tájképvédelmi terület övezete	 Megyehatár																						
	 Országhatár																						
 Települési terület	 Vízfolyás, vízfelszín																						
 Településhatár	 Megyehatár																						
 Országhatár	 Országhatár																						
<p><i>Erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt terület övezete</i></p>	<p><i>Tájképvédelmi terület övezete</i></p>																						
<p>A település közigazgatási területe érintett az erdők övezetével és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetével.</p> <p>A megyei területrendezési terv alapján az erdők övezete a település 31,56 %-a (2072 ha), valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezet 3,75 %-a (246 ha).</p>	<p>A település érintett a tájképvédelmi terület övezetével, mely a közigazgatási terület 43,22 %-a (2838 ha).</p>																						

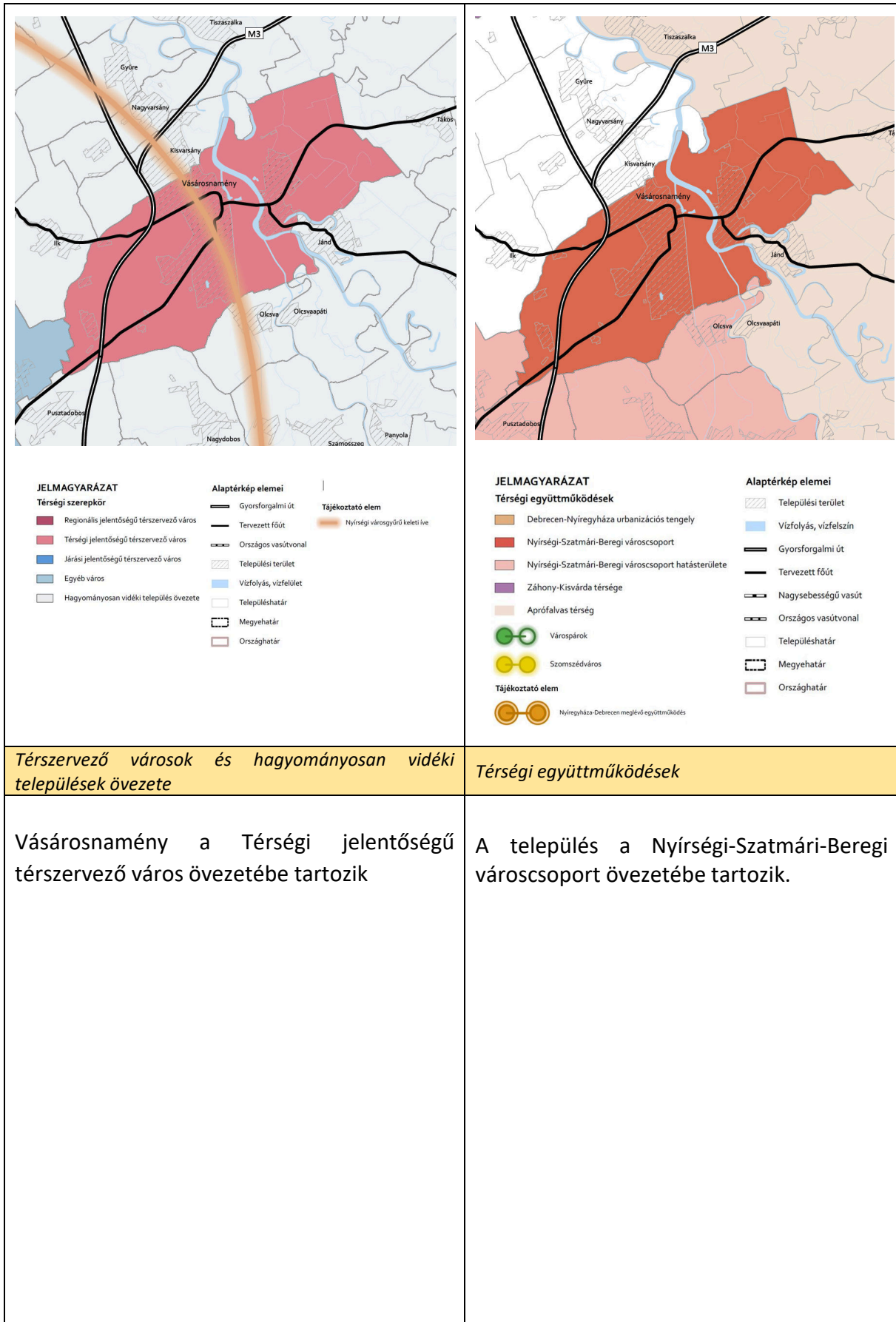
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

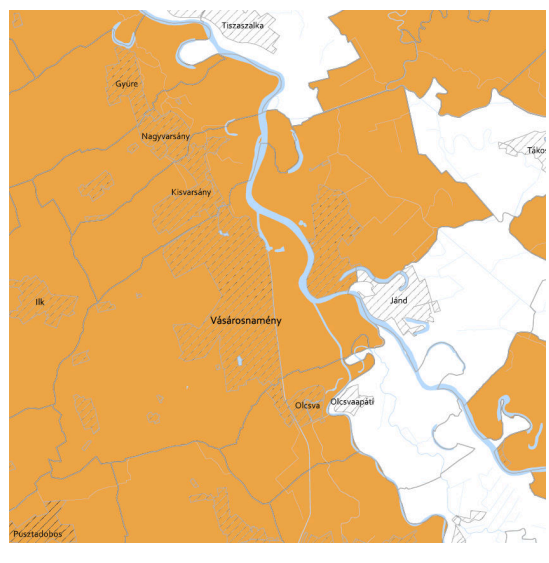
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

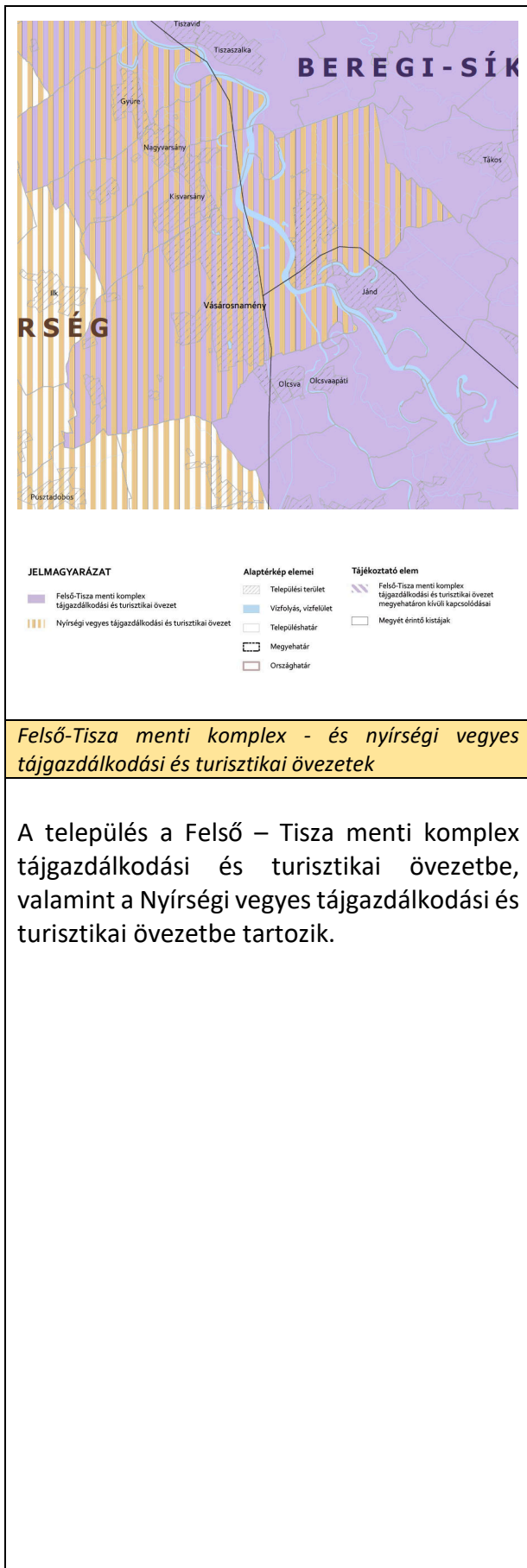
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

 <p>JELMAGYARÁZAT</p> <p>■ Határon átnyúló együttműködés övezete</p> <p>Alaptérkép elemei</p> <ul style="list-style-type: none"> ▨ Települési terület ■ Vízfolyás, vízfelület □ Településhatár ▭ Megyehatár ▭ Országhatár <p>Tájékoztató elem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▨ Hármashatár térsége 	 <p>JELMAGYARÁZAT</p> <p>■ Gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezete</p> <p>Alaptérkép elemei</p> <ul style="list-style-type: none"> ▨ Települési terület ■ Vízfolyás, vízfelület □ Településhatár ▭ Megyehatár ▭ Országhatár
<p><i>Határon átnyúló együttműködés övezete</i></p>	<p><i>Gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezete</i></p>
<p>A település teljes közigazgatási területe érintett a határon átnyúló együttműködés övezetével.</p>	<p>A gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezetével érintett az egész közigazgatási terület.</p>

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv – Térségi övezetek, 2020)

1.3.2.2. Megyei terület-felhasználási kategóriákra vonatkozó irányelvek, ajánlások

Települési területekre sajátos terület-felhasználású térségekre vonatkozó ajánlások

Beépítésre szánt területek, településszerkezet

A településüzemeltetés hatékonyságának növelése és az ésszerű területgazdálkodás érdekében a beépítésre szánt területek kijelölésénél

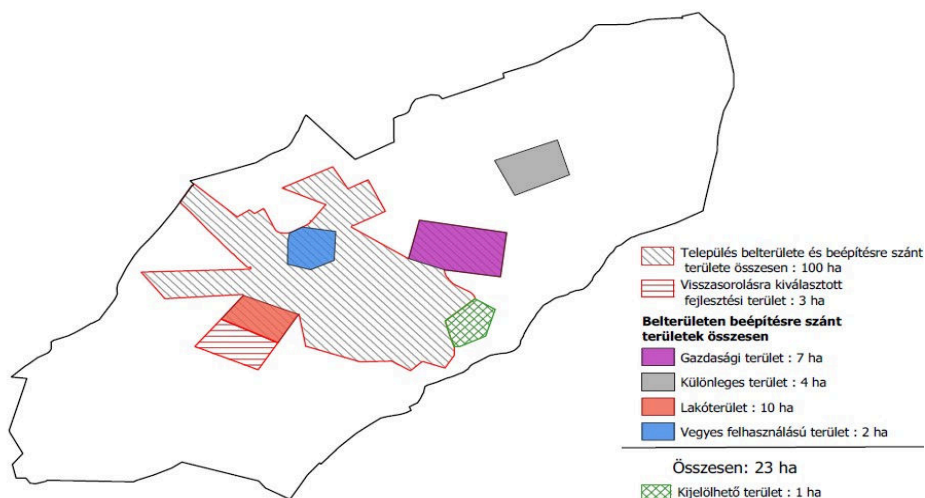
- törekedni kell a kompakt településtest kialakítására, a felhagyott, vagy kiürülő területek újrahasznosítására, településszerkezetbe kapcsolására,
- kerülni kell a településtesttől elszakadó, beépített területhez nem kapcsolódó beépítésre szánt területek kijelölését,
- zöldmezős lakóterület-fejlesztések helyett a meglévő lakóterületek minőségi fejlesztését, beépítési sűrűségének emelését, funkcionális gazdagítását indokolt ösztönözni,
- az intenzív területfelhasználású (magasabb beépítési sűrűségű) területek kijelölését célszerű előnyben részesíteni a megfelelő területfelhasználás megválasztásával (pl. kisvárosias lakóterület, vegyes terület), vagy az építési telek beépítettségi mértékének és az elhelyezhető rendeltetési egységek számának emelésével.

Az elsődlegesen turisztikai funkcióval érintett települési térségek területén különösen ügyelni kell a hagyományos településkép-tájkép, térszerkezet fennmaradására.

A településképi arculati kézikönyvek felülvizsgálata során javasolt figyelembe venni az adott területre vonatkozó Építészeti Tájegységi Arculati Kézikönyv ajánlásait, javaslatait.

A fejlesztési területek kijelölésére vonatkozó 20%-os szabály alkalmazása során a beépítésre szánt, de nem beépült fejlesztési területek közül csak azokat a területeket kell figyelembe venni, ahol a helyi építési szabályzat szerinti közművesítés és közúti közlekedési feltárás együttesen nem történt meg.

A számítási metódus a következő. Egy település tervezése esetén:

Ha a fejlesztésre kijelölt terület (23 ha), meghaladja a települési terület összterületének 20% - át, és további fejlesztési területek kijelölésére kerül sor, akkor szükség van az újonnan kijelölt területtel megegyező nagyságú terület visszasorolására.

Új beépítésre szánt területek kijelölését megelőzően telepítési tanulmányterv alapján célszerű dönteni a településrendezési eszközök módosításáról. A településrendezési szerződésben célszerű meghatározni az önkormányzat és fejlesztő feladatait, kötelezettségeit, különösen a közművek, közlekedési infrastruktúra kiépítésének, a zöldterület, vagy véderdő kialakításának tekintetében.

Belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területen már korábban kijelölt, de még nem beépült beépítésre szánt terület esetén javasolt megvizsgálni a visszasorolás lehetőségét.

Közlekedési infrastruktúra fejlesztés előkészítése és megvalósítása során a természet- és környezetvédelmi, vízgazdálkodási, tájvédelmi szempontok figyelembevétele, az ökológiai értékek megőrzésének érvényesítése szükséges.

Térszervező szerep

A regionális és a térségi jelentőségű térszervező városok valamint a járásközpontok térszervező erejéből adódóan a településfejlesztési koncepcióban és integrált településfejlesztési stratégiában a jövőképet és célrendszert úgy javasolt meghatározni, hogy azok a város jellemző folyamatai és elérendő céljai mellett figyelembe vegyék és komplexen kezeljék a városra közvetlenül és közvetten ható térségi folyamatokat

Minden esetben javasolt a települések és településcsoportok közötti együttműködés a fejlesztési célok összehangolása érdekében, a minél kedvezőbb szinergikus hatások érvényesülése érdekében.

Zöldfelületi rendszer

A belterületi zöldfelületeket és a külterületi magas ökológiai értékű művelési ágakat (pl. rét, legelő, erdő, nádas, halastó, mocsár) összefüggő hálózatba szervezve javasolt kijelölni a településrendezési eszközökben, melynek szerves részeit képezik a közterületi fasorok, zöldsávok.

A települési zöldfelületeket differenciáltan javasolt kezelni: megkülönböztetve az intenzív gondozást igénylő magas díszítő értékű zöldfelületeket és az extenzív, ökológiai szempontok szerint kezelt területeket. A két típus kombinációja emeli a zöldfelületek sokszínűségét, és növeli a biodiverzitást a települési ökológiai rendszerben, akár a közlekedési zöldsávok mentén, akár a nagyobb parkokban. Javasolt a gyepesek olyan fenntartó kezelése, hogy kisebb-nagyobb foltokban az évi kétszeri kaszálás legyen a norma. Előnyben kell részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fajtákat.

A zöldfelületi elemek minőségi és mennyiségi fejlesztése mellett, a zöldfelületi funkciók színvonalának emelése is szükséges.

Településüzemeltetésre vonatkozó ajánlások

A közmű infrastruktúrák fejlesztése, rekonstrukciója, újonnan történő kiépítése esetén minden esetben javasolt megvizsgálni alternatív, egyedi megoldások (magába foglalva a szűrkevíz rendszerek) alkalmazását, figyelemmel a lakosságszám-változásra, és üzemeltetésre. Az

érintett települések környezetvédelmi programjukban a jogszabályok szerinti települési szennyvíztisztítási programot dolgozzák ki.

A lakossági komposztálás támogatása mellett a települések közterületeik fenntartási gyakorlatába javasolt beépíteni komposztgazdálkodási programelemeket (komposztzónák kialakítása).

A településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök kidolgozásakor célszerű feltárni a települési csapadékvíz-gazdálkodás lehetőségeit és tervezni azt, figyelembe véve a témában készült

„Települési csapadékvíz-gazdálkodási útmutatót”.

Térségi szintű, a megye, a települések és a vízügyi ágazat együttműködésében kialakított vízgazdálkodási, vízvisszatartási, csapadékvíz hasznosítási terv készítése javasolt.

Bányaterületek

A bányaterületek kijelölésekor figyelemmel kell lenni az erőforrásokkal való takarékoskodásra, az erőforrások kitermeléséből és felhasználásából eredő környezeti terhelések minimálisra csökkentésére, valamint az erőforrás-kímélő, innovatív technológiák alkalmazásának településrendezési eszközökben történő biztosítására.

A területrendezési tervek, illetőleg a településrendezési eszközök kidolgozásánál - a bányafelügyelet megkeresésével - figyelembe kell venni a legfrissebb nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyonot tartalmazó területeket. A bányafelügyelet javaslatára a megállapított bányatelek területén a helyi építési szabályzatban területfelhasználási, illetőleg építési korlátozásokat lehet életbe léptetni.

Bányaterületek újrahasznosítási tájrendezési célját a településfejlesztési koncepcióval összhangban szükséges megállapítani. A természetvédelmi oltalom alatt álló területen lévő roncsolt területek esetében az újrahasznosítás célját az ökológia, a táj- és természetvédelem, komplex tájgazdálkodás prioritásai mentén javasolt megállapítani.

Nagyobb és hosszabb ideig működő bányák esetében a helyi építési szabályzatban javasolt előírni a folyamatos rekultivációt.

Mezőgazdasági térség

A mezőgazdasági területek szabályozása során vizsgálni javasolt a település mezőgazdaság-fejlesztési lehetőségeit és érdekeit.

Általános mezőgazdasági területként célszerű szabályozni az árutermelő gazdálkodásra alkalmas mezőgazdasági területeket (szántó, gyümölcs művelési ágú területek differenciált szabályozásával), ahol a településrendezés eszközeivel is javasolt a gazdálkodást támogató optimális földbirtokszerkezet megtartása, kialakítása. Általános mezőgazdasági területen a termőföldek felaprózódását a településrendezés eszközeivel is indokolt megakadályozni.

Általános mezőgazdasági területen a gazdasági épülettel beépíthető földrészlet területét a művelési mód, a birtokszerkezet jellemzői alapján - jellemző tábla- és telekméret, jellemző beépítési mérték és mód - javasolt meghatározni (legalább 1,0 ha-ban).

Kertes mezőgazdasági területként indokolt szabályozni a települési területekhez térben és funkcionálisan szervesen kapcsolódó beépítéssel rendelkező „szőlőhegyek”, szőlőskertek, volt zártkertek területeit. Ezen települési terület-felhasználási egység területén csak a történeti hagyományoknak megfelelő gazdasági épületek létesítése indokolt. A megyében azon zártkertek esetében, ahol jellemzően nincsen beépítés, ott ezt a beépítetlen tájhasználati formát javasolt fenntartani a tájképi és természeti értékek védelme érdekében.

A meglévő mezőgazdasági majorok, üzemközpontok hagyományos funkciójuk korszerű formáinak megfelelő fejlesztési lehetőségét biztosítani szükséges. A mezőgazdasági központként már nem üzemelő majorok újrahasznosítása lehetőségének feltételeit biztosítani kell a településrendezési eszközökben adottságainak és környezeti érzékenységnek megfelelően.

Mezőgazdasági területfelhasználások területén legfeljebb 5%-os beépítettség meghatározása javasolt - különös területhasználati indokokra tekintettel. Feltétlenül törekedni szükséges a hagyományos tájhasználati formák megőrzésére.

A 20 ha-nál nagyobb összefüggő mezőgazdasági szántóterületek tagolása javasolt a termőföldvédelmi, gazdálkodási, ökológiai és tájképi szempontokra tekintettel. A területeken ösztönözni kell a mezővédő erdősávok, külterületi fasorok védelmét és további fasorok, véderdősávok telepítését, mezsgyék kialakulását. A Zöldítés gazdálkodási program és a Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat figyelembe vétele a tervezői és gazdálkodói oldalról is javasolt.

A településrendezési eszközök készítése során a kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületek mellett az átlagosnál jobb minőségű termőföldek védelmét is elő kell segíteni minden művelési ágban. Elő kell segíteni a talajkészletek termékenységének védelmét, hosszú távú minőségi fejlesztését, a mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentését (természet- és környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése, fenntartható növényvédőszerhasználat).

Kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületeken erdőterület kijelölése csak akkor javasolható, ha az erdősítés

- a környezeti károk enyhítését, a környezetszennyezés elhárítását;*
- a termőföldek védelmét (pl. erózió, defláció elleni védelem);*
- az országos és térségi ökológiai hálózat folytonosságának kialakítását szolgálja.*

A rendszeresen belvíz járta területek övezetének mély fekvésű állandó vagy időszakos vízborítású területeit vízgazdálkodási területként, természetközeli területként, korlátozott használatú mezőgazdasági területként, vagy erdőterületként célszerű szabályozni a helyi viszonyoknak megfelelően.

A belvíz által rendszeresen veszélyeztetett területek racionális tájhasználata érdekében támogatandó a gyepterületek, vizes élőhelyek rehabilitációja – művelési ág váltás, a belvizes területek erdősítése, állóvizek kialakítása, amelyek növelik a megye természeti, tájképi értékekben való gazdagságát is.

A mezőgazdasági üzemegységek, birtokok tervezése során az ökológiai adottságokhoz történő igazodás és az arra támaszkodó és azt fejlesztő birtokrendezést javasolt folytatni. A jól működő birtokrendezési/tervezési, gazdálkodási modelleket javasolt a környező

gazdálkodóknak, településeknek bemutatni. Tájhasználat-váltással a táji, a természeti adottságokhoz igazodó művelési szerkezet kialakítása szükséges mind az állattenyésztésben, mind a növénytermesztésben.

Erdőgazdálkodási térség

Az elsődlegesen védelmi rendeltetésű erdőterületek arányának növelése javasolt a megyében. Az erdőterületek növelésével, tartamos erdőgazdálkodással, környezetkímélő tájgazdálkodással is célszerű elősegíteni a környezetminőség megőrzését és javítását.

Az erdőtelepítésre javasolt területek településrendezési eszközökben történő lehatárolása részletes vizsgálatokkal megalapozottan célszerű, az erdőtelepítésre elsődlegesen és másodlagosan javasolt területekre és a gyümölcskataszteri területekre, illetve a gyümölcs és gyeperőművelési ágú, vagy természetbeli állapotában gyeperőhasznosítású telkekre tekintettel.

Településrendezési eszközökben erdőterület tervezése esetén a természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő földterületeken és természeti területeken konzultáció javasolt a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal, valamint érintettség esetén a szomszédos településekkel.

Az erdőtelepítésre javasolt terület övezetén a mezőgazdasági művelés a jövőbeni erdőtelepítésre alkalmasság fenntartása mellett folytatható: a mezőgazdasági termelést, mezőgazdasági üzeme fejlesztést nem javasolt korlátozni.

Erdő területfelhasználást az erdőtelepítésre elsődlegesen alkalmas területeken javasolt meghatározni, részletes vizsgálatokat követően (táj- és természetvédelmi, gazdálkodási). Távlati erdősítés térségeit csak a településszerkezeti tervekben javasolt erdő területfelhasználásba sorolni.

Az erdőtelepítésre javasolt terület övezetén az agroerdészeti gyakorlatok támogatása javasolt a szabályozási eszközökkel.

A településrendezési eszközökben az erdők területfelhasználási célját az elsődleges erdészeti rendeltetésük alapján javasolt megadni. A közjóléti rendeltetésű erdőterületeket tervezni szükséges.

Természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő földrésztelkek (Védett természeti terület, Natura 2000 terület, országos ökológiai hálózat területei)

Természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő földterületeken építmények elhelyezésének szabályozása csak a vonatkozó természetvédelmi tárgyú jogszabályoknak megfelelően, a természetvédelmi kezelővel egyeztetetten javasolt.

A természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő földterületek szabályozását megelőzően javasolt a természetvédelmi kezelési tervek megismerése, vagy konzultáció a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal.

Természetvédelmi szempontból kiemelten kezelendő földterületeken energetikai célú növénytelepítés nem megengedhető, a településképi rendeletekben ennek rögzítése indokolt.

Az ökológiai folyosók területén a településrendezés eszközeivel is javasolt biztosítani, hogy a természetes és természetközeli élőhelyek folyamatos – területileg összefüggő, vagy kapcsolatban lévő - rendszert alkossanak.

Minden vízfolyást, csatornát ökológiai folyosóként javasolt kezelni és szabályozni. A természetközeli élőhelyeket (gyepek, nádasok, mocsarak, ligetek) korlátozott használatú mezőgazdasági területbe javasolt besorolni.

A természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 méteren, tavak partjától számított 100 méteren belül – a rekreációs és halgazdálkodási célú építmények kivételével - új építmények elhelyezése nem javasolt. Ezen területeken a településrendezési eszközökben korlátozó jellegű területfelhasználások (korlátozott használatú mezőgazdasági terület, vízgazdálkodási terület, természetközeli terület, védelmi rendeltetésű erdő, különleges beépítésre nem szánt terület) kijelölése indokolt.

A belterületi természetes állapotú vízfolyásszakaszok felértékelése javasolt az ökológiai és a rekreációs szempontok együttes figyelembevételével a településfejlesztési dokumentumokban és rendezési eszközökben.

Tájgazdálkodás

A komplex táj- és turizmusfejlesztés övezeteiben a szervesen fejlődött tájegységekre olyan térségi komplex fejlesztési koncepció kidolgozása javasolt, amelynek célja:

- *olyan tájgazdálkodási rendszer kialakítása, amely a természeti adottságokhoz igazodó racionális tájhasználat elvének megfelelően tesz javaslatot a területhasználatra (gazdálkodási gyakorlatra) és területfejlesztésre;*
- *a táj értékeinek megőrzését szolgáló mezőgazdaság koordinálására, szervezésére, gazdaságos működtetésére ökológiai tájközpontok kijelölése;*
- *a tájhoz, agrárgazdasághoz, településekhez kötődő turisztikai lehetőségek feltárása, a térség turisztikai potenciálját is növelő vállalkozások, agrárvállalkozások támogatása;*
- *a helyi agrártermék feldolgozás lehetőségeinek feltárása és a helyi feldolgozás kiemelt támogatása;*
- *az egyes eltérő adottságú térségek termőhelyi adottságaihoz igazodó integrált termelési körzetek kialakíthatóságára vonatkozó javaslatok kidolgozása, az integrált termelési rendszerek kialakításának kiemelt támogatása, biztosítva ezzel a helyi agrártermék feldolgozás gazdaságosságát;*
- *olyan térségi erdőfejlesztés és vadgazdálkodás kialakítása, amely a mezőgazdasági táj eltartó képességét nem csökkenti, de lehetőséget teremt az erdőhöz kötődő helyi gazdaság, turizmus fejlesztésére;*
- *a települések fejlesztéséhez, a mezőgazdaság, turizmus, a helyi ipar (feldolgozóipar) fejlesztéséhez szükséges infrastruktúrák kiépítése;*

Tájképvédelem

A településrendezési eszközökben javasolt meghatározni azokat a mezőgazdasági területeket is, melyeket beépítés mentesen szükséges megtartani: a szabályozás eszközeivel javasolt korlátozni az indokolatlan széttelepülést és területfoglalást.

A tájképvédelmi területekre vonatkozólag a településképi rendelet alkossa meg szabályait, a kilátás-rálátás, telepíthetőség tekintetében is.

A kertés mezőgazdasági területek beépíttelenségének, hagyományos telekszerkezetének megőrzése javasolt.

Kertés mezőgazdasági területen telekosztással kialakítható új telek területét legalább 1.500 m² területtel javasolt meghatározni.

A jellemzően beépített kertés mezőgazdasági területek egységes és hagyományos építészeti karakterének megőrzése érdekében földrészletenként egy, legfeljebb 90 m² alapterületű gazdasági épület létesítése javasolt.

A településrendezési tervekben olyan területfelhasználási egység kijelölése nem javasolt, amely a településkép-tájkarakter történetileg kialakult szerves egységének megbontását, számottevő megváltozását eredményezné.

Új közutak és kerékpárutak létesítésénél az utak mentén zöldfolyosóként funkcionáló növénytelepítés kialakítása javasolt a természetvédelmi szempontok figyelembevételével, tájbaillő, lehetőség szerint őshonos, nem inváziós, nem allergén növényfajok használatával.

Új termékvezetékek, távvezetékek nyomvonalának kijelölése során javasolt a tájképi és településképi értékek vizsgálata, hogy azok zavaró hatása minimális legyen, és ne változtassa meg a táj- és településkép karakterét.

Vízgazdálkodási térség

Javasolt megvizsgálni a jelentősebb állóvizek többcélú hasznosításának lehetőségeit, feltételeit, figyelembe véve annak elsődleges rendeltetését. Amennyiben lehetőség van többcélú hasznosításra, úgy javasolt megteremteni annak településrendezési feltételeit.

A vízfolyások és állóvizek vízminőségének védelme érdekében az érintett vizek mentén szabályozott sávban mindennemű építési és egyéb tevékenység folytatásához az illetékes vízügyi hatóság hozzájárulása szükséges. A vízgazdálkodási terület területhasznosításának módosítása csak a vízügyi ágazat egyetértésével, engedélye alapján változtatható meg.

A települések belterületén összegyűjtött csapadékvizek vízfolyásokba vezetését – indokolt esetben – csak előzetes tisztítás (olajfogó, homokfogó, törmelékfogó stb.) után célszerű engedélyezni.

Közös területrendezési terv készítésére vonatkozó javaslatok (határon átnyúló együttműködés)

A közös területrendezési terv hazai részterületét, az érintett települések körét a vonatkozó egyedileg meghatározott övezet lehatárolásának figyelembe vételével javasolt kijelölni.

A közös tervezésbe Ukrajna mellett javasolt bevonni Szlovákiát és Romániát is.

A közös területrendezési terv szabályainak kidolgozásakor a következő területek összehangolására célszerű figyelmet fordítani:

- gazdaság (gazdasági területek, települési területek szabályozása),

- turizmus,
- táj- és természetvédelem,
- tájgazdálkodás,
- vízgazdálkodás,
- klímavédelem,
- környezetvédelem,
- örökségvédelem.

A tervezés során kiemelt figyelemmel kell lenni a hármashatár helyzetben lévő területekre, azok gazdaságfejlesztési potenciáljára, kiemelten a Záhony-Kisvárdai térségének fejlesztésére, valamint Szatmárnémeti agglomerációs hatásaira.

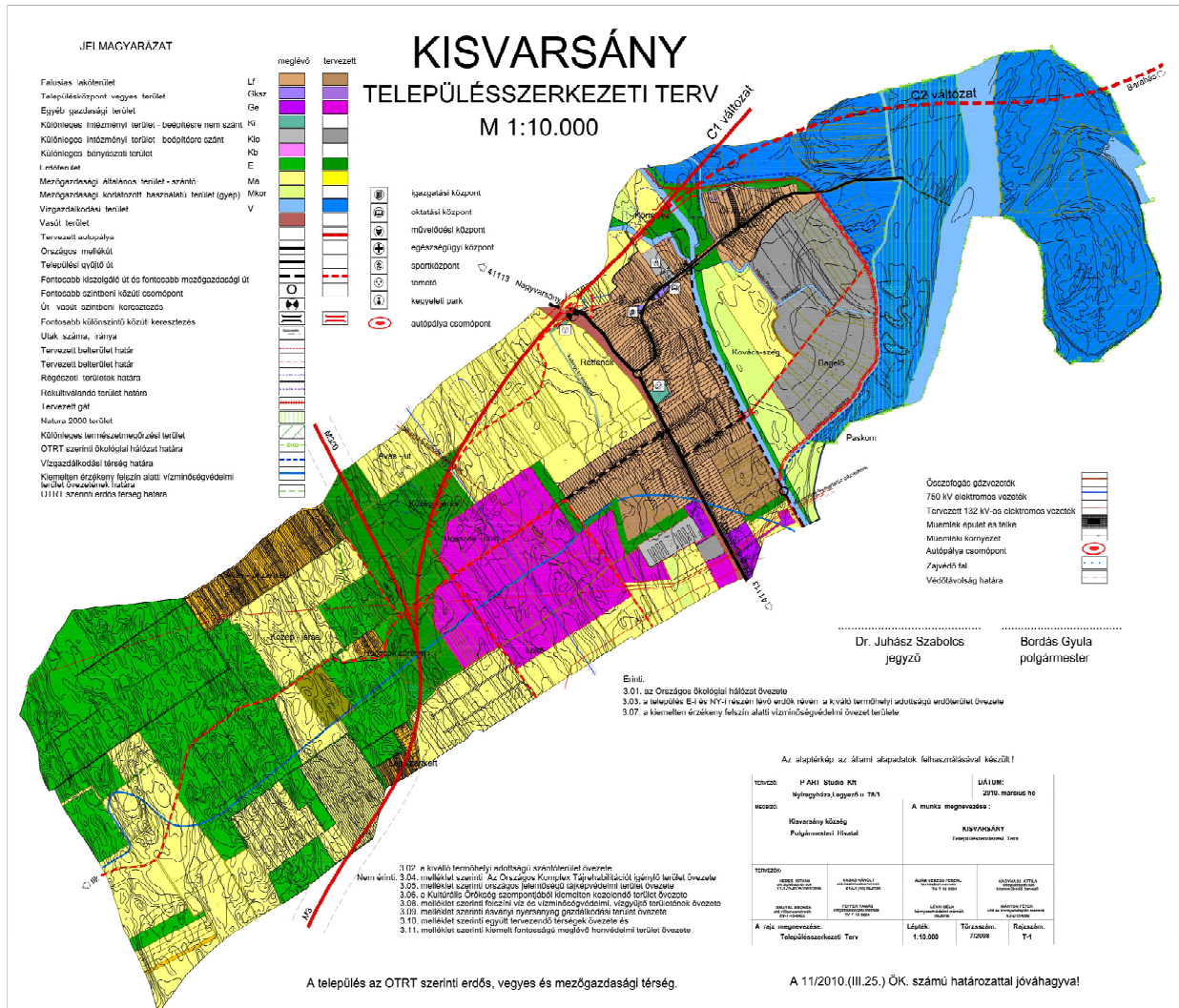
A tervezésbe célszerű bevonni az érintett területek települési önkormányzatait, civil szervezeteit, jelentősebb vállalkozóit.

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg MTrT Területrendezési ajánlások, 2020.)

**1.4. SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI
TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ –
VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI**

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

- Kisvarsány Község települészerkezeti terve

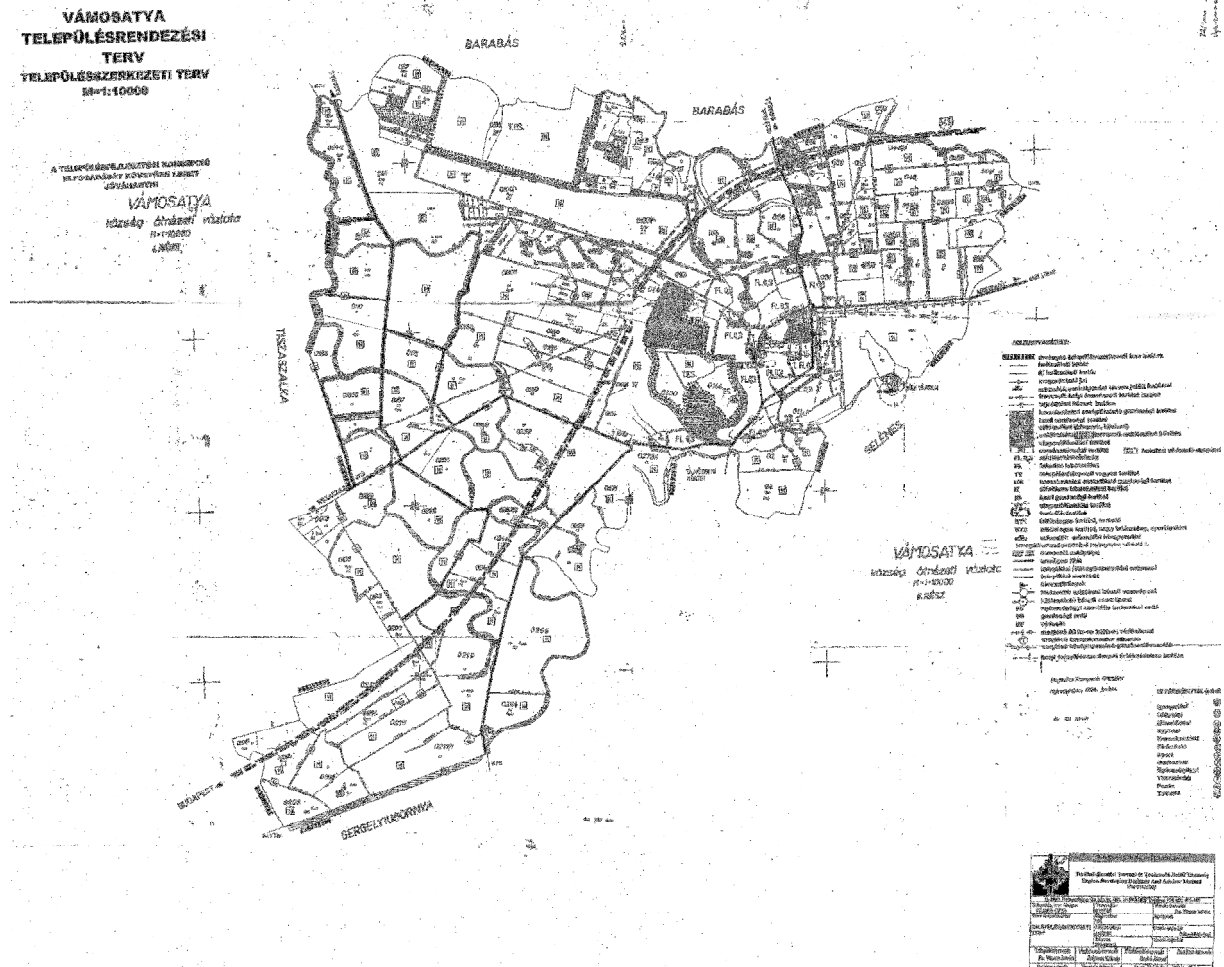
(Forrás: Kisvarsány Község Önkormányzata)

Hatályos települészerkezeti tervet az P-ART Stúdió Kft. készítette, a szerkezeti tervet 11/2010. (III. 25.) határozattal került jóváhagyásra.

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

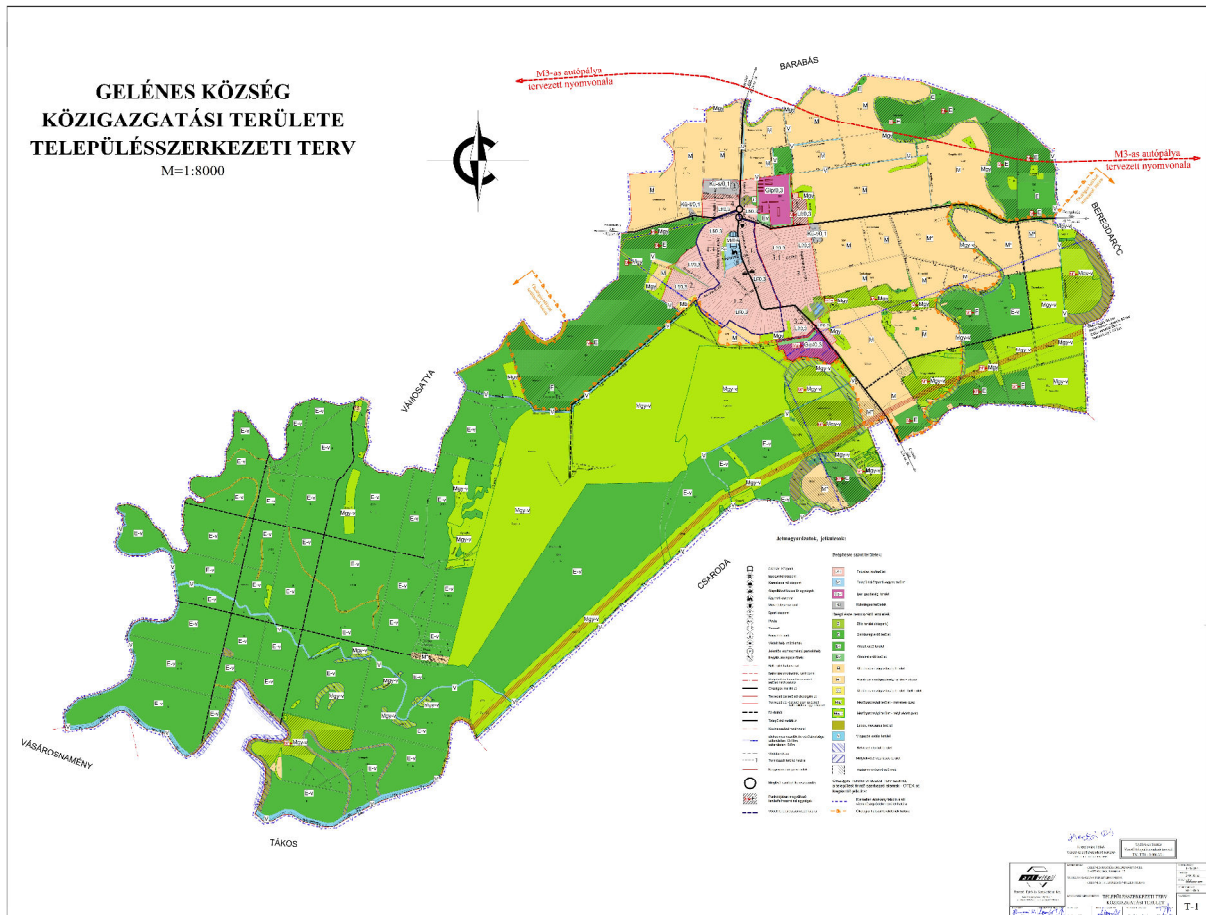
- Vámosatya Község településszerkezeti terve

(Forrás: Vámosatya Község Önkormányzata)

Hatályos településszerkezeti tervet a Területfejlesztési Tervező és Tanácsadó Bt. készítette, a szerkezeti tervet 23/2000. (I. 2.) határozattal került jóváhagyásra.
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

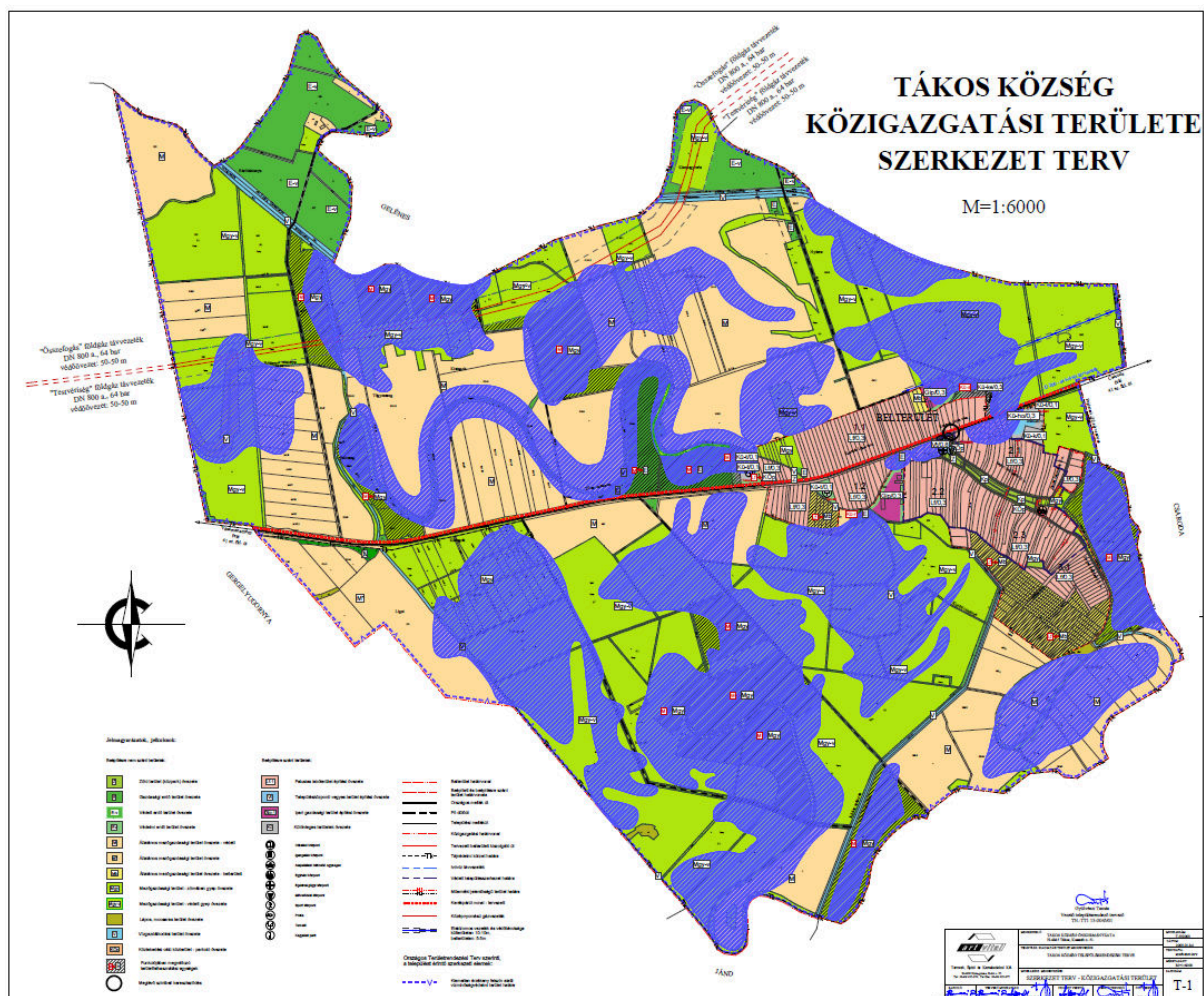
- Gelénes Község településszerkezeti terve

(Forrás: Gelénes Község Önkormányzata)

Hatályos településszerkezeti tervet az ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft. készítette, a szerkezeti tervet 26/2006. (IV. 28.) határozattal került jóváhagyásra. A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- Tákos Község település szerkezeti terve

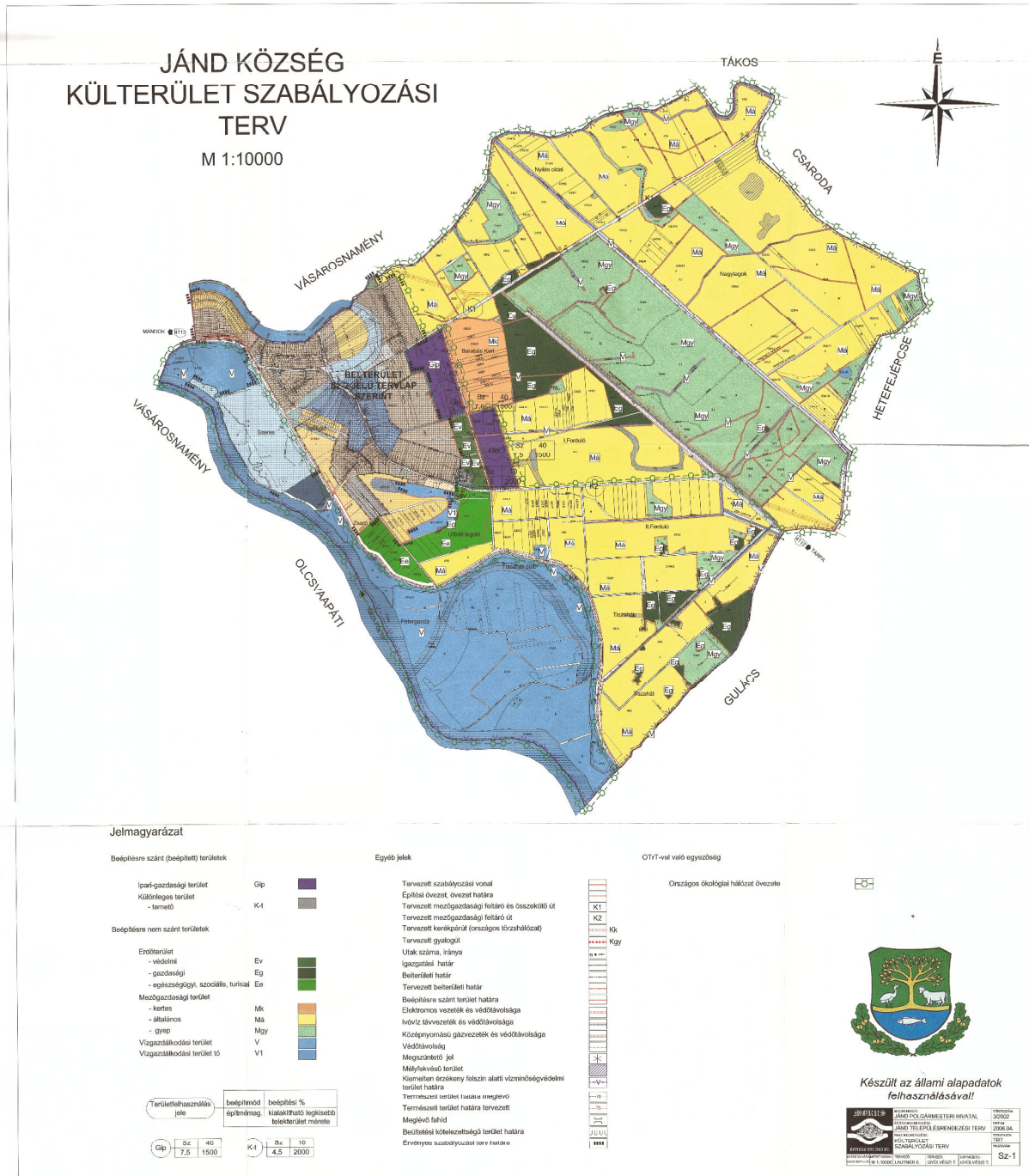

(Forrás: Tákos Község Önkormányzata)

Hatályos település szerkezeti tervet az ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft. készítette, a szerkezeti tervet 62/2005. (V. 19.) határozattal került jóváhagyásra. A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

- Jánd Község településszerkezeti terve

(Forrás: Jánd Község Önkormányzata)

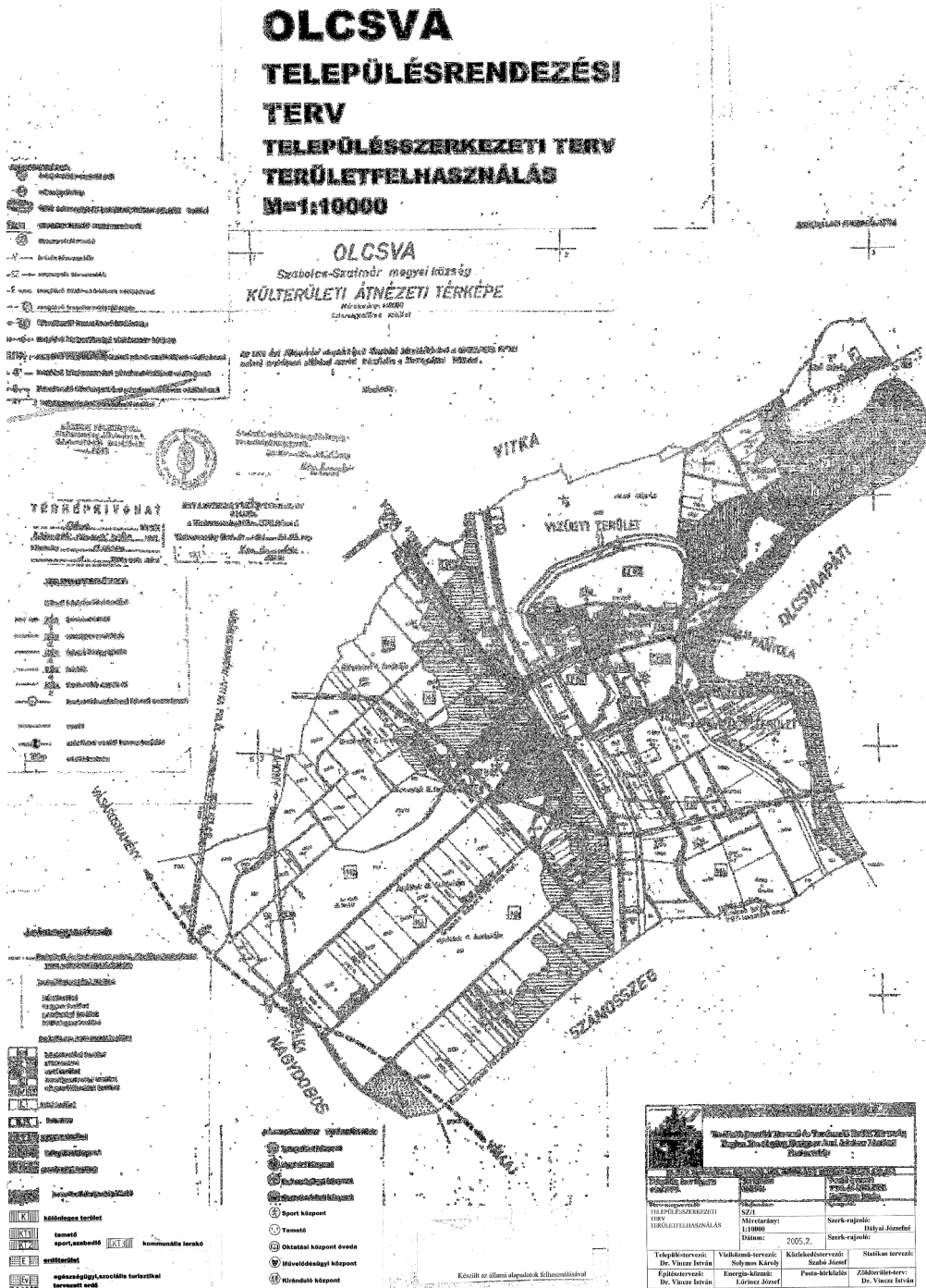
Hatályos településszerkezeti tervet az MORUS Építészstúdió Bt. készítette, a szerkezeti tervet 42/2006. (V. 23.) határozattal került jóváhagyásra.

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- Olcsvaapáti Község települészerkezeti terve

A település nem rendelkezik hatályos települészerkezeti tervvel.

- Olcsva Község települészerkezeti terve

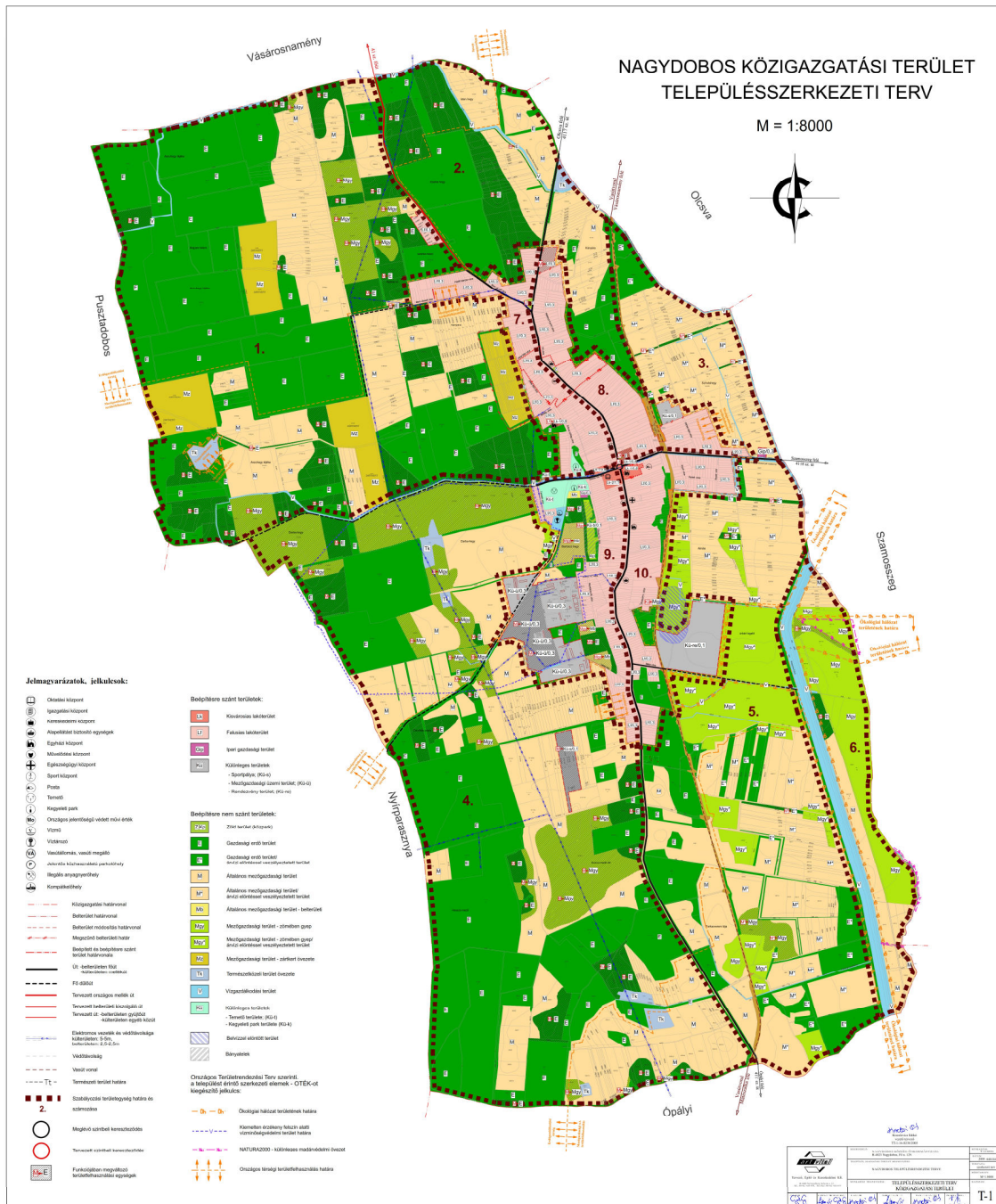
(Forrás: Olcsva Község Önkormányzata)

Hatályos települészerkezeti tervet a Területfejlesztési Tervező és Tanácsadó Bt. készítette, a szerkezeti tervet 20/2006. (V. 31.) határozattal került jóváhagyásra.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

- Nagydobos Község településszerkezeti terve

(Forrás: Nagydobos Község Önkormányzata)

Hatályos településszerkezeti tervet az ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft. készítette, a szerkezeti tervet 33/2007. (IV. 4.) határozattal került jóváhagyásra.

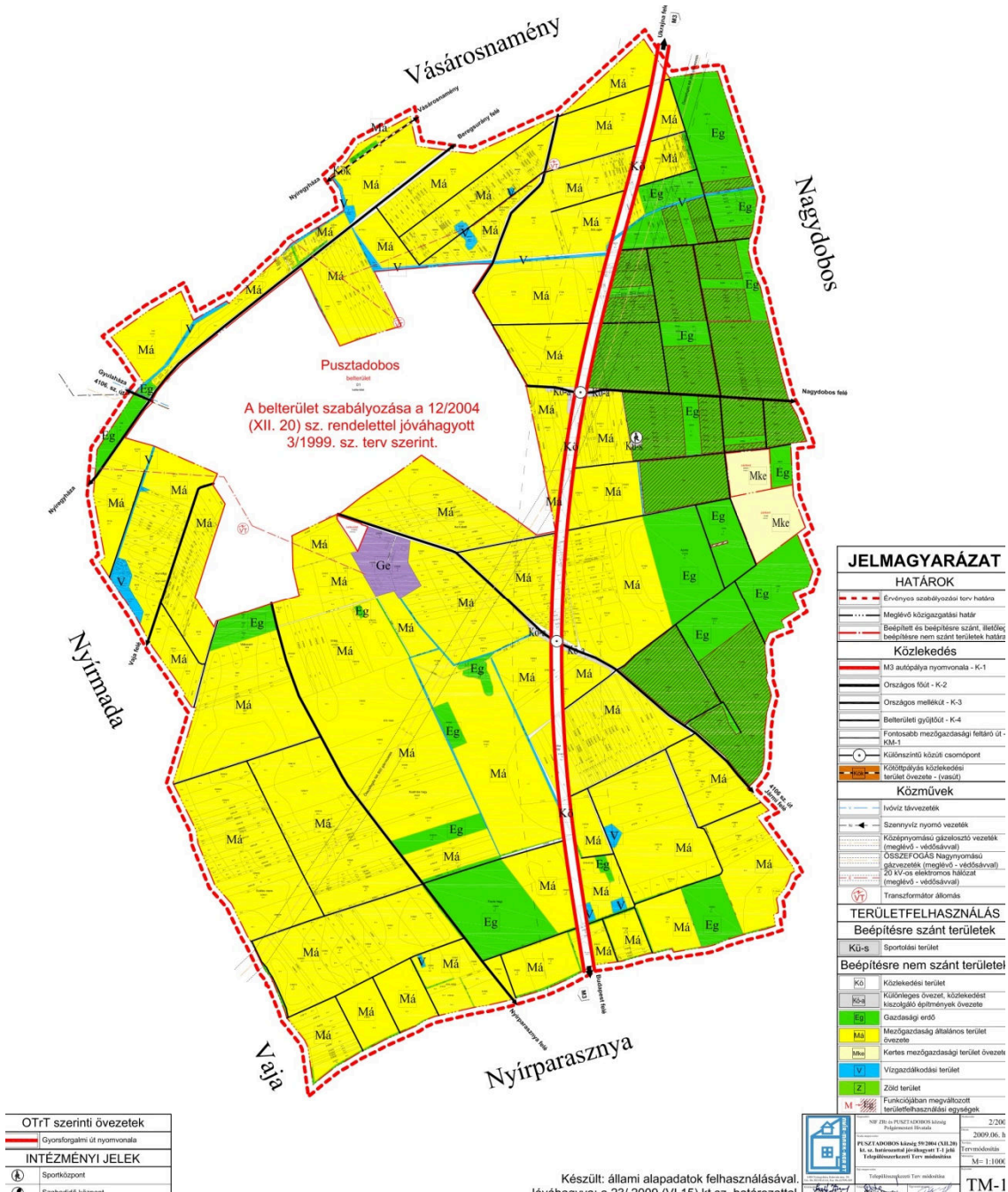
A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

- Pustadobos Község település szerkezeti terve

A község település szerkezeti tervét a 12/2004 (XII. 20.) számú határozattal került jóváhagyásra, amelyet a 23/2009 (VI. 15.) számú határozattal módosítottak.

A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett fejlesztési elképzeléseit.

(Forrás: Pustadobos Község Önkormányzata)

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

- Nyírmada Város település szerkezeti terve

(Forrás: Nyírmada Város Önkormányzata)

Hatályos település szerkezeti terv tervet 16/2004. (IV. 2.) határozattal került jóváhagyásra, melyet 113/2016. (XII. 27.) határozattal módosított az Urban Dimensio Tervező és Szolgáltató Bt.A terv nem tartalmaz olyan megállapításokat, tervezeteket, amelyek érdemben befolyásolhatják Vásárosnamény közigazgatási területén belül tervezett terület – felhasználásokat, fejlesztési elképzeléseket.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált területfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

1.5.1.1. Településfejlesztési koncepció

A város településfejlesztési koncepciója 2015-ben készült el.

Vásárosnamény város hosszútávú átfogó céljainak elemei:

- Munkahelyteremtés
- Életminőség javítása
- Versenyképes térségi centrum szerepkör
- Turisztikai és humán szolgáltatások fejlesztése

A hosszú távú átfogó céljainak elérése érdekében az alábbi három rész cél jelölhető ki:

1. A város földrajzi elhelyezkedéséből és adottságaiból fakadó gazdasági potenciálok kihasználása a munkahelyteremtés érdekében

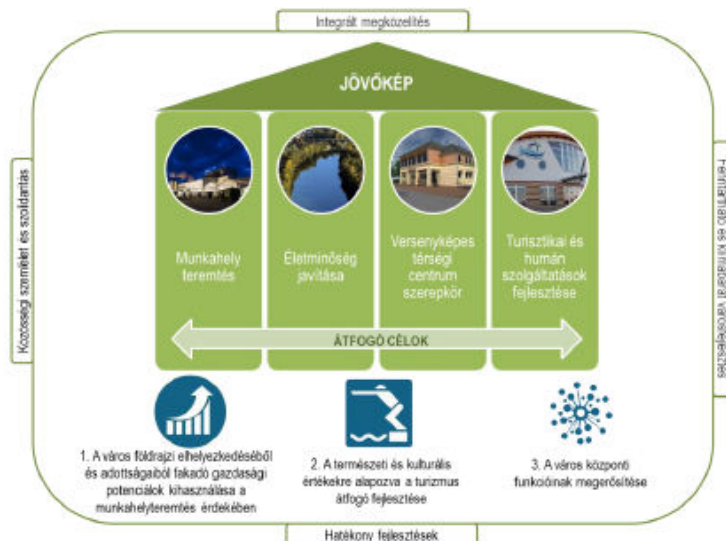
Vásárosnamény gazdaságának dinamizálása, a jövedelemtermelő képesség javítása érdekében szükséges, hogy a helyi vállalkozások munkahelymegtartó ereje rövid távon minősüljön, versenyképessége pedig hosszútávon javuljon. Ez biztosítja a foglalkoztatási szint növelését, a lakosság gazdasági aktivitásának emelését, valamint a megfelelő és komfortos életminőség kialakítását.

2. A természeti és kulturális értékekre alapozva a turizmus átfogó fejlesztése

Az endogén erőforrásokra épülő, élőkommunikációs idegenforgalom nagymértékben hozzájárul a város és lakóinak bevételeiben egyaránt megmutatkozik.

3. A város központi funkcióinak megerősítése

Vásárosnamény a beregi térség gazdasági, igazgatási és közszolgáltatási centruma. Központi szerepköre az intézmények és a szolgáltatások fejlesztésével tovább erősíthető és erősítendő – részben a közeli hasonló adottságú városok konkurenciája miatt, részben pedig a lakossági igények minél teljesebb és színvonalasabb kielégítése érdekében. Ehhez kapcsolódóan számos beavatkozási terület kijelölhető, amelyek mindegyike elősegíti közvetlen vagy közvetett módon a klímaváltozás hatásainak mérséklését.

(Forrás: Vásárosnamény Településfejlesztési Koncepciója)

1.5.1.2. Integrált Településfejlesztési Stratégia

Vásárosnamény Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2016-ban készült el.

Középtávú célok és azok összefüggései:

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő céljait erőteljesen befolyásolják

- *egyrészt az Európa 2020 stratégiából levezethető fejlesztési irányok: a kohéziós politika 11 tematikus célja és az egyes támogatási alapok (ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) ezen célokhoz illeszkedő ún. beruházási prioritásai;*
- *másrészt a nemzeti szintű fejlesztéspolitikai és ágazati stratégiák, programok,*
- *harmadrészt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiója, Stratégiai Programja és Operatív Programja.*

Mivel várhatóan az európai uniós támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak majd a város fejlődésében, ezért az ITS kidolgozásának fontos eleme a város célrendszer illeszkedése a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő stratégiai dokumentumaira és ágazati programjaira, amelyek közül a legfontosabbak az alábbiak:

- *Vásárosnamény Város Gazdasági Programja 2014-2019 (2015),*
- *Vásárosnamény Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008),*

Mindez jelzi, hogy a város jelenleg is egy kiforrott, társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik, ezért az ITS-nek nem célja egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem sokkal inkább egyfajta szintézis, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formáljuk, pontosítjuk a korábbi célkitűzéseket. A célrendszer kialakításakor az alábbi fő tényezőket vettük figyelembe:

- *a megalapozó vizsgálatban feltárt kihívások, problémák, adottságok és lehetőségek,*
- *a város által betöltött és betölteni kívánt funkciók,*
- *a lakosság, a vállalkozások és a turisták általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben*
- *a város és vonzáskörzete közötti jelenlegi és lehetséges együttműködési területek,*
- *a városok közötti élesedő hazai és nemzetközi versenyhelyzet.*

(Forrás: Vásárosnamény Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája)

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A község közigazgatási területére vonatkozóan településfejlesztési és településrendezési szerződés nem készült.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A hatályos településszerkezeti terv 150/2010. (X.14.) számú önkormányzati határozattal került elfogadásra.

A település Helyi Építési Szabályzata a 19/2007. (VIII.24.) számú önkormányzati rendelettel került elfogadásra.

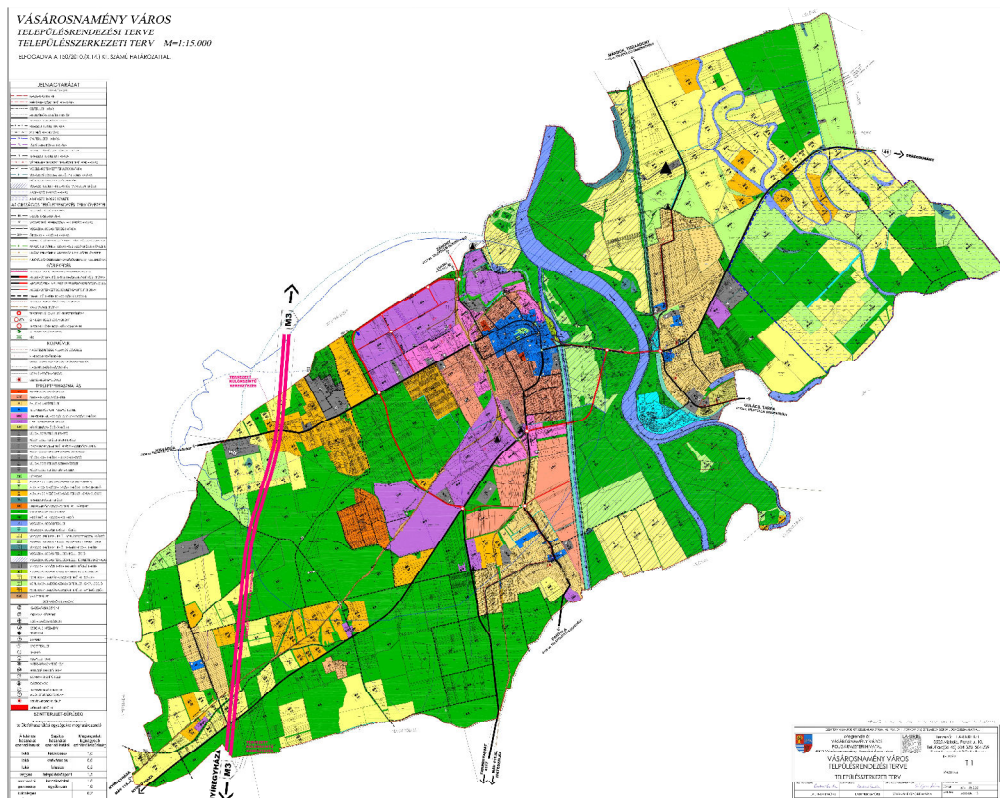
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

Infrastruktúra

- Az M3-as autópálya a 41-es sz. főúttól északra – *nem valósult meg.*
- A várost nyugatra elkerülő út a 41-es sz. főúttól 4115-ös sz. település összekötő útig - *nem valósult meg.*
- 41-es sz. főút belterületi keleti irányú kiváltó út szakasza – *nem valósult meg.*
- 41-es sz. főút és a 4119-es sz. települési összekötő út között kiváltó út - *nem valósult meg.*
- Kerékpárút:
 - Vásárosnamény -Mátészalka között – *részben megvalósult.*
 - Gergelyugornynán – *nem valósult meg.*
 - Vásárosnamény központ és Gergelyugornya között a 41-es számú főút mentén-*megvalósult.*

Területfelhasználás

- Lakóterület fejlesztés Vitkán – *nem valósult meg.*
- Iparterület a 41-es számú főút mentén - *részben megvalósult.*
- Iparterület a 4108 sz. út északi oldalán – *részben megvalósult.*
- Iparterület a belterületől északra- *nem valósult meg.*

(Forrás: Vásárosnamény Város Településszerkezeti terve)

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1. Demográfia, népesség

Vásárosnaményt a „Bereg kapuja”-ként is nevezik. Magyarország észak-keleti részén, Szabolcs – Szatmár – Bereg megyében, a Tisza, a Szamos és a Kraszna folyók találkozásánál fekszik. Nyíregyháza Megyei Jogú Várostól a 41. számú főúton közelíthető meg, de az 50 kilométeres távolság vasúton is megtehető, a sínpár állapota miatt azonban ez ma már nem olyan vonzó, hiszen csaknem kettő óráig tart az út a megyeszékhelyre illetve vissza.

A mai város négy kisebb önálló településrészből (Vásárosnamény, Vitka, Gergelyi és Ugornya) valamint kettő tanyából szerveződött, ezek közül Gergelyit és Ugornyát 1939-ben egyesítették Gergelyiugornya néven. Vásárosnamény 1969-ben egyesült Vitkával (a Károlyi s Petőfi tanyákkal) és Gergelyiugornyával, 1970-től nagyközség, 1979-ben városi rangot kapott.

Vásárosnamény és Nyíregyháza között a 41 főúton szinte nincs olyan napszak, amikor nem lenne komoly forgalom. Ez a helyzet a főút folytatásában Beregsurány felé is. A korábbi terhelést csökkentette a megépült M3-as autópálya szakasza, elvonva a forgalom egy részét. A város földrajzi tagoltsága miatt a közigazgatási határon belül is komoly a napszakos ingázás. Iskola és munkakezdéskor a központba, délután pedig a hazafelé tartó forgalom jelentős.

A demográfiai trendek elemzéséhez alapvetően kettő, az adott település lakosságát tartalmazó fogalom rögzíthető:

Állandó népesség: az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamilyen okból (munkavállalás, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi tudományos megbízás teljesítése, stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodnak, de bejelentett lakhelyük az adott területen volt.

Lakónépesség: A lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakhelyük az összeírás helyen illetve ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében ott töltik.

Az állandó népesség és a lakónépesség közötti különbségtétel egyes mutatók pontosabb értelmezése esetében szükséges, így Vásárosnamény népességének bemutatásakor minden egyes elemzési szempontnál törekszünk rögzíteni, hogy a nevezett mutatók közül melyre vonatkozik az adott elemzés.

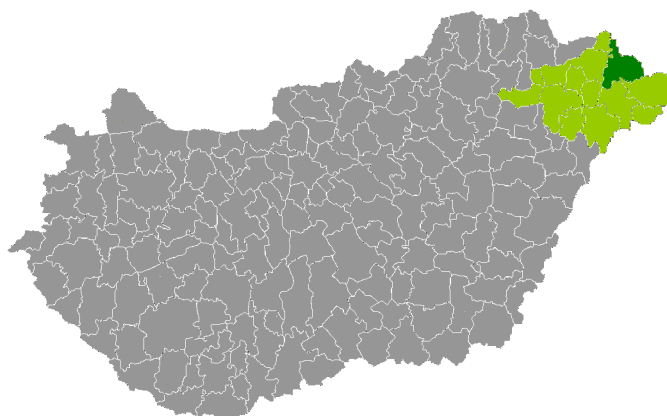
Vásárosnamény elhelyezkedése

(Forrás: KSH Helységnévtár)

A település lakos száma a rendszerváltást követő években még emelkedést mutatott. Ennek az a magyarázata, hogy az egyre kevesebb lehetőséget nyújtó kistelepüléshálózattal szemben a kistérségi (járási) központ képes volt alternatívát nyújtani a környék lakosai számára. A 90-es évek közepén, a gazdasági megszorítás alatti időszakban felerősödött az elvándorlási hullám. Sajnálatosan a megszorító intézkedések hatványozottan érintik a fejletlenebb régiókat. Megfigyelhető az EU előcsatlakozási alapok bevezetésének időszakában a lakosság dinamikusabb növekedése, majd jelentős és folyamatos visszaesése egészen 2001-ig. 2001 és 2003 között mérsékelt emelkedés tapasztalható, mely elsősorban a 2001. évi nagy tiszai árvíz utáni kormányzati újjáépítési intézkedéseknek köszönhető. Az árvíz sújtotta kisebb beregi településekről a károsultak viszonylag jelentős számban választották a kártalanításnak azon lehetőségét, hogy lakást vásároltak az ország különböző településein, így Vásárosnaményba jelentős számú lakosság települt be a környező településekről.

A Vásárosnaményi járás elhelyezkedése

(Forrás: wikipedia)

A Vásárosnaményi járás lakónépességének 22,3%-át tömöríti Vásárosnamény Város. A járás másik városi jogállású településén, Nyírmadán él a járás lakónépességének 12,6%-a. Tarpa Nagyközség a járási lakosok további 6,8%-át tömöríti. Nyírmada és Tarpa sem népességszámával, gazdasági súlyával nem jelentősek, így a járás valóban egypólusú, valós társadalmi/gazdasági székhelyének Vásárosnamény tekinthető. Más kérdés, hogy a közeli Mátészalka (távolsága közúton 21 km), Baktalórántháza (távolsága közúton 23 km) és Kisvárda (távolsága közúton 25 km) városhálózatban betöltött szerepe magasabb fokú, mely Vásárosnaményra is hatással van.

A Vásárosnaményi járás települései, főbb adataik 2019. január 01-ei eszmei időpontban

	Település	Jogállás	Lakónépesség	Lakások száma	Terület (hektár)
1	Aranyosapáti	Község	2 091	674	2 111
2	Barabás	Község	1 061	382	3 818
3	Beregdaróc	Község	971	345	2 382
4	Beregsurány	Község	961	228	1 601
5	Csaroda	Község	604	245	2 468
6	Gelénes	Község	615	238	2 055
7	Gemzse	Község	796	283	1 359
8	Gulács	Község	1 016	366	2 335
9	Gyüre	Község	1 291	430	1 587
10	Hetefejércse	Község	255	106	1 545

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

	Település	Jogállás	Lakónépesség	Lakások száma	Terület (hektár)
11	Ilk	Község	1 264	412	1 456
12	Jánd	Község	750	280	1 654
13	Kisvarsány	Község	1 001	382	1 283
14	Lónya	Község	1 118	394	3 548
15	Márokpapi	Község	590	222	2 118
16	Mátyus	Község	308	141	1 103
17	Nagyvarsány	Község	1 398	547	1 255
18	Nyírmada	Város	4 798	1 564	3 880
19	Olcsva	Község	691	258	996
20	Pusztadobos	Község	1 539	519	1 669
21	Tákos	Község	335	135	1 082
22	Tarpa	Nagyközség	2 590	890	4 973
23	Tiszaadony	Község	664	260	1 563
24	Tizsakerecseny	Község	955	393	2 387
25	Tiszaszalka	Község	882	363	1 495
26	Tiszavid	Község	559	189	1 075
27	Vámosatya	Község	590	245	2 430
28	Vásárosnamény	Város (járászhely)	8 515	3 365	6567
Összesen			38 208	13 856	61 795

(Forrás: KSH Helységnévtár)

A város mai formájában három településrész: Vásárosnamény, Vitka és Gergelyugornya összeolvadásából jött létre, városi rangot 1979-ben kapott. A mai város 4 kisebb önálló településrészből (Vásárosnamény, Vitka, Gergelyi és Ugornya), valamint két tanyából szerveződött, ezek közül Gergelyit és Ugornyát 1936-ban egyesítették Gergelyugornya néven. Vásárosnamény 1969-ben egyesült Vitkával és Gergelyugornyával. Városi rangot 1979-ben kapott. A várost a Tisza két részre osztja. A bal parton van a régi Namény és Vitka, a jobb parton Gergelyugornya.

A településrészek a KSH Helységnévtár adatbázisa szerint az alábbiak szerint jellemezhetők:

Vásárosnamény településrészei

A helység városrészei, a helységhez tartozó településrészek jellege és megnevezése	A népszámlálási lakónépesség	A lakások	A lakott egyéb lakóegységek	Postai irányítószám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
	száma 2011. október 1-jén, a 2020. január 1-jei közigazgatási állapot szerint					
Központi belterület	6 740	2 674	–	4800	–	–
Egyéb belterület						
Gergelyugornya	1513	578	-	4803	-	4,0
Perényitanya	214	77	-	4804	-	8,0
Tiszai strandfürdő	-	-	-	4803	-	5,0
Külterület						
Károlyitanya	1	1	-	4804	Mgl.	6,0
Szőlőhegy	3	1	-	4804	Kt.	5,0

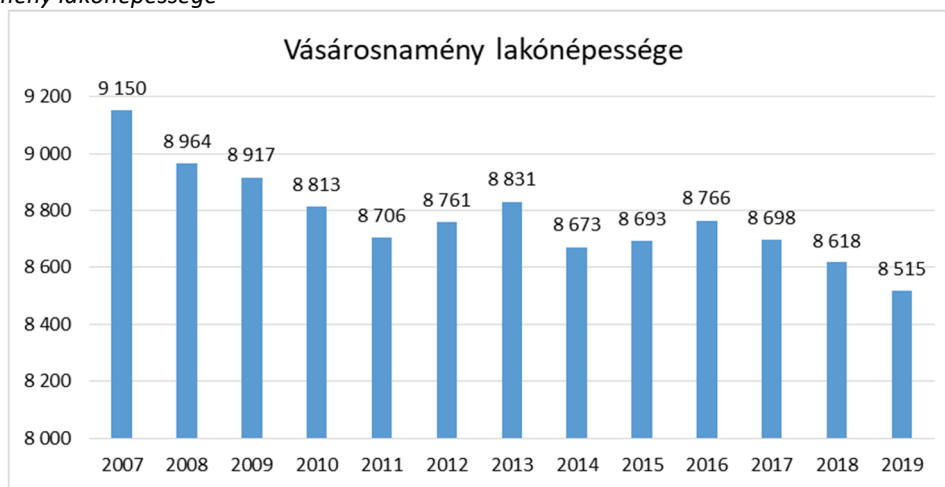
(Forrás: KSH Helységnévtár)

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

A 4800-as postai irányítószám Vásárosnamény város központi belterületén belül Vitka elnevezésű városrésze nem vonatkozik. Vitka városrész postai irányítószáma 4804.
Kt. = külterület összeírt lakóegység és népesség nélkül
Mgl. = mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák

Vásárosnamény lakónépességének száma az ezredforduló óta 2002-ben volt a legmagasabb, ekkor az érték elérte a 9439 főt. Azóta jelentős mértékű, több, mint 900 fős csökkenés következett be. Ezzel párhuzamosan az állandó népesség száma is csökkent a népszámlálási censusok adatai szerint. A 2020. január 01-ei eszmei időpontban 8515 főre csökkent a lakónépesség. Ennek oka a negatív irányba mozduló természetes szaporodás (természetes fogyás) és a migráció.

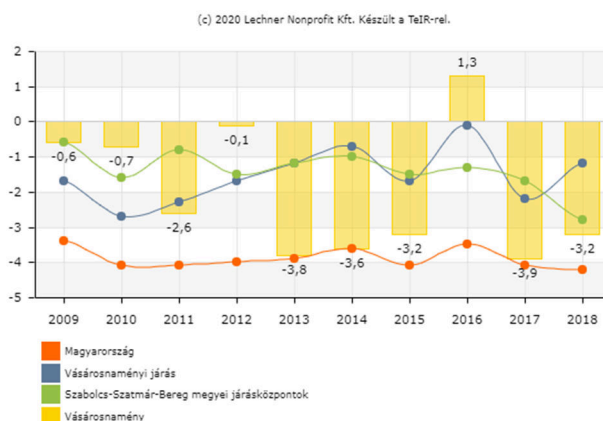
Vásárosnamény lakónépessége

(Forrás: KSH Helyiségnévtár)

Az egyik ezek közül a természetes szaporodás illetve fogyás folyamatai. A természetes szaporodás, fogyás az élveszületések és a halálozások különbözetét tartalmazza. Természetes szaporodásról akkor beszélünk, ha a születések száma meghaladja a halálozásokét (a mutató pozitív előjelű), ellenkező esetben természetes fogyásról van szó (a mutató negatív előjelű). Vásárosnamény Városban a 2019. évben az élveszületések száma 95 fő, míg a halálozások száma 102 fő volt, és az elmúlt időszakban tendencia szerűen negatív értéket vesz fel a település természetes szaporodás-fogyás mutatója.

Természetes szaporodás, fogyás

(Forrás: TEIR)

A területfejlesztési kategóriák közül Vásárosnamény a törpevárosok közé sorolható (5000-9999), melyek a megye településeinek közel 4%-át adják, szám szerint 9 település tartozik ebbe a kategóriába. Ezek közül járásszékhely funkciót lát el Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Nagykálló és Ibrány. A listán szereplő települések közül Nyíregyháza központú nagyvárosi település együttes – agglomerálódó térség tagjaként kizárólag Nyírtelek azonosítható be. A lenti táblázatban a törpevárosok tekintetében a 2008-2017. közötti időszak természetes szaporulatának, fogyásának átlag-értékei kerültek kimutatásra. A saját lakónépesség tekintetében minden törpeváros esetében negatív az átlag-érték, Vásárosnamény e mezőnyben átlagos népességfogyást könyvelhet el.

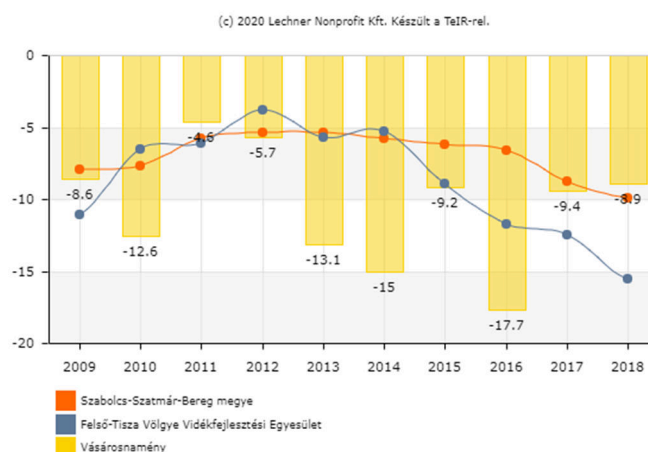
A megyei törpevárosok természetes szaporulatának, fogyásának összehasonlító táblázata

Lakónépesség nagysága szerinti sorrend	Név	Járás	2008-2017 időszak átlag
3	Nagyecsed	Mátészalkai	-0,06
6	Ibrány	Ibrányi	-0,97
9	Nagykálló	Nagykállói	-1,64
8	Vásárosnamény	Vásárosnaményi	-1,76
2	Nagyhalász	Ibrányi	-2,36
4	Balkány	Nagykállói	-2,9
5	Nyírtelek	Nyíregyházai	-3,29
7	Fehérgyarmat	Fehérgyarmati	-3,64
1	Tiszalök	Tiszavasvári	-4,3

(Forrás: KSH / TEIR (saját szerkesztés))

A másik meghatározó mutató az odavándorlások és elvándorlások aránya, vagyis a vándorlási egyenleg. A 2019. évben a belföldi odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) 436 eset, míg a belföldi elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) 650 eset volt. Ahogy a lenti ábra is szemlélteti, sajnos Vásárosnamény esetében jelentős a negatív vándorlási egyenleg miatti népesség-veszteség.

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

(Forrás: KSH / TEIR)

A települési korfa is jelzi a város előregedő társadalmát, igen jelentős a 65 éves és idősebbek aránya. Hasonlóan az országos tendenciákhoz, az idősebb korosztály esetében magasabb a

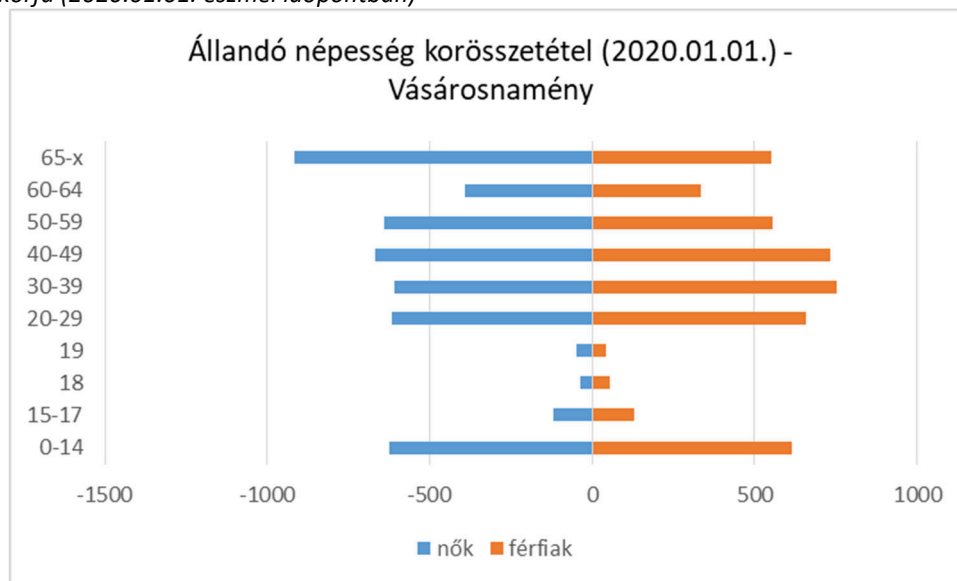
nők aránya. Az elöregedés tényét alátámasztó adatok mind a lakó-, mind az állandó népesség tekintetében kimutatott.

A KSH 2019. évre szóló adatsorai alapján a lakónépességből a 65 éves és idősebb férfiak száma az év végén 607 fő, míg a nők száma 950 fő volt.

Vásárosnamény állandó népessége 2019. évben 8845 fő, ebből a férfiak száma összesen 4295 fő, míg a nők száma 4550 fő. Az állandó népességből a 60-x évesek száma 2231 fő, ebből a férfiak száma 896 fő.

A város települési korfája szintén jelzi a fentiekben leírt tendenciákat.

Települési korfa (2020.01.01. eszmei időpontban)

(Forrás: KSH Területi adatbázis (Saját szerkesztés))

Koraszülöttnek tekintünk minden újszülöttet (tekintet nélkül a születési súlyra), aki a 37. terhességi hét előtt születik. A koraszülésnek számos anyai (alultápláltság, anyag életkora, életmódja, a szülések között eltelt idő, fertőzés, trauma, betegség) és magzati (többes terhesség, korai burokrepedés) oka lehet, de életmódbeli- (dohányzás, alkohol, stb.) és a szociális tényezők (pl.: szegénység) is meghatározóak. Továbbá az egészségügyi ellátás, a várandós gondozás, a szülészeti ellátás színvonala is befolyásolhatja. A koraszülött frekvencia szinte azonos a Vásárosnamény Városban és járásban, de a megyei átlaggal összevetve igen magas! A háttérben a várandósok egészségtelen életmódja, a dohányzás, a rossz aszociális körülmények és a szegénység húzódnak meg.

Születési adatok

	2015	2016	2017	2018
Élve születések száma	81	122	92	87
Koraszülöttek szám	13	16	15	5

(Forrás: KSH / TEIR (saját szerkesztés))

A csecsemőhalálozási arány alacsony, 2018. évben csecsemőhalálozás Vásárosnaményban nem volt. Az 1 év alatt bekövetkezett halálesetek (csecsemőhalálozás) nagyon sok tényező (az újszülött születési súlya, érettsége, az anya életkora, iskolázottsága, életmódja) befolyásolja. A csecsemő veszélyeztetettségét előrevetítő tényezők (rossz lakásviszonyok, káros szenvedélyek, rendezetlen családi körülmények, sok gyermek, munkanélküliség)

elsősorban a késői csecsemőhalálozásban (28-365 nap) jelennek meg, melye csökkentésében területi szakemberek (házi orvos, védőnő) a szociális segítségnyújtásnak (települési önkormányzat, gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítők) van szerepe. A kora csecsemőhalálozás (0-28 nap) csökkenése a korszerű diagnosztikának, terápiának és a magasan képzett szakembereknek köszönhető.

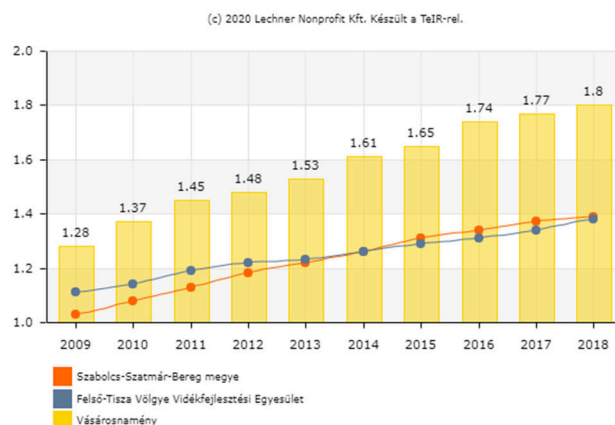
Eltartottsági ráta: gyermekkorú népességnek (0–14 éves) és az időskorú népességnek (65–X éves) az aktív korú (15–64 éves) népességhez viszonyított arányát fejezi ki. Az indikátor a népesség korösszetételéről nyújt információt, amelynek a társadalmi ellátó rendszerekben van jelentősége. A mutató mértéke és változásának iránya azt jelzi, hogy mekkora, és hogy növekvő vagy csökkenő terhet jelent a munkavállalási korú népességnek a gyermekek és időskorúak eltartása.

Öregedési index: az időskorú népességnek (65–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított arányát fejezi ki. A népesség korösszetétele változásának és az előregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége.

A településen a 0-18 évesek aránya csökkenő tendenciájú, a város elöregedő. Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve mutató adja meg a település öregedési indexét.

Vásárosnamény esetében az öregedési index növekvő, értéke az elmúlt időszakban bőven meghaladta az 1. értéket, és folyamatosan azt meghaladó értékeket mutat. Országosan és a megye szintjén is elöregedő a társadalom, a megyei tendenciákhoz képest némiképp jobban öregszik a város.

Öregégi mutató, (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

(Forrás: TEIR)

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. A 2011-es népszámlálási adatok szerint Vásárosnamény Városában mindösszesen a lakosság 4,8 %-a vallotta magát roma (romai, beás) származásúnak.

A helység lakóinak nemzetiségi kötődése 2011-ben

Nemzetiség	Arány
magyar	83,1%
bolgár	0,0%
cigány (roma)	4,8%
görög	0,0%
horvát	0,0%
lengyel	0,0%
német	0,3%
örmény	0,0%
román	0,1%
ruszin	0,0%
szerb	0,0%
szlovák	0,0%
szlovén	0,0%
ukrán	0,3%
egyéb, nem hazai nemzetiség	0,6%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	16,8%

(Forrás: KSH)

A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentrálnak, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre. A romák körében érzékelhetően magasabb arányban vannak jelen az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, a munkanélküliek és a nehéz szociális helyzetben lévők. A helyi önkormányzat – együttműködve a nemzetiségi önkormányzattal – folyamatosan segíti a helyi kisebbséget. Az Önkormányzat törekszik a szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítésére, felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezésére, élhetőbb környezet kialakítására. A cigány nemzetiségi önkormányzat passzivitása beazonosítható probléma, az Önkormányzat törekszik minél aktívabban bevonni azt a döntéshozási mechanizmusokba. A roma háztartásokban élő gyermekek jövedelmi helyzetüket és a felnőttek munkaerő-piaci helyzetét tekintve kedvezőtlenebb helyzetben nevelkednek. Az ezekben a háztartásokban élő gyermekek több mint kétharmada inaktív családban él. A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, és a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A városban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

1.7.1.3. Képzettség

A tudásalapú gazdaság fejlesztése, a versenyképesség növelése prioritássá vált Magyarországon is, különösen a hátrányos helyzetű régiókban. Az egyenlőtlenségek átörökítésének egyik legfőbb okaként tartják számon ma is, ha az oktatás szűk körben és alacsony színvonalon valósul meg. Az ország régiói közül az Észak-Alföld régió sok szempontból hátrányos helyzetűnek tekinthető, de a régió belül is jelentős különbségek találhatók – többek között az iskolázottság tekintetében.

Az iskola végzettség, szakképzettség kiemelt szempontja a foglalkoztatásnak, mely mind a szegénység vizsgálatánál, mind a jövedelmi és a vagyoni helyzet elemzésénél is releváns. A mai, rohamosan fejlődő világban a szakmák, munkakörök egyre erőteljesebben specifikálódnak, azok műveléséhez, betöltéséhez speciális iskolai végzettségek, szakképesítések szükségesek. Természetesen a munkaerőpiac bizonyos szegmensei továbbra is felszívják az alacsony iskolai végzettségű lakosok egy részét, azonban ezek a munkakörök száma is véges, így megfelelő iskolai szakképesítés, végzettség hiánya egyértelmű hátrányt okoz a munkapiacra való elhelyezkedésben.

A településen nyilvántartott munkanélküliek között még mindig magas azok aránya, akik csak alapfokú végzettséggel rendelkeznek. Középfokú végzettség hiányában a szakképesítések többsége sem szerezhető meg, így ezeknek a lakosoknak a többsége a munkaerőpiac csak olyan területein tud elhelyezkedni, ahol semmilyen speciális tudásra nincs szükség. Az iskolarendszeren kívüli szakképesítés megszerzésének egyik lehetőségeként alakult ki az utóbbi években, hogy a nyilvántartott álláskereső az illetékes Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán keresztül (például közfoglalkoztatási program keretein belül) a munkavégzés alól felmentve szerez valamilyen dokumentált szakképzést.

Azonban hasonlóan az országos tendenciákhoz, a felnőttképzésben a jobb háttérű, magasabb iskolai végzettségű, motivált felnőttek vesznek részt, akik számára a kedvezőbb munkaerő-piaci helyzet részben akár a képzés nélkül is adott, másrésztől azonban a felnőttképzés által az abban részt vevők – függetlenül háttérüktől, végzettségüktől – fejlődnek, és ezáltal könnyebben boldogulnak a munka világában, főként ha tudatos céllal választották.

A lakosság iskolai végzettségére vonatkozóan a KSH a népszámlálások alkalmával gyűjt információt. A 2011-es népszámlálás tekinthető a legfrissebb, más területi szintekkel összehasonlítható adatforrásnak. A népesség átlagos képzettségi színvonala ugyancsak a felzárkózás irányába mozdult el, de a magasabban képzett népesség arányának növekedése elmaradt az országos ütemtől.

A 7 éves és idősebb népesség legmagasabb iskolai végzettsége (%)

	Legfeljebb általános iskola 8. osztály		Érettségi nélküli középfokú végzettség		Érettségi		Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevél	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Vásárosnamény	23,6	22,9	22,9	18,6	21,8	29,1	8,7	13,7
Járás	30,3	20,5	20,5	18,8	14,3	21,1	4,6	7,5
Megyei járásközpontok	22,5	22,8	22,8	18,3	22	28,4	10,8	17,4
Magyarország	26,3	21,1	21,1	19,5	20,5	27,5	9,8	15,5

(Forrás: KSH, 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok)

A legfeljebb általános iskola 8. osztályt végzettek arányát vizsgálva megállapítható, hogy a település értéke közel azonos az országos értékkel, a járási adat viszont lényegesen rosszabb.

A legfeljebb 8 általános iskolai végzettséget tekintve 2001-hez képest 10 év alatt jelentős változás egyik területi szinten sem mutatkozott.

Az érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya valamennyi területi szinten visszaesést mutat. Vásárosnamény esetében a korábbi 22,9%-os arány 2011-re 18,6%-ra csökkent. Ezzel szemben az érettségivel rendelkezők aránya nagymértékben nőtt. Az értékek mindkét vizsgált évben meghaladják az országos és a járási átlagot, és nagyjából megfelelnek a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei járásközpontok átlagának. A két népszámlálás közötti időszakban az érettségivel rendelkezők tekintetében pozitív tendencia figyelhető meg.

Az egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a két népszámlálás közötti időszakban jelentősen nőtt, ami fontos tényező a település és az egész térség fejlődése szempontjából, de némi lemaradás még így is kimutatható a megyei járásközpontokhoz képest.

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők az aktív korúakon belül (%)

	2001	2011
Vásárosnamény	26	15,9
Járás	41,5	29,5
Megyei járásközpontok	24,2	15
Magyarország	25	14,7

(Forrás: KSH, 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok)

Össességében megállapítható, hogy a település képzettségi mutatóiban kedvező változás figyelhető meg az elmúlt évek során. A legfeljebb 8 általános iskolai végzettség tekintetében a települési értékek csaknem azonosak Magyarországgal, az érettségivel rendelkezők átlaga a városban meghaladja az országos átlagot, az érettségi nélküli középfokú végzettségűek, illetve az egyetemi, főiskolai végzettség tekintetében pedig kismértékben elmarad attól.

1.7.1.4. Foglalkoztatottság

Vásárosnamény szerepel a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet jelentős munkanélküliséggel sújtott településeinek listáján. Azok a települések tartoznak ide, amelyekben a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlag 1,75-szeresét.

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.

Folyamatosan jelen van a multinacionális cégek elszívó hatása, valamint az ország más részeiből érkező munkáltatók is megjelentek toborzás céljából.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában Vásárosnaményban a folyamatosan növekedett, ami kedvezőtlen tendencia.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Munkanélküliségi adatok Vásárosnamény vonatkozásában 2020. évben

Időpont	Nyilvántartott össz. fő	Foly.nyilv. hossz>365 nap	Járadék tip.ell. fő	Segély tip.ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő	Relatív mutató %	
							Vásáro sname ny	mege i érték
2020. 01. 20.	347	103	44	36	118	5 841	2,95	6,85
2020. 02. 20.	369	104	48	35	123	5841	6,32	7,41
2020. 03. 20.	411	111	61	34	123	5841	7,07	8,29
2020. 04. 20.	461	112	80	34	130	5841	7,89	8,73
2020. 05. 20.	503	111	95	36	144	5841	8,61	8,91
2020.06.20.	510	121	94	38	150	5841	8,73	8,95
2020.07.20.	493	125	63	40	158	5841	8,44	8,57
2020.08.20.	504	128	90	39	152	5841	8,63	8,10
2020.09.20.	457	127	72	39	133	5841	7,82	7,61
2020.10.20.	438	124	59	41	139	5841	7,50	7,14

(Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (saját szerkesztés))

A munkaügyi központ számos eszközzel – átképzések, vállalkozóvá válás támogatása, bértámogatás, közhasznú munka támogatása – igyekszik az álláskeresőket visszavezetni a munka világába. A foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetű csoportok a gazdasági válság következményeként egyre tartósabban szorulnak ki a munkaerőpiacról, egyre nagyobb számban kerülnek ki a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítik a szervezett segítségnyújtás legfontosabb esélyét.

A fenti táblázatban a munkavállalásra képes korú népesség meghatározásánál a KSH népszámlálási, ill. népesség-nyilvántartási adatai az előző év január 1-i állapot szerinti 15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők számát értjük. Ez Vásárosnamény város esetében a 2020. évre vonatkozóan 5.841 fő. Relatív mutató alatt a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában való meghatározása történik meg, míg arányszámként a relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya olvasható. Vásárosnamény tekintetében a mutató jelzi, hogy az országos átlaghoz képest magasabb a munkanélküliség a településen. A fenti, 2020. évi adatsort vizsgálva megállapítható, hogy Vásárosnamény Városában a hivatalos nyilvántartás alapján a munkanélküliségi mutatója több, mint 7%-os átlagértéket hoz.

A településen viszonylag magas a munkanélküliek körében az alacsonyan iskolázottak aránya, különösen a nők körében. Többségükre jellemző a korai gyermekvállalás, így előfordul, hogy valaki valódi munkatapasztalatot majd csak a gyermek születése után a közfoglalkoztatás keretében szerezhethet.

Vásárosnaményban több felnőttképzést folytató intézmény működik, valamint a Szabolcs – Szatmár – Bereg megyei Kormányhivatal Vásárosnaményi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya is folyamatosan szervezi a képzéseket a munkanélküliek, a 25 év alattiak számára is. Nagyon sokan próbálják meg úgy elkerülni a munkanélküliséget, hogy amíg csak lehet, iskolába járnak, szakmákat szereznek, de ezáltal sem kapnak a legtöbben igazi esélyt a közelben történő, hatékony munkavégzésre. Szükséges a piacképes szakmák megszerzésére

irányuló képzések szervezése, amelyeket a munkaerőpiac generál a szükségleteknek megfelelően.

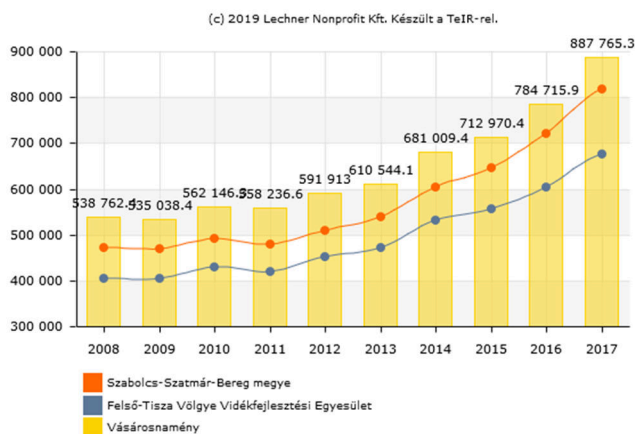
A nyilvántartott álláskeresők között magas a 21-35 év közöttiek aránya, de jelentős az 51-55 éves munkanélküliek száma is. Ez több szempontból is hátrányos: a fiataloknak nincs lehetőségük munkatapasztalat megszerzésére, és családot sem tudnak felelősséggel alapítani. Az idősebb korosztály pedig ha elveszti állását, nehezebben talál újra munkát, és lelkileg is megterheli őket.

A településen a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya a 2001-es 15,6%-os értékhez képest 2011-ben 19,5%-os volt, amely hozzávetőleg fele az országos átlagnak (34,5% 2011-ben), és alacsonyabb, mint a Vásárosnaményi járás átlaga (32,9% 2011-ben), de magasabb, mint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei járásközpontok vonatkozó értéke (17,9% 2011-ben). Érdemes megemlíteni, hogy amíg az ingázók vásárosnaményi, megyei, illetve országos aránya nőtt, addig a Vásárosnaményi járás településein jellemző átlagos arány csökkent 2001 és 2011 között (2001: 38,3% és 2011: 32,9%). A Vásárosnaményből ingázók elsődleges célállomása Nyíregyháza és Mátészalka, de ingáznak Beregsurányba és Debrecenbe is, ugyanakkor a járás ingázóinak jelentős része éppen Vásárosnaményban talált munkalehetőséget.

1.7.1.5. Jövedelmi viszonyok

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzete. Az elavult tudás, a nem megfelelő munkatapasztalat gyakran komoly akadálya a kitörésnek. Vásárosnaményban a vállalkozások elterjedtsége, lakossághoz mért száma megyei viszonylatban átlagosnak nevezhető. A mezőgazdaságban tartósan foglalkoztatottak száma nem jelentős. A többnyire családi gazdaságok munkaerő igényét a közeli hozzátartozók ki tudják elégíteni. Csak szezonális munkák idején van lehetősége a munkanélkülieknek hosszabb-rövideb időre elhelyezkedni. A város és a járás sem tartozik a külföldi befektetők szemében az érdeklődésre kiemelten számot tartó térségek közé, ezért fontos feladat a tőkeimport ösztönzése. A munkájukat elvesztett, vagy eddig még foglalkoztatásban nem részesült emberek közül kerül ki a mélyszegénységben élők többsége. A hátrányos helyzetűek aránya legmagasabb a roma etnikum körében. Sajnos, a szülők életkörülményei a gyermekek életminőségére is komoly hatással vannak.

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

(Forrás: TEIR)

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem mutató értéke magasabb, mint a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület településeinek átlagértéke, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlagtól is. A 2017. évben Vásárosnamény esetében a mutató értéke 887,765.3.- Ft volt.

A területfejlesztési kategóriák közül Vásárosnamény a törpevárosok közé sorolható (5000-9999), melyek a megye településeinek közel 4%-át adják, szám szerint 9 település tartozik ebbe a kategóriába. Ezek közül járásszékhely funkciót lát el Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Nagykálló és Ibrány. A listán szereplő települések közül Nyíregyháza központú nagyvárosi település együttes – agglomerálódó térség tagjaként kizárólag Nyírtelek azonosítható be. A lenti táblázatban a törpevárosok tekintetében 2017. évre az egy lakosra jutó belföldi jövedelem mutatóra kalkulált értékek kerültek felvezetésre. Az adatsorokat összevetve látható, hogy a törpevárosok közül jellemzően a nagyobb népességgel bíró településeknél mutatható ki magasabb jövedelmi szint (lásd Fehérgyarmat, Vásárosnamény, Nagykálló – ezek járásszékhelyként is funkcionálnak).

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a megyei törpevárosoknál

Lakónépesség nagysága szerinti sorrend	Név	Járás	Lakónépesség (2018.01.01)	Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (2017.)
7	Fehérgyarmat	Fehérgyarmati	7 981	985 354,2
1	Tiszalök	Tiszavasvári	5 234	899 979,8
8	Vásárosnamény	Vásárosnaményi	8 618	887 765,3
9	Nagykálló	Nagykállói	9 214	846 626,2
5	Nyírtelek	Nyíregyházai	6 488	842 256,5
6	Ibrány	Ibrányi	6 648	743 131,0
4	Balkány	Nagykállói	6 294	737 738,3
2	Nagyhalász	Ibrányi	5 564	719 018,2
3	Nagyecsed	Mátészalkai	6 239	702 457,0

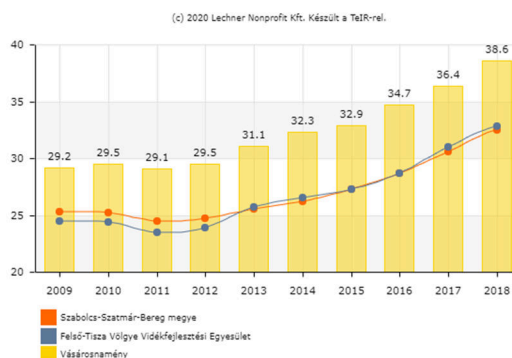
(Forrás: KSH / TEIR (saját szerkesztés))

1.7.1.6. Életminőség

Nagyértékű fogyasztási cikkek

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek száma és értéke.

Száz lakosra jutó személygépkocsi száma (db)

(Forrás: TEIR)

Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsik számának változása. A személygépkocsik száma az elmúlt időszakban emelkedett, és magasabb értéket vesz fel, mint a megyei átlag.

Közbiztonság

Egy település közbiztonsága jelentős kihatással bír számos területre, így befolyásolja a gazdasági életet – a beruházási szándékon keresztül –, továbbá a lakossági migrációt (letelepedés vagy elvándorlás) is. A település lakóinak hangulatára, életvitelére és szabadidő eltöltési szokásaira is rányomja bélyegét.

A közrendet alapvetően a Vásárosnaményi Rendőrkapitányság központi állománya és 2 rendőrőrs (Tarpa, Nyírmada) beosztottjai biztosítják.

Vásárosnamény Városban a 2019. évben a regisztrált bűncselekmények száma 19%-kal csökkent 2018. évhez képest, a 2019. évben 207 regisztrált bűncselekmény volt. A közterületeken elkövetett bűncselekmények száma a 2019. évben 75 darab volt. A regisztrált bűncselekmények 100 000 lakosra vetített aránya a tendenciaszerű csökkenés folytatódik, a 2019. évben az arányszám 1735,2-re csökkent. Emberölést nem követtek el sem a városban, sem a térségben. A testi sértések száma a 2019. évben 12 darab volt. A kábítószerrel kapcsolatos (terjesztői magatartások vonatkozásában) bűncselekmény elkövetése kapcsán 2019-ben eset nem került regisztrálásra. Az internet nyújtotta anonimitás révén sokan próbálnak könnyű kereset reményében kábítószerrel, új pszichoaktív anyaggal kereskedni. Rablást nem követtek el 2019. évben, orgazdaság nem jutott a rendőrség tudomására. Továbbra is idényjelleggel jelen vannak az állampolgárok hiszékenységére, jóindulatára, segítőkészségére épülő csalások (telefonos, illetve személyesen valamilyen szolgáltatást ígérő). Az államhatár közelsége miatt a jövőben is számolni kell az árucsempészethez kapcsolódó jogellenes cselekményekre, továbbá a migrációs helyzetből adódóan az embercsempészet esetleges felerősödésével. Az embercsempészet bűncselekmény elkövetése esetén megfigyelhető, hogy az illegális migránsok olyan személyekkel keresik a kapcsolatot, akik már letelepedtek valamelyik nyugat-európai országban, és készek arra, hogy segítséget nyújtsanak abban, hogy Ukrajnából vagy Romániából magyar területre, majd innen nyugatra jussanak. Az illegális migránsok a zöldhatáron keresztül érkeznek Magyarország területére, míg úti okmányaikát és személyes tárgyikat az elkövetők személygépkocsival szállítják át az átkelőhelyek egyikén. A menekültek navigációs készülékek segítségével tájékozódnak, majd egy előre egyeztetett, határhoz közeli településen találkoznak.

Katasztrófavédelem, tűzoltóság

A Mátészalkai Hivatásos Tűzoltóparancsnokság az ország legnagyobb működési területével rendelkező hivatásos tűzoltóság. Működési területéhez összesen 105 település tartozik, melyből 24 település a Mátészalkai Katasztrófavédelmi Kirendeltség illetékességi területére, míg a további 81 település a Fehérgyarmati Katasztrófavédelmi Kirendeltség illetékességi területén található. Vásárosnaményban is jellemző az úgynevezett szezonális tüzeteket, a fűtési szezonban bekövetkezett kémény, illetve lakóingatlanokban keletkezett tüzek, illetve a tavaszi és az őszi csapadékmentes időszakban bekövetkezett szabadtéri tüzesetek. A polgári védelmi feladatokat is ellátják.

Lakosság egészségügyi állapota

A társadalom életminőségének egyik indikátora a népesség egészségi állapota, aminek alakulását számos tényező befolyásolja – ezek között megemlíthetők az egyén biológiai (pl. életkor, nem, betegségekre való hajlam) és pszichés (pl. öröklött tulajdonságok, intelligencia) tulajdonságai éppúgy, mint a külső tényezők különböző szegmensei (jövedelmi szint, egészségügyi ellátórendszer fejlettsége). Ezen tényezők figyelembevételével Vásárosnaményban is az ország egészére jellemző állapot figyelhető meg.

A keringésszervi és daganatos- valamint mozgásszervi betegségekkel gondozottak létszáma évről-évre egyre nagyobb, valamint a pszichés megterhelések okozta pszichiátriai betegek létszáma is növekvő tendenciát mutat. Ez egyrészt indokolható az életkor előrehaladtával is, de a rossz szociális helyzet, a környezetet szennyező anyagok mennyiségének növekedése és korlátlan használata az utóbbi időben látványosan emelkedett. Vásárosnaményt és térségét érintő elvándorlás miatt magára maradó idős emberek elárvulása, a sok esetben külföldi munkavállalás miatt hosszú idejű családtagi távollét miatt az idős emberek életérzése depressziós tünetek sokaságát okozza. A fiatalabb korosztályban a káros szenvedélyek térhódítása okoz nehezen kezelhető orvosi-, jogi-, interperszonális helyzeteket, Gyakran a családjuk anyagi lehetőségeit is kimerítő költségeik miatt a családi kapcsolatok érzelmi alapjai is megrendülnek. Az utóbbi években sajnálatos módon emelkedett a daganatos megbetegedések száma.

A cukorbetegséggel diagnosztizáltak száma is növekvő. Jellemző sok esetben, hogy a szükségesen kiírt gyógyszereket nem minden esetben váltják ki, az EESZT alkalmazás tanúsága szerint. A gyermekek esetében főként a légúti megbetegedések jellemzőek, de növekvő tendenciájú az allergiás és asztmás gyermekek aránya. Sajnos emelkedik a figyelemzavarral és szorongásos problémákkal küzdő gyermekek száma.

Az egészségtudatos magatartás hiánya, a szándékos vagy a sokszor fel nem ismert nem tudatos önpusztító életvitel sok családot sodor tragikus helyzetbe. A fogorvosi praxisok beszámolóinak tanúsága szerint a lakosság fogazati és száj higiéniés állapota rohamosan romlik. Nagyon sok a hiányos, elhanyagolt fogazatú beteg, és nehéz a motiválásuk is. Különösen a fiatakorú- és gyermek-lakosság száj higiéniés állapota elkeserítő. Nincs rendszeres szájápolás, és a helyes táplálkozás sem lényeges szempont sok esetben. Átlagban a 12 éves korú gyermekeknek 4 vagy több foga szuvas, és elvéve akadnak hibátlan fogazatú gyermekek.

1.7.1.7. Lakásállomány

A KSH 2020. január 01. adataira alapján Vásárosnamény Város lakásállománya 3367 db lakásból áll. A településen – hasonlóan az országos tendenciákhoz – jelentősen visszaesett az épített lakások aránya az elmúlt időszakban.

Lakásállomány szobaszám szerinti osztályozása az elmúlt időszakban

Időszak	Lakásállomány (db)	Az egyszobás lakások száma (db)	A kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) (db)	A háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)
2012. év	3355	207	998	1384	766

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

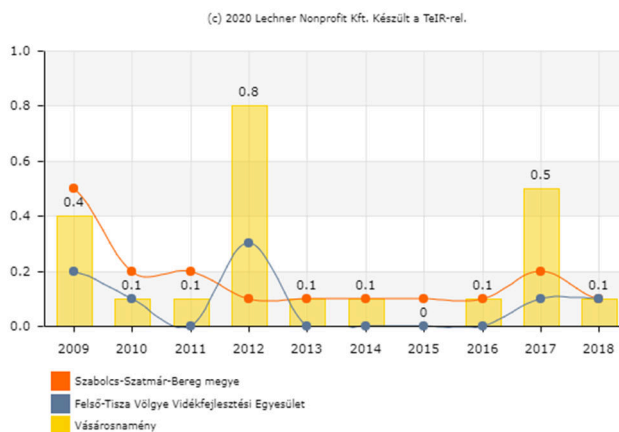
Időszak	Lakásállomány (db)	Az egyszobás lakások száma (db)	A kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) (db)	A hámszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)
2013. év	3357	207	998	1384	768
2014. év	3359	207	998	1384	770
2015. év	3346	207	994	1381	764
2016. év	3347	207	994	1381	765
2017. év	3362	209	1007	1380	766
2018. év	3365	209	1006	1381	769
2019. év	3367	209	1004	1382	772

(Forrás: KSH területi adatbázis)

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, továbbá fürdőhellyel vagy vízőblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik. Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhellyel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik.

A komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a szükség- és egyéb lakások. A települési lakásállomány jó állapotban van, mind a megyei (14,5%), mind a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület települések átlagához (18,8%) képest szignifikánsan kedvezőbb (a 2011. évi census adatai alapján 7,8%) az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

Épített lakások az éves lakásállomány százalékában (%)

(Forrás: TEIR)

A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma 3365 darab volt 2018. évben, a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma szintén abban az évben 3270 darab volt. A közműolló majdnem 100%-os Vásárosnaményban.

A Város Településképi Arculati Kézikönyve az alábbi településrészekre osztja fel a várost:

- Történelmi belváros
- Lakótelep
- Családi házas – kertváros

- Gergelyugornya – Kertes házas
- Gergelyugornya – Üdülőövezet
- Vitka
- Gazdasági területek

Tanyák, majorok

A belváros két részre osztható: egy történelmi belvárosra, ahol a XIX. század második, illetve a XX. század első felében épült zárt sorú köz-, szakrális-, valamint emeletes lakóépületek vannak jelen.

Vásárosnamény központjának másik részét alkotják a nagyvárosias jellegű, általában többemeletes lakóházak és középületek.

A meglévő épületek tetőkialakítása heterogén, jellemző a hagyományos sátoztetű, a tördelt különböző hajlásszögű, valamint a lapostetű is.

A naményi városrész kertvárosi övezeteinkben már átalakuló kertvárosias településrészeinket figyelhetjük meg. A mai kor igényeihez mérten sorházakat, valamint a hagyományos sátoztetű mellett tetőtér beépítéssel rendelkező, tördelt tetőformájú, osztott homlokzatú családi házakat találunk.

Gergelyugornya kertes házas településrészt jellegzetesen oldalhatáron álló, utcára merőleges gerinc kialakítású, gyakran tornácos épületek alkotják. A meglévő épületek tetőkialakítása heterogén, de jellemzően sátoztetűs vagy nyeregtetűs, csonka-nyeregtetűs.

Gergelyugornya Üdülőövezet településrészt alapvetően két részre tudja osztani az idelátogató. Egyrésztől turisztikai szempontból kiemelt, üdülésre és kikapcsolódásra alkalmas területeket találhatunk, melyet a Tisza partja biztosít számunkra. Másrésztől kertes házas, falusias hangulatot idéző utcákat fedezhetünk fel.

Vitka városrész csendes, falusias hangulatú.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, életviszonyok

A KSH adatszolgáltatása alapján két szegregátum, illetve egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható:

1. Gergelyugornya déli részén (Iskola út - Darvas út - Juhász Gyula út déli oldala - Viola utca keleti oldala a Darvas útig),
2. Vásárosnamény városrész délkeleti részén (Heltai Gáspár út - Széchenyi út - Eötvös út - Kraszna út keleti oldala - Kraszna út nyugati oldala a Váci Mihály utcáig),
3. Gergelyugornya északi részén (Nefelejcs utca nyugati oldala - belterületi határ).

Ennek bővebb bemutatására a „3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése” című fejezetben kerül sor.

A hajléktalanág problémája sok szempontból – jogi, munkaerő-piaci, lakásügyi, pszichiátriai – értelmezhető. A hajléktalanok közül sokaknak még alkalmazkodási, összeférhetlenségi problémái is vannak, és nem utolsósorban valamilyen szenvedélybetegségük is vélelmezhető. A hajléktalan szálló és télen a melegebb kihasználtsága évek óta 100%-os Vásárosnaményban.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

A Bereg Szíve imázssal gyakorlatilag összefort elemek: Termálfürdő. Gergelyugornyai tiszai szabadstrand. Sétahajózás. Vendégszerető emberek. Gasztronómiai hagyományok. Szilva.

Szilvaút. Szilvalekvár. Szilvásgombóc. Szilvapálinka. Alma. Gyümölcslekvárok. Kézművesség. Fesztiválok. Védett platánfa-sor.

Vásárosnamény A Bereg Szíve logó

VÁSÁROSNAMÉNY
A B E R E G S Z Í V E

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1.7.3.1. Testvérvárosok

A város határon átnyúló együttműködéseinek legjellemzőbb formája a testvérvárosi kapcsolatok ápolása, melyekbe önkormányzati intézmények és egyéb civil szervezetek egyaránt bekapcsolódnak. Vásárosnamény város az utóbbi évtizedek során több településsel épített ki stabil külkapcsolati hálózatot, amely elsősorban a kölcsönös látogatások során történő tapasztalatcserében, az emberek közötti kapcsolatépítésében (diákcsera-program, együttműködés a kultúrában, oktatásban, sportban) nyilvánul meg.

Az önkormányzat testvérvárosi kapcsolatot épített ki a finnországi Vammala várossal a dániai Olgod, a szlovákiai Nagykapos, kárpátaljai Beregszász, Szerbiai Nis-Medijana, Bulgária Kozloduy, Románia Margita városokkal.

1.7.3.2. Vallási felekezetek

A település identitását erősítő tényezők között igen fontos szerepet tölt be a vallás. A 2001-es népszámlálás alkalmával mértekhez képest – az országos trendekhez hasonlóan – Vásárosnamény Városban is jelentősen csökkent a magukat valamely vallási felekezethez tartozónak vallók száma. A lakosság vallási megoszlását tekintve a legfontosabb szerepet a református vallás tölti be.

Vásárosnamény Város lakóinak vallási összetétele 2011-ben

Felekezet	Arány
református	46,5%
római katolikus	15,1%
görög katolikus	3,9%
evangélikus	0,2%
izraelita	0,1%
egyéb vallási közösséghez, felekezethez tartozik	2,5%
vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	6,9%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	24,8%

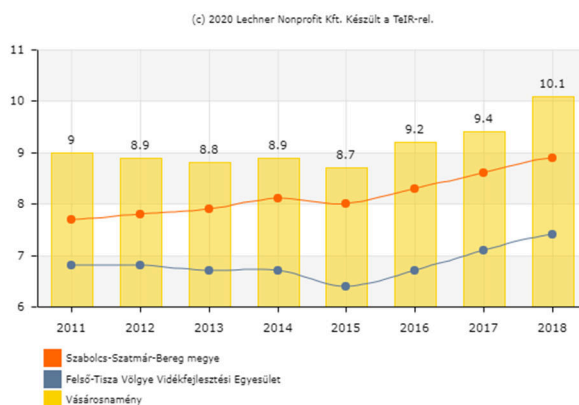
(Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás)

1.7.3.3. Civil szervezetek

A civil szervezetek, mint az állampolgárok önkéntes szerveződése a társadalmi-kulturális élet fontos alkotó elemei, tevékenységük, szerepvállalásuk révén nagymértékben hozzájárulnak a társadalmi problémák hatékony kezeléséhez, a közösségi szükségletek kielégítéséhez. Ezek a szervezetek a mindennapi élet szinte valamennyi területén jelen vannak, meghatározó

szerepet játszanak egyén és az állam között, lehetőséget biztosítanak az embereknek az önszerveződésre, a közös érdekek, értékek mentén, meghatározott célok elérésére, hasonló problémák kezelésére, embertársaik megsegítésére, a cél érdekében létrehozzák saját szervezetüket. Nonprofit szervezeteknek minősül minden olyan nem profitszerzésre irányuló regisztrált szervezet (alapítvány, közalapítvány, egyesület, egyesülés, érdekképviselőtestület, közhasznú társaság, valamint az egyesülési törvény hatálya alá tartozó társadalmi szervezet) a nonprofit szektor részének tekintendő, amelyet a hatályos jogi szabályozás rendelkezéseivel összhangban, önálló jogi személyként bejegyeztek. A sokszínű civil szerveződések élénkítik a település életét, munkájuk nyomán érték közvetítő mikroközösségek formálódnak.

Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db)

(Forrás: TEIR)

A településen a regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma magasabb, mint a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei és a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesületet tömörítő települések átlagos értéke.

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. Humán közszolgáltatások

1.8.1.1. Oktatás-nevelés

Az oktatási intézmény hálózat kiépítettsége az egyéni, családi és lakóhelyi szellemi tőkét jeleníti meg. Ennek megléte vagy hiányossága – mely elmondható a kultúrára és a közművelődésre is – az életminőségünkre nagy hatással van. Esélyegyenlőség érdekében továbbra is minden gyermek számára biztosítani kell az oktatás, a közművelődés által biztosított lehetőségek széleskörű kihasználását. Az elmúlt években számtalan fejlesztés valósult meg az óvodai és iskolai oktatás feltételrendszerének javítása érdekében, melyek terén jelentős segítséget nyújtottak a pályázatokon elnyert források.

Óvodai nevelés-oktatás

A Játékosország Óvodái (OM azonosító: 033129) fenntartója Vásárosnamény Város, valamint Olcsva Község Óvoda Fenntartó Társulása. Feladatellátási helyei:

- VÁSÁROSNAMÉNYI JÁTÉKORSZÁG ÓVODÁI (4800 Vásárosnamény, Bartók B. utca 24.)
- Vásárosnaményi Játékosország Óvodái Aranyablak Tagóvodája (4803 Vásárosnamény, Óvoda utca 2.)
- Vásárosnaményi Játékosország Óvodái Tündérbert Tagóvodája (4804 Vásárosnamény, Damjanich utca 25.)
- Vásárosnaményi Játékosország Óvodái Olcsvai Tagóvodája, Platán Óvoda (4826 Olcsva, Petőfi út 5.)

A környezettudatos nevelési gyakorlatuk a hagyományápoló programjukon, és a környezeti adottságaikra építkező nevelési gyakorlatukon keresztül jól érvényesül. Az óvodai nevelő közösség szilárd alapokon nyugvó értékrendet képvisel, mellyel a szülők elégedettek. Kiemelt nevelési feladat az intézményben a hagyományápolás, a terület természeti adottságaira épülő környezettudatosság.

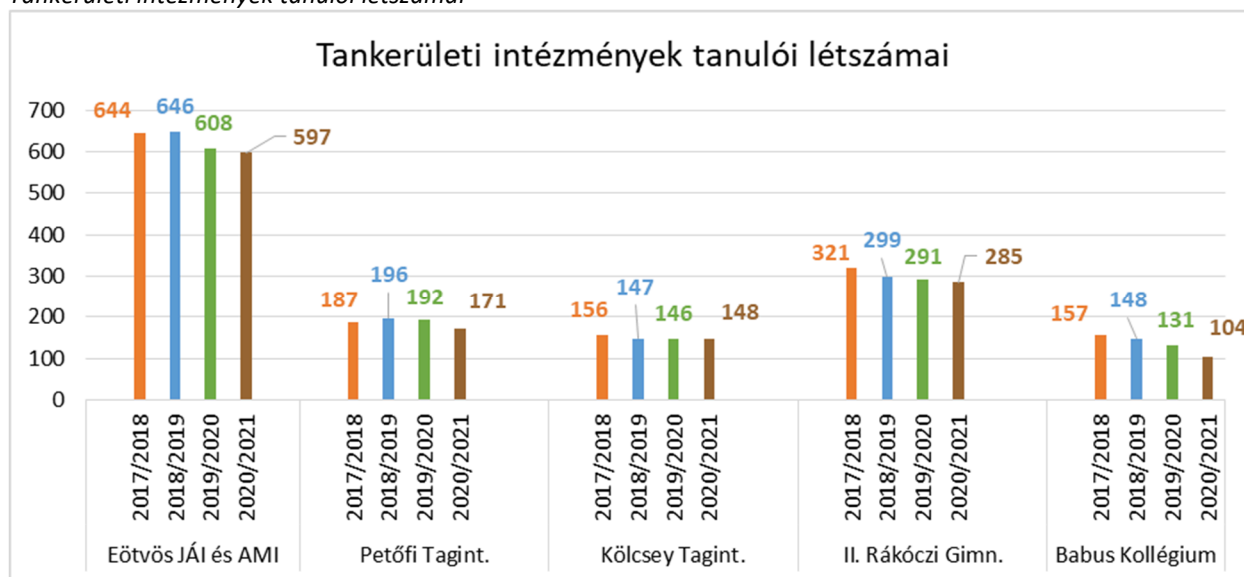
A 2020/2021-es nevelési év az alábbi gyermeklétszámmal indult:

- Hétszínvirág Óvoda: 199 fő
- Aranyablak Tagóvoda (Gergelyiugornya): 49 fő
- Tündérbert Tagóvoda (Vitka): 45 fő
- Platán Tagóvoda (Olcsva): 19 fő

Tankerületi fenntartású intézmények, iskolák

A Kisvárdai Tankerületi Központ a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a Vásárosnaményi II: Rákóczi Ferenc Gimnázium és a Babus Jolán Középszokolai Kollégium fenntartói és működtetői feladatait látja el.

Tankerületi intézmények tanulói létszámai

(Forrás: intézményi / tankerületi adatszolgáltatás)

Vásárosnaményi Eötvös Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (4800 Vásárosnamény, Rákóczi út 6-12.)

A Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a város és a városkörzet legnagyobb alapfokú intézménye. Tanulóinak száma a három tagintézményben több, mint 900 fő, akiket 100 pedagógus oktat, nevel.

Az oktatás személyi feltételei biztosítottak, a szakos ellátottság 100%-os.

Tagintézmények működnek Gergelyugornya településrészen a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Petőfi Sándor Tagintézmény, valamint Vitka városrészen a Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Kölcsey Ferenc Tagintézmény elnevezéssel.

A napi kötelező testnevelés felmenő rendszerű bevezetésével több tornateremre lenne szükség.

Az intézmény OM azonosítója: 033433. A koronavírus-járvány miatt fokozott óvintézkedések mellett, de hagyományos formában kezdődött meg a tanítás a 2020/2021-es tanévben. A 2020/2021-es tanévben a tanulói létszám 597 fő.

A diákok egynegyed része hátrányos helyzetű. A tanulók több, mint 30%-a bejáró, akik a környező 18 településről érkeznek.

A 2020. tavaszi digitális távoktatás során jelentős kihívást jelentett a digitális eszközökkel nem rendelkező, illetve az azokhoz egyáltalán nem értő gyerekek elérése. A halmozottan hátrányos helyzetű családok esetében a feladatok postázása jelentette a megoldást.

Önkormányzati projekt segítségével megvalósult az alsós épület, az udvari kistornaterem és a kéttantermes épület külső szigetelése, a nyílászárók cseréje és a régi konvektoros fűtés helyett korszerű központi fűtésrendszer került kialakításra. A projekt keretében a kistornaterem, a nagytornaterem és a négytantermes épület tetején napelemek lettek elhelyezve, valamint a központi épület fűtését ellátó kazánok cseréje is megtörtént.

Vásárosnaményi Eötvös Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Petőfi Sándor Tagintézménye (4803 Vásárosnamény – Gergelyugornya, Iskola út 54.)

Az intézmény a Gergelyugornyai városrészen található, az oktató-nevelő munka mellett a városrész művelődési centruma is. Rendelkezik egy nagy területű tornateremmel és 3 udvari pályával is. A tanulói összetétel heterogén, a tanulói létszám 171 fő (alsó 85 fő, felső 86 fő). 3 fő sajátos nevelési igényű, 34 fő halmozottan hátrányos helyzetűnek minősíthető. Az intézménybe 79 tanuló a környező településekről (Jánd, Tiszaszalka, Lónya, Tizsakerecseny, Tiszaadony, Vámosatya, Barabás, Tiszavid, Tákos) jár be. Az iskolaépület villanyárammal történő ellátását 2019 tavaszától napkollektorokkal tudják megoldani, azonban szükséges lenne a nyílászárók cseréje.

Vásárosnaményi Eötvös Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Kölcsey Ferenc Tagintézménye

A Kölcsey Ferenc tagintézményben a KEHOP-5.2.11-16 – Fotovoltaikus rendszerek kiépítése, energetikai hatékonyságot szolgáló beruházás elnevezésű pályázat keretében megvalósult a napelemes rendszer kiépítése, mely átadásra került és 2019. tavaszától már villanyáramot biztosít a tagintézmény számára.

Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában működő pedagógiai szakszolgálatok:

1, Nevelési tanácsadás: A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárása. A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása pedagógus és szülő bevonásával. Szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek adottsága, fejlettsége azt szükségessé teszi. Pszichológiai diagnózis felállítása, majd

terápiás munka végzése, ill. a gyermek megfelelő szakrendelőbe történő irányítása.

2, Logopédiai munka: A beszéd óvodai és iskolai előmenetelt akadályozó hibáinak, zavarainak szűrése, beszédhibák javítása, a beszédindítás segítése. A nyelvi kommunikációs zavarok okának feltárása és javítása. Dyslexia szűrővizsgálatok, a dyslexia, dysgráfia kezelése.

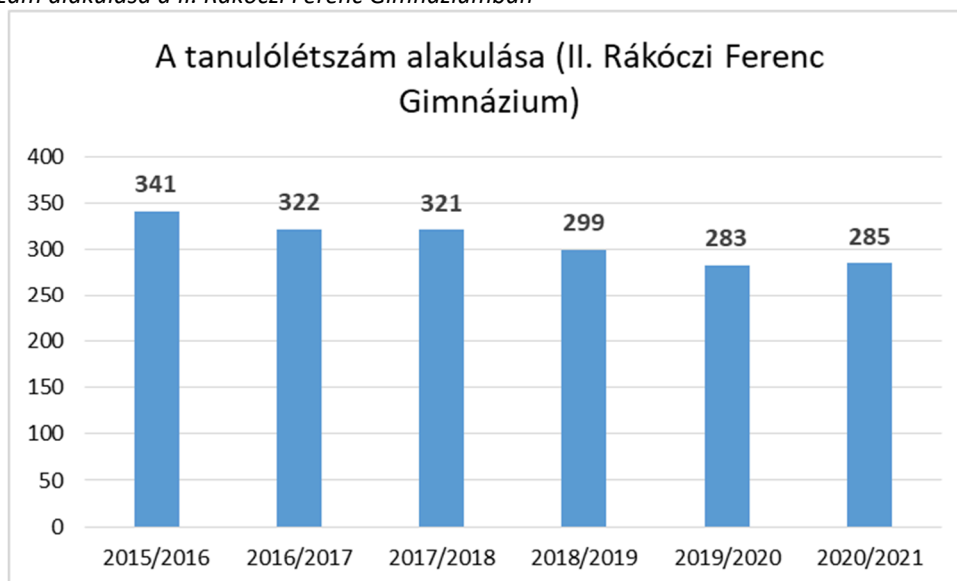
3, Gyógytorna: Iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján vehető igénybe. Mozgásszervi elváltozások kezelése, tartáskorrekció. Kondicionálás a gyógytorna speciális eszközeivel és módszereivel. Gyakorlati tanácsadás szülőknek, óvodapedagógusoknak, pedagógusoknak.

Az intézmény által fogadott korosztály: 3 – 18 év.

Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium (4800 Vásárosnamény, Kossuth út 9. B)

Az iskola OM azonosítója: 033657. Az intézmény fenntartója a Kisvárdai Tankerületi Központ. A 2020/2021-es tanévben 285 fő tanulóval indult az intézmény, a tanulók 58%-a bejáró. A diákok közel 10%-a rendelkezik rendszeres gyermekvédelmi kedvezménnyel, közülük 13 fő halmozottan hátrányos, 11 fő hátrányos helyzetű. A sajátos nevelési igényű tanulók (5 fő) osztálykeretben, integráltan vesznek részt a tanórákon, de fejlesztőpedagógus segítségével egyéni foglalkozásokon is részt vesznek.

Tanulólétszám alakulása a II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban

(Forrás: intézményi / önkormányzati adatszolgáltatás)

Kiemelt területként kezeli az iskola az idegen nyelveket, az informatika, a matematika, valamint választás szerint a biológia-kémia emelt óraszámú oktatását. Szeretnék, ha a diák a választott tantárgyakból képességeihez mérten a legjobb eredményt érné el, amelyhez szakórán, tehetséggondozás, vagy egyéni tehetséggondozás formájában is segítséget nyújtanak.

Jelenleg is zajlik az energetikai beruházás megvalósítása, mely során 212 Mft értékű korszerűsítésre kerül sor, mely nyílászárók cseréjét, a falak hőszigetelését, a lapostető felújítását és napelemek felszerelését foglalja magában.

Babus Jolán Középiskolai Kollégium

A kollégium a város sajátos, önálló arculatú intézménye. Az intézmény a Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium és Lónyay Menyhért Baptista Szakgimnázium és Szakközépiskola tanulóinak ad otthont, biztos háttérrel nyújtva tanulmányaik középiskolai folytatásához.

Az intézmény minősített referenciainstítút. Az intézmény a 2020/2021-es tanévet 107 tanulóval indította, október 1-ig három tanuló költözött ki a kollégiumból (2 fő iskolaváltás miatt, 1 fő szülői kérésre). A 2020. október 1-jei statisztikai adatok alapján így a létszám 104 fő. A Kollégium korábban magasabb tanulólétszámmal üzemelt, de a járványügyi helyzet miatt (inkább vállalják a bejárást a gyerekek és kevesebb kárpátaljai tanuló kért kollégiumot) csökkent a tanulói létszám. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 46 fő, ebből állami gondozott (nevelésbe vet) 7 fő. Az Arany János Kollégiumi – Szakközépiskolai Program már tizenharmadik éve működik az intézményben.

Egyházi fenntartású iskola

Lónyay Menyhért Baptista Technikum és Szakképző Iskola (4800 Vásárosnamény, Kossuth Lajos út 9.C.)

Az intézmény fenntartója a Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy. 2012. szeptember 1-től az iskola egyházi fenntartásban működik. Jelenleg szakgimnáziumi és szakközépiskolai képzést folytat az intézmény. Szakgimnáziumi képzés keretében kereskedelem, vendéglátóipar, informatika és rendezés és közszolgálat ágazatokban képez

tanulókat. A szakközépiskolai osztályainkba férfiszabó, épület- és szerkezetlakatos, eladó, szakács, cukrász, pincér, hegesztő és pék szakmai képzés folyik.

Lónyay Menyhért Baptista Technikum és Szakképző Iskola logója

(Forrás: intézményi adatszolgáltatás)

Az intézményben sajnos a diákok nagy része otthonról rossz mintát hoz a viselkedési szabályok betartása és a beszédkultúra terén, holott az oktatott szakképesítések (eladó, kereskedő, pincér, vendéglátás-szervező- vendéglős, szakács, cukrász) többségénél alapkövetelmény a kulturált beszéd és a megfelelő munkakultúra kialakítása. Valamennyi 9-12. évfolyamos osztályban bibliaismereti órák is vannak. Az intézmény 2020. október 1-jei tanulói létszáma 426 fő volt.

Lónyay Menyhért Baptista Technikum és Szakképző Iskola 2020/2021-es tanévre vonatkozó beiskolázási adatok

Ágazat	Képzési idő	Szakképesítés	Létszám
Technikum			
Kereskedelem	5	Kereskedő és webáruházi technikus	12
Rendészet és közszolgálat	5	Vendégtéri szaktechnikus	12
Informatika és távközlés	5	Informatikai rendszer- és alkalmazás – üzemeltető technikus	17
Szakképző iskola			
Gépészet	3	Épület- és szerkezetlakatos	15
Kereskedelem	3	Eladó	21
Turizmus – Vendéglátás	3	Szakács	23
Turizmus – Vendéglátás	3	Cukrász	20
Turizmus – Vendéglátás	3	Pincér	24
Gépészet	3	Hegesztő	25
Élelmiszeripar	3	Pék	10
Kereskedelem	1	Kereskedő	5
Turizmus – Vendéglátás	1	Vendéglátószervező	4
Informatikai és távközlés	1	Informatikai rendszerüzemeltető	5
Szakközépiskola 12. évf.	2	2 éves érettségi felkészítő	18

(Forrás: intézményi adatszolgáltatás)

Felsőfokú oktatás

Vásárosnaményban nem érhető el felsőfokú oktatás, nincs kihelyezett egyetemi oktatás.

1.8.1.2. Egészségügy és szociális közszolgáltatások

Egészségügyi közszolgáltatások

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) határozza meg. Az Mötv. szerint a humán közszolgáltatások körében a helyi önkormányzat által ellátandóak a közoktatási, közművelődési feladatok és egészségügyi szolgáltatások. A helyi önkormányzat foglalkozik az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások biztosításával, az óvodai ellátással, kulturális szolgáltatásokkal, (különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosításával; filmszínház, előadóművészeti szervezet támogatásával, a kulturális örökség helyi védelmével; a helyi közművelődési tevékenység támogatásával). A helyi önkormányzat feladatai közé tartozik továbbá a gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, valamint szociális szolgáltatások és ellátások biztosítása, a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása, valamint a sport, ifjúsági és nemzetiségi ügyek kezelése is. A felsorolt, közszolgáltatás keretében ellátott feladatok közül a statisztikai mutatókkal számszerűsíthető önkormányzati tevékenységek a köznevelési és közoktatási feladatok, az egészségügyi és szociális ellátások, valamint a kulturális közszolgáltatások.

Az alapellátás keretében a helyi önkormányzatnak gondoskodnia kell a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról; a fogorvosi alapellátásról; az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról; védőnői ellátásról, az iskola-egészségügyi ellátásról. Az önkormányzat vagy közalkalmazotti jogviszonyt létesít és tart fenn, vagy polgári jogi szerződést köt az Mötv. és az Eütv. által előírt egészségügyi alapellátási feladatot ellátóval, esetleg más önkormányzattal társulva biztosítja az ellátást.

A településen öt felnőtt háziiorvosi két gyermekorvosi és három fogorvosi körzet található. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Vásárosnaményi Fióktelepe az Ady Endre út 5. szám alatt fogadja a járó- és fekvőbeteg-ellátás igénybe vevőit.

Háziiorvos, gyermek háziiorvos és fogorvos ellátások Vásárosnaményban

Vásárosnaményban öt felnőtt háziiorvosi, két gyermekorvosi és három fogorvosi körzet található. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Vásárosnaményi Kórháza az Ady Endre utca 5. szám alatt fogadja a járó- és fekvőbeteg ellátást igénybe vevőit. A BEREGTÖT által működtetett orvosi ügyelet a védőnői szolgálattal, az 1. és 2. gyermekorvosi, az 1. és 2. fogorvosi körzet rendelőivel az Erkel Ferenc utca 1. sz. alatti épületben kapott helyet.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Vásárosnaményi Kórháza

A fehérgyarmati, mátészalkai, vásárosnaményi kórházak, valamint a Nyírbátori Szakrendelő együtt alkotja a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Északi Pólusát. A kórház vezetése, gyógyító és kiszolgáló személyzete a betegközpontú gyógyítást helyezi előtérbe, a minőségi ellátás, személyre szóló gondoskodás mellett. A fehérgyarmati és vásárosnaményi kórházi telephelyek a térség mintegy 90 ezer lakosának magas színvonalú

egészségügyi szakellátását biztosítják, köszönhetően annak is, hogy a korábbi rekonstrukciós munkáknak köszönhetően felújításra kerültek a régi épületek, szakrendelő helyiségek és új diagnosztikai szárnyak épültek.

Aktív fekvőbeteg ellátás mutatói – Vásárosnaményi Kórház – 2018.

Aktív fekvőbeteg ellátás	Ágyszám	Kiírt betegek száma	Ápolási nap	Átl. ápolási nap	Ágykihasználtság %
Belgyógyászat Vn.	35	1 520	11 797	7,76	92,34
Gyermekgyógyászat Vn.	15	671	2 364	3,52	43,18
Vásárosnamény összesen	50	2 191	14 161	6,46	77,59

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Vásárosnaményi Kórházának 2018. évi működéséről szóló Tájékoztató)

A kórházban többek között belgyógyászati szakrendelés, belgyógyászati ambulancia, diabétesz szakrendelés, sebészeti szakrendelés, traumatológiai szakrendelés, idegsebészeti szakrendelés, szülészeti-nőgyógyászati szakrendelés, gyermekgyógyászati szakrendelés és szakambulancia, fül-orr-gége szakrendelés, szemészeti szakrendelés, bőrgyógyászati szakrendelés, ideggyógyászati szakrendelés, ortopédiai szakrendelés, reumatológiai szakrendelés, pszichiátriai szakrendelés, tüdőgyógyászati szakrendelés, kardiológiai szakrendelés, fizioterápia érhető el, vehető igénybe.

Az orvos-szakmai és ápolási ellátás jó minőségű, amit a betegelégedettségi és az ágykihasználtsági mutatók is igazolnak. Az aktív fekvőbeteg ellátás évek óta változatlan ágyszámmal üzemel. A szükséges orvos és szakdolgozói létszám adott, a rendelkezésre álló humán erőforrás alkalmas és képes a nappali és ügyeleti feladatok ellátására. Azonban a gyermekgyógyászati fekvőbeteg ellátás folyamatos biztosítása csak a Jósa András Oktatókórházból kirendelt munkatársak segítségével tartható fenn.

Krónikus fekvőbeteg ellátás mutatói – Vásárosnaményi Kórház – 2018.

Krónikus fekvőbeteg ellátás	Ágyszám	Kiírt betegek száma	Ápolási nap	Átl. ápolási nap	Ágykihasználtság %
Krónikus osztály Vn.	20	235	6 104	25,97	83,62
Ápolási osztály Vn.	20	41	6 378	155,55	87,36
Rehabilitációs osztály Vn.	40	422	8 259	19,57	56,57
Vásárosnamény összesen	80	698	20 741	29,71	71,03

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház Vásárosnaményi Kórházának 2018. évi működéséről szóló Tájékoztató)

Vásárosnaményban négy területi és két iskolai védőnő nyújtja a védőnői és iskola-egészségügyi szolgáltatást. A védőnők fő célkitűzése, az általuk gondozott családok, különösen nők, csecsemők, gyermekek fiatalok egészségének védelme, megőrzése, fejlesztése, A védőnő fő tevékenysége a tanácsadás módszerével végzett megelőzés, segítő szemléletű, családközpontú gondozás, amelynek alapértékei az elfogadás, az empátia és a segítőkészség. A nővédelmi gondozás a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra és szülői felelősségre való felkészülés segítése.

Szociális közszolgáltatások

Vásárosnaményi Humán Szolgáltató Központ

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény meghatározza a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások biztosításának formáit, lehetőségeit. A törvény célja, hogy – az egyéni és családi felelősségen túl – a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint az érdekérvényesítés garanciáit. A szociális ellátás feltételeinek biztosítása az állam központi szerveinek feladata. A törvényben meghatározott szociális ellátási formák tekintetében a törvény lakosságszámhoz kötődően ellátási kötelezettséget ír elő az önkormányzatok számára. A fent hivatkozott jogszabály rendelkezései szerint, Vásárosnamény Város Önkormányzatának a lakosságszám alapján ellátási kötelezettsége van a következő személyes gondoskodást nyújtó ellátási formák biztosításában:

- tanyagondnoki szolgálat
- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- idősek nappali ellátása

A törvényben meghatározott kötelező feladatokon túl a jogszabály lehetőséget ad arra, hogy az önkormányzatok más ellátási formát is biztosítson lakosai számára. Vásárosnaményban a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások 2002. évtől a Humán Szolgáltató Központ keretében kerülnek biztosításra.

Humán Szolgáltató Központ székhelye (Bartók Béla utca 22.) feladatellátásai:

- étkeztetés (átlagosan 90 fő)
- házi segítségnyújtás (átlagosan 80 fő)
- tanyagondnoki szolgálat Perényi – és Károlyi tanyán (átlagosan 40 fő)
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (több, mint 90 készülék)
- nappali ellátás (idősek klubja) (átlagosan 20 fő)
- ápolást gondozást nyújtó ellátás (átlagosan 25 fő)

A Hajléktalan Személyek Átmeneti Szállása (Vammala utca 2.) feladatellátásai:

- átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátás (10 fő)

Fentiekén túl gyermekétkeztetési feladatokat is ellát a Humán Szolgáltató Központ.

A Humán Szolgáltató Központ ellátási területei:

- Szociális alapszolgáltatások: (étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás): Vásárosnamény Város közigazgatási területe
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: Barabás, Beregsurány, Csaroda, Gemzse, Gulács, Gyüre, Kisvarsány, Lónya, Nagyvarsány, Olcsva, Tiszaadony, Tiszavid, és Vásárosnamény
- Ápolást, gondozást nyújtó Idősek otthona: az ország egész területe
- Hajléktalan személyek átmeneti szállása: Vásárosnamény város közigazgatási területe
- Közétkeztetés: Vásárosnamény közigazgatási területe

A Humán Szolgáltató Központ szolgáltatásai:

- Tanyagondnoki szolgálat:

A tanyagondnoki szolgálat tevékenysége a Vásárosnamény város közigazgatási területéhez tartozó Perényi-tanya –mint egyéb belterületi lakott helyen- és a Károlyi-tanyán- mint külterületi lakott helyen- élő lakosságra terjed ki. A tanyagondnoki szolgáltatás célja a külterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményi hátrányainak enyhítése, az alapvető

szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, egyes alapellátásokhoz való hozzájutás biztosítása, az elszigeteltség feloldása. Ezen szolgáltatási formának jelentős szerepe van a területi hátrányok felszámolásában.

▪ **Ékeztetés:**

Az étkezést igénybe vevő részére biztosítani a napi egyszeri meleg ételt. Azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről kell gondoskodni, akik önmagukat, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségeik, szenvedélybetegségeik, vagy hajléktalanságuk miatt. A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

▪ **Házi segítségnyújtás:**

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy személyi gondozást nyújtanak.

▪ **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:**

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás együttműködési megállapodás értelmében Vásárosnamény közigazgatási területén és 12 társult településen valósul meg. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

▪ **Nappali ellátás, idősek klubja:**

Az idősek klubja szolgáltatásának célja hasznos és tartalmas időtöltés biztosítása, az aktivitás megtartása, képességek és készségek szinten tartása. Társas kapcsolatok ápolásának elősegítése az egyéni és társadalmi hasznosság érzésének megtartása érdekében.

▪ **Hajléktalan személyek átmeneti szállása:**

A hajléktalan személyek átmeneti szállása azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra. Továbbá akik személyes és szociális körülmények miatt lakással, szállással nem rendelkeznek, és lakhatásukat megoldani nem képesek. A hajléktalan ellátás megszervezése során figyelemmel kell lenni az ellátást igénybe vevők alapvető jogaira, emberi méltóságára. A hajléktalan személyek ellátást végző intézmény segítséget nyújt a hajléktalan személy életviteléhez, elősegítve a szociális szolgáltatások igénybevételét, elérését. A szálló lakói számára az alábbi szolgáltatásokat biztosítjuk az éjszakai pihenést, a személyes tisztálkodást, az ételmelegítés, étkeztetés, a betegek elkülönítése, a közösségi együttlétre szolgáló helyiségeket, a személyes ruházatainak tisztításához szükség feltételeket, a személyes használati tárgyainak biztonságos megőrzését, és az ellátást igénybe vevők szociális és mentális gondozását.

▪ **Idősek Otthona**

Az idősek otthonában meghatározott gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el. Az intézményi ellátást igénybevevő valamennyi ellátott részére teljes körű ellátás – napi legalább háromszori étkezést, szükség szerinti ruházatot, illetve egyéb textíliával való ellátás, mentális gondozás, egészségügyi ellátás, lakhatás – biztosítása, valamint az a feladatellátáshoz szükséges feltételek megteremtése. A 2019. december 31-ei adatsor alapján 26 fő ellátását biztosította az idősek otthona.

Baptista Tevékeny Szeretet Misszió

A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió a Magyarországi Baptista Egyház jogi személyként nyilvántartásba vett szervezeti egysége. Az egyház kiemelten fontosnak tartja, hogy olyan szociális szolgáltatókat támogasson, akik élen járnak a szociális étkeztetésben, a házi segítségnyújtásban, nevelőszülői ellátásban, támogatott lakhatásban, nappali ellátásban, stb. A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió (BTESZ) elsősorban az Észak-Alföldi régióban tevékenykedő, szociális szolgáltatásokat nyújtó egyházi jogi személy jogállású szervezet. A 12 éve működő intézményrendszer naponta több ezer ember ellátásáról gondoskodik. Vásárosnamény Városában házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés és szenvedélybetegnek nappali ellátása szociális szolgáltatásokat nyújtanak.

1.8.1.3. Közösség, művelődés, kultúra

Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ (Székhely: 4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5.)

A korábbi Balázs József Városi Könyvtár és az Esze Tamás Művelődési Központ egyesítése után létrejött intézmény a jelenlegi formában működik több telephellyel a város három településrészén.

Vásárosnamény központjának egyik legszebb, eklektikus stílusú épületében működik 1956 óta a könyvtári részleg. A szépirodalmi művek és ismeretterjesztő dokumentumok gyűjtése mellett gazdag helytörténeti anyaggal rendelkezik, a helyi kiadványokat, a helytörténeti kutatások kéziratát is őrzi.

A művelődési központ és művelődési házak a városrészek kulturális életét szervezik, közben élő kapcsolatot tartanak a beregi térség kulturális intézményeivel, csoportjaival, szakembereivel, civil szervezeteivel.

A naményi művelődési intézmények hatékony működése a jövőben a térség társadalmi, gazdasági életére is kihatással lehet, és a város lakosságán kívül az egész Beregi – járás és kistérség lakosságának szolgáltatásokat nyújthat.

A Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ szerepe a kulturális életben egyre jelentősebb. Az intézmény összevonás erősítette pozícióját.

A színes intézményi programok, a Gyermeknap, a Fogathajtó verseny, a „Zoárd napi sokadalom”, a Szilva Termál-, és Wellnessfürdő és a Beregi Múzeum programjainak szervezésével színesíthető a városéletet, és ezáltal növelhető a városba látogatók száma.

A 2007-ben felújított Tomcsányi – kastélyban kapott helyet a Beregi Múzeum. Számítalan nagy érdeklődésre számot tartó kiállításra került itt sor. A szakmai kutató munka továbbra is a Beregi Múzeum / Máté – kúria / épületében folyik. Elkezdődött az Eötvös-kúria épületének felújítása. Tervezett a Vitkai Faluház felújítása is. A Fafaragó Galéria elhelyezése megoldódott. A kultúra közvetítésében szerepet játszó intézményeknél szükséges a nagyobb térségi szerepvállalás. Ennek egyik eleme a térségi mozgókönyvtári szolgáltatás is.

Vásárosnaményban folyamatosan vannak kulturális rendezvények, melyek az alkalmakhoz igazítottak. Az utóbbi években a rendezvények egyre látogatottabbak, az embereknek van igénye közös programokra, kikapcsolódásra.

A Vásárosnaményban és a Tiszán evezős turizmusként van jelen a szabadidős tevékenység. A létrejött „lapátos pihenő” a vízi és kerékpáros turizmus szempontjából is kiemelkedő jelentőséggel szolgál. A tiszai evezős túrák kombinálása a turizmus más ágaival (víziturizmus-gasztroturizmus, víziturizmuskulturális turizmus, víziturizmus- kerékpáros turizmus) a Felső-Tiszán már jelenlévő és továbbfejleszthető lehetőség.

A horgászturizmus kevésbé a folyóvizekhez, inkább a mesterséges tavakhoz, holtágakhoz, csatornákhöz és morotvákhoz kötött szabadidős tevékenység. Jellegzetes halfajták itt a csuka, ponty és a harcsa. A kistérségben Beregdaróc, Jánd, Tarpa, Tizsakerecseny, Tiszavid településeken van mód horgászni.

Jó strandolási lehetőség Vásárosnaményban a gergelyugornyai Tisza part és az élményfürdő (Atlantika Vívidámpark). A belső városrészben a Szilva Termál és Wellness Fürdő nyújt szezonról független kikapcsolódási lehetőséget.

Vásárosnamény és környéke a síkvidéki jellegéből adódóan ideális terepet nyújt a kerékpáros turizmusnak. A kerékpáros turizmus népszerűsítését segítő a kerékpáros bázishelyek, információs adatbázisok és kiadványok, ivóvíz vételi lehetőségek, pihenők, szervizek, kölcsönzők további kialakítása szükséges.

Jelentősebb, a humán infrastruktúra fejlesztését célzó projektek

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
1	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház	EFOP-1.10.2-17 - Egészségügyi humán erőforrás-fejlesztés	Egészségügyi humán erőforrás-fejlesztés az SZSZBMK telephelyein	149 989 549 Ft	A projekt keretében támogatást igénylő, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (SZSZBMK) egészségügyi humán erőforrás fejlesztése valósul meg. A projekt átfogó célja: az egészségügyi humán erőforrás szolgáltatói alapon történő rugalmas foglalkoztatási modelljei integrációjának elősegítése, az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésben mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentését célzó tevékenységek szervezeti és humán erőforrás bázisainak kialakításával, illetve az egészségügyben a munkaerő megtartását szolgáló munkakörülmények és feltételek, valamint a lakosság számára nyújtott ellátások minősége és hatékonysága javításával projektgazda telephelyein.
2	Fiatalkorú Kulturális Szövetsége- Ifjúsági Egyesület	EFOP-1.11.1-17 - Kísérleti programok a szociális gazdaság erősítése és a leghátrányosabb helyzetű csoportok elhelyezkedése érdekében non-profit szervezetek és vállalkozások együttműködése révén	"FIX foglalkoztatási program" a Szatmár-Beregi térség szociális gazdaságának erősítésére és a leghátrányosabb helyzetű emberek támogatása érdekében	49 857 200 Ft	A leghátrányosabb helyzetű személyek munkaerőpiacra integrálása, reintegrálása és munkalehetőség biztosítása adott eszközökkel. A tréningekkel mint eszközökkel képessé tenni a résztvevőket, hogy a továbbiak folyamán dolgozni tudó és akaró személy váljon belőlük. Célunk a továbbiak során, hogy megoldást kínáljunk a munkaerőpiacra nehezen integrálható személyek számára, hogy társadalmilag, gazdaságilag aktív szereplővé válhasson, valamint a helyi közösségek aktív és teljes jogú tagjává váljanak. Bővüljön a szociális gazdaság eszköztársa, új szolgáltatás beindítása által, mely által a célcsoport tagjai számára a tréningeket követően munkalehetőség biztosítására lesz lehetőség.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
3	Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület	EFOP-1.2.2-15 - Ifjúsági programok támogatása	A társadalmi integráció erősítése, szabadidősporthoz kapcsolódó ifjúsági programok megvalósítása a Beregben.	25 000 000 Ft	A projekt szakmai megvalósításának tématerületei az alábbiak: Személyiségfejlesztés és önismeretei kompetencia fejlesztés, Egészségmegőrzés, prevenció, Közéletben való ifjúsági részvétel.
4	BEREGI IFJÚSÁGÉRT KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZABADIDŐ EGYESÜLET	EFOP-1.3.5-16 - Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	"Civiláda" - Közösségfejlesztés a Beregben	25 000 000 Ft	Célunk a helyi igényekhez és felhíváshoz illeszkedő programok szervezése. Projektünk során két új közösség jön létre, akik a projekt fenntartásának alapján képezik. Célcsoport toborzása, bevonása: szakmai megvalósítók, együttműködő partnereink, önkéntesek segítségével. Helyzetfelmérés, igényfelmérés: interjú, személyes tájékoztatás, plakátok, szórólapok. Önképzés: szakmai megvalósítók, önkéntesek, együttműködő partnerek részére. Téma: problémák a településen, önkéntesség elterjesztése, önkéntes fogadószervezetté válás, jogi szabályozás, esélyegyenlőség, kommunikációfejlesztés, generációk közötti problémák, hatékony csapatmunka, közösségfejlesztés.
5	Szatmár-Bereg Polgári Egyesület	EFOP-1.3.5-16 - Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	A Szatmár Bereg Polgári Egyesület társadalmi szerepvállalásának erősítése a közösségek fejlesztésével a Vásárosnaményi Járásban	25 000 000 Ft	A toborzás egyszerre több településen történik, egymással párhuzamosan. Önképzés: célja a projektben résztvevő szakemberek, önkéntesek felkészítése, szakmai támogatása. A célcsoporttal foglalkozó, találkozó szakemberek szolgáltatásokra való felkészítése olyan tréning elemekkel amelyek programspecifikus ismereteket, és egyéb továbbképzési elemeket tartalmaznak. Kötelezően biztosítjuk a projektben résztvevők számára az esélyegyenlőségi képzésben való részvételt. A projekt tevékenységet bemutató generációk közötti együttműködést, kapcsolattartást, kommunikációt támogató események szervezése, lebonyolítása: a projekt sikeressége nagymértékben függ attól, mennyire sikerül „megnyernünk” a szülők, családok támogatását, illetve milyen mértékben tudjuk őket közvetlenül bevonni a programokba. A generációk közötti együttműködés egyik alappillére lenne jelen projektünkben az Öreg focista nem vén focista rendezvény megvalósítása.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
6	Fiatalok Kulturális Szövetsége Ifjúsági Egyesület	EFOP-1.3.7-17 - A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Társadalmi Kohézió erősítése Szabolcsban- Közösen előítéletesség és a hátrányos megkülönböztetés ellen	50 000 000 Ft	Projektünkben szervezett programok és rendezvények témáit a felhívás céljaihoz alakítottuk, úgy, hogy figyelembe vettük a projekt és a célcsoport fejlődését, úgy hogy biztosítsuk a tevékenységek aktív egymásra épülését. 1.főtevékenység: Szemléletformálás, társadalmi érzékenyítés - Információs napok, rendezvények, képzések szervezése lebonyolítása. 2.főtevékenység: Társadalmi együttélés javítása - Közösségfejlesztés –közösségi (re)integráció, közösségbe vonás, közösségben tartás, különös tekintettel a kisebbséghez tartozó és a fogyatékkal élő személyekre o új közösség létrehozása Anyaközpont létrehozása valósul meg, mely során csatlakozunk az országos hálózathoz és klubfoglalkozásokat szervezünk hetente, havonta pedig egy alkalommal szakemberek, előadók érkeznek.
7	BEREGI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI ÖNKORMÁNYZATI TÁRSULÁS	EFOP-1.4.2-16 - Integrált térségi gyermekprogramok	"Építsünk együtt a biztos alapokra"- legyen minden családnak egyenlő esélye a Vásárosnaményi Járásban	500 000 000 Ft	A Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás, mint projektgazda önállóan valósítja meg a „Az „Építsünk együtt a biztos alapokra” - legyen minden családnak egyenlő esélye a Vásárosnaményi Járásban című projektet. A Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás a járás 28 településének önkormányzatával közösen valósítja meg a projektet, melynek során együttműködést szeretnének kialakítani az oktatási/nevelési intézményekkel, helyi civil szervezetekkel, vállalkozókkal, valamint járást meghatározó szakemberekkel. A pályázat kifejezetten a gyermekekre fókuszál, közvetetten a szülőkre; arra, hogy a hátrányokat hogyan lehetne mérsékelni.
8	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház	EFOP-1.8.19-17 - Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése - népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése	Egészségfejlesztési Iroda létrehozása a Vásárosnaményi járásban	89 776 128 Ft	A projekt keretében támogatást igénylő, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (SZSZBMK) a lakosság egészségi állapotának javítását célzó fejlesztést valósít meg. A támogatást igénylő az előzőek tekintetében Egészségfejlesztési Irodát kíván létrehozni és működtetni a 6 tagkórháza egyikén, Vásárosnaményban. Az Iroda ellátási területe egy járásra, a Vásárosnaményi Járásra terjed ki. A kórház hátteret biztosít az egészségfejlesztési, betegségmegelőzési programokhoz.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
9	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház	EFOP-2.2.18-17 - Betegbiztonság növelését célzó komplex infrastrukturális fejlesztések az egészségügyi ellátórendszerben	Betegbiztonság növelését célzó fejlesztések az SZSZBMK-ban	200 000 000 Ft	A projekt keretében támogatást igénylő, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (SZSZBMK) betegbiztonságot növelését célzó fejlesztései valósulnak meg. A fejlesztéssel érintett szervezeti egységek (3 019 db bevont ágy osztályai és részlegei) vonatkozásában, az egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés és a térségi kiegyenlítődés javul 3 121 db új eszköz beszerzése révén, illetve a projekt keretében megvalósuló fejlesztések hatásindikátoraiként feltételezésünk szerint 10%-kal csökkenni fog a kórházi fertőzések esetszáma és nő a betegelégedettség. 6 db megvalósítási helyszínen (köztük komplex programmal fejlesztendő járás területén is) történnek meg a beszerzések.
10	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház	EFOP-2.2.19-17 - Járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztése	Járóbeteg szakellátó szolgáltatások fejlesztése az SZSZBMK-ban	299 989 240 Ft	A projekt keretében támogatást igénylő, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház (SZSZBMK) járóbeteg szakellátó szolgáltatásainak fejlesztése valósul meg. Az érintett szakmák esetében a meglévő (7 db terápiás eljárás) fizioterápiás szakellátó szolgáltatások és új eljárások (6 db) korszerű eszközellátottsága (orvosi gép-műszerpark) és épített infrastruktúra körülményei kerülnek fejlesztésre, illetve kialakításra. A projekt keretében megvalósuló fejlesztések átfogó célja: Lakosság közeli fizioterápiás célú ellátások járóbeteg szakellátó szolgáltatásainak fejlesztése, közvetetten egyes aktív kórházi ellátások járóbeteg szolgáltatásokkal történő kiváltásának hosszú távú szándékával. A fekvőbeteg kapacitások tehermentesítése céljából 9 db új fizioterápiás kezelőhelyiség kialakítása és 15 db kezelőhelyiség felújítása történik meg, összesen 5 db megvalósítási helyszínen (köztük komplex programmal fejlesztendő járás területén is).
11	BEREGI TÖBBCÉLŰ KISTÉRSÉGI ÖNKORMÁNYZATI TÁRSULÁS KISTÉRSÉGI FEJLESZTÉSI IRODÁJA	EFOP-3.2.9-16 - Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése	Óvodai és iskolai segítés a gyermekek esélyeinek növelésére	39 361 702 Ft	Célja A prevenció megerősítésével az óvodás és iskolás gyermekek, fiatalok főleg a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szociális jólétének életminőségének javítása. A szükségletfeltárás alapján Vásárosnamény településről két általános iskola egy óvoda, Nyírmada településről egy iskola egy óvod Pusztadobos településről egy iskola egy óvoda kerül bevonásra. A projekt

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
					célcsoportját a bevont intézmények tanulói, az óvodás gyermekek a szülők a pedagógusok alkotják. Tervezett programok Egyéni Esetkezelés. Óvodai iskolai pedagógusok gyerekek szülők részére az előzetesen kialakított bizalmi kapcsolatra építve személyes segítő tevékenység keretein belül történő segítségnyújtás. Csoportos foglalkozások Hagyományos népi játékok nyomában 1-4 oszt Cél agresszió kezelése szabálykövetés szabályok alkalmazása. A programok megvalósításában részt vesz a két óvodai és iskolai szociális segítő pszichológus két mentor.
12	Kisvárdai Tankerületi Központ	EFOP-4.1.3-17 - Az állami fenntartású köznevelési intézmények tanulást segítő tereinek infrastrukturális fejlesztése	A Kisvárdai Tankerület II. Rákóczi Ferenc Gimnázium intézményének tanulást segítő tereinek infrastrukturális fejlesztése	135 000 000 Ft	A fejlesztés célja a minőségi és befogadó oktatási környezet és hatékony nevelés infrastrukturális feltételeinek megteremtése. Részcél: - a helyi szükségletek kielégítésére irányuló, racionális és hatékony működést biztosító, korszerű nevelési, oktatási környezet kialakítása, különösen a tanulást segítő és közösségi terek tekintetében; - a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. sz. mellékletében (eszköz- és felszerelési jegyzék) meghatározott kötelező helyiségek felújítása és eszközök beszerzése; 3.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek - A mindennapos testneveléshez szükséges fejlesztések - tornaterem és/vagy tornaszoba, valamint ezek kiszolgálóhelyiségeinek felújítása, korszerűsítése - Sport padlóburkolat cseréje
13	Fiatalk Kulturális Szövetsége- Ifjúsági Egyesület	EFOP-5.2.2-17 - Transznacionális együttműködések	Szociális gazdasági komplex esélyteremtő társadalmi felzárkózási modell kidolgozása és mintaprogram közös megvalósítása	31 752 469 Ft	A magyar és a környező országos társadalmának és gazdaságának tartósan kritikus problémája, hogy az aktív életkorú lakosság kirívóan alacsony arányban van jelen a munkaerőpiacon, s a foglalkoztatási arányok erősen eltérnek nemek, életkori csoportok és különösen az iskolázottság szerint. Célunk az emberek és a közösségek társadalmi tőkájének növelése, és ezáltal a hátrányos helyzetű emberek kiszolgáltatottságának csökkentése. A munkaerő-piaci és a társadalmi integráció elősegítésében fontos szerepe van a civil társadalomnak, a helyi közösségeknek. Ezek fejlesztése, megerősítése hozzájárul ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű emberek a társadalom aktív, felelősségteljes

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
					tagjaivá váljanak. A hazai munkaerő-piaci helyzetet nagymértékben érinti a strukturális munkanélküliség és inaktivitás párhuzamos megjelenése. Az atipikus foglalkoztatási formák bevezetését a munkáltatók részéről a versenyképesség megőrzésének gazdasági, míg a munkavállalók részéről pedig a szociális biztonságot nyújtó hagyományos munkavállalási lehetőségek beszűkülése hozta magával.
14	Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület	GINOP-5.1.4-17 - Tranzitfoglalkoztatási programok támogatása	Tranzitfoglalkoztatási program Vásárosnaményban	89 480 269 Ft	A Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület 2001 áprilisában alakult azon cél érdekében, hogy társadalmi kezdeményezésen alapulva segítse a beregi térségben élő elsősorban a fiatal korosztályhoz tartozó hátrányos helyzetű embereket. A projektünk célja a Felhívás által lehatárolt célcsoport megszólítása, kiválasztása, motiválása, majd 28 fő 7,5 hónapig tartó képzés (OKJ női szabó) melletti foglalkoztatásának biztosítása a Berwin Zrt-nél. A megvalósítás fő helyszíne a Berwin Zrt telephelye, ahol a képzések, foglalkozások, mentori tevékenység ellátásához szükséges feltételek biztosítottak számunkra (lásd csatolt szándéknyilatkozat). A célcsoport bevonása, képzése, fejlesztése, munkaerő-piacra történő irányítása 2 ütemben zajlik majd 14-14 fős csoportokban. Terveink szerint a résztvevők legalább 65% el tud helyezkedni majd a nyílt munkaerőpiacon.
15	Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület	GINOP-5.1.7-17 - Társadalmi célú vállalkozások ösztönzése	Beregi rendezvények	59 500 000 Ft	Társadalmi célok - Közművelődés - Sport - Környezetvédelem - Oktatás - Állatvédelem Vállalkozási célok - a társadalmi célok teljesítéséhez szükséges pénzügyi fedezet előteremtése - függetlenség és kiszámíthatóság biztosítása - fenntartható, jövedelemtermelő vállalkozói tevékenység végzése - olyan vállalkozási tevékenység végzése, amely a pénzügyi fedezeten túl hozzájárul a térség fejlődéséhez Ezek mentén szeretnénk a Beregi térségben konkrétan Vásárosnaményban több időszakos és rendszeres rendezvényt megvalósítani, amibe bekapcsolnánk a helyi hátrányos és nem hátrányos helyzetű munkavállalókat, akik egyrészt tapasztalatot szereznének, másrészt a tevékenység fenntartható volta miatt hosszabb távú foglalkoztatást szerezhetnek.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
16	FIX Közösségi, Társadalmi, Gyártó és Szolgáltató Szociális Szövetkezet	GINOP-5.1.7-17 - Társadalmi célú vállalkozások ösztönzése	Kerámia termékek gyártása a FIX Szociális Szövetkezetnél	59 362 700 Ft	Szövetkezetünk célja az egyik leghátrányosabb helyzetű kistérség (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Vásárosnaményi kistérség) munkavállalóinak kedvezőbb helyzetbe hozása, a munkavállalók munkalehetőséghez juttatása helyben, magas hozzáadott értékű kézművesipari termékek (kerámiák) előállításával és szervezett formában történő értékesítésével, hosszú távon is fenntartható módon. Az utóbbi években nőtt a kereslet a kerámia használati- és ajándéktárgyak iránt. A kerámiákat a szövetkezet telephelyén, Vásárosnaményban kívánjuk előállítani.
17	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT Vásárosnaményi Tankerület	KEHOP-5.2.10-16 - Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései	A Babus Jolán Középiskolai Kollégium energetikai korszerűsítése	121 974 476 Ft	A projekt keretében Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében valósítana meg beruházást a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Vásárosnaményi Tankerülete. A fejlesztés tárgyaként a vagyongazdálkodó a Babus Jolán Középiskolai Kollégium energetikai célú fejlesztését kívánja megvalósítani megújuló energiafelhasználás növelésével. A projekt elsődleges célja a KLIK Vásárosnaményi Tankerülete vagyongazdálkodásában lévő Babus Jolán Középiskolai Kollégium energiafelhasználásának csökkentése, épülethatároló szerkezetek fejlesztésével és megújuló energia rendszer kiépítése által.
18	Nyíregyházi Egyházmegye	TOP-1.4.1-19-SB1 - Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése	Nyíregyházi Egyházmegye Gyermekejóléti szolgáltatásának fejlesztése új görögkatolikus Bölcsőde létrehozásával Vásárosnaményban	550 000 000 Ft	Egyházmegyénk a görög katolikus anyaegyház által kitűzött szociális célok megvalósításából kifolyólag részt kíván venni a helyi és kistérségi szociális-, oktatási-, valamint a gyermekek napközbeni ellátásának megszervezésében és fenntartásában. A projekt megvalósulása egyszerre szolgálja a gyermekek napközbeni ellátásának férőhelyszám növelését és a magas színvonalú szolgáltatás, illetve a munkahelyteremtést is. A cél egy földszintes négy gyermekszobás bölcsőde megépítése.
19	Beregi Ifjúságért Közművelődési és Szabadidő Egyesület	TOP-5.3.1-16-SB1 - A helyi identitás és kohézió erősítése	Itthon,otthon - közösségben a Beregben	54 969 955 Ft	Egyesületünk jelen projekt keretében a konzorciumi együttműködésben a közösségek általános fejlesztése mellett azok cselekvőképességének fokozását tűzte ki céljaul szerepvállalásuk erősítése mellett. A felmerülő kihívásoknak, problémáknak történő megfelelés minden településen együttműködésekön keresztül kell, hogy megvalósuljanak, fontos, hogy az érintett emberek is együttműködjenek a probléma

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
					megoldásában. A projektünk a helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, közösségi részvételre épülő tervezési gyakorlatok alkalmazására épít. Továbbá fontos számunkra, hogy települési szintről a közösségek szintjén és megjelenjenek és érvényesüljenek az esélyegyenlőségi szempontok.
20	BEREGI TÖBBCÉLÚ KISTÉRSÉGI ÖNKORMÁNYZATI TÁRSULÁS	EFOP-2.1.2-16 - Gyerekesély programok infrastrukturális háttére	"Építsünk együtt a biztos alapokra"- legyen minden családnak egyenlő esélye a Vásárosnaményi Járásban elnevezésű projekt infrastrukturális háttére	100 000 000 Ft	A projekt általános célja: a minőségi szolgáltatásokhoz, programokhoz való hozzáférés javítása, a szegénységből kivezető esélyek megteremtése az EFOP-1.4.2-16 Integrált térségi gyermekprogramok támogatása a hátrányos helyzetű térségekben. A fejlesztések megvalósulási helyszíne elsősorban a Vásárosnaményi Járás központja, maga Vásárosnamény, de a betervezett tevékenységelemek természetesen a járás másik 27 településére is „kikerülnek” mobilszolgáltatások, helyben lebonyolított rendezvények, közösségi napok, stb. révén. Épületeink (Vásárosnamény-Vitka, Damjanich u. 28/a, és Vásárosnamény, Alkotmány u. 10.) korszerűsítése, felújítása,átalakítása, bővítése nélkülözhetetlen feladat a közösségi szolgáltató tér és a szobola létrehozásához.

(Forrás: pályázat.gov.hu)

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Vásárosnamény Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Vásárosnamény Város Képviselő – testülete a II. Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 77/2018. (VI. 28.) számú határozatával elfogadta.

A HEP intézkedési terve

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Alacsony az aktív korú lakosságon belül a foglalkoztatottak aránya	Az Önkormányzat nyújtson be pályázatot minden elérhető közfoglalkoztatási pályázatra. Mezőgazdasági képzések és piacképes szakmákra átképzés szervezése az álláskereső álláskereső esélyeinek növelése

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
		érdekében
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	15,4%-os mértékű az aktív korú lakosságon belül a 21-25 év közötti korú nyilvántartott álláskeresők aránya	Az Önkormányzat nyújtson be pályázatot tapasztalatszerzési cézzal kiírt közfoglalkoztatási pályázatra
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A településen magas a lakásfenntartási / települési támogatásban részesülők száma (350 fő / 2015. év)	Tájékoztatási rendszer működtetése a rászorulóknak önkormányzat és civil megsegítése érdekében
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Magas az aktív korú lakosságon belül a nyilvántartott pályakezdő álláskeresők aránya	Pályakezdő munkanélküliek tudásbázisának felmérése, kijánlása a munkaerőpiacra
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Magas a nyilvántartott álláskeresők között a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező lakosok aránya	Általános iskola felnőttképzési program beindítása az alacsony képzettségű munkaerő-piaci esélyének javítására. Alacsony képzettségű lakosság speciális foglalkoztatási programjának kidolgozása.
Gyermekek	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett. Az iskola szünetekben nem megoldott a gyermekek felügyelete.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését illetve a szülők eredményes bevonását és a kompetenciák fejlesztése érdekében. Az oktatási szünetekben gyermekfelügyelet biztosítása. Napközis táborok szervezése.
Gyermekek	A gyermekek különböző anyagi helyzete, öltözködésbeli különbségek (szerényebb-szegényesebb megjelenés óvodában, iskolában).	Az óvodai, iskolai környezetben egymás elfogadtatása, gyermekek szintjén történő megértetéssel, neveléssel, adományozások.
Gyermekek	A hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek étkeztetése nem teljesen megoldott.	Minden érintett gyermek vegye igénybe a kedvezményes étkeztetést, erről az elutasító szülőket meg kell győzni.
Gyermekek	Érzelmi és testi bántalmazások előfordulása	A jelzőrendszer hatékony működtetése, a környezet, elsősorban a pedagógusok észrevételeinek azonnali továbbítása az illetékesek felé (Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat, jegyző). Érzékenyítő tréningekkel és játékokkal lehet tovább fejleszteni. Különböző konfliktus kezelési technikák elsajátítása, amibe a szülőket is bevonnánk.
Gyermekek	Rendszeres étkezéshez jutás.	Élelmiszer segélycsomagokra pályázás, segélycsomagok osztása.
Gyermekek	Elszegényedés jeleinek időben történő észrevétele	Az óvodai, iskolai odafigyelés, jelzések továbbítása a segítséget nyújtani tudó szervezetek felé
Gyermekek	Magas a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek száma	Több szakemberre van szükség a korai fejlesztéshez már csecsemőkortól, később pedig logopédus és fejlesztő logopédus bevonásával.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Gyermekek	Kevés a bölcsődei férőhelyek száma.	Az óvodai férőhelyek bővítésével a 2 és fél éves, szobatiszta gyerekek átkerülhetnek a bölcsődéből az óvodába.
Nők	Az 55 év feletti munkanélküli nők száma magas, a munkaerő-piacon való elhelyezkedésük nagyon nehéz.	Az 55 év feletti nők foglalkoztatottságának biztosítása, növelése.
Nők	A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag és jogilag kiszolgáltatott helyzetben vannak.	Felvilágosítás és ingyenes jogi tanácsadás szervezése a gyermeküket egyedül nevelő nők részére.
Nők	A magas gyerekszám miatt sokan sokáig nem dolgoznak, s ez a család mélyszegénységéhez vezet.	Felvilágosító programok, optimális családtervezés tanítása.
Idősek	A bűnelkövetők számára leginkább veszélyeztetett korosztály a célcsoport.	Polgárőrség fokozott járőrözése, veszély esetén riaszthatósága.
Idősek	Az idős emberek morbiditási mutatói rosszak.	Szűrések, előadások szervezése.
Idősek	Nyugdíjasokat érintő kérdésekben tájékoztatás hiánya.	Előadások, honlap, helyi média lehetőségének bővítése.
Idősek	Magas a magukat ellátni képtelen, gondozásra szoruló emberek száma, várólista van az idősek otthonában is.	Pályázati forrás rendelkezésre állása esetén az idősek otthonának a bővítése adna lehetőséget a probléma orvoslására.
Idősek	Fizikai és szellemi aktivitás tudatos megőrzése.	Nyugdíjas klubok egymás közötti programok szervezése.
Fogyatékkal élők	Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagoknak kapcsolatteremtésre, önszorgató csoportok szervezésére kevés lehetőség van.	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználó otthonába hozhatja a közösséget. Lehetőségek: közterületen olyan WIFI szolgáltatás, amely az internethez való hozzáférést segíti.
Fogyatékkal élők	Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100%-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése.
Fogyatékkal élők	Az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

(Forrás: HEP)

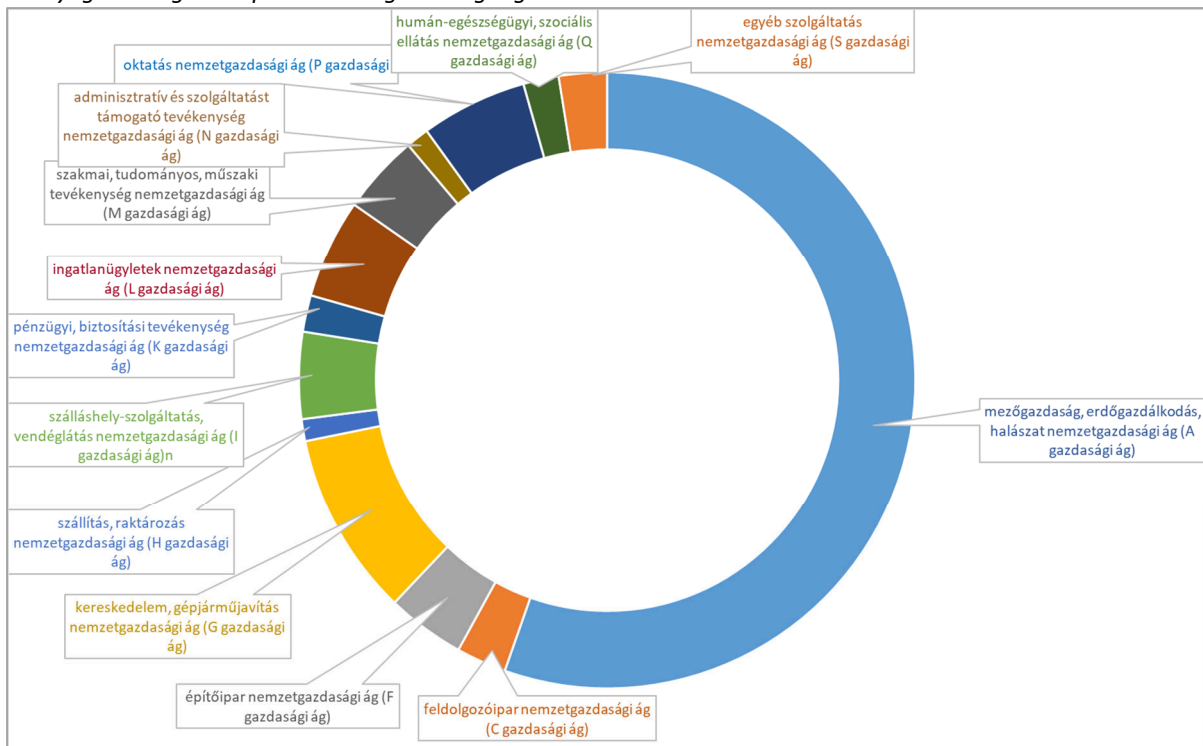
1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Vásárosnamény a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet alapján szabad vállalkozási zónává kijelölt település, ami elsősorban foglalkoztatás-bővítésre irányuló többletforrásokat jelenthet a város és az itt működő vállalkozások számára.

A településen a gazdaság működéséhez szükséges pénzügyi infrastruktúra elfogadható mértékben és jó színvonalon van jelen. Pénzintézetek közül az OTP Bank Nyrt, a Kereskedelmi és Hitelbank Rt, valamint a Takarékszövetkezet működtet fiókot. A pénzintézetek a teljes körű lakossági szolgáltatásokon túl a kis és középvállalkozási szektor vállalkozói hitelnyújtását is helyben végzik, és egy meghatározott összeghatárig helyben engedélyezik, megkönnyítve ezzel a vállalkozói hitelnyújtás igen adminisztratív folyamatát.

A helyi gazdasági szereplők nemzetgazdasági ág szerinti eloszlása

(Forrás: KSH (saját szerkesztés))

Vásárosnaményban jelentősebb külföldi működő tőke a gyümölcsfeldolgozásban (Agrana-Juice Magyarország Kft.) van és korábban a textiliparban (ARJ Ruhagyár Zrt. korábban Berwin Ruhagyár Rt.) volt jelen. Sajnos az ARJ Ruhagyár Zrt. (1183 Budapest, Tóth Árpád út 1/a) gyakorlatilag csődöt jelentett a 2020. évben, komoly foglalkoztatóval lett szegényebb Vásárosnamény Városa. (jelen dokumentum kéziratának lezárásakor végrehajtás alatt áll az ARJ Ruhagyár Zrt.) E vállalatok mellett Vásárosnaményban megyei és országos szinten is elismert helyi tulajdonú vállalkozások a Naményi Vas- és Fémipari Kereskedelmi /NAFÉM/ Kft.(fémtömegcikk gyártás), Kiss B. Ker. Kft. (kereskedelem).

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Jelentősebb vállalkozások főbb adatai (2019. évi üzleti évre vonatkozóan)

Cég neve	Cég-jegyzékszám	Székhely	Főtevékenység (cégkivonat alapján)	Nettó árbevétel (eFt)	Lét-szám
KISS B. Ker. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	15 09 064969	4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 25.	4639'08 Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme	7 071	89
NAFÉM Naményi Vas- és Fémipari Kft.	15 09 062830	4800 Vásárosnamény, Ilki u. 2.	2511'08 Fémszerkezet gyártása	220	47
Bittner Kereskedelmi Kft.	15 09 068783	4800 Vásárosnamény, Táncsics u 70.	4711'08 Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem	1 126	27
AUSTRIA JUICE Hungary Kft.	15 09 061873	4800 Vásárosnamény, Nyíregyházi út 27.	1032'08 Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	11 329	217
Hajdu Trans Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	15 09 062776	4800 Vásárosnamény, Koportos út 15.	1073'08 Tésztafélék gyártása	657	42
FRONTALIT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	15 09 068703	4800 Vásárosnamény, Nyíregyházi út 25.	647'08 Bútor, szőnyeg, világítóberendezés nagykereskedelme	2 506	19
HORVÁTH TŰZÉP Építőipari- és Kereskedelmi Kft	15 09 065793	4800 Vásárosnamény, Ilki u 1.	4752'08 Vasáru-, festék-, üveg-kiskereskedelem	534	12
YOUNG Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	15 09 060780	4800 Vásárosnamény, Jókai utca 32.	4632'08 Hús-, húskészítmény nagykereskedelme	1 450	37
SWISS KRONO Kft.	15 09 060317	4800 Vásárosnamény, Ipar u 1.	1621'08 Falemezgyártás	23 014	150
EASTURN Kft.	15 09 081889	4800 Vásárosnamény, Árpád út 22.	2229'08 Egyéb műanyag termék gyártása	123	15
CSEKŐ-KER Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	15 09 068570	4800 Vásárosnamény, Vammala utca 4.	4621'08 Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	1 838	8

(Forrás: opten.hu (saját szerkesztés))

A gazdálkodó szervezetek versenyképességük meg, illetve fenntartása érdekében törekednek a közterhek jelentette kiadások csökkentésére. A gazdaság „fehérítésének” lehetőségei közül a magas adó és járulékcsökkentés ösztönzése az, ami a legkézenfekvőbb megoldás lehet, figyelembe véve, hogy a térség gazdaságának versenyképésének fejlődése a gazdasági-társadalmi felzárkózás különösen fontos tényezője. Eszközként javasolható az ágazatspecifikus járulékcsökkentés is, mint például a mezőgazdasági és idegenforgalmi, vendéglátó-ipari idénymunka járulékának mérséklése.

A mezőgazdasági művelés alatt álló területek nagysága még mindig jelentős, bár sok helyen célszerű lenne az adottságoknak jobban megfelelő művelődési ág váltás. Ezt szorgalmazza a Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése is. A korábbi intenzív mezőgazdasági gyakorlatot fel kellene cserélni a környezethez közelebb álló extenzív termelésre. A település iparilag fejletlen.

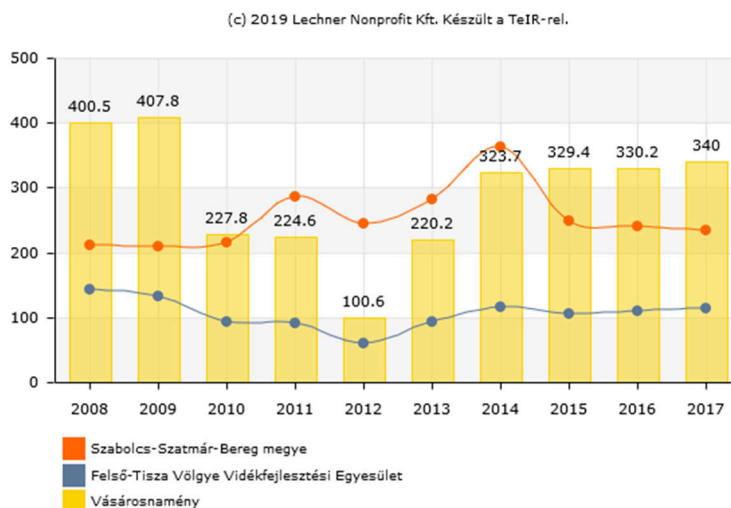
Az egy lakosra jegyzett tőke értéke is jelzi a település helyi gazdaságának erejét, míg a településen ennek értéke a 2017. évben 340.-eFt volt, addig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlagérték 233,7.-eFt volt. Megjegyzendő, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlagérték szignifikánsan elmarad a hasonlóan 2017. évre számított magyarországi átlagnak, mely 1.473,2.-eFt volt, míg a közeli Nyíregyháza MJV 415,8.-eFt értéke is szignifikánsan elmarad az országos értékektől.

Az egy főre jutó jegyzett tőke mutató tekintetében releváns tartalmak az alábbiak:

- vállalkozások: a társaságiadó-bevallást benyújtó vállalkozások, vagyis mind a kettős, mind az egyszeres könyvitelt vezető gazdasági társaságok
- saját tőke: a vállalkozó vagyonának saját forrása, melyet a vállalkozás alapítói, tulajdonosai bocsátottak véglegesen rendelkezésre. A saját tőke részét képezi a vállalkozó működése során elért, adózott osztalék-részesedésfizetett csökkentett eredménye is (mérleg szerinti eredmény) [jegyzett tőke, jegyzett, de be nem fizetett tőke; tőketartalék; eredménytartalék; értékesítési tartalék; tárgyévi mérleg szerinti eredménye]

Számítása: a település vállalkozásainak saját tőkéjének értéke / év végi népesség*1000

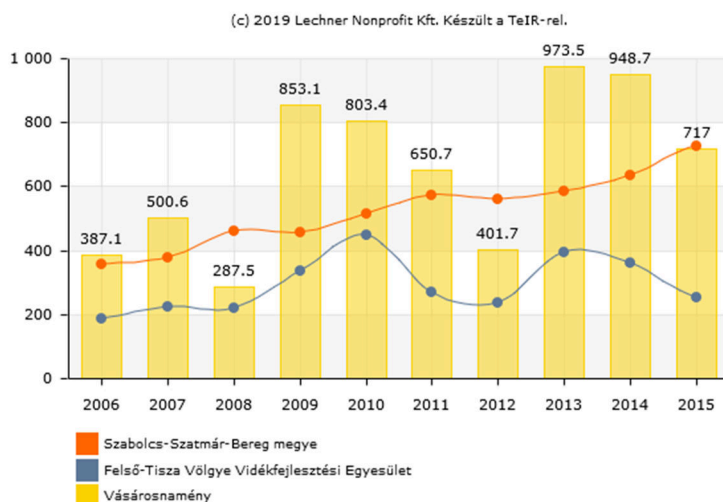
Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft)

(Forrás: TEIR)

Másik fontos mutató a helyi gazdaság megítéléséhez a bruttó hozzáadott érték: a társasági adóbevallást nyújtó ágazatok által létrehozott kibocsátás (termelési érték) és a termelés során felhasznált termékek, szolgáltatások értékének (folyó termelő – felhasználás) különbsége. A bruttó hozzáadott érték kiszámításakor a kibocsátást alapáron, a folyó termelő – felhasználást piaci beszerzési áron értékeljük. Hasonlóan relatíve alacsony értéket mutat az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték mutatója is, amely a 2015. évben 717-eFt volt, míg a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlagérték 724,4-eFt volt. Megjegyzendő, hogy az országos átlagos értéke az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott értéknek 2.725.-eFt volt, Nyíregyháza MJV 2015. éves értéke pedig 1.541.-eFt volt.

Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft)

(Forrás: TEIR)

Turizmus

A vizekben való gazdagsága miatt Vásárosnamény üdülőváros is. Az idegenforgalom legfőbb iránya a Tisza-parton – elsősorban az árvédelmi töltésen belül – elhelyezkedő üdülőövezet, illetve a töltés által védett oldalon található „Atlantika-Vízvidámpark” (strand-fürdő). A belvárosi részben megépített Szilva Termál és Wellness Fürdő pedig aszezonális vízi élmények lehetőségét nyújtja.

A térség gazdaságában az egyik kiemelkedő többletet az idegenforgalmi potenciál jelenti. Megfelelő turisztikai attrakciók kialakításával és jó marketinggel ez lehet a kistérség egyik kitörési pontja. A térségi turizmus elsősorban a Tisza vonzerejére épül, de egyre jelentősebb szerepet játszanak a helyi adottságokra épülő rendezvények, műemlék épületek és a gyógyvizes fürdők.

Az utóbbi években már jelentős felújításokon átesett „Bereg-szíve” Üdülőközpont további fejlesztése tervezett, összhangban az egész Tisza-part funkciójának átstrukturálásával. Szükséges egyre komfortosabbá, egyre pihenő-, és családbarátabbá tenni a város egyik legfontosabb turisztikai célpontját. Ez már csak azért is aktuálissá vált, mivel az utóbbi jó két évtizedben ezek az átalakítások, beruházások sajnos nagyjából elmaradtak, így a turisták, a kirándulók, a pihenni vágyók igényeit már egyre kevésbé elégítette ki a meglévő szolgáltatás és infrastruktúra.

A turisztikai adottságok még jobb kihasználása érdekében továbbra is folyamatosan működik a Tourinform Iroda, amelynek döntő szerepe van többek között a városmarketing, vagy a rendezvényszervezés területén is.

A Szilva Termál és Wellness Fürdő 2008. évtől üzemel. Rendelkezik gyógyvizes medencével, tanuszodával és külső termálmedencével. Rendszeresen vannak éjszakai fürdőzések, sportnapok. Szauna részleggel, gőzkabinnal, masszírozási lehetőséggel, reumatológiai-, ortopédiai szakrendelés érhető el. A fürdő épületének felső szintjén 10 szobás Panzió és egy társalkodó helyiség van kialakítva. Összesen 19 férőhelyet tud biztosítani a vendégeknek. Minden szoba külön fürdőszobával rendelkezik. A fürdőbelépő, szállás és a szanuát igénybe vevő vendégek száma közel 30%-kal emelkedett a 2019. évben. A 2018. évben több, mint hetvenezer főre emelkedett. A 2020. esztendő a pandémia miatt értelemszerűen nehéz helyzetbe hozta a Szilva Termál és Wellness Fürdőt is.

A Kormány 2017-ben határozatban döntött a magyarországi nyaralóhajózás alapjainak és hátterének megteremtéséről, valamint a nyaralóhajózási program 2020-ra tervezett megindításáról a Tisza 402-686 fkm közötti szakaszán (Kisköre-Vásárosnamény között). Emiatt (is) szükséges az idegenforgalom, vendéglátás, kulturális és egészségügyi szolgáltatások, egyéb infrastruktúra tekintetében jelenleg már rendelkezésre álló adottságok továbbá a fejlesztési szükségletek beazonosítása. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén belül a Tisza folyónak egy jelentős hosszúságú, Tiszadobtól Vásárosnaményig tartó szakasza esik a nyaralóhajózási program területi hatálya alá. A megyei területrendezési terv térségi szerkezeti terve, a Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezetnek javaslata és tervezett előírásai elősegítik a vízhez kötődő turisztikai infrastruktúra fejlesztését és hozzájárulnak a szakmai előkészítés alatt álló nyaralóhajózási program megvalósításához.

1.9.2. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

A helyi gazdasági szereplők jelentősebb projektjei

Ssz.	Projektgazda	Projekt címe	Konstrukció	Megítélt támogatás / támogatási arány	Projekt rövid bemutatása
1	POLIBET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Ajtó – és ablakgyártósor beszerzése a POLIBET Kft. Részére	GINOP-1.2.1-15 - Mikro, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	299 910 000 Ft / 50%	A gyártási folyamat során a beérkező rönkökből az osztályozás, fémkeresés, és kéregzés után fűrészárut gyártunk, amelyből a későbbiek során rétegragasztott ajtó és ablakfríz lesz, a nyílászáró gyártás alapanyagául. Ezzel párhuzamosan a keletkező hulladékokból forgácsot aprítunk, ezt összekeverjük a többi forgáccsal, majd osztályozás, szárítás és csomagolás után értékesítjük. A bevezetni kívánt új technológia azért fejlettebb, mert az alkatrészek gyártása programozott, a felhasznált gépek CNC vezérlésűek, és nem kell manuálisan állítgatni a gépeket, ami pontatlansághoz és minőségi hibákhoz vezethet, valamint sokkal kevésbé termelékeny. A legyártott nyílászárók felületkezelték, CE normás minősítéssel rendelkeznek, az elérhető 92 mm-es keresztmetszet felülmúlja a jelenleg hatályos követelményeket hőtechnikai értékekben.
2	"Hajdu" Trans Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Száraztészta gyártó kapacitás bővítése a Hajdu Trans Kft-nél	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	53 485 660 Ft / 50%	fejlesztendő ingatlan (4800 Vásárosnamény - belterület, hrsz: 4208/3) a pályázó vállalkozás tulajdona. Az ingatlanon található az eredetileg más funkcióval épült 920,48 m ² alapterületű épület (nettó alapterület 853,63). A tervezett tevékenység folytatása érdekében a következő funkciók kerülnek kialakításra: A gyártási folyamat az épület észak-keleti végében kezdődik. A gyártáshoz szükséges tojás tárolása és feldolgozása a hűtött tojástárolóban és a vele közvetlen kapcsolatban lévő tojásfeldolgozóban történik.
3	FRONTALIT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A FRONTALIT Kft. komplex termelési kapacitásbővítő beruházása asztalos üzeme bővítésével	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	164 459 499 Ft / 50%	Infrastrukturális és ingatlan beruházás keretében 951,39 m ² alapterületű új fém-könnyűszerkezetes asztalos üzem építése. Ipar4.0 szempont: bevezetésre kerül a NextStep Ügyviteli rendszer.
4	Kevinco Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A Kevinco Kft. fém- és faipari eszközbeszerzése és gépautomatizálása	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások termelési kapacitásainak bővítése	469 514 321 Ft / 50%	A körfűrészkes kisrönk feldolgozó 60m ³ farönköt dolgoz fel műszakonként, amely hosszoldásra és táblásításra alkalmas fűrészárut jelent. A faipari tűrőhatároknak megfelelő minőségű terméket állít elő. A cég felújított telephelyet biztosít a termeléshez.
5	POLIBET Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Fémipari maró- és esztergagép, valamint	GINOP-1.2.1-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások	478 039 862 Ft / 50%	A fémipari CNC vezérelt berendezések automatizált, intelligens termelésirányítási és döntéstámogatási rendszerrel egyedülálló

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Projekt címe	Konstrukció	Megítélt támogatás / támogatási arány	Projekt rövid bemutatása
		ajtó, ablak, bútorgyártási alapanyag készítő gépek beszerzése és automatizálása	termelési kapacitásainak bővítése		kapacitásbővítést jelent a régióban. Piacilag keresett korszerű termékeket gyárt bekapcsolódva nemzetközi termelési láncokba. A faipari kapacitásbővítés komplex fafeldolgozást jelent, minőségi készterméket állít elő, feldolgozza a faipari hulladékot is. Automatizált gyártás CNC vezérléssel, a legmodernebb technológiával előny a nemzetközi piacon, növekedést, anyagi fejlődést és létszámbővítést jelent.
6	HORVÁTH TÜZÉP Építőipari- és Kereskedelmi Kft.	Gyártó eszköz beszerzés a HORVÁTH TÜZÉP Kft. kapacitásbővítése érdekében	GINOP-1.2.2-15 - Mikro-kis és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	38 499 989 Ft / 70%	A fejlesztés legfőbb alapeleme a beszerzésre kerülő 38 m3/h névleges teljesítményű EMS 500/N beton keverőgép, amelynek a szakmai jellemzői szintén az előző pontban lettek felsorolva. Igaz hogy jelenleg egy kisebb keverőgéppel már rendelkezik cégünk, viszont a kapacitásaink bővítése mellett, ahogy az új eszköz műszaki paramétereiből is kiderül, hogy a termelési értékláncban előrelépő KKV-nak minősülünk, hiszen olyan beruházási projektet valósítunk meg, amely magasabb feldolgozottsági szintű termékekhez (meglévőnél semmilyen beton adalékszert nem tudunk adagolni, az újjal bármit hozzá tudunk tenni, ezáltal szélesedik a előállítható beton szemszerkezete, típusa, minősége). Az új gép munkaerő igénye kisebb (fele), ezáltal az üzemeltetés gazdaságosabb.
7	KUAN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	KUAN Kft betonelem gyártó tevékenységének beindítása Vásárosnaményi telephelyén	GINOP-1.2.2-15 - Mikro-kis és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	38 150 000 Ft / 70%	Az új eszköz beszerzésén alapul a vállalkozás új tevékenysége, mobil betonkeverő eszköz beszerzése. A kiegészítő eszközöket, mint betonelem gyártó zsaluk, rázógép, egyéb kisebb gépek saját forrásból projekt keretein kívül kerülnek beszerzésre. térkövek hullám térkő járdalapok szegélykövek Dominó térkő mederlapok béltestestek beton virágtartók támfalelemek egyéb beton elemek transzportbeton gyártás.
8	RÁCIÓ MŐBEL Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gyártástechnológia fejlesztés a RÁCIÓ-MŐBEL Kft-nél	GINOP-1.2.2-15 - Mikro-kis és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	38 419 495 Ft / 70%	A projekt keretében beszerzendő gépek legfontosabb műszaki-jellemzőinek a bemutatása: Biesse Stream A 5.0 automata élzáró Ömledék ragasztót visz fel a panel élére. automatikusan levágja az élananyagot a tekercsből és tökéletesen a panel élére ragasztja. Az alábbiakat tartalmazza:Ragasztó tartály és felhordó henger VC-710 típus. A felhordó henger másoló egységgel szerelt, hogy a megfelelő mennyiségű ragasztóanyag kerüljön fel a felületre. TEKNO-GLUE system: -vezérelt ragasztófelhordó mozgás-

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Projekt címe	Konstrukció	Megítélt támogatás / támogatási arány	Projekt rövid bemutatása
					automatikus ragasztótartály eltávolítás a munkasíkból amikor az előtölő áll-ragasztó tartály pneumatikus eltávolítás a munkasíkból.
9	UNIQ PASTA Mezőgazdasági Kft.	UNIQ PASTA Mezőgazdasági Korlátolt Felelősségű Társaság	GINOP-1.2.2-15 - Mikro-kis és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	38 159 940 Ft / 70%	A projekt során beszerzésre kerül 1 db Olajos magvak tézstabundában egyedi gépsor 80 kg/óra kapacitással, mellyel a betöltött olajos magvak felületére különféle ízesítésű tézstabunda süthető. A berendezéshez csatlakozó 1 db Térfogatos automata csomagoló gép GQK-1000; 1 db Ellenőrző mérleg VC-22; illetve 1 Fólia felül nyomtató TT5 berendezések pedig a termék tasakozását, súlyellenőrzését, illetve a zacskóra történő nyomtatást teszik lehetővé. A beszerezni tervezett 1 db panírmorzsa és kekszmozorza gyártó gépsor SLG típus (250 kg/óra kapacitás) segítségével különféle ízesítésű, szemcseméretű, panírmorzsa és kekszmozorza állítható elő. A berendezéshez szükséges liszt tárolását, a gépsor ellátást a beszerzésre kerülő 1 db Liszt siló SIV 20; az 1 db Liszt szita egyedi gép; valamint az 1 db Levegő kompresszor.
10	Győrfi Daru Építőipari és Szolgáltató Kft.	Kapacitásbővítő gépbeszerzés a Győrfi Daru Kft.-nél	GINOP-1.2.2-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása	33 645 918 Ft / 50%	Teherautóra szerelt daru felépítmények átvétele és üzembe helyezése. A 40 tonnás autódaru emelési kapacitása 40 tonna (140 tonna méter). A daru nem rendelkezik önálló motorral, a daruzás során a teherautó alváz motorját használja. 4 szekciós hidraulikus, teleszkópos 'U' alakú, 10.5 méter alapgémmel rendelkezik, amelynek teljes kitolt hossza 40.5 méter. A daru tartozéka egy 9 méteres segédgém is, amellyel 49.5 méteres lesz a gémhosszúsága
11	Győrfi Daru Építőipari és Szolgáltató Kft.	Nagy kapacitású, teherautóra szerelt autódaru felépítmények beszerzése a Győrfi Daru Kft.-nél.	GINOP-1.2.3-8-3-4-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő beruházásainak támogatása kombinált hiteltermék keretében	35 600 108 Ft / 30%	Projektünk során beszerzésre kerül 1 db Marchetti MTK 60, valamint 1 db SANY-PALFINGER SPC 320 típusú típusú daru. A Marchetti MTK 60-as daru maximális teherbírása 60 tonna 2,5 méteres távolságban, és 6 tonna ellensúllyal van felszerelve. Felépíthető egy olyan 4 tengelyes teherautó alvárra, amely 4 tengelyes és a meghajtása 8 x 4 x 4; 8 x 6 x 6 vagy 8 x 8 x 8. 4 hidraulikusan teleszkópozható talp és függőlegesen és függetlenül mozgó kitalpalással rendelkezik. A daru mozgatását saját PERKINS 1204E-E44TA típusú 4 hengeres 4.4 literes kialakítású motorról látja el.
12	Kolozsvári Attila Egyéni Vállalkozó	Mezőgazdasági gép összeszerelő üzem létesítése	GINOP-1.2.3-8-3-4-16 - Mikro-, kis- és középvállalkozások kapacitásbővítő	35 739 751 Ft / 30%	A tervezett fejlesztés három részből áll:I)A 679,11 m2 hasznos alapterületű összeszerelő üzem épület és kiegészítő infrastruktúra építése. II) Gyártáshoz,összeszereléshez szükséges eszközök,gépek

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Projekt címe	Konstrukció	Megítélt támogatás / támogatási arány	Projekt rövid bemutatása
		Vásárosnaményban	beruházásainak támogatása kombinált hiteltermék keretében		beszerzése.III) szükséges informatikai eszközök, szoftver beszerzése.
13	YOUNG Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Komplex kapacitásbővítő beruházás a YOUNG Kft.-nél	GINOP-1.2.8-20 - A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	40 058 229 Ft / 70%	
14	"Hajdu" Trans Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Speciális alapanyagok homogenizációjának kialakítása a tézstaiparban, az előállítási folyamatban gőzzel történő feltárás és a feltárást követő megmunkálás fejlesztésével	GINOP-2.1.7-15 - Prototípus, termék-, technológia- és szolgáltatásfejlesztés	92 759 700 Ft / 60%	A projekt keretében olyan új technológiák kialakítása a cél, amelyekkel speciális alapanyagok homogenizációját alakítjuk ki. Ennek érdekében két részre oszthatjuk fejlesztésünket: 1. gőzzel történő feltárás fejlesztése 2. feltárást követő megmunkálás fejlesztése Ahhoz, hogy nem búzalisztből készült tésztákat fejlesszünk és gyártsunk, szükség van a megfelelő alapanyagok kiválasztására. A kiválasztás történhet pusztán anyagi okok miatt, íz világ miatt, valamint több más szempont szerint. Azonban az alapanyagok keveredése kérdéses, hiszen számos olyan lisztféleség van, amely nem elegyedik normál esetben és a végtermék száraztészta egy foltos, egyenetlen, érzékszervi tulajdonságaiban a fogyasztók számára nem kedvező alakot ölt. Sajnos azt tudni kell, hogy a búzaliszten kívül más alaplisztek, például kukorica, hadina, köles, rizsliszt, stb. megőrölt természetes formában nem képesek a dagasztás során egymással homogén szerkezetbe összeállni. Hiszen más-más keménységűek, más-más a vízfelvevő képességük. Ahhoz, hogy ezeket össze tudjuk adni, szükség van a feltárásukra (zselatinizálásra). Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy 60-90 °C hőmérsékleten fel kell főzni, melegíteni, hogy a fehérjék átalakuljanak egy feltárási folyamaton kell átvinni. Majd az így feltárt alaplisztek már egymáshoz lehet adni, keverni és ettől egyforma időintervallumban dagasztva képesek összekeveredni, homogén egységet képezni. Az így összekevert lisztek már tovább lehet megmunkálni, préselni adott formákhoz. Ma ezeket az alapanyagokat nagyüzemekben felfőzve, majd visszaporítva

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Projektgazda	Projekt címe	Konstrukció	Megítélt támogatás / támogatási arány	Projekt rövid bemutatása
					forgalmazzák rendkívül drágán, hiszen hatalmas energiaveszteséggel tudják csak előállítani.
15	FRONTALIT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Termékfejlesztéshez szükséges technológiai innováció a FRONTALIT Kft-nél	GINOP-2.1.8-17 - A KKV-k versenyképességének növelése adaptív technológiai innováció révén	30 000 000 Ft / 50%	
16	"Hajdu" Trans Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A Hajdu Trans Kft. tevékenységének emelt szintű digitalizálása	GINOP-3.2.6-8-2-4-17 - Versenyképes vállalatok tevékenységének emelt szintű digitalizálása	64 579 900 Ft / 35%	
17	FRONTALIT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A FRONTALIT Kft. üzemépületének komplex energetikai korszerűsítése	GINOP-4.1.4-19 - Megújuló energia használatát, energiahatékonyság növelését célzó épületenergetikai fejlesztések támogatása	43 995 697 Ft / 55%	Meglévő földem utólagos hőszigetelés: A meglévő földemre 2x15 cm vastag utólagos polisztirol lemez hőszigetelés készül. 1 105,94 m ² felületen Homlokzati hőszigetelés: A falazott szerkezetű épületrészen 15 cm vastag utólagos polisztirol homlokzati hőszigetelés készül nemes vakolati felületképzéssel. 235,29 m ² felületen Homlokzati hőszigetelés: A pillér váz szerkezetű épületrészen 12 cm vastag szendvicspanel homlokzati hőszigetelés készül. 449,95 m ² felületen Nyílászáró csere.
18	KISS B. Invest Vagyonkezelő Kft.	Épületenergetikai fejlesztés a Kiss B Invest Kft. Beruházásában	GINOP-4.1.4-19 - Megújuló energia használatát, energiahatékonyság növelését célzó épületenergetikai fejlesztések támogatása	99 691 363 Ft / 55%	A jelen projekt tehát az Kiss B. Invest Kft. Vásárosnamény Szabadság Tér 25. szám alatti található ingatlanának a komplex korszerűsítésére irányul. A projekt keretében az épület teljes körű energetikai felújítása valósul meg, mely magában foglalja: - a fűtött és fűtetlen teret elválasztó, nyílászáró szerkezetnek minősülő épülethatároló szerkezetek cseréjét (5 légkamrás tokprofilal, 3 rétegű üveggel, alu távtartóval). A nyílászárók cseréjének költségei tartalmazzák a meglévő nyílászárók kiserelésének költségét, az új nyílászárók anyag és beépítési költségét, valamint a párkányok költségét. - az épületek fűtési és használati melegvíz-rendszereinek korszerűsítését. A fűtésrendszer korszerűsítése során egy 150 Kw teljesítményű VRV rendszer kialakítására kerül sor, mely rendszer az épület teljes körű fűtési és hűtési igényét ki fogja elégíteni.

(Forrás: palyazat.gov.hu)

1.9.3. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

1.9.3.1. Elérhetőség

Az M3-as autópálya jelenleg Vásárosnaményig ér el, de a Vásárosnamény-Beregdaróc szakaszának tervezése már folyamatban van. Az ukrán határig nyúló 23 kilométeres szakaszon négy külön szintű csomópont és két pihenőhely is létesül. Az M3-as az egy újonnan létesülő határátkelőhellyel fog csatlakozni Ukrajnához. A város közlekedésében érezteti hatását mind a román, mind pedig az ukrán határ közelsége. Jelentős a tranzit forgalom. A város elérhetőségének bővebb kifejtésére az „1.15. Közlekedés” című fejezetben kerül sor.

Vásárosnamény a 41. sz. elsőrendű főúton az Ukrajnába vezető beregsurányi közúti határátkelő 20 km, míg a záhonyi közúti határátkelő – útvonalválasztástól függően – 45-50 km, valamint a 49. sz. másodrendű főúton a Romániába vezető csengersimai közúti határátkelő összekötő úton 55 km távolságban található.

Vásárosnamény fontos közlekedési célpont, amit népszámlálás adatai is alátámasztanak: a bejárók száma jóval magasabb az eljárókénál. A legtöbben Kisvarsányból és Nagyvarsányból érkeznek. Az eljárás szempontjából a főbb célpontok Nyíregyháza, Mátészalka és Debrecen. Nyírmada olyan település, amely mind induló, mind pedig céltelepülésként megjelenik.

A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északi (Árpád utca) irányban a 4115. j. Záhony - Vásárosnamény, déli (Kiss Ernő út) irányban a 4117. j. Vásárosnamény – Mátészalka, valamint a (Kazinczy Lajos út) 4119. j. Vásárosnamény – Olcsva - Olcsvaapáti, nyugati irányban pedig a 4108. j. Kisvárda – Vásárosnamény, illetve a 4113. j. Vásárosnamény-Tarpa összekötő utakon áll még kapcsolatban.

Vásárosnaményt két „regionális vasúti pálya” besorolású vasútvonal érinti; az észak-déli irányú 111-es számú vasútvonal Mátészalkát és Záhonyt köti össze, míg a kelet-nyugati irányú 116-os számú vasútvonal Vásárosnaményt köti össze irányban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelyével, Nyíregyházával.

1.9.3.2. Munkaerő képzettsége

A lakosság képzettségi mutatóiról általánosságban elmondhatók, hogy a megyei átlagtól elmaradó. A megyei illetve az országos arányokhoz viszonyítva még mindig szignifikáns lemaradással küzd a település lakosai iskolai végzettségét tekintve. A képzettség bővebb bemutatására jelen Megalapozó Vizsgálat „1.7.1.3. Képzettség” fejezetében kerül sor.

1.9.3.3. K+F+I

Vásárosnaményban nem található kifejezetten kutatás-fejlesztési tevékenységet folytató vállalkozás vagy intézmény.

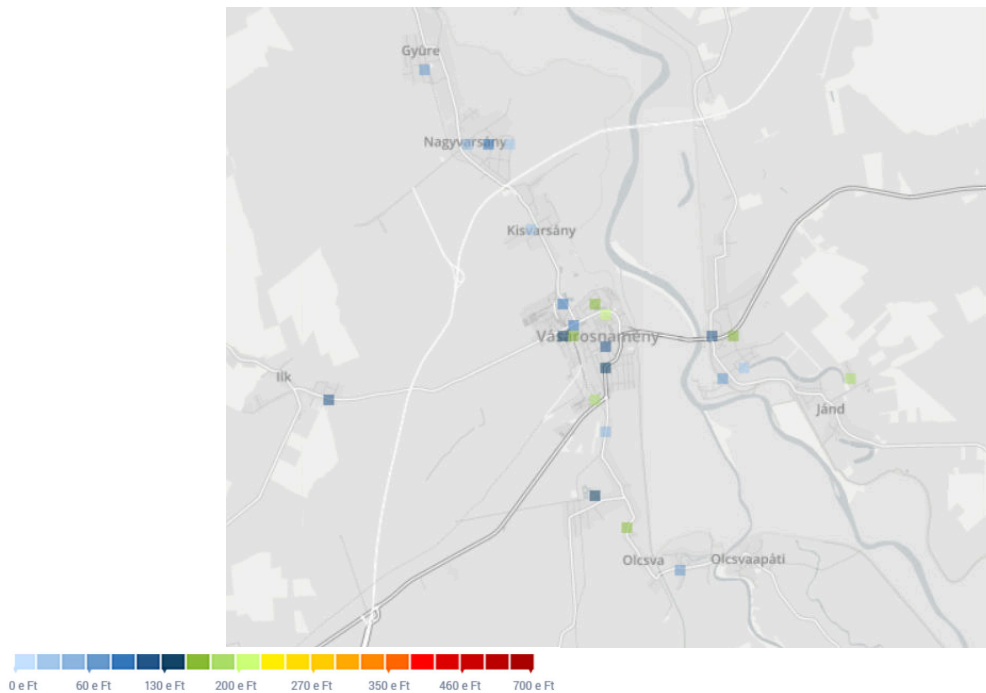
1.9.3.4. Üzleti Infrastruktúra

A településünket északi és nyugati irányban övező gazdasági zóna igyekszik funkciójában hűen kiszolgálni az ide települni kívánó gazdasági társaságokat. Az Önkormányzat jelentős üzleti infrastruktúra fejlesztést valóst meg. A projekt Vásárosnaményban, a város dél-nyugati

részen valósul meg, a 41-es számú főútvonal melletti iparterületen. A megvalósítási helyszínek helyrajzi száma alapján a következők: Alapinfrastruktúra: 4212/9; 4212/4; 4208/5; 4208/13; 0489 Csarnok: 4208/14 A projekt célja: A helyi gazdasági feltételek javítása a Vásárosnamény délnyugati külterületén található iparterület elérhetőségének javítása által, valamint az üzleti infrastruktúra fejlesztése a vállalkozások betelepülése érdekében.

1.9.4. Ingatlan piaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A KSH 2020. január 01. adatai alapján Vásárosnamény lakásállománya 3367 db lakásból áll. A településen – hasonlóan az országos tendenciákhoz – jelentősen visszaesett az épített lakások aránya az elmúlt időszakban. Az ingatlanok ára a járás településeihez mérten magasabb, de elmarad a megyeszékhely átlagos négyzetméter-ár átlagától.

(Forrás: www.ingatlanet.hu)

**1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLÉESZTÉS
ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE**

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Hatósági és igazgatási feladatok

A Kormányzat deklarált célja, hogy a magyar közigazgatás szervezetten, következetes és átlátható intézményi struktúrában, korszerű és ügyfélbarát eljárásrenddel, mindenki számára elérhetően; professzionálisan, nemzeti hivatástudattal rendelkező, szakmailag felkészült, etikus és motivált személyi állománnyal, modern szervezeti keretek között; és költséghatékonyan, a lehető legkisebb adminisztratív teherrel, versenyképes szolgáltatási díjakkal és rövid ügyintézési határidőkkel működjön, azaz létrejöjjön az emberek bizalmát élvező Szolgáltató Állam.

Így alapvetően nem a szűken vett önkormányzati rendszerben felmerült problémák eredményezték változást, hanem az államszerkezet átalakítása, illetve az egyes szakpolitikák reformja.

A Szolgáltató Állam kialakítása során az önkormányzati feladatellátási rendszer nagymértékben átalakult, ezen változások átalakításával összefüggő változások a költségvetést nagy mértékben érintették. A feladatátrendeződés nagy arányú forráscsökkenéssel járt. A korábbi feladatok egy része az államhoz került, és eddig az önkormányzatoknak átengedett források nagyobb része, illetve egyéb, feladathoz szorosan nem kötődő támogatások egy része is átirányításra került a központi költségvetésbe.

Az önkormányzati hivatali feladatok nagymértékben átkerültek a kialakított kormányhivatali rendszerbe. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Vásárosnaményi Járási Hivatalához tartozó települések: Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Kisvarsány, Lónya, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Nyírmada, Olcsva, Pusztadobos, Tarpa, Tákos, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Vámosatya, Vásárosnamény.

Vásárosnaményi Járási Hivatal osztályai

Osztály	Illetékesség
Kormányablak Osztály	országos
Hatósági és Gyámügyi Osztály	Vásárosnaményi járás települései
Foglalkoztatási Osztály	Vásárosnaményi járás települései
Népegészségügyi Osztály	Baktalórántházai járás, Vásárosnaményi járás települései
Vásárosnaményi Járási Hivatal ügysegédei	ügyfélfogadás helye: Nyírmada, Vásárosnamény

(Forrás: <http://www.kormanyhivatal.hu/>)

A 2020. évben megszüntetésre kerül a megyeszékhely járási hivatal kategória, a megyeszékhelyeken ellátott feladatok visszakerülnek a megyei kormányhivatalokhoz. Mindezzel a járási hivatalok kizárólag járási szintű ügyekkel foglalkoznak majd, a megyei szintű ügyeket ugyanakkor a fővárosi és megyei kormányhivatalok látják el.

Ennek keretében az elsőfokú általános építésügyi hatóság tekintetében az alábbi változás lép érvénybe: 2020. március 1. napjától a jegyzők építésügyi hatósági hatásköre megszűnik, az építésügyi hatósági feladatokat a kormányhivatalok fogják ellátni.

Az osztott hatáskörű elsőfokú építésügyi hatósági rendszer megszüntetésre kerül, az eddig a járásszékhely települési önkormányzat jegyzőjénél, a fővárosi kerületi önkormányzat jegyzőjénél, illetve a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében

a fővárosi főjegyzőnél lévő általános építésügyi hatósági hatáskör kormányhivatali szervezetrendszerbe kerül integrálásra.

Önkormányzati feladatellátás

A helyi önkormányzatok széles feladat- és hatásköri rendszer megmaradt, de az ágazati jogalkotás eredményeként számos, korábban az önkormányzatok által nyújtott közszolgáltatás került állami szervekhez. Többek között az oktatási intézmények fenntartása, működtetése (Vásárosnamény esetében Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, a Vásárosnaményi II: Rákóczi Ferenc Gimnázium és a Babus Jolán Középiskolai Kollégium a Kisvárdai Tankerületi Központ fenntartásába került), a középfokú egészségügyi ellátás (a Vásárosnaményi Kórház fenntartója az Állami Egészségügyi Ellátó Központ), a szakosított ellátást biztosító szociális intézmények. Ma már a korábban jegyző által ellátott államigazgatási hatáskörök közel 50%-át a járási hivatalok látják el.

Végső soron a jelentős törvényi-jogszabályi változások egy kiterjedtebb államigazgatási és alapvetően szűkebb önkormányzati feladatellátási modellt alakított ki.

Az Möt. lehetővé tette, hogy törvény korlátozza a feladatellátás szabadságát és előírja, hogy meghatározott közszolgáltatást kizárólag erre a célra alapított költségvetési szerv, vagy többségi befolyással rendelkező állami, vagy önkormányzati gazdasági társaság, illetőleg társulás útján lehet biztosítani.

Városháza épülete

(Forrás: saját fénykép)

Vásárosnamény esetében is fontosak azok a társulások, melyek segítségével a lakosság számára fontos közszolgáltatások több településre kiterjedően már működtethetők hatékonyan, magasabb szakmai színvonalon, költségtakarékosan, a méretgazdaságossági követelmények szem előtt tartásával (Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás; Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulás; Vásárosnamény Város, valamint Jánd, Kisvarsány, Olcsva Községek Óvoda Fenntartó Társulása; Jánd – Vásárosnamény - Gergelyugoronya Víziközmű Beruházási Társulás).

Költségvetés

A fentiekben taglalt 2014-től már lezajlott szervezeti változások, az állami és önkormányzati feladatmegosztás új rendje, a feladatfinanszírozás 2013. évben bevezetett szabályai határozzák meg az önkormányzat működését. Összességében a változások a helyi Önkormányzat számára biztonságos, tartósan fenntartható gazdálkodást tesznek lehetővé. Ehhez azonban szükséges a fegyelmezett, szigorú költségvetési gazdálkodás fenntartása, a működési szuficit megőrzése. Az állami feladatátvállalással párhuzamosan az önkormányzat összes kiadása, a működési kiadások és a felhalmozási kiadások is csökkentek az elmúlt időszakban.

Az önkormányzat - törvény keretei között - a tulajdonával önállóan rendelkezik, bevételeivel önállóan gazdálkodik, az önként vállalt és a kötelező önkormányzati feladatok ellátásáról egységes költségvetéséből gondoskodik. A helyi önkormányzat mindenkori költségvetésének tervezésére vonatkozó törvényi szabályozás jelentősen megváltozott, normatív szabályozás helyébe a feladat-finanszírozás került.

Vásárosnamény Önkormányzatának költségvetésének főbb mutatói

	2018	2019	2020 (tervezet)
Költségvetési bevétel	2 501 472 Ft	3 453 545 Ft	2 264 777 Ft
Költségvetési kiadás	3 013 014 Ft	3 113 836 Ft	3 979 910 Ft
Költségvetési maradvány	-511 542 Ft	339 708 Ft	-1 715 133 Ft

(Forrás: 4/2020. (II. 15.) önkormányzati rendelet, 15/2020 (VII.1.) önkormányzati rendelet, 7/2019 (V.24.) önkormányzati rendelet)

A gazdaságfejlesztés egyik alapfeltétele a kiszámítható, stabil pénzügyi háttér. Az önkormányzatok gazdálkodása elválaszthatatlan az államháztartástól, annak egyik alrendszerét jelenti. Az államigazgatás korszerűsítése során az ágazati jogszabályok változása, az adórendszer esetleges átalakítása az önkormányzat pénzügyi szabályozását is befolyásolhatják. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy az önkormányzatok költségvetési rendszerét gyakran érték jogszabályi változásból adódóan olyan külső hatások, mely kihívásokra a jövőben is felkészülni kell lennie. Az Önkormányzat bevételeinek jelentős része közhatalmi bevételekből származott. A támogatásértékű működési bevételek alakulására csekély ráhatása van az önkormányzatnak. Az intézményi működési bevételek esetében fontos szempont, hogy az Önkormányzat intézményei a lehető leghatékonyabban hasznosítsák a szabad kapacitásokat.

A helyi adópolitika célkitűzései a stabilitás és az igazságosság elve alapján kerültek kialakításra. A helyi adók esetében az Önkormányzat képviselő testülete az adóztatást a továbbiakban is úgy kívánja kialakítani, hogy az egy meghatározott stabilitás, állandóság mellett, folyamatosan az Önkormányzat biztos bevételi forrását jelentse, ugyanakkor igazságos is legyen az adózói kört illetően.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény alapján a helyi közszolgáltatások biztosítása érdekében elengedhetetlen az önkormányzatok önálló gazdálkodása feltételeinek megteremtése. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására, s ezzel együtt a helyi adópolitika kialakítására. A törvényi szabályozás értelmében az önkormányzat rendeletével a) vagyoni típusú adók, b) kommunális jellegű adók, továbbá c) helyi iparüzési adó bevezetésére jogosult.

Vásárosnamény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1.§ (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) és h) pontja, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 13. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva helyi iparűzési adót vezetett be. Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi iparűzési adóról szóló 8/2016.(IV.29.) önkormányzati rendelete alapján Állandó jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén a helyi iparűzési adó évi mértéke egységesen az adóalap 2%-a. Ideiglenes jelleggel végzett iparűzési tevékenység esetén az adó mértéke naptári naponként 3.000.-Ft.

Önkormányzati közhatalmi bevételek – 2020. évi előirányzat

Adótípus	2020. évi előirányzat
Építményadó	26.000.000 Ft
Idegenforgalmi adó	6.500.000 Ft
Iparűzési adó	550.000.000 Ft
Talajterhelési díj	50.000 Ft
Gépjárműadó	510.679 Ft
Egyéb közhatalmi bevétel	9.400.000 Ft
Közhatalmi bevételek összesen	592.460.679 Ft

(Forrás: Vásárosnamény Város Önkormányzat Képviselő-testületének 22/2020 (IX.25.) önkormányzati rendelete)

Gazdasági Program

Vásárosnamény Város 2019-2024. évekre szóló gazdasági programjának elfogadásáról szóló Vásárosnamény Város Önkormányzata Polgármesterének 57/2020. (IV. 29.) önkormányzati határozata alapján a város gazdasági programja az alábbi. A lentiekben kivonat jelleggel a legfontosabb célkitűzéseket citáljuk.

A gazdasági program elkészítésére Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § - ában meghatározottak alapján kerül sor:

„116. § (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.

(2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.

(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

(5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül

köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.”

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten határozza meg mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével – a megyei térségi koncepciókhoz illeszkedve – az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

- **Gazdasági alapok – rendelkezésre álló források**

Az elmúlt időszak takarékos, ésszerű gazdálkodása, a pozitív kormányzati intézkedések sora megteremtette városunk működésének pénzügyi biztonságát. Önkormányzatunkra a számos átalakítást követően is hárulnak azonban olyan - igaz önként vállalt - feladatok, amelyek elvégzéséhez szükséges anyagi eszközöket az állami költségvetés már nem, vagy csak részben biztosítja. A szükségletek, az ellátandó feladatok és a rendelkezésre álló források összehangolása, rendszerbe foglalása az önkormányzatoknál nehéz és felelősségteljes munkát igényel. Az önkormányzat gazdálkodására vonatkozó tervekben meghatározott források felhasználásának módját és arányait – a kötelező és önként vállalt feladatokra is tekintettel – a Képviselő-testület dönti el.

- **Infrastruktúra**

A város infrastrukturális állapota elfogadhatónak mondható. Az ivóvíz, a szennyvíz, a gáz, a telefon, a kábel TV gerincvezetéke csaknem az egész város területén kiépült. Nincs még kiépített szennyvízvezeték a Perényi tanyán. Gyakorlatilag lezárult Jánd település csatlakozása a gergelyugornyai városrészen lévő szennyvíztisztítóra. A legnagyobb problémánk e téren, hogy a közműhálózatunk elöregedett, a felújítása indokolt, azonban ez igen jelentős anyagi ráfordítást igényel önkormányzatunktól

- **Közút-, járda és kerékpárút-hálózat**

A város úthálózatának kiépítettsége, minősége az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően sokat javult. Csaknem valamennyi önkormányzati tulajdonban lévő utunk szilárd burkolatú, aszfaltozott. Nincs még szilárd útburkolat kiépítve a Tisza utcában, a Kiss Ernő és a Török I. utca között, a Gulácsi út védett oldalán lévő üdülőterületen, valamint az üdülőterületen a Gólya, a Rózsahal, és a Kócsag sétányon. A Szabadság tér közlekedése egy új körforgalmi csomópont kiépítésével újul meg. Egy kettős körforgalmi csomópont kialakítása van még tervben a 41. sz. főúton a Jókai úti kereszteződésnél, illetve a TESCO előtti útszelvénynél.

- **Környezetünk védelme, zöldfelület ápolás, parkgondozás**

A csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciós programjának végrehajtásával nagyrészt gondoskodtunk a csapadék-, és belvíz elvezetéséről. Fokozatosan fel kívánjuk újítani ezen hálózatainkat, pályázati, és saját forrást is bevonva a projektekbe.

Folyamatosan arra törekszünk, hogy Vásárosnamény átgondolt elképzelések mentén haladva, tervszerűen és szépen rendezett kisváros legyen.

- **Temetők**

A Városi Köztemető és a Gergelyugornyai városrészen lévő Köztemető is rendelkezik ravatalozóval. A Gergelyugornyai városrészen az épület állaga jó, a központi városrészen az épület külső-belső felújítása indokolt. Megfontolandó egy új ravatalozó építése, ezzel párhuzamosan a jelenlegi épület urnás temetkezési helyé történő átalakítása. Amennyiben ez nem megoldható, akkor építenünk kell urnafalakat mindkét temetőbe a megnövekedett urnás temetési igény miatt. A Gergelyugornyai temetőnél óriási gondot jelent a belvíz. Ezt a problémát meg kell vizsgálnunk, és ha lehetséges azt orvosolnunk kell.

- **Minőségi közszolgáltatás**

A Vásárosnaményi Közös Önkormányzati Hivatal, Vásárosnamény Város Önkormányzata a Vásárosnaményi Járási Hivatallal karöltve folyamatosan törekszik a szolgáltatás szemléletű ügyfélbarát közigazgatás kialakítására. Egyértelmű, hogy ezek a hivatalok vannak a város és a térség lakosságáért és nem fordítva. Önkormányzatunknak továbbra is célja, hogy a hivatali szervezetben dolgozóknál alapkövetelmény legyen a szakmai felkészültség, a városlakók iránti tisztelet, az emberközpontú segítő szemlélet, a gyors ügyintézés, a városunkért történő önzetlen tenni akarás.

- **Oktatás**

A város geopolitikai helyzetéből adódóan – az autópálya hálózathoz történő csatlakozás következményeként – számíthatunk új munkahelyteremtő beruházások megjelenésére. Hozzá kell tenni azonban, hogy csak abban az esetben van esélyünk a munkahelyeink számának növelésére, ha felkészült munkaerőt tudunk biztosítani.

- **Kultúra**

Vásárosnamény múltja szorosan kapcsolódik a jelenéhez, mely elindítja a jövő útján. A város lakói képesek voltak megmenteni, megbecsülni és megőrizni a múlt értékeit, hagyományait. Ezek ápolása mellett mindent meg kell tenni, hogy a város szellemi és kulturális élete egyre gazdagodjon. A kulturális élet intézményi kereteit kialakultnak tartjuk, ám ez nem zárja ki az élethez való későbbi hozzáigazítást.

- **Szociális gondoskodás**

Vásárosnamény lakosságszámához képest széleskörű szociális intézményhálózattal rendelkezik. Az önkormányzati szociális ellátások valamennyi formáját tudjuk biztosítani az igénybevevők számára.

- **Egészségügy**

A színvonalas egészségügyi ellátás biztosítása érdekében fogászati rendelők, gyermekorvosi rendelő és a védőnői szolgálat került kialakításra az Erkel utcán. Házi orvosaink, ügyeletes orvosaink, védőnőink munkájához a technikai és tárgyi eszközök biztosításával továbbra is a prevenciót helyezük előtérbe.

- **Szabadidő, sport, civil társadalom**

Labdarúgó pálya megépítésével együtt tervezzük egy szabadidő centrum kialakítását is, amely sportolási lehetőséget teremt a városban működő egyesületeknek, ugyanakkor biztosítaná a városlakóknak a szabadidő hasznos eltöltését, a sportolás lehetőségét. Arra kell törekednünk, hogy minden városrészben álljanak rendelkezésre a sportoláshoz, testedzéshez, pihenéshez szükséges közösségi terek, sportlétesítmények.

- **Humán közszolgáltatások fejlesztése**

Önkormányzatunk a beruházásokon túl folyamatos figyelmet fordít arra, hogy a város fiataljai, hátrányos helyzetű lakossága minél több humán közszolgáltatáshoz juthasson. Jelenleg is több olyan projekt zajlik, amely a fiatalok helyben maradását illetve a városba történő visszatérését támogatja. Ezen a téren kiemelt a „Gólyafészek-Vásárosnamény fiataljainak helyben maradásáért” című projekt, amely keretén belül 8 lakást sikerült kialakítanunk és felújítanunk, továbbá pénzbeli ösztönző támogatásokat nyújtunk fiataljaink számára. Önkormányzati „jógyakorlat” kialakításával terveink szerint 15 fő foglalkoztatását oldjuk meg.

- **Munkahelyteremtés támogatása**

Vásárosnamény és a térség talán legnagyobb gondja volt az országos átlagot meghaladóan magas munkanélküliség. Az elmúlt időszakban jelentősen javultak a mutatóink, de a kialakult járványügyi helyzet kapcsán ismét nehéz időszak elé nézünk (pl. A.R.J. Ruhagyár Zrt.

esetében). A megindult fejlődés és a munkahelyteremtés egyik alappillére az M3-as autópálya megépülése volt. A munkahelyteremtő beruházások elindultak. Tendenciaszerű jellemző városunkban, hogy eddig a helyi vállalkozások bővültek, fejlesztettek. Az autópálya jelenleg Vásárosnamény határában ér véget. Bővíteni kell a meglévő iparterületünket. Jelenleg ennek legfőbb akadálya, hogy nincs több önkormányzati földterületünk. A tervezett összekötő út mellett földterülethez kell jutnunk és közművel ki kell építenünk azt annak érdekében, hogy a várható beruházásoknak helyet tudjunk biztosítani.

A Gazdasági program az alábbi intézkedéscsoportokat rögzíti:

- I. Zöld Város Program / Vásárosnamény Közlekedésfejlesztési Terve /
- II. Intelligens Város Program
- III. Út- és járda felújítási Program
- IV. Intézményfejlesztési Program

Társulásokban való részvétel

Vásárosnamény Város Önkormányzata négy társulás tagja. Háromban fontos kötelező feladatait látja el hatékonyabban, mintha önállóan végezné. Egy pedig egy konkrét beruházás előkészítésére jött létre. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 87. §-a szerint „a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat. és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre. Vásárosnamény Város Önkormányzata társulásai:

- Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulás
- Vásárosnamény Város, valamint Jánd, Kisvarsány, Olcsva Községek Óvoda Fenntartó Társulása
- Jánd – Vásárosnamény - Gergelyugornya Víziközmű Beruházási Társulás

A társulások fenntartásának fő célja az, hogy a társult önkormányzatok együttműködésükkel, forrásaik leoptimalisabb felhasználásával

- a) a feladataikat hatékonyabban célszerűbben, gazdaságosabban tudják ellátni,
- b) az önkormányzati közszolgáltatások színvonalát emeljék, fejlesszék, s ezzel a járás lakói az önkormányzatok által nyújtott és nyújtandó közigazgatási és egyéb közszolgáltatásokhoz a lehető legteljesebb körben, az elérhető legjobb színvonalon juthassanak hozzá,
- c) önkormányzati intézményeket közösen tartsanak fenn, működtessenek,
- d) konkrét beruházásokat valósítsanak meg

Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás

2004. november 10. napján létrejött a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás (rövidített neve: BEREGTÖT), melyet jelenleg 26 tagönkormányzat alkot: Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Kisvarsány, Lónya, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Olcsva, Tarpa, Táros, Tiszaadony, Tizsakerecseny, Tizsaszalka, Tizsavid, Vámosatya, Vásárosnamény. A Társulás kiemelten a térség fejlesztési feladatait vállalta magára, hiszen a társulást alkotó önkormányzatok országosan is a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé tartozik.

Alapított költségvetési szerve: a Beregi Többcélú Kistérségi Önkormányzati Társulás Kistérségi Fejlesztési Irodája.

Ellátott közfeladatok: belső ellenőrzés, területfejlesztés, Család- és Gyermekejóléti szolgálat, Család- és Gyermekejóléti központ, háziorvosi ügyelet, bölcsőde.

A BEREGTÖT több sikeres pályázatot valósított és valósít meg jelenleg is, melyek a kistérség, a járás, a járásszékhely fejlődéséhez, szolgáltatás és kapacitásfejlesztéséhez nagymértékben hozzájárultak, hozzájárulnak.

Vásárosnamény Város, valamint Jánd, Kisvarsány, Olcsva Községek Óvoda Fenntartó Társulása

Vásárosnamény Város, Jánd, Kisvarsány és Olcsva Községek 2011. évben szerződést kötött a Társulás létrehozásáról, mely a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben meghatározott óvodai nevelési feladatok további ellátására – hatékonyabb, szakszerűbb és költséghatékonyabb működése érdekében – az óvodai ellátás közös megszervezését, ellátását célozza. 2018. szeptemberétől a Társulásból kilépett két önkormányzat (Jánd és Kisvarsány), így ezeken a településeken található óvodák már nem tartoznak a tagintézmények sorába (mindkettő intézmény a Tornyospálcai Református Egyházközség fenntartása alá került). A Társulás neve ennek tekintetében megváltozott Vásárosnamény Város valamint Olcsva Község Óvoda Fenntartó Társulása lett. A Társulás által fenntartott intézmény, mint szervezet (költségvetési szerv) hivatalos elnevezése: Vásárosnaményi Játékkorszag Óvodái (székhelye: Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Hétszínvirág Óvoda 4800 Vásárosnamény, Bartók Béla utca 24.) Tagintézmények:

- Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Aranyablak Tagóvodája-tagintézmény (4803 Vásárosnamény, Óvoda utca 2.)
- Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Tündéerkert Tagóvodája-tagintézmény (4804 Vásárosnamény, Damjanich János út 25.)
- Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Olcsvai Tagóvodája, Platán Óvoda-tagintézmény (4826 Olcsva, Petőfi utca 5.)

A Platán Óvodában a legnagyobb a hátrányos helyzetű gyermekek száma, szinte minden gyermek nagyon szerény szociokulturális környezetben él.

Az óvodai ingyenes étkezésre való jogosultság kiterjesztésével a gyermekek kilencven százaléka térítés nélkül veheti igénybe a napi háromszori étkezést az óvodában.

Játékkorszag óvodái, feladatellátási helyei

Óvoda neve, címe	Férőhelye
Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Hétszínvirág Óvoda (4800 Vásárosnamény, Bartók Béla utca 24.)	200
Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Aranyablak Tagóvodája-tagintézmény (4803 Vásárosnamény, Óvoda utca 2.)	50
Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Tündéerkert Tagóvodája-tagintézmény (4804 Vásárosnamény, Damjanich János út 25.)	50
Vásárosnamény Játékkorszag Óvodái Olcsvai Tagóvodája, Platán Óvoda-tagintézmény (4826 Olcsva, Petőfi utca 5.)	25
Létszámok összesen	325

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Jánd – Vásárosnamény – Gergelyugornya Víziközmű Beruházási Társulás

A Társulás 2013. évben alakult meg a kettő település szennyvízberuházásának előkészítő feladataira. A projekt előkészítő szakasza 2015. februárjában lezárult. 2015. évben az NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Kft. vette át a projekt teljes lebonyolítását. Az NFP Nonprofit Kft. 2013. évben kezdte meg működését, 100%-ban állami tulajdonú. 2015. évben Vásárosnamény Város Önkormányzata meg is kötötte a konzorciumi megállapodást a 9 településsel és az NFP Nonprofit Kft.-vel, A „Szennyvízközmű fejlesztése új tisztítótelep építésével Vásárosnamény – Gergelyugornya városrészen és új szennyvízhálózat építésével Jándon” című beruházás kivitelezése a Megállapodás keretei között elkezdődött a Jándi szennyvízhálózat kiépítésével. A fentiekből következően a Társulásnak 2019. évben költségvetési bevétele nem volt. Mivel a Társulás munkaszervezetet nem tart fenn, így foglalkoztatottal nem rendelkezik.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

1.10.2.1. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elemezve több szereplő munkáját kell kiemelni. A legfontosabb szerepet Vásárosnamény Város Önkormányzata játssza, amely esetében három szervezet (Képviselő- Testület, a Képviselő- Testület bizottságai, a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei) említhető meg.

Képviselő-testület

A stratégiai döntéshozatal a Képviselő- testület feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról (költségvetési rendeletet), az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról, valamint a település térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadásáról/módosításáról.

Bizottságok

A Képviselő- testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselő-testület különböző bizottságai.

Vásárosnamény Város Önkormányzata a lenti táblázatban összefoglalt projekteket valósította / valósítja meg a 2014-2020-as programozási ciklusban.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Vásárosnamény Város Önkormányzata jelentősebb projektjei

Ssz.	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
1	EFOP-1.2.11-16 - Esély Otthon	Gólyafészek - Vásárosnamény fiataljainak helyben maradásáért	180 384 918 Ft	Az átlagnál alacsonyabb munkaerő-piaci esélyekkel rendelkező fiatalokkal való foglalkozás célja az, hogy lehetőséget nyújtson a képzésbe, vagy munkához jutáson keresztül a megfelelő társadalmi pozíció elérésére. A projekt keretében az alábbi szakmai tevékenységek valósulnak meg: 1. A támogatást igénylő tulajdonában lévő ingatlanok felújítása, felszerelése önálló lakhatás céljából, a projektben résztvevő, a célcsoportba tartozó fiatal egyének, illetve párok, családok számára. a. 3 db lakás kerül felújításra, illetve átalakítással 5 db került kialakításra az előírt minimális eszközfelszereltséggel. 2. Fiatalok életpálya-tervezését segítő helyi szolgáltatások nyújtása, munkaszerzési ismeretek bővítése. 3. A célcsoport bevonásával, a támogatási kérelemben benyújtott fejlesztési koncepció alapuló helyi lehetőségeket, értékeket, adottságokat feltáró, erre épülő gazdasági együttműködések generáló tevékenységek szervezése. 4. A 3. pont alapján a helyi gazdaságba való bekapcsolódást lehetővé tevő ismeretátadás / helyi ösztönző rendszer kialakítása és nyújtása célcsoport számára. 5. Személyre szabott felkészítés a fejlesztési célterületen megvalósuló, hazai és uniós pályázati programokban való részvételre. 6. A fiatalok helyben maradását támogató jó gyakorlatok adaptálása és folytatása.
2	EFOP-1.5.3-16 - Humán szolgáltatások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek	Humán szolgáltatások fejlesztése Vásárosnaményban és térségében	249 943 330 Ft	A tervezett projekt célja a társadalmi felzárkózás elősegítése, a területi különbségek csökkentése, a humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása. A támogatási kérelmet benyújtó önkormányzat 4 további települési önkormányzat konzorciumi partnerként való bevonásával tervezi elérni a projekt célkitűzéseit. A konzorciumvezető Vásárosnamény, valamint Olcsva a vásárosnaményi járásban, míg a konzorcium másik 3 települése (Nagydobos, Szamoskér, Szamosszeg) a mátészalkai járásban található. A program megvalósítása kiterjed a humán közszolgáltatások terén jelentkező szakemberhiány csökkentésére, a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságra való felkészítésére, a munkaerőpiacon való megjelenésük elősegítésére, a helyi kisközösségek társadalom szervező szerepének és az érintett települések megtartó képességének megerősítésére.
3	TOP-1.1.1-15-SB1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése	Iparterület fejlesztése Vásárosnaményban	510 686 521 Ft	A projekt Vásárosnaményban, a város dél-nyugati részén valósul meg, a 41-es számú főút melletti iparterületen. A megvalósítási helyszínnek helyrajzi száma alapján a következők: Alapinfrastruktúra: 4212/9; 4212/4; 4208/5; 4208/13; 0489 Csarnok: 4208/14 A projekt célja: A helyi gazdasági feltételek javítása a Vásárosnamény délnyugati külterületén található iparterület elérhetőségének javítása által, valamint az üzleti infrastruktúra fejlesztése a vállalkozások betelepülése érdekében.
4	TOP-1.4.1-15-SB1 - A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő	Vásárosnamény Város Hétszínvirág Óvodai telephely komplex fejlesztése.	244 999 552 Ft	A települési önkormányzatok egyik legfontosabb kötelezettsége a közoktatási feladatok ellátása, az óvoda férőhelybővítése, a szükséges infrastruktúra-, és eszközfejlesztéssel minőségi nevelés megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása. A Halmozottan Hátrányos Helyzetű és Hátrányos Helyzetű gyermekek nevelésével a régió belüli társadalmi kohézió, az egyenlő esélyek és a korszerű nevelés feltételrendszerének megteremtése, amely a térség és a régió hosszú távú

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
	intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével			versenyképességéhez is hozzájárul. A Hétszínvirág Óvoda új épületszárnyának építésével a jelenlegi 8 csoportos óvoda + 2 csoportszobával és tornaszobával, logopédiai foglalkoztatóval, egyéni fejlesztő helyiséggel, orvosi szobával, szocializációt, mozgásfejlesztést ill. szabadidős programoknak lehetőséget biztosító helyiséggel és kiegészítő kapcsolódó funkciókkal való bővítése.
5	TOP-2.1.2-15-SB1 - Zöld város kialakítása	A vásárosnaményi Eötvös-kúria és környezetének rekonstrukciója	503 855 478 Ft	A beruházás nyomán egy összetett funkciókkal rendelkező terület fog létrejönni, amely a lakosság és az oda látogató turisták számára is az eddig a városból hiányzó, rekreációs és gazdasági funkciókat fogja pótolni. Helyszín: 4800 Vásárosnamény, Jókai u. 53., 55., és 59., Eötvös utca HRSZ.: 969, 972, 973, 1079, 1080. Elhelyezkedését tekintve a fejlesztési terület a település központjában a 41. számú főközlekedési út mellett családi házas övezetben található. A fejlesztés fő célja: közösségi terek fizikai rehabilitációja, az Eötvös-kúria felújítása, a környezetminőség javítása (zöldfelületek, szabadidő területek). Így minőségi életfeltételek alakíthatóak, amelyek javítják a lakosság, a városlátogatók komfortérzetét, a település vonzerejét. A fejlesztés során az Eötvös-kúria épülete, a kúria parkja, az Eötvös utca burkolata kerül felújításra.
6	TOP-3.1.1-15-SB1 - Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Vásárosnamény Szabadság tér - Kisvarsány között kerékpár út építése	354 929 028 Ft	A kerékpárút a jelenlegi jogszabályok szerint teljesen akadálymentesen fog megépülni, így az esélyegyenlőséget biztosítjuk az idősek és a mozgáskorlátozottak számára is. A támogatás célja, hogy olyan, a fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő közlekedésfejlesztési intézkedések valósuljon meg Vásárosnaményban és Vásárosnamény- Kisvarsány összekötő kerékpárút hálózat folytatásaként, melyek hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a széndioxid kibocsátás csökkentéséhez, az élhető városi és települési környezet kialakulásához, valamint az EU2020 és a Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia fenntartható fejlődésre és közlekedésre vonatkozó céljainak a teljesüléséhez.
7	TOP-3.2.1-16-SB1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 1.	235 891 868 Ft	Vásárosnaményi II.Rákóczi Ferenc Gimnázium (4800 Vásárosnamény, Kossuth út 19.) energetikai felújítása.
8	TOP-3.2.1-16-SB1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 3.	216 982 100 Ft	Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola (DAMJANICH ÚT 34) 1. épület: Főépület külső falazat hőszigetelése 14 cm vastag EPS hőszigetelő rendszerrel, energetikai felújítása.
9	TOP-3.2.1-16-SB1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 2.	292 912 545 Ft	Vásárosnamény: Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 1. épület: Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola - Felső tagozatos épület: 22,4 kWp és 5,2 kWp névleges teljesítményű napelemes rendszer telepítése az épület magastetőire (27 kVA csatlakozási teljesítménnyel), energetikai felújítása.
10	TOP-3.2.2-15-SB1 - Önkormányzatok által	Vásárosnamény Város közcélú épületeinek energetikai	413 601 020 Ft	Vásárosnamény Város Önkormányzata a projekt keretében hat, 100%-ban saját tulajdonú, közcélú épületét kívánja a pályázati felhívásban meghatározottak szerint energetikailag komplex módon

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Ssz.	Konstrukció	Projekt címe	Megítélt összeg:	A projekt rövid bemutatása
	vezérelt, a helyi adottságokhoz illeszkedő, megújuló energiaforrások kiaknázására irányuló energiaellátás megvalósítása, komplex fejlesztési programok keretében	fejlesztése		korszerűsíteni. Valamennyi fejlesztéssel érintett épület az önkormányzat 100%-os tulajdonában van, viszont két épület 100%-ban saját tulajdonú cégek működtetnek. A Szilva fürdő fenntartója a Vitka Kft., míg az Óvoda épület fenntartója a szintén 100%-ban önkormányzati tulajdonú Vásárosnamény Város, valamint Jánd, Kisvarsány, Olcsva Községek Óvoda fenntartó Társulása. A fejlesztéssel érintett épületek: 4800 Vásárosnamény, Beregszászi u.1/b., 1047 hrsz. - Szilva Fürdő; 4800 Vásárosnamény, Bartók Béla u. 22. 998/3 hrsz. - Idősek otthona; 4800 Vásárosnamény, Bartók Béla u.24., 989 hrsz. – Óvoda; 4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5. 1025 hrsz. – Könyvtár; 4800 Vásárosnamény, Rákóczi ú. 11., 59 hrsz. - Művelődési ház; 4800 Vásárosnamény, Tamási Áron u.1., 54 hrsz. - Önkormányzati Hivatal.
11	TOP-4.3.1-15-SB1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	A 2. szegregátum fejlesztése Vásárosnaményban	283 000 000 Ft	Vásárosnamény 2. számú szegregátumának társadalmi integrációjának elősegítése az itt élők lakhatási feltételeinek és életkörülményeinek fejlesztése, a munkanélküliség csökkentése által. Specifikus célok: A lakhatás feltételeinek javítása szociális bérlakások felújításával Élhetőbb lakókörnyezet kialakítása a szegregátum infrastruktúrájának korszerűsítése, és a szabadidős tevékenységek feltételeinek javítása által A munkanélküliség csökkentése, a foglalkoztatás elősegítése A közösségi kohézió erősítése. Szociális bérlakások felújítása, komfortosítása: Széchenyi utca 16-17 szám alatt található önkormányzati tulajdonú lakások felújítás történik meg. A meglévő héjazat mind a 3 épületnél elbontásra kerül, a Széchenyi utca 16. és 17. sz. alatti ingatlanok tetőfedése azbeszt tartalmú palafedés, ennek a bontását fokozott figyelemmel kell elvégezni és az azbeszt tartalmú hulladékot olyan lerakóhelyen kell elhelyezni, amelynek jogosultsága van annak az átvételére. A Váci M. u. 6. szám alatti ingatlan nádfedése nagyon leromlott állapotban van, helyreállítása nem javasolt.
12	TOP-5.2.1-15-SB1 - A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok Vásárosnaményban	85 000 000 Ft	Átfogó célunk a szegénység, a társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének csökkentése, megállapítása, az integráció feltételeinek megteremtése. A szegregátumokban élőkre a mélyszegénység jellemző, ahol generációk élnek együtt, nem találva kiutat az re/integrációhoz. Ebben az útkeresésben kívánjuk őket támogatni egy olyan szolgáltatási felület megnyitásával, mely az igényeikre alapozva nyújt esélyt számukra a felzárkózáshoz.

(Forrás: palyazat.gov.hu)

1.10.2.2. Az önkormányzat intézményrendszere

Vásárosnamény Város Önkormányzata több intézmény esetében (pl. könyvtár, múzeum) fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre. Önkormányzat által fenntartott intézmények (polgármesteri hivatal, szociális intézmények, kulturális intézmények) az alábbiak (melyek önálló költségvetési szervként működnek):

- Hivatal
- Vásárosnamény Humán Szolgáltató Központ
- Beregi Múzeum
- Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ

Intézmények főbb adatai

Megnevezés	Székhely	Adószám	Főtevékenység
BEREGI MÚZEUM	4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 13.	15802767-2-15	9102'08 Múzeumi tevékenység
BALÁZS JÓZSEF VÁROSI KÖNYVTÁR ÉS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT	4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5	16815432-1-15	9101'08 Könyvtári, levéltári tevékenység
VÁSÁROSNAMENYI HUMÁN SZOLGÁLTATÓ KÖZPONT	4800 Vásárosnamény, Bartók Béla utca 22.	16820687-2-15	8730'08 Idősek, fogyatékosok bentlakásos ellátása
VÁSÁROSNAMENYI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL	4800 Vásárosnamény, Tamási Áron utca 1.	15813176-1-15	8411'08 Általános közigazgatás

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül Vásárosnamény Város Önkormányzata kiemelkedően fontos feladatnak tekinti a helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok ellátását.

A gazdaságfejlesztés, az ipartelepítés érdekében kiemelt feladat a befektetés-ösztönzés feltételeinek megteremtése is a városmarketing szerves része, amely kapcsolódik az országosan és regionálisan működő információs hálózatokhoz. A meglévő infrastrukturális kapacitásokra épülve szükséges kiépíteni egy hatékonyan működő befektetés-ösztönzési rendszert. Alapproblémaként azonosítható a város gazdaságfejlesztését koordináló hatékonyan működő szervezeti háttér hiánya illetve annak nem kellő hatékonysága adja. A szükséges információk és adatbázisok birtokában lehetséges elindítani egy promóciós eszközrendszer lefektetését, amely a befektetőkkel folytatott kommunikációt hivatott biztosítani. Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.

A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:

- ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
- Ipari Park működtetése,
- elérhetőség biztosítása.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Vásárosnamény Város Önkormányzata aktívan részt vett az állami közfoglalkoztatásban. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen volt, valamint lehetővé teszi, hogy az egészséges, munkaképes korú emberek ne segélyből, hanem munkabérből éljenek.

A helyi önkormányzat a foglalkoztatást elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) 8. § (4) bekezdése értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatai ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma

Vásárosnamény	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020 01 - 10. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	50	135	191	287	215	161	137	106
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	43	63	90	88	70	60	51	49
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	82	79	161	164	133	115	96	80
-- Mezőgazdaság	29	39	46	40	38	35	30	22
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	-	34	29	24	21	21
-- Szociális jellegű program	53	40	115	90	66	56	45	36
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	175	277	442	539	418	336	283	234
Közfoglalkoztatási mutató	2,77%	4,49%	7,16%	8,70%	6,90%	5,61%	4,85%	4,15%

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Vásárosnamény	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020 01 - 10. hó
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	505	382	325	242	188	189	183	205
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	63	46	54	62	80	76	78	108
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	372	314	232	136	174	163	131	137
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	940	741	611	439	442	428	392	449
-- Ebből tartós álláskereső	279	255	205	108	99	122	120	117
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	14,84%	11,99%	9,89%	7,08%	7,29%	7,14%	6,71%	7,96%

(Forrás: <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>)

Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 3/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelete a következő ellátási formákat tartalmazza. Szociális rászorultság esetén a jogosult számára a Képviselő-testület az arra jogosult személynek

- a) települési támogatást
 - aa) települési gyógyszer-támogatást
 - ab) települési lakhatási támogatást
- b) rendkívüli települési támogatást
- c) köztemetést
- d) visszatérítendő települési támogatás

állapít meg a rendeletben meghatározott feltételek szerint.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Vásárosnamény Város Önkormányzat Képviselő-testületének „Az önkormányzat tulajdonában lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletéről és elidegenítéséről” szóló 20/2011 (VII.8.) önkormányzati rendelete szabályozza az önkormányzati lakások bérlésének lehetőségeit.

Az önkormányzati lakásokat

- a) lakáspályázat elnyerésének jogcímén
- b) szociális helyzet alapján
- c) szolgálati jelleggel,
- d) a bérleti jogviszony folytatása jogcímén,
- e) lakáscsere jogcímén,

- f) elhelyezési kötelezettség jogcímén, vagy
- g) törvényben, bírósági, vagy hatósági határozatban előírt bérbeadási, vagy elhelyezési kötelezettség alapján lehet bérbe adni.

Önkormányzati lakásállomány

db	összes lakásállomány	önkormányzati bérlakás állomány	szociális bérlakás állomány
2012	3355	25	32
2013	3357	23	32
2014	3359	23	32
2015	3346	23	32
2016	3347	23	32

(Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A szociális bérlakások mindegyike megfelelő komfortfokozatú. Komfortnélküli, szükséglakások nincsenek, ez annak köszönhető, hogy e lakások fokozatosan kerültek kivonásra a lakásgazdálkodásból.

1.10.6. Intézményfenntartás

Vásárosnamény Város Önkormányzata fenntartásában működő intézmények az alábbiak:

- **Beregi Múzeum**

A Beregi Múzeum székhelye 4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 13., telephelye a Tomcsányi - kastély (4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 26.). A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 37/A. §, 42.§, 46§-a alapján gondoskodik a kulturális javak meghatározott anyagának folyamatos gyűjtéséről, nyilvántartásáról, megőrzéséről és restaurálásáról, tudományos feldolgozásáról és publikálásáról, valamint kiállításokon és más módon történő bemutatásáról, közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátásáról.

- **Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ**

A Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési Központ székhelye 4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5., telephelyei a Művelődési Központ (4800 Vásárosnamény, Rákóczi Ferenc út 11.), Művelődési Ház (4803 Vásárosnamény, Munkácsi út 2.) és Művelődési Ház (4804 Vásárosnamény, Damjanich János út 2.). Tevékenységeit a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény mellett Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testülete által megalkotott 8/2019. (V. 24.) önkormányzati rendeletben foglaltak szabályozzák. Főbb feladatai a könyvtári állomány kezelése, könyvtári szolgáltatások biztosítása és közművelődési feladatok ellátása.

Vásárosnamény Város Önkormányzata tulajdonlásában lévő gazdasági társaság(ok):

- **Vitka Városüzemeltetési Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.**

A Társaság alapítója és tulajdonosa Vásárosnamény Város Önkormányzata (4800 Vásárosnamény, Tamási Áron u. 1.). A Kft. adószáma 20950990-2-15, székhelye 4800 Vásárosnamény, Beregszászi út 1/B. alatt található meg. A Társaság az alapítói döntésnek megfelelően szolgáltatói tevékenységek végez: (a) Szilva Termál- és Wellness Fürdő

üzemeltetés (iskola úzás hétköznapokon), (b) köztisztasági tevékenység, (c) üzletek bérbeadása.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Vásárosnamény Város Önkormányzata kiemelten foglalkozik a fenntartható fejlődéssel. Ennek megvalósítása érdekében az energiagazdálkodás racionalizálására törekszik az önkormányzati és magántulajdonú ingatlanok esetében. Az intézmények felújítása során energiahatékonyságot növelő beruházásokat hajtanak végre, melyek egyrészt az épület hő és hangszigetelésére, másrészt megújuló energiaforrások használatára törekszenek. Az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor több olyan lépését is meg lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. A város az elmúlt időszakban számos olyan projektet valósított meg, amelyek egyik fő célja az adott intézmény energetikai megújítása volt.

**1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS
TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK**

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei a következők:

- településüzemeltetés
 - o köztemetők kialakítása és fenntartása
 - o a közvilágításról való gondoskodás,
 - o kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
 - o a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
 - o közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
 - o gépjárművek parkolásának biztosítása
- környezet-egészségügy
 - o köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása,
 - o rovar- és rágcsálóirtás;
- helyi közösségi közlekedés biztosítása;
- hulladékgyűjtés;
- távhőszolgáltatás;
- víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

Vízellátás

A város vízellátását üzemeltető szervezetként a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth út. 5.) végzi.

A Vásárosnamény vízműrendszerről történik Vásárosnamény, Aranyosapáti, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Olcsva települések vízellátása, két további településrész Perényi tanya és Károlyi tanya önálló kisvízművekről oldja meg vízellátását.

Szennyvízkezelés

A város szennyvízhálózatát és szennyvíztisztító telepét szintén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. üzemelteti. Vásárosnamény szennyvízrendszer Vásárosnamény, Gyüre, Ilk, Gemzse, Olcsva, Kisar és Nagyar települések szennyvízelvezetését és tisztítását látja el. Vásárosnamény-Gergelyiugornya önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik.

Közvilágítás

A közvilágítási feladatokat Vásárosnaményban a Fényhozam Kft. végzi közszolgáltatási szerződés keretében, míg az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények és ingatlanok energiaellátását az E.ON Tiszántúli Áramhálózat Zrt. látja el.

A települési szilárd hulladék gyűjtésére, elszállítására vonatkozóan – összhangban az EU irányelveivel – az önkormányzat által kidolgozott szabályozás az irányadó (5/2014. (III.14.) önkormányzati rendelet). A hulladékszállítást az Észak-alföldi Környezetgazdálkodási Kft. végzi.

Az összegyűjtött szilárd hulladékot a kisvárdai és a nyíregyházi hulladéklerakó fogadja.

Okos város

Vásárosnamény város méretből és az Önkormányzat által biztosított közszolgáltatások és az általa ellátott településüzemeltetési feladatok volumenéből kifolyólag megszorításokkal értelmezhető a településre az „okos város” települési szolgáltatások szempont.

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

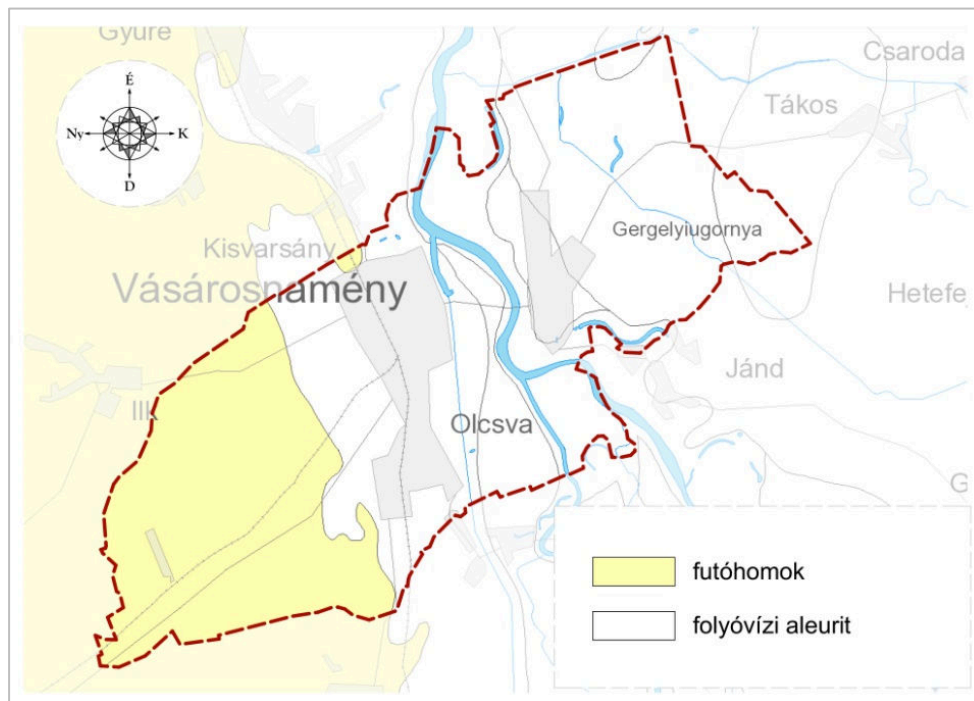
1.12.1. Természeti adottságok

Vásárosnamény Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található, 'Magyarország kistájainak katasztere' szerint a Beregi-sík és az Északkelet-Nyírség kistájak találkozásánál.

Domborzat, földtani-és talajtani adottságok

A település területe ártéri szintű, az ármentesítések előtt árvizekkel elöntött tökéletes síkság. A monoton felszínen az elhagyott medrek, morotvák labirintusa figyelhető meg. Nagy részüket a Tisza hagyta hátra. A 150-200 m vastag, folyóvízi kavicsot is tartalmazó pleisztocén üledékekre 5-15 m-es, főként agyagból és iszapból álló holocén rétegek települtek. A felszín legnagyobb részét egészen fiatal öntésanyagok és öntésiszapok borítják. A sok finom iszapot és agyagot a vízfolyások áradásaik alkalmával rakták le. A talajvízhatás-mentes területeken kovárványos barna erdőtalajok találhatóak, főként a Nyírséggel határos homokterületeken fordulnak elő. A gyengén savanyú kémhatású nyírségi homokon kialakult kovárványos barna erdőtalajok 1-2% közötti szervesanyag tartalmúak. Vízgazdálkodásuk a homoktalajok szélsőséges vízgazdálkodásánál a kovárványcsíkok vízvezetést csökkentő hatása miatt kedvezőbb. Az öntésterületek taljai talajvízhatás alatt álló réti, öntés réti és nyers öntés talajok. A réti talajok mechanikai összetétele agyag, erősen savanyúak, 4%-nál több szerves anyagot tartalmaznak és termékenységi besorolásuk is némileg kedvezőbb. Az öntés réti talajok mechanikai összetétele agyagos vályog, vízgazdálkodásuk kedvező, gyengén vagy erősen savanyú kémhatású, szervesanyag-tartalmuk azonban csupán 1-2%, termékenységi besorolásuk emiatt gyengébb.

A település kőzetösszetétele

(Forrás: map.mfgi.hu alapján)

Éghajlat:

A terület mérsékelten meleg, száraz éghajlatú. A napfényellátottság évi 1800 óra körüli. Nyáron 750-770 óra, télen 160-165 óra napsütés valószínű. A középhőmérséklet évi és nyári

félévi átlaga 9,5-9,6 fok, ill. 16,8-16,9 fok. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga közel 34,0 fok. Évente 44 a hótakarós napok átlagos száma; az átlagos maximális hóvastagság 20 cm. A csapadék évi összege 610-630 mm. Az uralkodó szélirány az É-i. Az átlagos szélesség kevéssel 3m/s alatti.

(Forrás: Magyarország kistájainak katasztere, Dövényi 2010)

Vizek:

A település vízfolyásokban bővelkedik. A közigazgatási határ a Tisza, a Szamos és a Kraszna folyók középvízi és nagyvízi medrét is érinti. A területén az alábbi Magyar Állam tulajdonú, és FETIVIZIG kezeléssel csatornák találhatóak: Szipa-főcsatorna, Makócsa-főcsatorna, Kraszna, Hármashatár csatorna, Örvény csatorna, Halvány csatorna, Gorondi csatorna, 27. számú csatorna, Bagi árok, Nagydobos-Szamosszegi csatorna.

Vásárosnamény településrész közepesen belvízveszélyes (3-as) veszélyeztetettségi kategóriába tartozik, míg Gergelyiugornya településrész erősen belvízveszélyes (4-es) veszélyeztetettségi kategóriába tartozik.

Az árvizek ideje általában a kora nyár, a kisvizeké az ősz és a tél. A Tiszát ezen a szakaszon végig árvízgátak kísérik. A település valamennyi állóvíze tiszai holtág. A „talajvizet” a kisebb folyóparti háttaktól eltekintve 2-4m között érjük el. Mennyisége jelentékeny, kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége 15-25 nk° között van. Az artézi kutak mélysége a 100 m-t ritkán haladja meg, és általában bővizűek.

Növényzet:

A Beregi kistáj eredetileg a Tisza összefüggő erdővel borított ártere. Az erdőt számos vízfolyás és holt meder tarkította. Meghatározóak voltak a ligeterdők, gyertyános-tölgyesek. A gyepek, szántók, települések erdőirtással alakultak ki. A kistáj erdőssültsége az utóbbi évek erdősíntései nyomán ismét nő, kedvezőnek mondható (őshonos) fafajösszetétellel. A fennmaradt erdőt főleg tölgy-kőris-szil ligeterdők és alföldi gyertyános-tölgyesek alkotják. Mélyebb fekvésben jellemzők az égeres láperdők, a folyók mentén a puhafás ligeterdők. A gyepek közül jellemzők a mocsárrétek (ecsetpázsitosok, réti csenkeszesek), legelők, néhol hernyópázsittal tarkítva. A hajdani medrekben magassásos, zsombékos, harmatkásás, fűzlapos, kolokános, láposodásra hajlamos mocsári vegetációt találunk, helyenként úszóláp képződéssel. Az erdei flóra gazdag hegyvidéki elemekben (kapotnyak – *Asarum europaeum*, erdei sárgaarvacsalán – *Galeobdolon luteum*, bükk – *Fagus sylvatica*), dús geofiton aszpektussal (kárpati sáfrány – *Crocus heuffelianus*, fiókás tyúktaréj – *Gagea spathacea*, erdélyi csillagvirág – *Scilla kladnii*). A gyepekben az erdőssztyepp-fajok (szarvaskocsord – *Peucedanum cervaria*, parlagi rózsa – *Rosa gallica*, sziki kocsord – *Peucedanum officinale*, réti őszirózsa – *Aster sedifolius*) lág- és mocsárréti elemekkel (kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*, őszi vérfű – *Sanguisorba officinalis*, gyíkvirág – *Cnidium dubium*, kotuliliom – *Fritillaria meleagris*) keverednek. A lágok flóráját több északi faj színezi: tőzegáfonya (*Vaccinium oxycoccus*), tőzegkosbor (*Hammarbya paludosa*), tarajos pajzsika (*Dryopteris cristata*), hüvelyes gyapjúsás (*Eriophorum vaginatum*), tőzegeper (*Comarum palustre*), szőrös nyír (*Betula pubescens*), babér- és füles fűz (*Salix pentandra*, *S. aurita*). A település Ny-i oldalán érintő Északkelet-Nyírség kistáj potenciális erdőterület, de a homoki erdők helyén jelenleg többnyire szántók, gyümölcsösök és települések jellemzők.

Nagy részén a természetesebb élőhelyek csak mozaikosan jelennek meg az agrártájban. A természetszerű erdők aránya minimális, jellemzők az ültetvények (akác, nemes nyár, fenyők).

A térségi szárazodás miatt az üde és a vizes élőhelyek visszaszorulóban vannak. A gyepek főleg másodlagos homoki legelők és jellegtelen üde rétek. A kevés természetszerű erdőmaradvány a gyöngyvirágos, a gyertyános-kocsányos és a pusztai tölgyesek származéka. A buckaközi mélyedésekben jellemzőbbek a lápi jellegű mocsárrétek, magassásosok és rekettyefüzes fűzlápok, ill. az ezekből kialakult, leromlott, elnádásodott üde gyepek, sásosok. A száraz homoki gyepek jellemzően (leromló) homoki legelők. Az özöngyomok az erdőkben és a gyepekben is előretörőben vannak. Erdeiben az erdei fajok visszaszorulóban vannak. A mocsár- és lápréteken jellemző a pompás kosbor (*Orális elegáns*), kiemelt fontosságú a réti angyalgöyökér (*Angelica palustris*) és a tarajos pajzsika (*Dryopteris cristata*).

Gyakori élőhelyek:

- *Jellegtelen üde gyepek (OB)*
- *Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek (OC)*
- *Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)*
- *Nem zsombékoló magassásrétek (B5)*
- *Mocsárrétek (D34)*
- *Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC)*
- *Gyertyános-kocsányos tölgyesek (K1a)*
- *Keményfás ártéri erdők (J6)*

Közepesen gyakori élőhelyek:

- *Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)*
- *Üde és nedves cserjések (P2a)*
- *Fűzlápok (J1a)*
- *Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA)*
- *Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)*
- *Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet (B2)*
- *Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál*
- *Folyómenti bokorfüzesek (J3)*
- *Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)*
- *Fűz-nyár ártéri erdők (J4)*
- *Fás legelők, fás kaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek (P45)*

Ritka élőhelyek:

- *Tündérrózsás, vízitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár (A23)*
- *Alföldi zárt kocsányos tölgyesek (L5)*
- *Lápi zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4)*
- *Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónája (BA)*
- *Nyílt homokpusztagyeppek (G1)*
- *Úszólápok, tűzeges nádasok és télisásosok (B1b)*
- *Homoki sztyeprétek (H5b)*
- *Láp- és mocsárerdők (J2)*
- *Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete (Ac)*
- *Lápi hínár (A24)*
- *Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak (B3)*
- *Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet (D6)*
- *Nedves felszínek természetes pionír növényzete (I1)*

- Nyírlápok, nyíres tőzegmohalápok (J1b)
- Tőzegmohás átmeneti lápok és tőzegmohalápok (C23)

Fajsám: 1000-1200; védett fajok száma: 80-100; özőnfajok: zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), gyalogakác (*Amorpha fruticosa*); selyemkóró (*Asclepias syriaca*), tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster spp.*), amerikai kőrís (*Fraxinus pennsylvanica*), kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*), amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*), kései meggy (*Prunus serotina*), japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria spp.*), akác (*Robinia pseudoacacia*), aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*).

(Forrás: novenyeterkep.hu/)

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

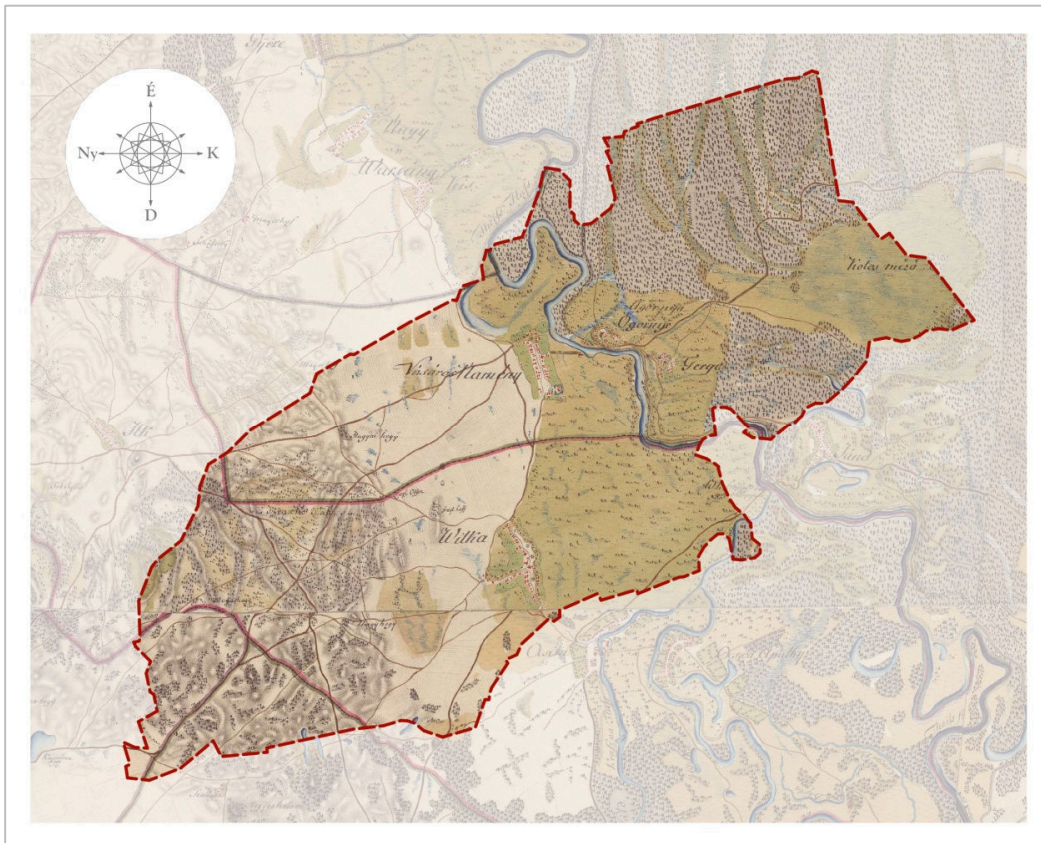
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

A régészeti leletek tanúsága szerint a település és környéke már ősidők óta lakott helynek számított. Pontosabban már az újabb kőkortól kezdve folyamatosan laktak emberek ezen a területen. Vásárosnamény város négy kisebb önálló helységről (Vásárosnamény, Vitka, Gergelyi és Ugornya) és két tanyából (Perényi-tanya, Károlyi-tanya) fejlődött ki. A várost a Tisza két részre osztja, ugyanis a bal parton van a régi Namény és Vitka, a jobb parton Gergelyi és Ugornya. A négy település közül először Namény neve tűnik fel az okmányokban 1214-ben. Namény 1357-től már vásártartási joggal rendelkezett, amelyet 1418-ban Zsigmond király megerősített, amikor is Lónyay Ferenc fiának, Györgynek kiváltságot adott, hogy Naményban évi és heti vásárokat tarthassanak. Évi négy vásárra nyert jogot. Innen ered nevének "Vásáros" előtagja. 1494-ben Naményt mezővárosként (oppidum) említik. Vásárosnaményban meghatározó szerepet játszott a Lónyay család. A Lónyayak a honfoglalással egy időben kerültek a térségbe. A XIV. században Namény már a Lónyay család birtokában volt. Namény már a XVIII. század első felétől két rangos kastéllyal is rendelkezett: a település északi végén a Lónyayak kastélya, amelyet utolsó tulajdonosáról Tomcsányi-kastély néven ismernek és a település keleti szélén az Eötvös-kúria. Gergelyit és Ugornyát 1938-ban egyesítették. Vásárosnaményt 1979-ben nyilvánították várossá, ekkor csatolták hozzá Vitkát és Gergelyiugornyát.

(Forrás: vasarosnameny.hu)

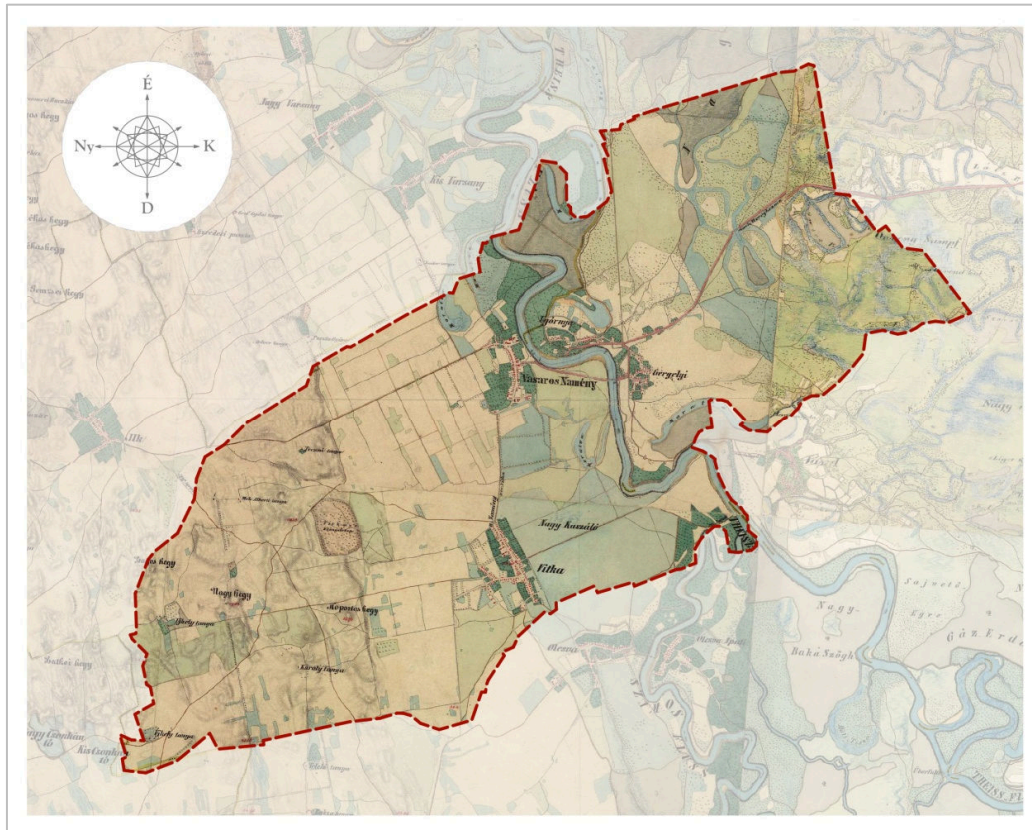
A település tájhasználatának alakulását nyomon követhetjük az első-, második-, harmadik katonai felmérésen és topográfiai térképen.

I. katonai felmérés:

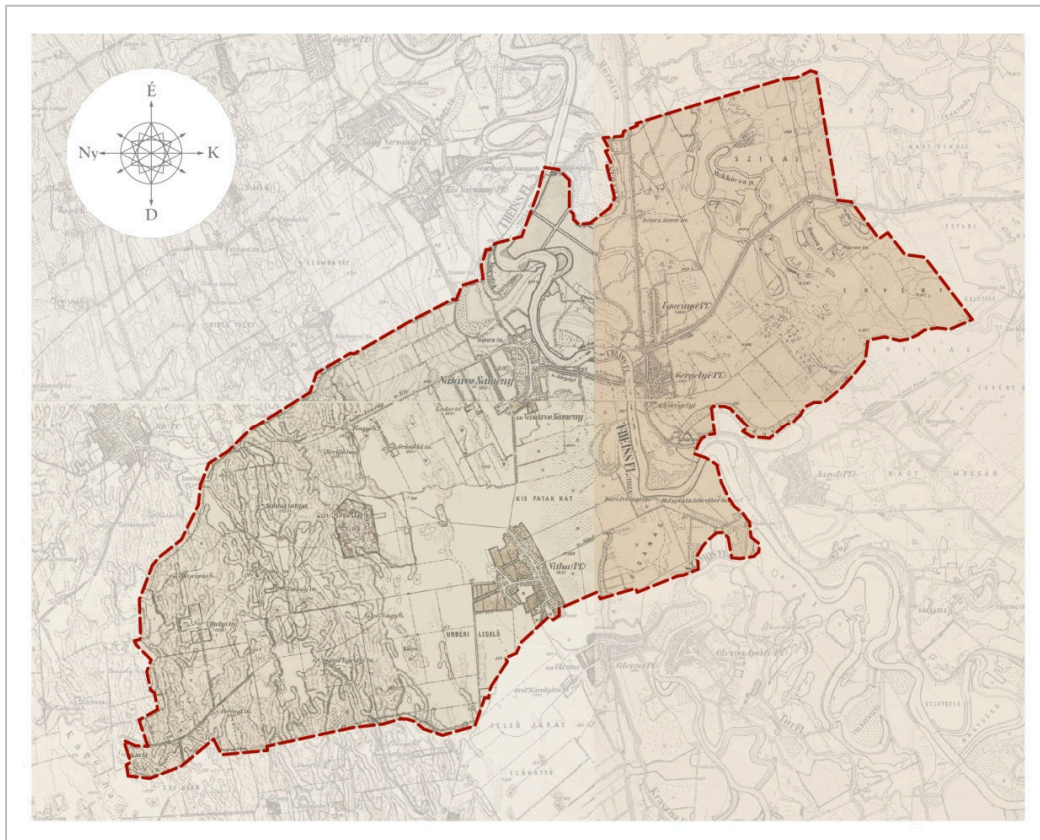
(Forrás: mapire.eu)

II. katonai felmérés:

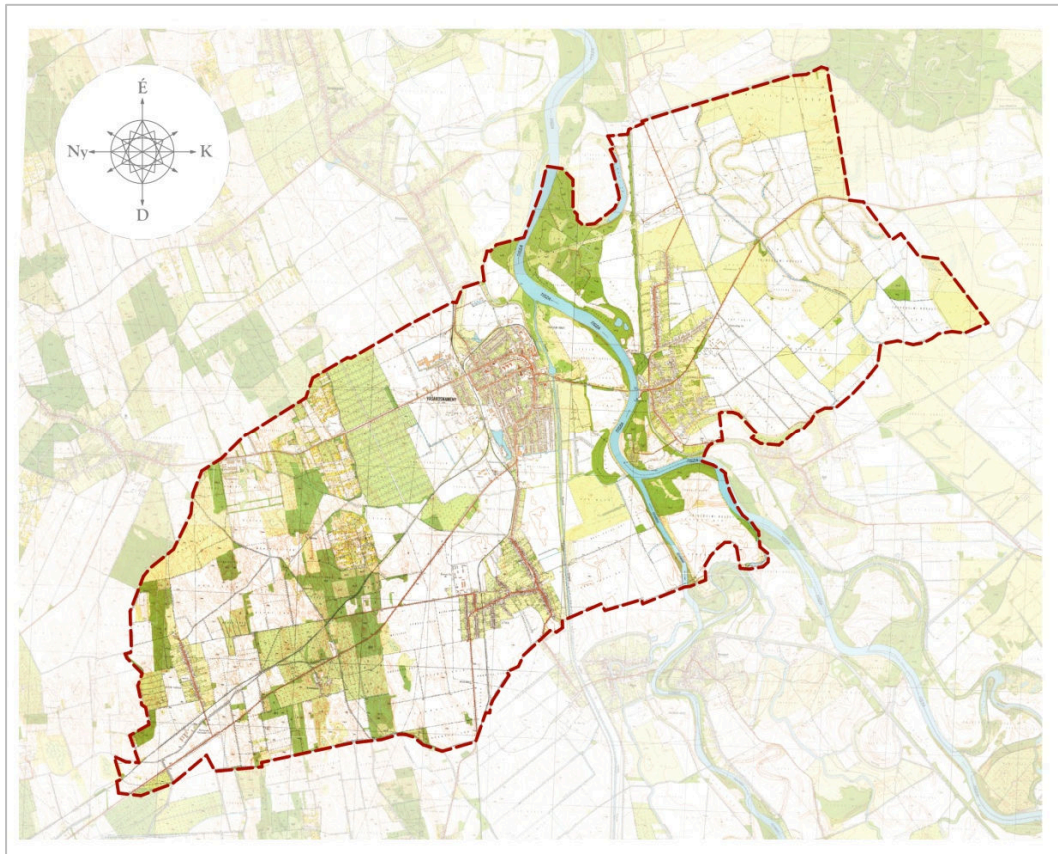
(Forrás: mapire.eu)

III. katonai felmérés:

(Forrás: mapire.eu)

Topográfiai térkép:

(Forrás: mepar.hu)

Az I. katonai felmérésen (1782-1785) már látható mind a négy településrész (Namény, Ugornya, Gerge, Witka), amelyek ekkor még csak néhány utcából, lakóépületekből, és az ezeket övező kertekből állnak. Namény és Witka utcái hosszanti elrendezésűek, míg Gerge és Ugornya településrészek - a Tisza medréhez igazodva – szabálytalanabb alakzatot öltenek. A lakóterületekből szerteágazó útvonalhálózat rajzolódik ki. A meanderező Tisza karakteres tájlelmékként jelenik meg, elválasztva egymástól a településrészeket. A folyó mentén széles sávban vízjárta, mocsaras területeket jelöl a térkép. Nagyobb, összefüggő erdőborítás a K-i részen figyelhető meg. Namény Ny-i szomszédságában már ekkor nagy kiterjedésű szántókat láthatunk. A Ny-i határ mentén pedig fás-bozótos területekkel tarkított legelőket, kaszálókat jelöl a térkép. Egy kisebb szőlőfolt is megjelenik a 'Hugyai hegyen'.

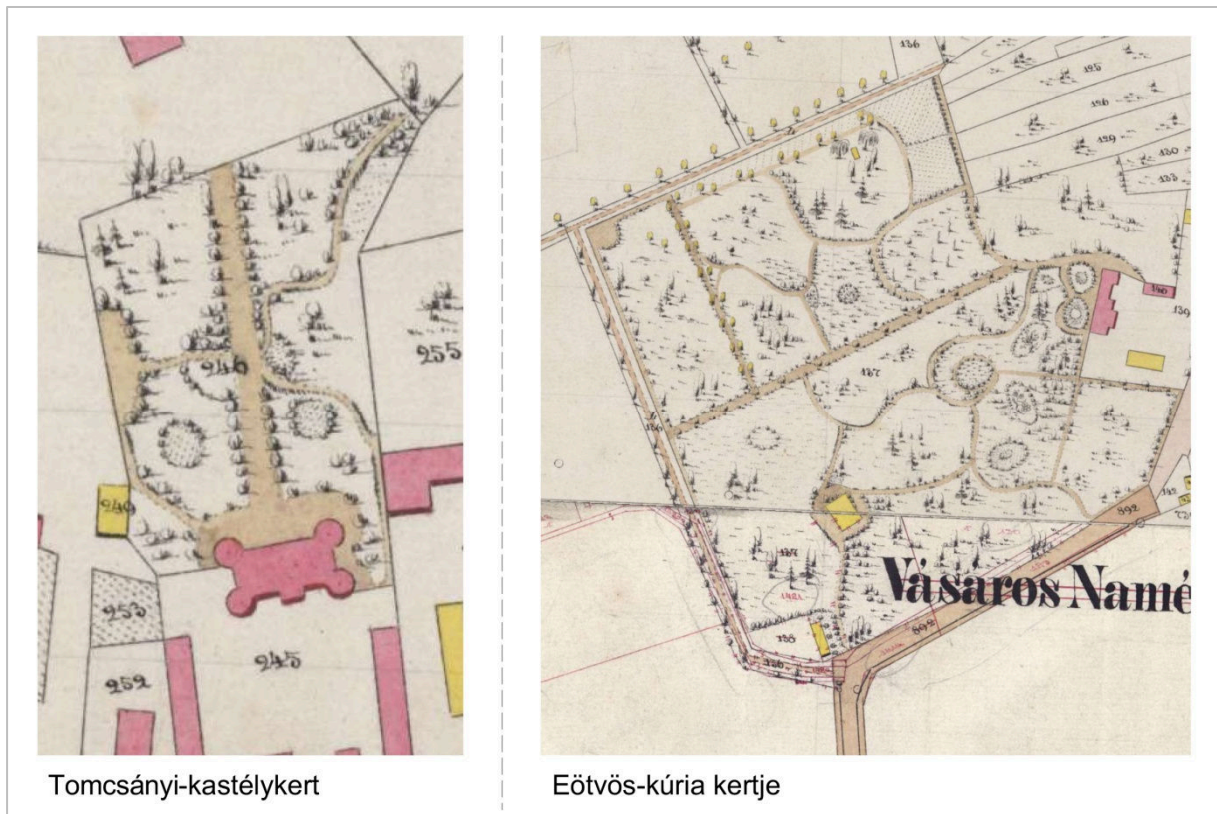
A II. katonai felmérésen (1819-1869) főleg Gergelyi és Ugornya településrészeknél figyelhető meg terjeszkedés, amely főként a K-i irányra korlátozódik. Namény is Vitka elrendezése nagyjából változatlan maradt, azonban itt is jónéhány újabb házzal bővültek a településrészek. Időközben megépült a Naményt és Gergelyit összekötő híd. A K-i részen megritkultak az erdők, ezek helyét szántók, kaszálók, legelők vették át. A szántóföldi területeket a térkép tájidegen, geometrikus formában jelöli, a csatornák, lecsapoló árkok, földutak szabályos elrendezésének köszönhetően. További változás, hogy az I. katonai felméréshez képest, itt már jóval nagyobb szőlőterületet jelöl a térkép.

A III. katonai felmérésen (1869-1887) szintén Gergelyi és Ugornya településrészeknél figyelhető meg jelentősebb mértékű terjeszkedés, főleg K-i és É-i irányban. A Ny-i határ mentén számos tanya neve olvasható le a térképről, pl.: Koncz tanya, Ladar tanya, Grünfeld tanya. A legtöbb út mentén fasorok jelölése látható. Ezek a fasorok meghatározó tájképi elemek lehettek, hasonlóan a ma is látható Vitka településrészhez vezető út menti platán fasorhoz.

A topográfiai térképen (1972-1991) Vásárosnamény településrész terjeszkedése figyelhető meg, főleg a Ny-i és D-i irányban, ez feltehetően a vasúthálózat kiépülésének volt a következménye. A lakóterületek környezetében Tsz-ek és különféle gazdasági funkciójú telephelyek formájában új területhasználat jelenik meg, ezek kiterjedése viszonylag jelentős. Több szőlőskertet is jelöl a térkép, ezek azonban nem összefüggő foltok, hanem gyepekkel, cserjésekkel tagolt mozaikos területek. A szőlő mellett hatalmas kiterjedésűek a gyümölcsös ültetvények is, ezen belül is megfigyelhető az almaültetvények túlsúlya. A Ny-i területreszen tájidegen akácos ültetvényeket jelöl a térkép. Ekkorra már a szántóföldi növénytermesztés uralkodó területhasználatává vált.

A katonai felmérések és topográfiai térkép mellett a XIX. századi kataszteri térképekről is érdemes említést tenni. A térképen két izgalmas helyszínről láthatunk részletes ábrázolást, ezek a Tomcsányi-kastélykert és az Eötvös-kúria kertje. Mindkét helyszín meghatározó tájtörténeti múlttal rendelkezik, ezt többek között a településrendezési munka során is érdemes szem előtt tartani.

Részlet a XIX. századi kataszteri térképekből

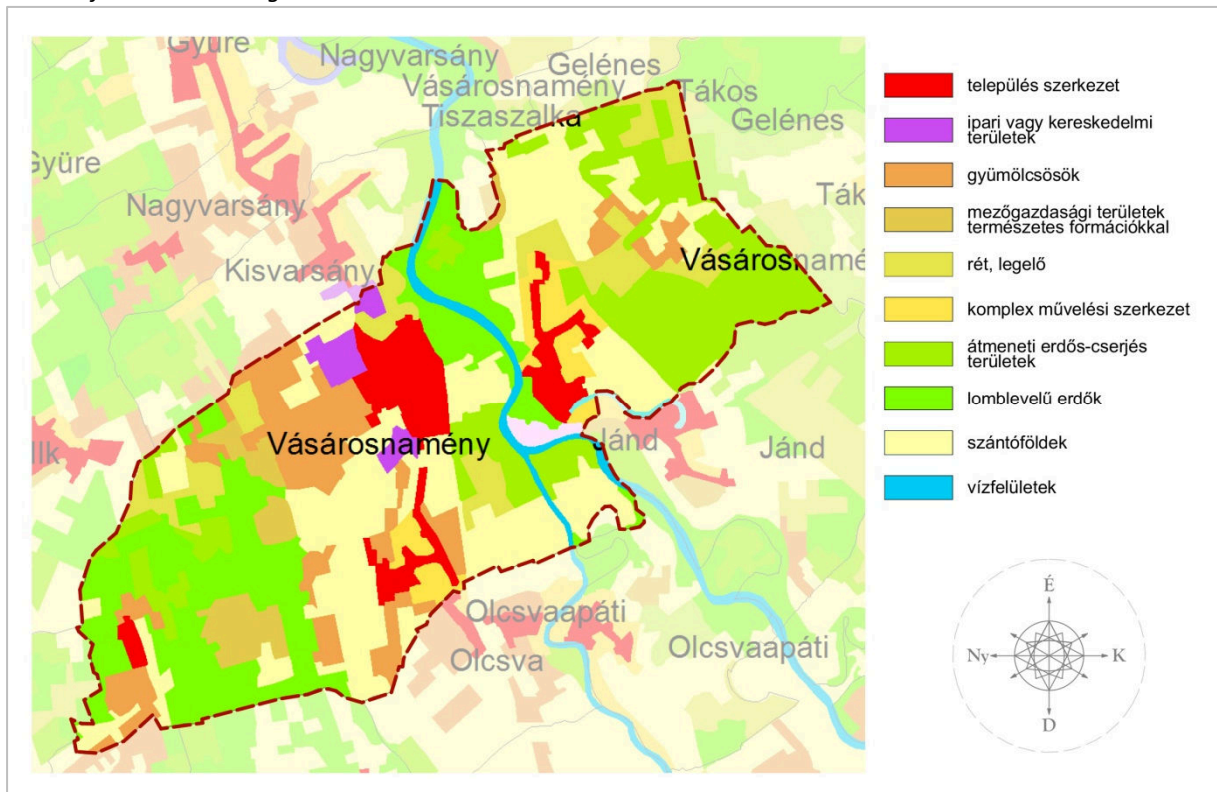
Tomcsányi-kastélykert

Eötvös-kúria kertje

(Forrás: mapire.eu)

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

CORINE felszínborítottság 2018

(Forrás: gis.teir.hu)

A település tájhasználatára rendkívül sokszínű. Kiterjedését tekintve, az egyik legjelentősebb kategóriát az erdőgazdálkodás területei jelentik. A Ny-i részeken főleg tájidegen akácültvényekkel találkozhatunk, ezek tájképi és ökológiai szempontból is előnytelenek. A K-i és folyó menti területeken találhatóak őshonos fajokból álló természetes és természetközeli erdők, ezek túlnyomó része védett természeti terület.

A szántóföldi növénytermesztés hasonlóan nagy kiterjedésű. Elsősorban a monokultúrás művelés a jellemző. Szerencsére viszonylag sok helyen látható mezsgye és fasor, amely megtöri a szántóföldek monoton tájképi megjelenését, emellett a növény-és állatvilág egyedeinek is változatos életteret biztosít.

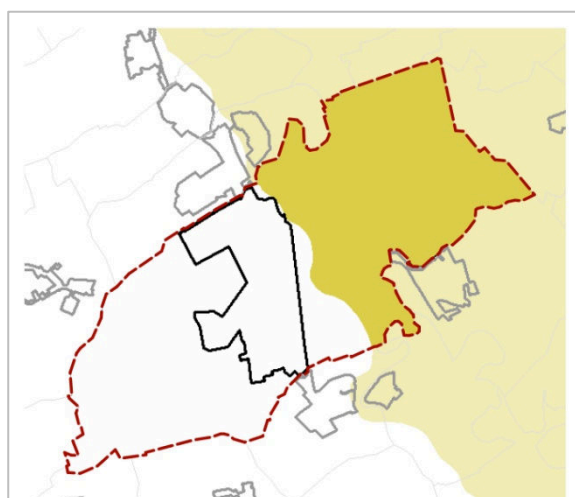
A gyümölcsösök az előzőekhez képest kisebb területet foglalnak el, az országos viszonyokhoz képest mégis jelentős kiterjedésűek. Az ültetvények legnépszerűbb gyümölcsfajtája az alma, emellett például meggy és szilvatermesztéssel is találkozhatunk.

Gyep területhasználatok főleg az erdőszéleken és a lakóterületek környezetében találhatóak. A település adottságai a rét-legelőgazdálkodásnak kedveznek. Az állatállományt tekintve napjainkban a juhtartás jelentős.

A művelés alól kivett területeknél a lakóterületek dominálnak. A településrészek elszórtan helyezkednek el, közülük a legnagyobb területi kiterjedéssel Vásárosnamény rendelkezik. Emellett a gazdasági- ipari területek mérete is jelentős, legnagyobb részt Vásárosnamény településrész köré koncentrálódnak. Az idők során az a szerencsés helyzet alakult ki, hogy a Tisza-menti erdővel-gyepekkel borított vadregényes, széles zöldsáv szinte érintetlenül maradt. A jövőben a beépített területek bővítésénél alapelv kell, hogy legyen az értékes zöldfolyosó megőrzése.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. § (1) pontja alapján a tájképvédelmi terület övezete területére a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete a település K-i részére korlátozódik.

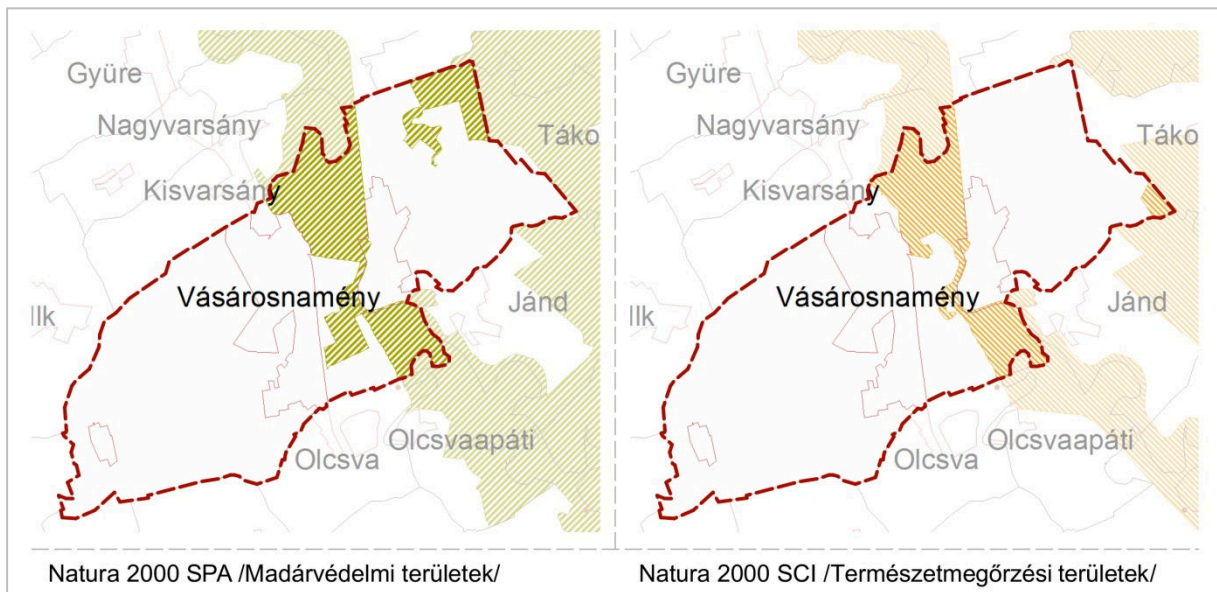
(Forrás:gis.teir.hu alapján)

A településen található tájképi értékek az alábbiakban foglalhatóak össze:

- a síkság természeti adottságokhoz igazodó szántó- és gyepgazdálkodása
- vízjárta gyepes értékes élőhelyeinek, társulásainak sokasága, változatossága
- változatos méretű és tulajdonviszonyú, mezsgyével szegélyezett szántók rendszere
- értékes növény-és állatvilág, a területen előforduló értékes madárfajok vonulási, illetve fészkelő helyei
- jellemző társulások, mint például a mocsárrétek, nem tőzegképző nádasok, gyékényesek, fűzlápok, magassárrétek, őshonos fajú facsoportok, fasorok, fűzlápok, folyómenti bokorfüzesek
- a nagy kiterjedésű, szépen gondozott, nagy hagyománnyal rendelkező szőlő- és gyümölcsös ültetvények
- idős fák, fasorok, ezek közül is kiemelkedő a helyi szintű védelmet élvező paltán fasor.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Natura 2000:

A települést érintő Natura 2000 területek (Forrás: gis.teir.hu)

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló terület. Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 területek egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmében keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura2000 hálózat két típusa a madárfajok védelmére kijelölt Különleges Madárvédelmi Területek (SPA), valamint a növény-, és egyéb állatfajok védelme érdekében kijelölt Különleges Természetmegőrzési Területek (SCI és SAC) alkotják.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM alapján a települést az alábbi Natura 2000 terület érinti:

- **Felső-Tisza (HUHN20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület**

Kijelölés alapjául szolgáló fajok:

Kisfészki aszat (*Cirsium brachycephalum*), Apró fillércsiga (*Anisus vorticulus*), Sokbordás futrinka (*Carabus hampei*), Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), Bánáti csiga (*Chilostoma banaticum*), Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), Piros kígyószisz (*Euphydryas maturna*), Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), Széles tavicsíkbogár (*Graphoderus bilineatus*), Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), Vértű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), Erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*), Sávós bödöncsiga (*Theodoxus transversalis*), Tompa folyamkagyló (*Unio crassus*), Hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*), Balin (*Aspius aspius*), Petényi márna (*Barbus petenyi*), Vágó csík (*Cobitis elongatoides*), Botos kölonke (*Cottus gobio*), Ingola (Eudontomyzon spp.), Széles durbinca *Gymnocephalus baloni*, Selymes durbinca *Gymnocephalus schraetzer*, Viza (*Hucho hucho*), Vaskos csabak (*Leuciscus souffia*), Garda (*Pelecus cultratus*), Szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), Halványfoltú küllő (*Romanogobio albipinnatus*), Homoki küllő (*Romanogobio kesslerii*), Felpillantó küllő (*Romanogobio uranoscopus*), Leánykoncér (*Rutilus pigus*), Törpecsík (*Sabanejewia aurata*), Német bucó (*Zingel streber*), Magyar bucó (*Zingel zingel*), Vöröshasú unka (*Bombina bombina*), Dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*), Mocsári teknős (*Emys orbicularis*), Eurázsiai hód (*Castor fiber*), Közönséges vidra (*Lutra lutra*)

Élőhelytípusok:

- éger- és kőrsligetek, puhafás ligeterdők, láperdők
- természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük
- ártéri magaskórós pionír növényzet
- ártéri mocsárrétek
- keményfás ligeterdők
- törpekákás iszapnövényzet
- pannon löszsztyeppek
- pannon homoki gyeppek
- üde-nedves magaskórósok
- üde magas fűvű kaszálórétek
- pannon gyertyános-tölgyesek
- pannon szikések

Tarpa-Tákos (HUHN20048) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Kijelölés alapjául szolgáló fajok, élőhelyek:

Dunai tarajosgőte (*Triturus dobrogicus*), Vöröshasú unka (*Bombina bombina*), Réti csík (*Misgurnus fossilis*), Piros kígyószisz (*Hypodryas maturna*), Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), Vértű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), Harántfogó törpecsiga (*Vertigo angustior*), Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), Sokbordás futrinka (*Carabus hampei*), Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*), Vöröslábú hegyisáska (*Odontopodisma rubripes*), Csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), Sűrű csetkása (*Eleocharis carniolica*), Kisfészki aszat (*Cirsium brachycephalum*)

Élőhelytípusok:

- törpekákás iszapnövényzet
- természetes jellegű eutróf tavak és hínárnövényzetük
- láptavak és hínárnövényzetük
- ártéri mocsárrétek
- üde magas fűvű kaszálórétek
- éger- és kőrisligetek, puhafás ligeterdők, láperdők
- keményfás ligeterdők
- pannon gyertyános-tölgyesek

Szatmár-Bereg (HUHN 10001) különleges madárvédelmi terület

Kijelölés alapjául szolgáló fajok:

Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), Kis őrgébics (*Lanius minor*), Rétisas (*Haliaeetus albicilla*), Fehér gólya (*Ciconia ciconia*), Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), Küszvágó csér (*Sterna hirundo*), Fekete gólya (*Ciconia nigra*), Kis csér (*Sterna albifrons*), Vörös gém (*Ardea purpurea*), Kis vízcisibe (*Porzana parva*), Szalakóta (*Coracias garrulus*), Pettyes vízcisibe (*Porzana porzana*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), Barna kánya (*Milvus migrans*), Erdei pacsirta (*Lullula arborea*), Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), Kerecsensólyom (*Falco cherrug*), Haris (*Crex crex*), Uhu (*Bubo bubo*), Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), Fekete harkály (*Dryocopus martius*), Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), Cigányréce (*Aythya nyroca*), Darázsölyv (*Pernis apivorus*), Hamvas küllő (*Picus canus*), Hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), Bölömbika (*Botaurus stellaris*), Parlagi pityer (*Anthus campestris*), Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), Törpegém (*Ixobrychus minutus*), Réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), Jégmadár (*Alcedo atthis*), Tövisszúró gébics (*Lanius collurio*), Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), Rétisas (*Haliaeetus albicilla*)

Ramsari területek:

A Ramsari Egyezmény célja a vizes élőhelyek megőrzésének elősegítése, elsősorban az egyezmény részes államainak együttműködésére építve, továbbá az ehhez szükséges jogi, intézményi keretek megalapozása. Az egyezmény alapállása nem a tiltás, hanem az ésszerű, fenntartható gazdálkodás, a területek megóvásával, ami természetesen más - más hasznosítást jelent a különböző területeken.

A települést érintő Ramsari területek
(forrás: gis.teir.hu)

A települést is érintő 2003 -as bejegyzésű terület szinte az egész felső Tisza-vidéket lefedi, területe 22310 hektár.

Növényvilágát tekintve az ártéri erdők, puhafa ligetek, nádassal borított parti zónák, valamint a mocsarak, láprétek, nedves rétek, ligetek teszik változatosabbá a terület élővilágát. Az ehhez kapcsolódó flóra és fauna igen magas biverzitást mutat. Az ártéri erdők otthont adnak számos gémtelepnek, ahol szürke és vörösgém fészkelését figyelték meg. Egyes szakaszokon vidra előfordulást is regisztráltak a kutatók. A Tisza menti ligeterdőkben előfordul a fokozottan védett fekete gólya (*Ciconia nigra*). A Tisza felső

szakasza ökológiai folyosóként is működik, migrációs időszakban számos récefaj talál pihenőhelyre itt. A Felső - Tisza egész szakaszára jellemző, értékes élőhelyeket adnak a löszfalak, melyek a partifecskek (Riparia riparia) fészkelő helyei. Jelentős az ártéri madárközössége is, fészkelő állományai vannak a bölömbikának. A fokozottan védett haris (*Crex crex*) fészkelő állománya is fellelhető. A terület veszélyeztető tényezői az erdőgazdálkodásból és a környező mezőgazdasági területek kemikáliájából adódnak.

(Forrás: natura.2000.hu)

Vitkai platánsor helyi jelentőségű védett természeti emlék:

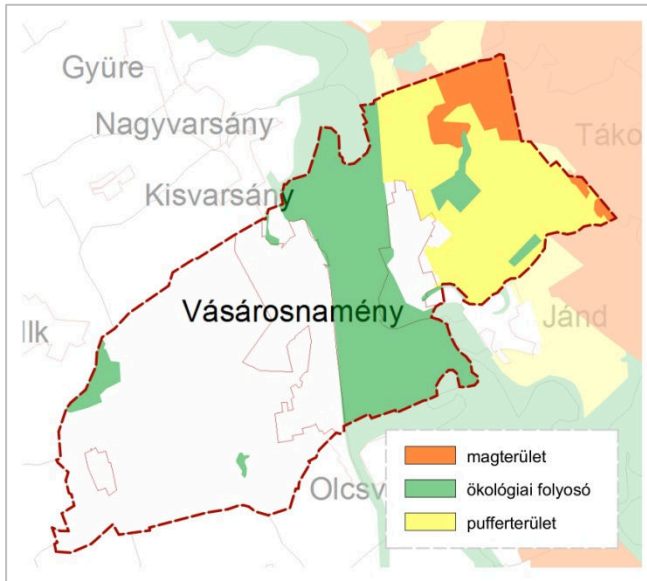
A XX. század elején ültetett platánfasor a Vásárosnaményt Vitkával összekötő útszakasz jelképévé vált. A platánfasor jelenléte, hangulata, terebélyes árnyat adó koronája meghatározza a táj arculatát. A fák életkoruk, méretük, kondíciójuk és elhelyezkedésük alapján egyedülálló esztétikai élményt nyújtanak. A helyi védelem alá tartozó fák száma 81 db.

A védettség – fenntartásának – természetvédelmi célja:

- a természeti emlékek a jelen és a jövő nemzedék számára történő megőrzése, s ezért bármilyen károsodásának megelőzése, elhárítása
- a tájképi jelentőséggel, jelképpel, arculattal bíró fasor összhatásának megőrzése, az egyes fák életfeltételeinek biztosítása a közlekedési- és vagyonbiztonsági célok érvényesülésével összhangban;
- a fatestek tartós romlásának megakadályozása érdekében az esetleges sebzési felületek szakszerű kezelésének biztosítása;
- a lombkárosítókkal szembeni szükséges esetenkénti vegyszeres védekezés szervezett biztosítása;
- a fasorban előregedő fák tervszerű és szakszerű pótlásáról (kivágásáról és telepítéséről) való gondoskodás;
- a védett természeti emlék körüli védőövezet kialakítása, s arra különleges szabályok előírása és azok érvényesítése;
- a védett természeti emlék állapotát vagy rendeltetését kedvezőtlenül befolyásoló hatásokra való fokozottabb, szervezettebb odafigyelés, kiemelt figyelő- és jelzőszolgálat biztosítása, s ebben az Önkormányzat, a természetvédelmi hatóság, a helyi lakosság és szervek, szervezetek (polgárőrség, egyesületek, intézmények stb.) együttműködésének elősegítése; a „Védett fasor” és a védőövezetre vonatkozó főbb szabályokat tartalmazó tábla kihelyezése.

(28/2007.(1.04.)**Ök. rendelet)

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A természetes és természetközeli élőhelyek fennmaradását, megőrzését és a területek közötti ökológiai kapcsolatokat biztosítja az országos ökológiai hálózat, amely a következő elemekből épül fel:

– **Magterület:**

A magterület a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelye. A település K-i határában található magterület, főként gyepek, cserjések alkotják.

– **Ökológiai folyosó:**

A magterületek közötti kapcsolatot az élőhely-mozaikok, láncolatok, az

ügynevezett ökológiai folyosók biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között. A településen a Tisza menti széles sávot fedi ökológiai folyosó, illetve elszórtan egy-egy kisebb erdős vagy gyeperes foltot találhatunk szintén ebben a kategóriában.

– **Pufferterület:**

A magterületek és ökológiai folyosók körül védőzónát kell kijelölni, feladatuk az élőhelyek védelme az esetleges külső káros hatásoktól. A település K-i részén vannak kijelölve nagyobb pufferterületek, ezek túlnyomó részét szántók és gyepek alkotják.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenységek tájhasználati konfliktusok forrásaivá válhatnak.

Funkcionális tájhasználati konfliktust az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak.

Tájökológiai tájhasználati konfliktusról beszélünk, az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok fennállása esetén.

A rendezetlenség, a rendetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktust eredményez.

A települést érintő tájhasználati konfliktusok az alábbiakban foglalhatóak össze:

- *A nagyüzemi művelésű szántókon néhol nincs se fasor, se mezsgye, ezek hiánya tájökológiai konfliktust eredményezhet. Gondosan megtervezett mezővédő erdősávok telepítése nem csak a biodiverzitás növelése miatt fontos, de hatással lehet többek között a hőmérsékletre, a levegő víztartalmára, a talajéletre, a párolgásra és a termésmennyiségre is.*
- *A településen több olyan ipari, gazdasági rendeltetésű terület található, amelyek tájba illesztése nem teljes mértékben megoldott. Ezek egyben funkcionális és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok forrását képezhetik.*

- *Az invazív fajok kiszorítják a tájra jellemző őshonos fajokat, ezzel ökológiai és egyben vizuális esztétikai konfliktust okoznak. A településen a legnagyobb problémát a mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) jelenti.*
- *A település területén több forgalmas út és vasútvonal is megtalálható, amelyek jelentős fragmentáló hatással bírnak. Az élőhelyek területi csökkenésének és feldarabolódásának eredményeképpen a táplálékforrások és párválasztási lehetőségek beszűkülnek, a populációk genetikai diverzitása csökken. A legjelentősebb fragmentáló hatással a 41-es főút rendelkezik, amely a Tisza-menti széles zöldfolyosót kettészeli. Vadátjárók létesítésével valamelyest orvosolható a probléma.*

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer alatt a növényzettel időszakosan vagy tartósan fedett, biológiailag aktív, termesztési illetve kondicionáló célú felületek összességét értjük egy településen belül. Egy település „élhetőségét”, az ott élők életminőségét, a település képét nagymértékben meghatározza a zöldfelületek aránya és azok állapota. A zöldfelületi rendszer különböző elemeit térbeli helyzetük és használatuk módja szerint csoportosíthatjuk. Elhelyezkedésük szerint megkülönböztetünk:

- sávossal helyezett zöldterületeket, ilyenek a település teljes lakóterületei;
- vonalas helyzetű zöldterületeket, ilyenek az utcai zöldsávok és a vízfolyások partja;
- és szigetesen helyzetű zöldterületeket, mint a közparkok, a temetők, a sportpálya és az intézménykertek.

Használatuk módja szerint megkülönböztetünk:

- Korlátlan közhasználatú zöldterületeket, ide sorolhatók a belterületi erdők, a közparkok és közkertek, valamint az utcai zöldsávok,
- Korlátozott közhasználatú zöldterületeket, ami alatt a zöldterületi jellegű intézmények (temető, sportpálya) és a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények (iskola, óvoda, művelődési ház, templom stb.) értendők, ahol a használat térben és időben korlátozott van,
- A közhasználat elől elzárt zöldfelületeket, melyhez a település magántelkein található kertek tartoznak.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

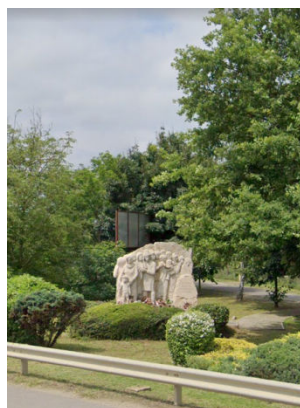

A Vásárosnaményi Emlékpark a település központi részén elhelyezkedő, jelentős zöldfelületi elem. A park nagy részét gyeppel fedik. Központi eleme a Szent István szobor, amelyhez izgalmas vonalvezetésű, térkövel burkolt gyalogos út vezet. A közpark egyik oldalát idős japánakác és juharfák szegélyezik, míg a másik oldalán fiatal díszalma fasor került telepítésre, amely várhatóan csökkenti majd az autós forgalomból adódó zaj és portelést. A hangulatos kis park fejlesztése a cserje és évelő ágyások bővítésével lehetséges.

Jelentős zöldfelületi karaktert meghatározó helyszín az Orbán Balázs krt. által határolt városi közpark. A nagy kiterjedésű parkot számos idősebb és fiatalabb fa díszíti, emellett különféle cserje- és évelőfajok, szobrok, emlékművek növelik a park értékét. Az egységes burkolat és utcabútorok használatából is kiderül, hogy a park gondos tervezés eredménye. A területen igényes, modern játszótér, sportpálya és kültéri fitness eszközök is megtalálhatóak. Példaértékű, hangulatos városi park.

Az utak kereszteződésében kialakult teresedések számos lehetőséget kínálnak a zöldfelületi rendszer fejlesztésére. A településen ezek a csomópontok a legtöbb esetben színvonalasan vannak kialakítva. Általában egy központi elem (szobor, emlékmű) köré szerveződik a különféle dísznövényekből álló kiültetés. Vitka és Gergelyugornya településrészen találkozhatunk olyan helyszínekkel, amelyek például padok elhelyezésével, tuják és örökzöldek helyett a tájra jellemző növények ültetésével fejleszthetőek.

A településen, több helyen is található igényes, korszerű játszótér. Ilyen például Vitka településrészen a római katolikus templom melletti játszótér; Vásárosnaményban az Orbán Balázs krt. melletti városi közpark játszótere és a Gergelyugornyában található focipályája melletti játszótér. Mindegyikről elmondható, hogy igényes, modern játszótéri játékokkal rendelkeznek, a játékok mellett pedig árnyékot adó, nagytermetű fák is megtalálhatóak. Rekreatív és egészségre gyakorolt hatásuk jelentős, a zöldfelületi rendszer meghatározó elemei.

Utcai zöldsávok:

A közterületek többi részét az utcai zöldsávok teszik ki. Az egyes településrészek más-más méretű és típusú zöldsávokkal rendelkeznek.

Vásárosnamény központi részén széles járdákat láthatunk, ahol a különféle dísznövények borítása is jelentős. Itt viszonylag sok fa kíséri az utakat. Domináns fajok a japánakác, csörgőfa és a közelmúltban ültetett díszalmafák. A mellékutcák zöldsávjai nagyon vegyesek. Legtöbbször gyep és különböző sövények fedik a lakóházak előtti zöldsávot. A fásítás viszonylag kismértékű. Főként Vásárosnamény településrésze jellemző az idősebb fák lombkoronájának fatörzsig történő visszavágása. Ez a durva csonkolás a fák egészségi állapotának is árthat és esztétikai szempontból is előnytelen. Az út menti fasorok jelentőségét a Rákóczi úton végigsétálva érezhetjük a legjobban. Az utat mindkét oldalán gyönyörű, idős japánakácokból álló fasor kíséri, itt a legnagyobb nyári melegben is kellemes a szabadban tartózkodni. Az idős fasort érdemes lenne (a Vitkai platán fasorhoz hasonlóan) helyi szintű védelemmel ellátni.

Gergelyugornya településrész út menti zöldsávjai általában szépen gondozottak, viszont a sokféle növényhasználat rendezetlen utcaképet eredményez. Egységes fásítás az Iskola utca egy rövid szakaszán található, vérszilva fasor formájában. Ezen kívül vegyes kiültetésű gyümölcsfák, fenyők, tuják és egyéb tájidegen örökzöldek dominálnak. Elvértve találkozhatunk idősebb, értékes egyedekkel is, ilyen például a Beregszászi és Munkácsi utak kereszteződésénél lévő két idősebb platánfa.

Vitka településrész zöldfelületi rendszerének legnagyobb kincse a védett platán fasor. Az idős fasor gondozott, jó állapotú, kiemelkedően értékes tájképi elem. Az út egyik oldalán sétány is található kihelyezett padokkal, fiatal fásítással. A településrész központjában egységes gömbjuharból álló fasor található, ez jó megoldás azokon a részeken ahol a légvezetékek nem teszik lehetővé a nagytermetű fajok ültetését. Vitka mellékutcaira is jellemző a kismértékű, vegyes fajokból álló út menti fásítottság.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek:

A Gergelyugornyán található üdülőközpont a zöldfelületi rendszer hangsúlyos eleme. A helyszín fejlesztése a közeljövőben tervezett. Értékes zöldfelületi elemei az idős nyárfák és fűzfák, amelyek a puhafás ligeterdő jellemző, őshonos fajai. A faházak előterében sajnos a tájidegen tuják hódítanak. Emellett több helyen látható az agresszívan terjedő fehér akác is. A terület ökológiai és rekreációs értéke kiemelkedő és tovább fokozható a tájra jellemző növényhasználat alkalmazásával.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek közé sorolhatóak a temetők. A közigazgatási határon belül két helyen található jelentős kiterjedésű temető. A 41-es főút menti temető széles erdősávval van körbevéve, ami a gazdasági telephelyek közelségéből és a főút nagy forgalmából adódó zavaró hatásokat a minimálisra csökkenti. A temető bejárata hangsúlyos, előtte fiatal fásítással ellátott parkoló található. A hazai temetkezési szokásoknak megfelelően a sírok hatalmas területet foglalnak el, szerencsére a növényzettel fedett területek is jelentősek. A helyszínen szép számmal találhatóak idős fák. A hárs, kőris és nyárfa fajok mellett többféle örökzöld is megtalálható elszórtan a sírok között. A Gergelyugornyai temetőnél is hasonlóan díszes bejárattal találkozhatunk, azonban itt már jóval kevesebb fa található. Pozitívumként említhető, hogy a temetőn kívül a kerítést végig fasor kíséri.

Nagyobb összefüggő, kondicionáló hatású zöldfelületként jelennek meg a településen a sportpályák. A gergelyugornyai focipályát idősebb fasor szegélyezi, ami még tovább növeli a zöldfelület értékét.

Zöldterülettel rendelkező intézmények:

Az 1720-ban épült Eötvös kúria műemléki védelem alatt áll. 2020-ban az épület és a kert is felújításra került. A kert alapos, átgondolt tervezés eredménye. Több védelemre érdemes idős fa (páfrányfenyő, vadgesztenye, nyírfa) mellett fiatal egyedek is helyet kaptak a kertben. Az igényes burkolatot magas díszítő értékű cserje és évelőkiültetések keretezik.

A Tomcsányi kastély felújítása 2007. évben történt. A kastélykert kialakítása színvonalas, azonban a sétány által lehatárolt két térfél kissé eltérő. Míg az egyik oldalon sűrűn ültetett növényzet található, a másik oldalon széles gyepfelület van. A park jövőbeni fejlesztésénél ajánlott a két térfél összehangolása. Az idős fák nagyon sokat hozzáadnak a kert hangulatához. Gondozásuk és védelmük fontos feladat.

A település templomai közül a Vitkai településrész római katolikus és református temploma rendelkezik említésre méltó zöldfelülettel. A két templomot gömbkoronájú fákkal és sövényvel szegélyezett hangulatos sétány köti össze. Míg a katolikus templom magas kerítéssel van körbekerítve, a református templom – kerítés hiányában – jobban beleilleszkedik a település szövetébe. A katolikus templom esetében is megfontolandó a rossz állapotú kerítés elbontása. A templomokat körülvevő zöldfelületek ápoltak, viszont növényhasználatukat tekintve kissé szegényesek.

A II. Rákóczi Ferenc Gimnázium és Eötvös József Általános Iskola intézményei szintén nagyobb zöldfelülettel rendelkeznek. A gimnázium előkertjében az értékes, idős hársfa és vadgesztenye fajok mellett termős, invazív bálványfa is található. Javasolt az utóbbi leváltása őshonos fafajra. Az iskolák épülete mellett sportpálya is megtalálható.

A Beregi Múzeum előkertje különleges színfoltja a település zöldfelületi rendszerének. A helyszínen sokféle cserje és évelőnövény díszít, a közöttük elhelyezett szobrok pedig egészen különleges léghőrt teremtenek. A járda melletti faragott fapadok is rendkívül mutatósak.

Érdeemes említést tenni a Hunor Hotel és Étterem környezetéről. A nemrég felújított épületek között egy miniatűr városi tér jött létre, amelyet sokféle növény díszít. Az épületegyüttesek közvetlen szomszédságában a Kraszna ártere található. A hatalmas nyárfák látványa, az igényesen felújított épületek, a minőségi burkolatok és dísznövények összhangja miatt a zöldfelületi rendszer különleges elemének tekinthetjük a helyszínt.

Közhasználat elől elzárt zöldterületek

Összességében a családi házakhoz tartozó haszon- és díszkertek alkotják a belterület zöldfelületének legnagyobb részét. A kertek általában szépen gondozottak, az ágyásokban dísznövények és haszonnövények egyaránt megtalálhatóak.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település belterületén a falusias és kertvárosias lakóterületek kertjei alkotják a zöldfelületek legnagyobb részét. Vásárosnamény sajátossága, hogy a településrészek nagyon elkülönülnek egymástól és a különböző településrészekben eltérő méretű és minőségű zöldfelületekkel találkozhatunk. Valódi közpark, köztér csupán Vásárosnamény településrészen található. Emellett számos sportpálya, játszótér és jelentős intézményi zöldfelületek is megtalálhatóak itt. Az út menti fásítás a központi részekben kielégítő, a mellékutcákban viszont sok helyen hiányos. Gergelyiugornya és Vitka településrészekben az utak csomópontjaiban jöttek létre kisebb-nagyobb teresedések, amelyek átgondolt növényhasználattal, esetleg egységes utcabútorok elhelyezésével továbbfejleszthetők lennének. Az út menti fásítások is hiányosak a két településrészen. Főleg a tájidegen örökzöldekből és gyümölcsfákból álló vegyes kiültetések dominál.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

- *A belterületen kevés az út menti fasor, emiatt a település zöldfelületi rendszere nem alkot összefüggő hálózatot.*
- *Az invazív fajok kiszorítják a tájra jellemző őshonos fajokat, illetve vizuális-esztétikai szempontból is negatív hatást eredményeznek.*
- *A településen, több helyen is látható durván visszavágott/csonkolt fa. Ez esztétikai szempontból sem jó megoldás és a fák egészségi állapotának sem kedvez.*
- *A településrészek zöldfelületi ellátottsága és azok minősége is eltérő.*
- *A kerékpártárolók, szemetesek, buszmegállók nem egységes megjelenésűek. A sokféle anyag, szín és minta használata kuszaságot eredményez. A Szabadságtér környezetében a legzavaróbb ez a fajta vizuális-esztétikai konfliktus.*

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYZET VIZSGÁLATA

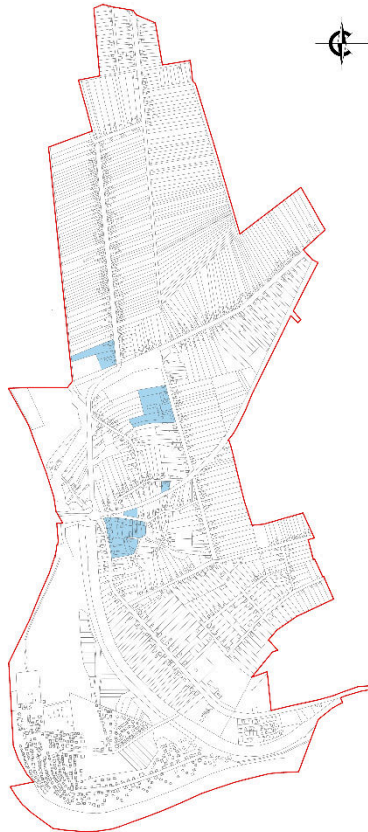
1.14.1. Terület-felhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, helyi sajátosságok vizsgálata

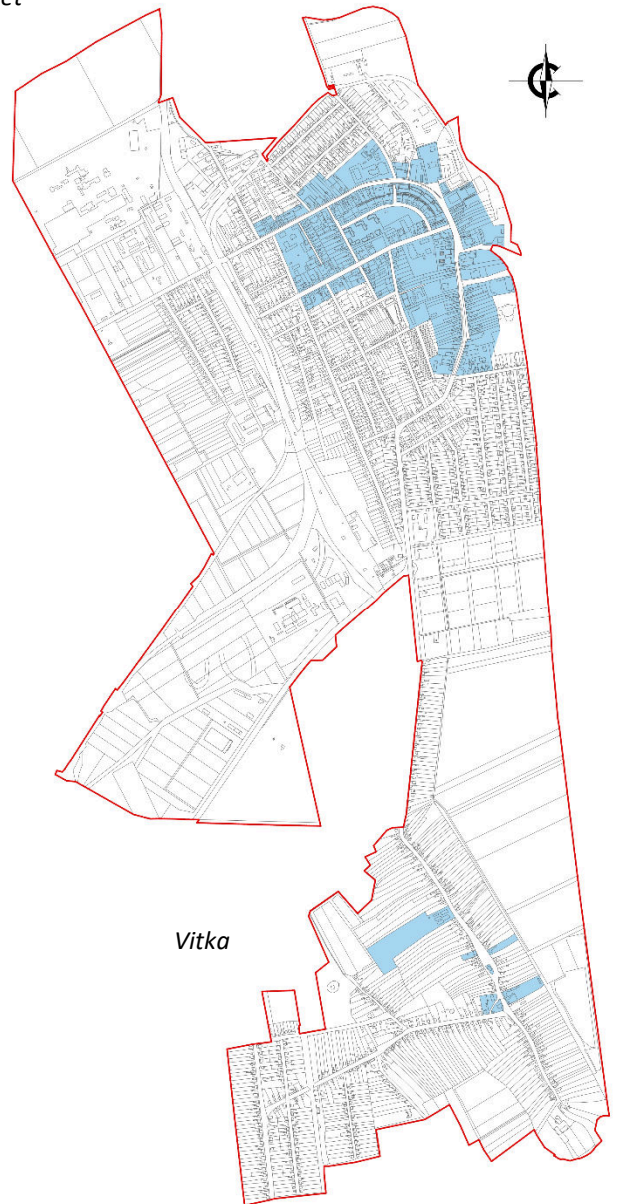
Vásárosnamény város település-szerkezetének kialakulásában meghatározó szerepet játszott földrajzi elhelyezkedése, valamint a Tisza jelenléte és szabályozása.

Településközpont

Gergelyiugornya

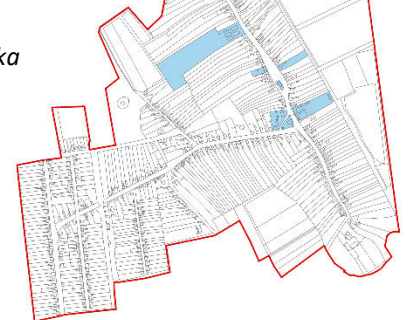
Belterület

Perényi-tanya

Vitka

Jelmagyarázat:

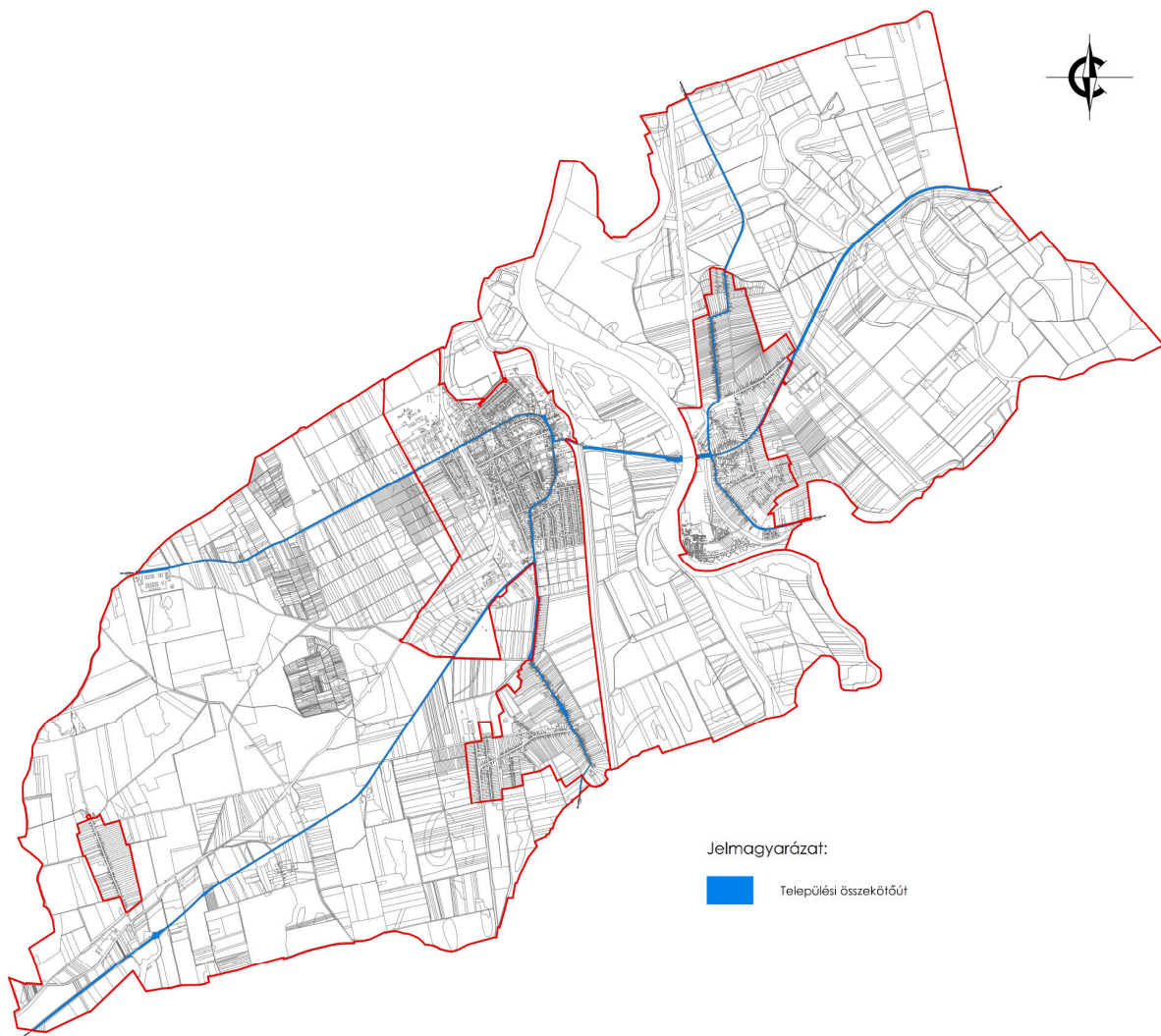
 Településközpont vegyes terület

(Forrás: saját szerkesztés)

A településszerkezetét illetően útifalu szerkezeti képet mutat, mely a szalagtelkes falu egyik fajtája. Vásárosnamény erősen tagolt, amit jól jelez, hogy négy református és három katolikus templom tornya magasodik a város fölé. Négy kisebb településből (Vásárosnamény, Gergelyi, Ugornya, Vitka) és a több tanyasi településből (Károlyi-, Perényi, Kishegyi-, Berecz-, Gál-, Szolgabíró-) növekedett közigazgatási egyesítéssel városnyi településsé. A település utcái előkertes, helyenként laza sorházas, vagy sorházas beépítésűek.

Hagyományos beépítésű szalagtelkesi soros elrendezésűek, de az utóbbi időkben megindult osztódások jóvoltából, egy-egy ún. csikudvarral is találkozunk. A településre a tagolt elrendezés a jellemző.

Települési összekötőút

(Forrás: saját szerkesztés)

A községen áthaladó út - meghatározó szerkezeti elemként - hossz irányban tagolja a település területét.

Vásárosnamény viszonylag szabályos alaprajzú, többutcás település.

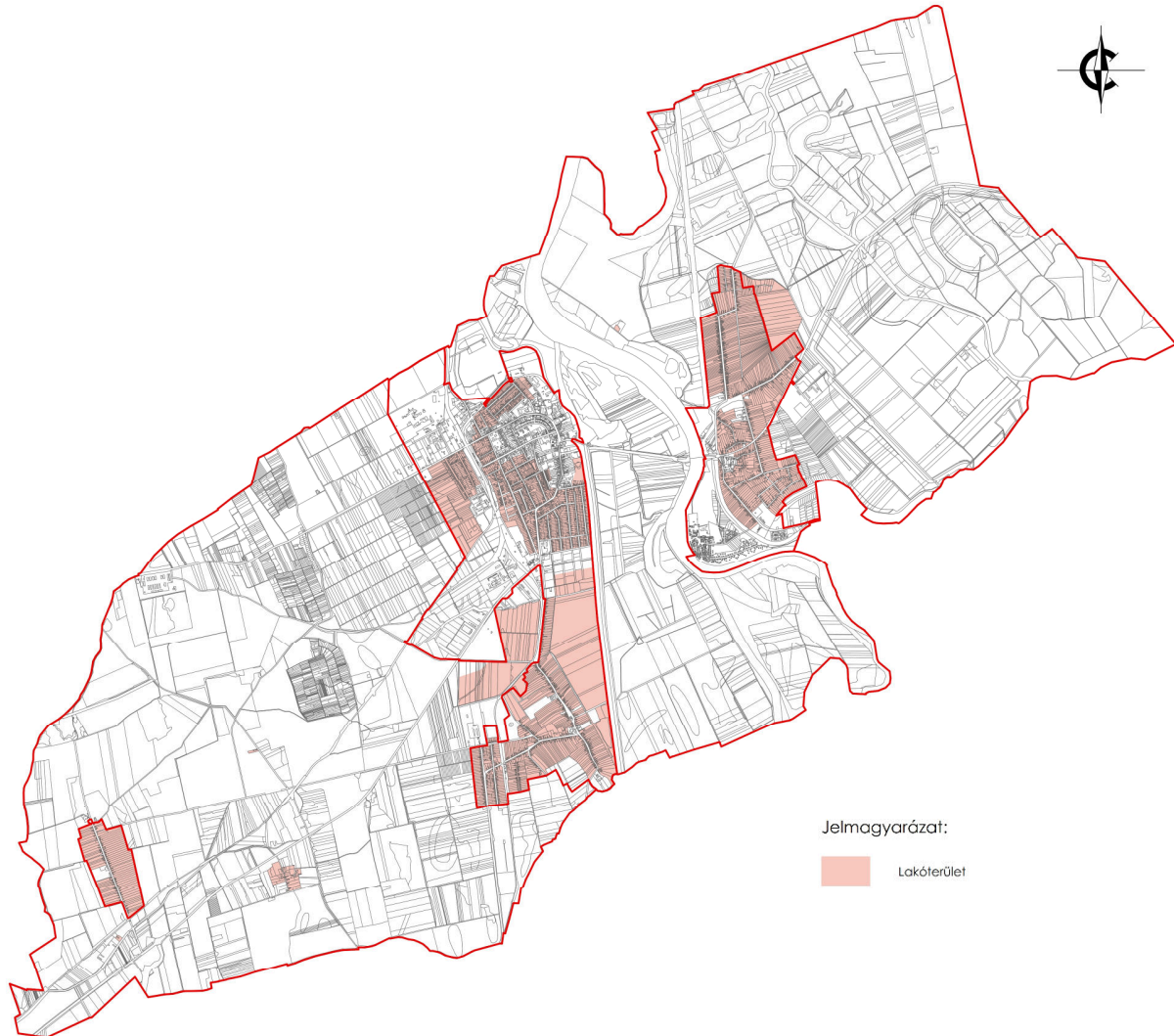

(Forrás: saját szerkesztés)

Lakó funkciójú területek:

A városi rangú település utcái előkertes, helyenként laza sorházas vagy sorházas beépítésűek. A lakóterület a közigazgatási terület 9,36 %-át teszik ki. A beépített területein a területfelhasználás egységes képet mutat. A település fekvése megfelelő háttérrel biztosít a lakóterületek kialakításának.

Lakóterületek

(Forrás: saját szerkesztés)

A kertes házas övezetre jellemzően, a kerten belül melléképületet fedezhetünk fel. A különálló, a lakóházak mögött sorakozó gazdasági épületek jellegteleneek.

Az 1960-as évek közepéig megmaradt régi parasztházak két- és háromszatúak, szoba+pitvaros konyha, illetve szoba+pitvaros, szabadkéményes (fűstház) konyha+szoba (vagy kamra) alaprajzúak, faoszlopos oldaltornácúak. Népi építészet szempontjából található példa a Dózsa utca déli szakaszán, valamint a kétosztatú Alkotmány utcán továbbá az Eötvös és a Kossuth utcán.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

(Forrás: saját szerkesztés)

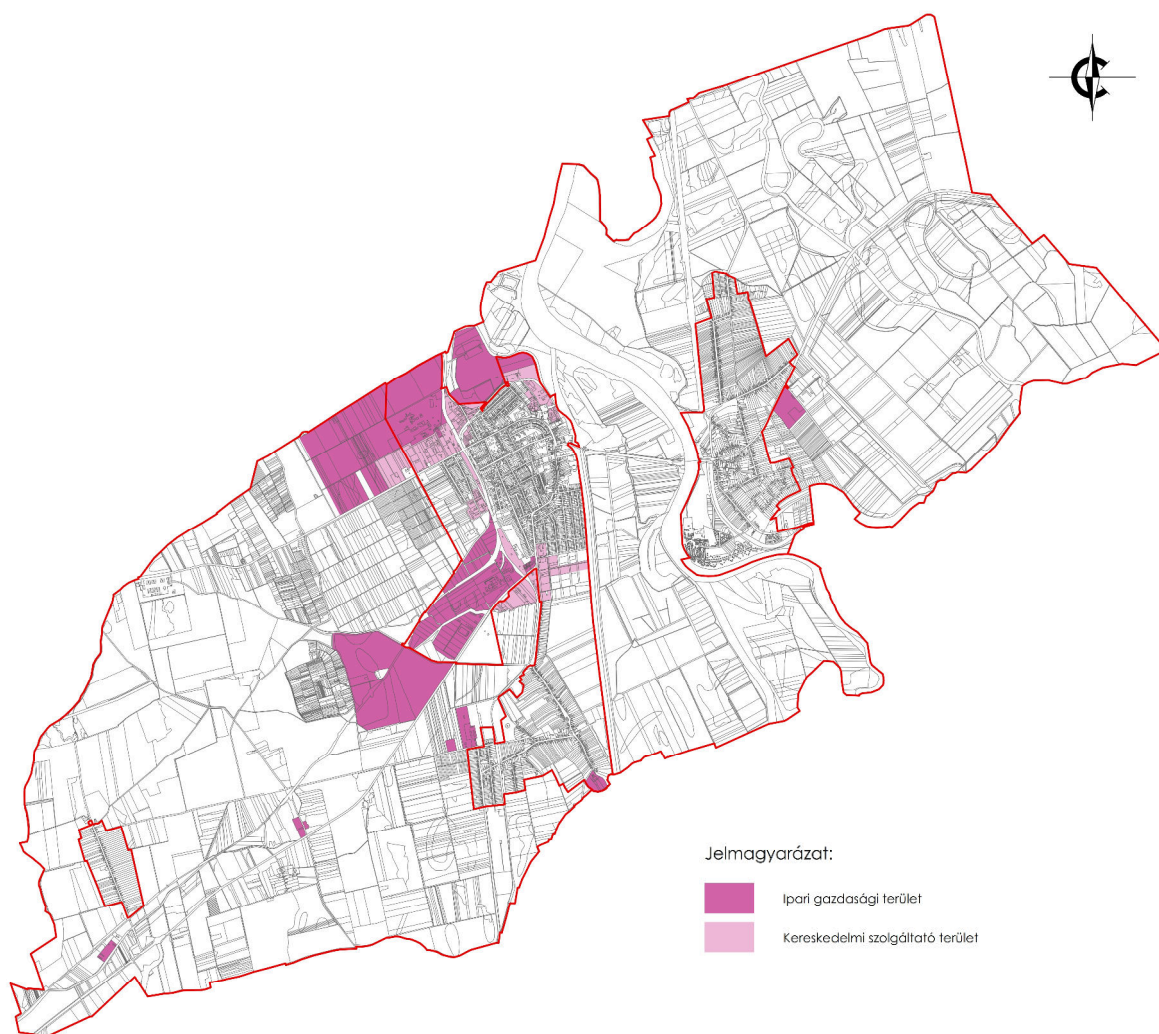
(Forrás: saját szerkesztés)

Gazdasági funkciójú területek:

A településünket északi és nyugati irányban övező gazdasági zóna igyekszik funkciójában hűen kiszolgálni az ide települni kívánó gazdasági társaságokat.

A gazdasági funkciójú területek az ipari gazdasági-, a kereskedelmi szolgáltató területekre tagolódnak. Az ipari gazdasági területek nagyobb része a külterületen a belterülettől északra, észak-nyugatra és keletre találhatóak. Kereskedelmi szolgáltató területek a belterületi északi, észak-nyugati és délre találhatóak. Környezetük viszonylag rendezett, jelentős hatást a közvetlen környezetükre nem fejtenek ki.

Gazdasági területek

(Forrás: saját szerkesztés)

A gazdasági épületek általában egyszerű kialakításúak. A modern, különleges anyaghasználatú épületek fontos hangulatteremtő elemei településnek. Jelenlétükkel gazdasági, társadalmi, műszaki és technológiai fejlődést is kifejeznek.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

(Forrás: saját szerkesztés)

Mezőgazdasági célú területek:

A külterület több mint a kétharmadát (22,59 %-át) uralják szántóterületek. A belterülettől délre találhatóak viszonylag nagyobb egybefüggő jobb minőségű (Sz1 és Sz2) szántóterületek, táblák. Egységüket ritkán törik meg erdősítések, fasorok.

Szántó területek és minőségi osztályuk

(Forrás: saját szerkesztés)

A település észak-keleti, a déli és dél és nyugati részén szétszórtnan gyepes, legelő területek kerülnek el, mely a külterület 10,02 %-át alkotja csupán. Ezek jellemzően a mélyebben elhelyezkedő területekhez kapcsolódnak, egybefüggő nagyobb kiterjedésű felületeket alkotva a tájban.

Legelő/gyep területek és minőségi osztályuk

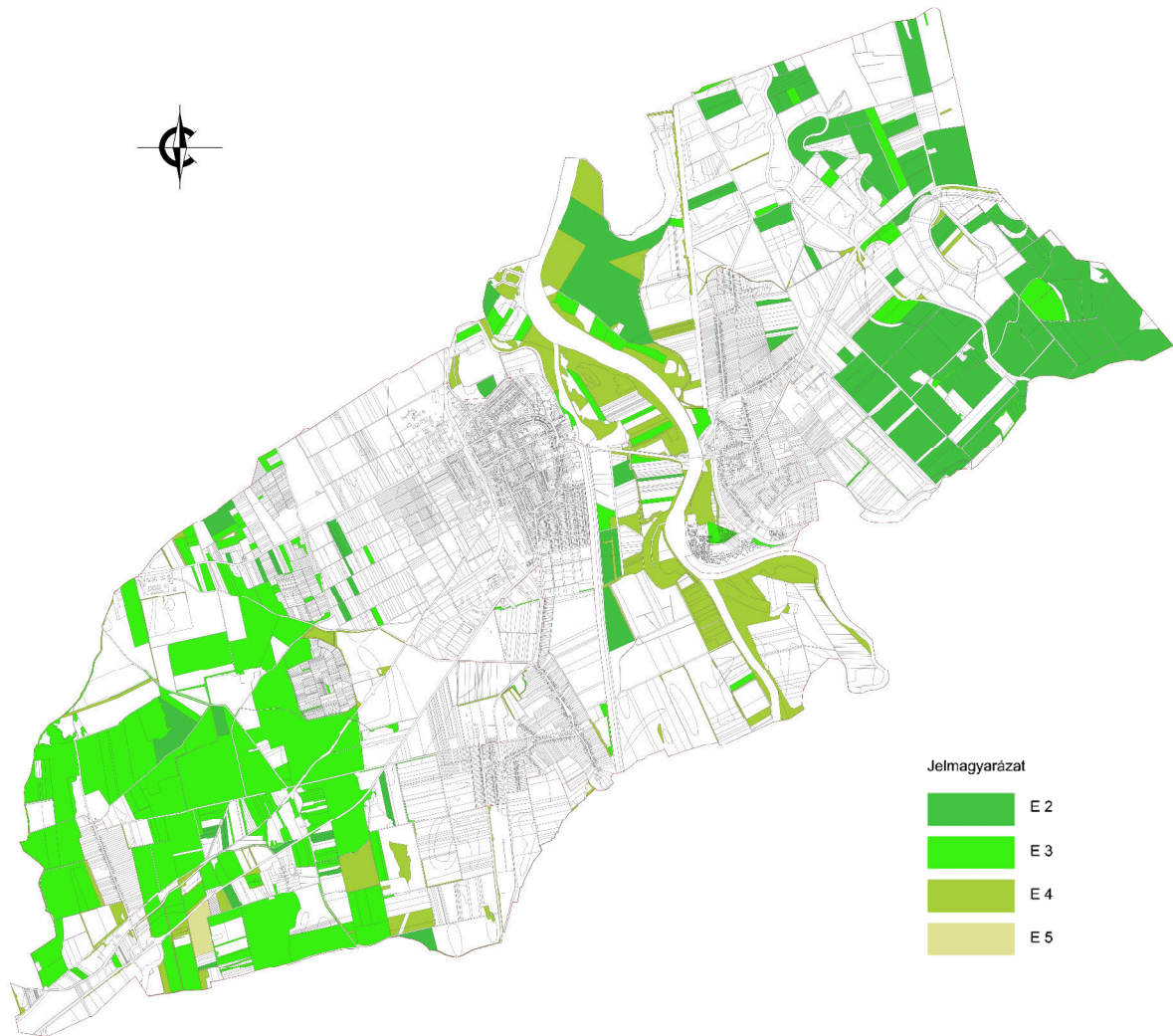

(Forrás: saját szerkesztés)

Erdő területek:

A település közigazgatási területének észak-kelti és észak-nyugati részét szétszórtnan erdő területek szakítják meg. Jelentősebb egybefüggő erdő terület csak a Tisza mentén, keleten a 41. sz főúttól délre, valamint a település nyugati részén találunk. Az külterület mintegy 37,25 %-át borítja erdő. Ez arányaiban és minőségében is kedvezőtlennek mondható.

Erdő területek és minőségi osztályuk

(Forrás: saját szerkesztés)

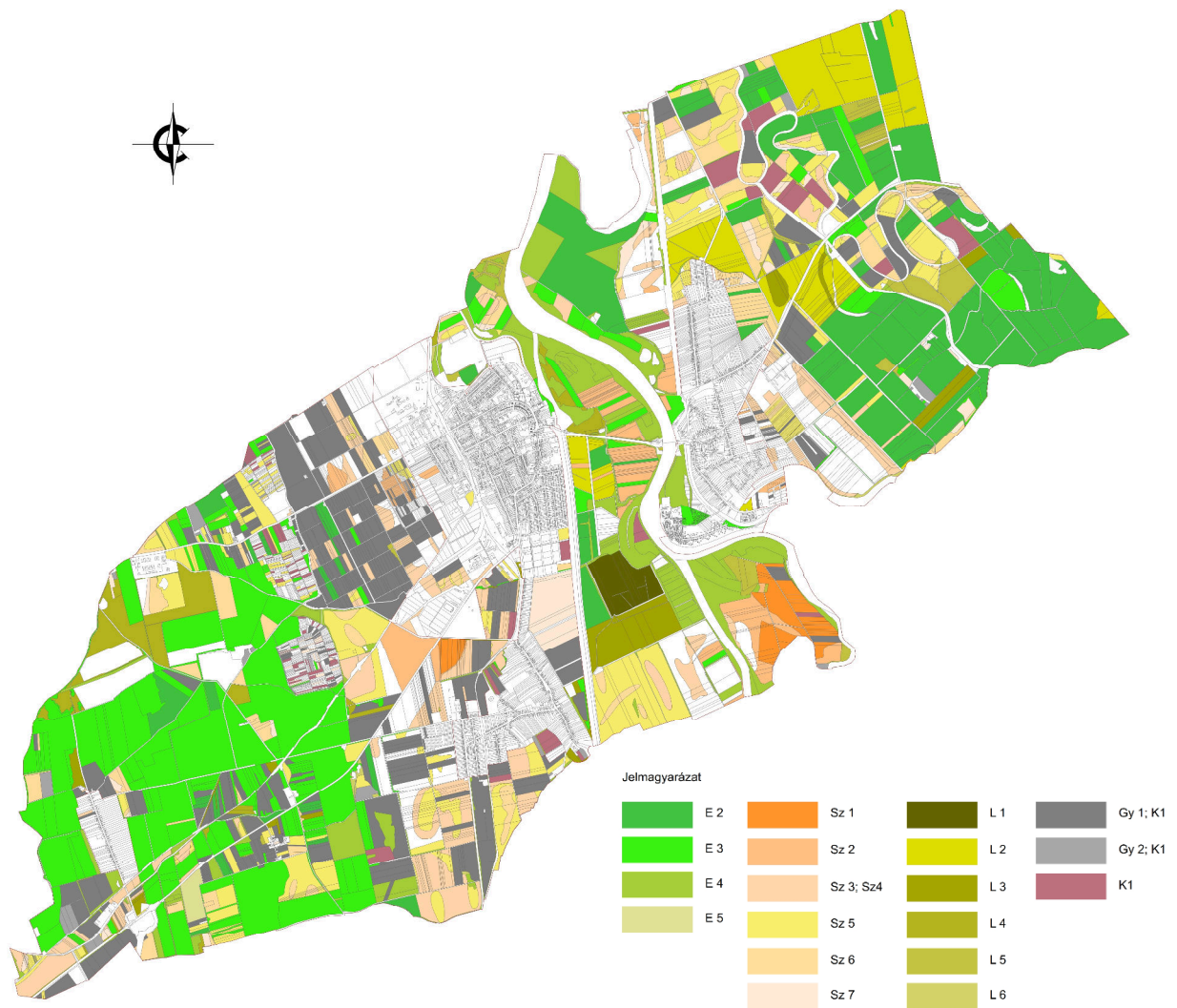
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és minőségi osztályok

A teljes közigazgatási terület 6566,28 ha. Ebből a belterület 1045,34 ha, a külterület 5520,94 ha. A külterület 22,59 %-án – 1247,02 ha területen szántóföldi művelés folyik. Ennek 4,57 %-a kiváló (Sz1-Sz2), 5,43 %-a jó (Sz3-Sz4), 11,10 %-a közepes (Sz5-Sz6) és 1,50 % gyenge (Sz7) minőségi osztályba tartozik.

Legelő a teljes külterület 10,02 %-a – 553,07 ha, melynek 5,01 % kiváló (L1-L2), 1,72 % jó (L3), 1,81 %-a közepes (L4) és 1,50 % gyengébb (L5-L6) minőségi osztálya sorolható.

A külterület 13,86 % - 765,43 ha terület gyümölcsös, kert.

Erdő terület a teljes külterület 37,25 %-a – 2056,45 ha, melynek 13,72 %-a jó (E2), 16,56 közepes (E3) és 6,97 %-a gyengébb (E4; E5) minőségi osztályba sorolható.

(Forrás: saját szerkesztés)

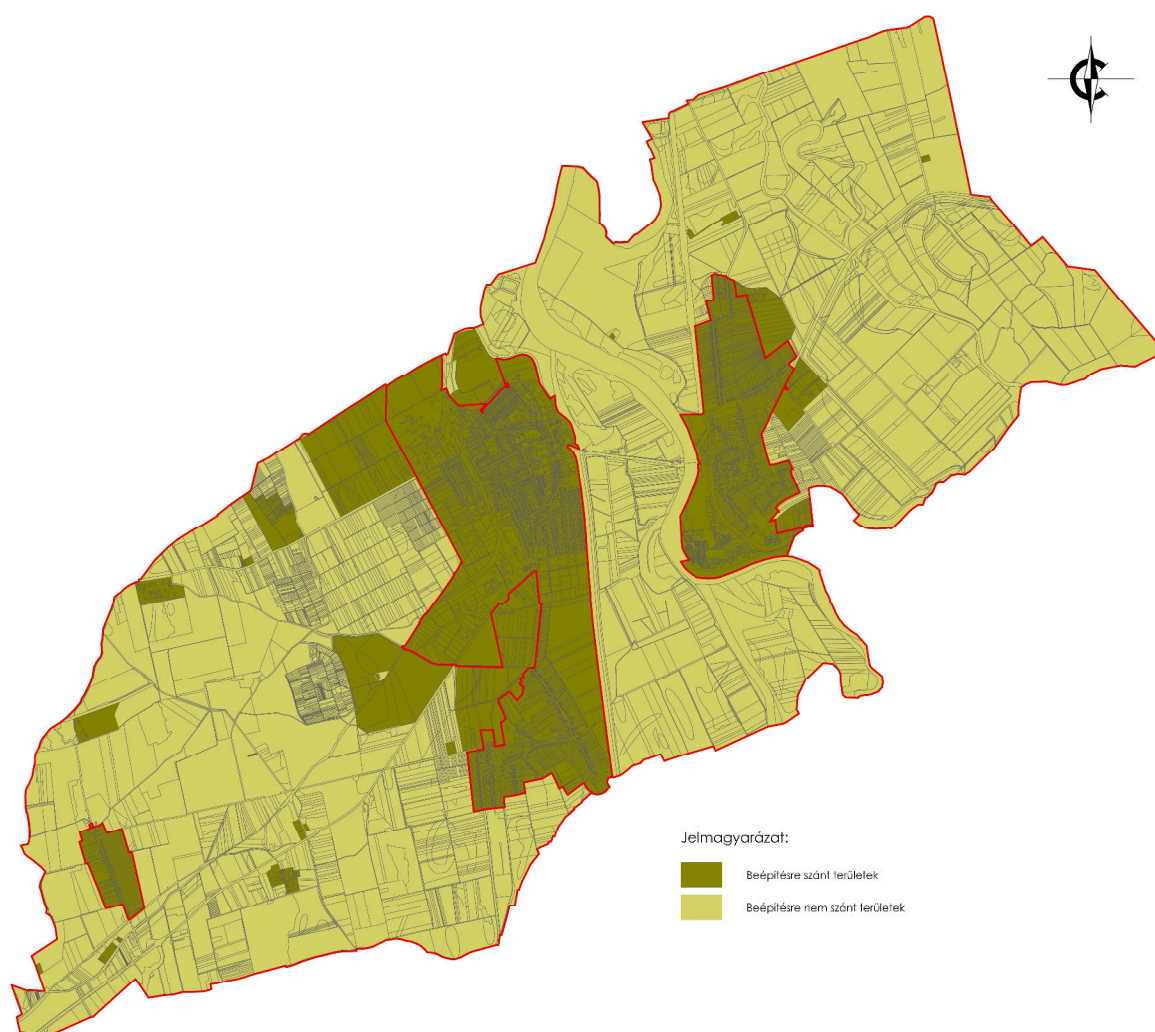
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A hatályos településrendezési terv beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területeinek tagozódása, a településszerkezetben elfoglalt helye és kiterjedése, az alábbiak szerint:

Beépítésre szánt területek az alábbi terület-felhasználási egységekre tagolódnak (1493,92 ha):

- Lakóterület: kisvárosias lakóterület, kertvárosias lakóterület, falusias lakóterület
- Vegyes területek: településközpont vegyes terület
- Gazdasági területek: ipari gazdasági területek, kereskedelmi-szolgáltató terület
- Különleges területek: hulladéklerakó terület, szennyvíztelep, temető területek, sport terület, idegenforgalmi terület és szabadidő centrum, rekreációs terület, bányatelek.

Beépítésre szánt és nem szánt területek eloszlása

(Forrás: saját szerkesztés)

A beépítésre nem szánt területek az alábbi terület-felhasználási egységekre tagolódnak (5072,45 ha):

- Közpark,
- Közlekedési területek,
- Erdőterületek: védő erdő-, gazdasági erdőterület,

- Mezőgazdasági területek: általános mezőgazdasági területek (szántó, gyep, legelő, gyümölcsös), kertes mezőgazdasági területek (zártkert),
- Természetközeli területek
- Vízgazdálkodási terület (állandó vízfelület, töltés, vízgazdálkodási területen belüli korlátozott szántó, vízgazdálkodási területen belüli korlátozott gyep, vízgazdálkodási területen belüli természetközeli terület, vízgazdálkodási területen belüli erdő, vízgazdálkodási területen belüli közmű terület, vízgazdálkodási területen belüli zöldterület, közpark)

A beépítésre szánt területek nagyobb hányada lakó és a gazdasági területekből (ipari gazdasági, kereskedelmi-szolgáltató) tevődik össze. A különleges területek hatályos terv szerint beépítésre szánt területekként jelöltek, azonban jellegükben ezek hagyományosan inkább beépítésre nem szánt kategóriába tartozóak, vagy igen alacsony intenzitásúak.

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolat)

Infrastruktúra

Ebbe a csoportba tartoznak a közigazgatási, közszolgáltatási, szervezeti, közmű szolgáltatás, kategóriájú funkciók, többek között a Vízügyi Igazgatóság, múzeum (tájház, tájmúzeum), ügyészség, bíróság, tűzvédelmi szerv (tűzoltó parancsnokság, tűzoltóság), rendvédelmi szerv (rendőrkapitányság, rendőrőrs), kormányablak, járási hivatal, földhivatal, közjegyző, könyvtár, munkaügyi központ, Polgármesteri hivatal, katasztrófavédelmi szerv, művelődési ház, közösségi ház, Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat, villamos energia szolgáltató, gázosztály, politikai párt, jogpont.

Ipar és mezőgazdaság

Ipari park, inkubátorház.

Kereskedelem

Ehhez a kategóriához soroljuk a szolgáltatás és a kiskereskedelmi funkciókat. Gépjármű-szerviz szolgáltatás, gépjármű-mosás, gépjármű – autóbontó, üzemanyag-töltő állomás, benzinkút shop, bringapont kerékpár felszerelés, biztosítási és kiegészítő szolgáltatás, posta, ügyvéd, takarékszövetkezet, ABC, bio-, speciális élelmiszerbolt, újságárus, bankfiók és bankautomata, turista információ, az áruházlánc, tűzép, orvosi és gyógyszerészeti termék, optikai, látászászeti szaküzlet, utazási iroda, telefon és telefonkártya, elektromos áru és tartozékok, mezőgazdasági gép, dohányárú, valamint az ingatlan ügynökség és csomagpont.

Oktatás és egészségügy

Ide soroljuk orvosi- (gyógyszertár, gyógyszerárúszító hely, intézeti gyógyszertár, gyermekorvos, rendelőintézet, egészségügyi központ, kórház, házi orvosi rendelő, gyermekorvos, iskola egészségügy, nőgyógyászati rendelő, tüdőszűrő,- gondozó állomás), egészségügyi szolgáltatás- (mentőszolgálat, idősek klubja, idősek otthona, ápolási otthon, menhely, szeretetház, fogorvosi rendelő, képalkotó diagnosztikai szolgáltatás, termálfürdő, védőnői szolgálat, pszichiátria, fizioterápiás központ, szemészet, beszédterapeuta, logopédus rendelő, dietetikai és ételmezési szakértési központ), a szakmai továbbképzés- (művészeti iskola, zeneiskola, zenetanár, autós iskola), közoktatás – (gimnázium, szakközépiskola, bölcsőde, általános iskola, szakiskola, óvoda, pedagógiai szakszolgálat) intézményeit.

Sport és szórakozás:

A sporttevékenységek (strand, strandfürdő, csúszdapark,), szerencsejátékok (lottózó) és a szórakozóhelyek (zenés szórakozóhelyek) látványosságok (kastély, műemlék építmény).

Szállás és étkezés

Étkezés (étterem, vendéglő, kávézó, pizzeria, fagyizó, pub, presszó, csárda, cukrászda, és szállás (panzió, fogadó, szálloda, hotel, kollégium, vendégház, apartman, kemping, üdülőház) területei.

Szállítás és közlekedés:

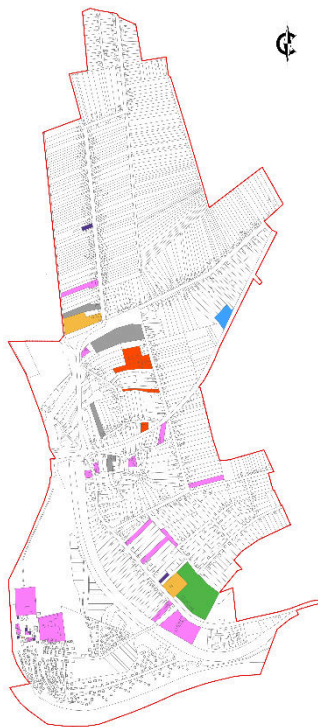
Vasút (vasúti megállók és állomás) és közút (busz pályaudvar) területei.

Szagrális:

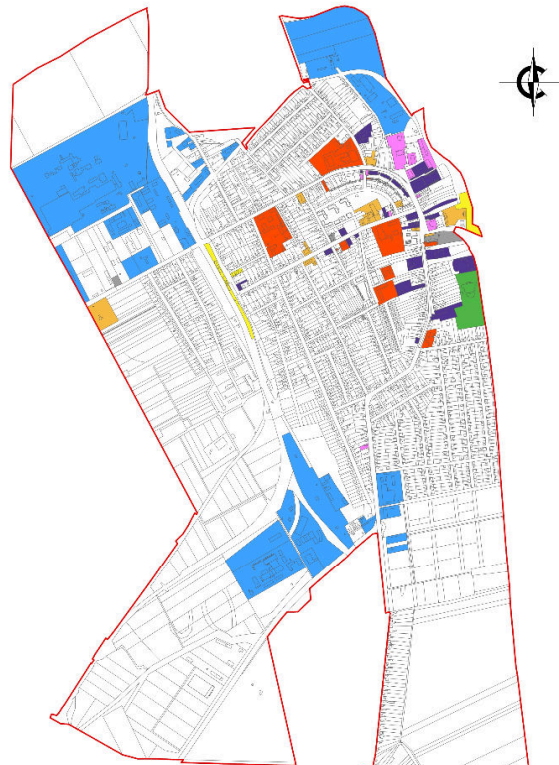
Temető, sírkert, istentiszteleti hely, templom, plébánia, parókia.

Funkcióvizsgálat

Gergelyiugornya

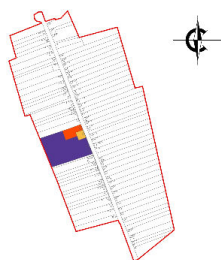
Belterület

Jelmagyarázat:

- Ipar és mezőgazdaság
- Infrastruktúra
- Oktatás és egészségügy
- Sport és szórakoztatás
- Szállítás és közlekedés
- Kereskedelem
- Szállás és étkezés
- Szagrális

Perényi-tanya

Vitka

(Forrás: saját szerkesztés)

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Intézmények illetékességi területei

Intézmény típusa	Központ
Építésügyi Hivatal	Nyíregyháza
Építésügyi körzetközpont	Kisvárdá
Fogyasztóvédelmi Felügyelőség	Nyíregyháza
Gyámhivatal	Vásárosnamény
Járási Hivatal	Vásárosnamény
Katasztrófavédelmi kirendeltség	Fehérgyarmat
Kistérségi ÁNTSZ	Vásárosnamény
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség	Nyíregyháza
Körzeti Földhivatal	Vásárosnamény
Megyei földhivatal	Nyíregyháza
Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerv	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Debrecen
Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság	Debrecen
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ	Nyíregyháza
Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nyíregyháza
Megyei népegészségügyi szakigazgatási szerv	Nyíregyháza
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szervének Munkaügyi Felügy.	Nyíregyháza
MKh. Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerveinek Munkavédelmi Felügy.	Nyíregyháza
Munkaügyi központ kirendeltsége	Vásárosnamény
NeKI Kirendeltség	Nyíregyháza
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Megyei Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága	Nyíregyháza
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Adó Főigazgatósága	Debrecen
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatósága	Debrecen
Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság	Nyíregyháza
Polgármesteri hivatalok	Vásárosnamény
Rendőrkapitányság	Vásárosnamény
Szociális és gyámhivatal	Nyíregyháza
Városi Bíróság	Vásárosnamény
Vízügyi Igazgatóság	Nyíregyháza

(Forrás: TEIR)

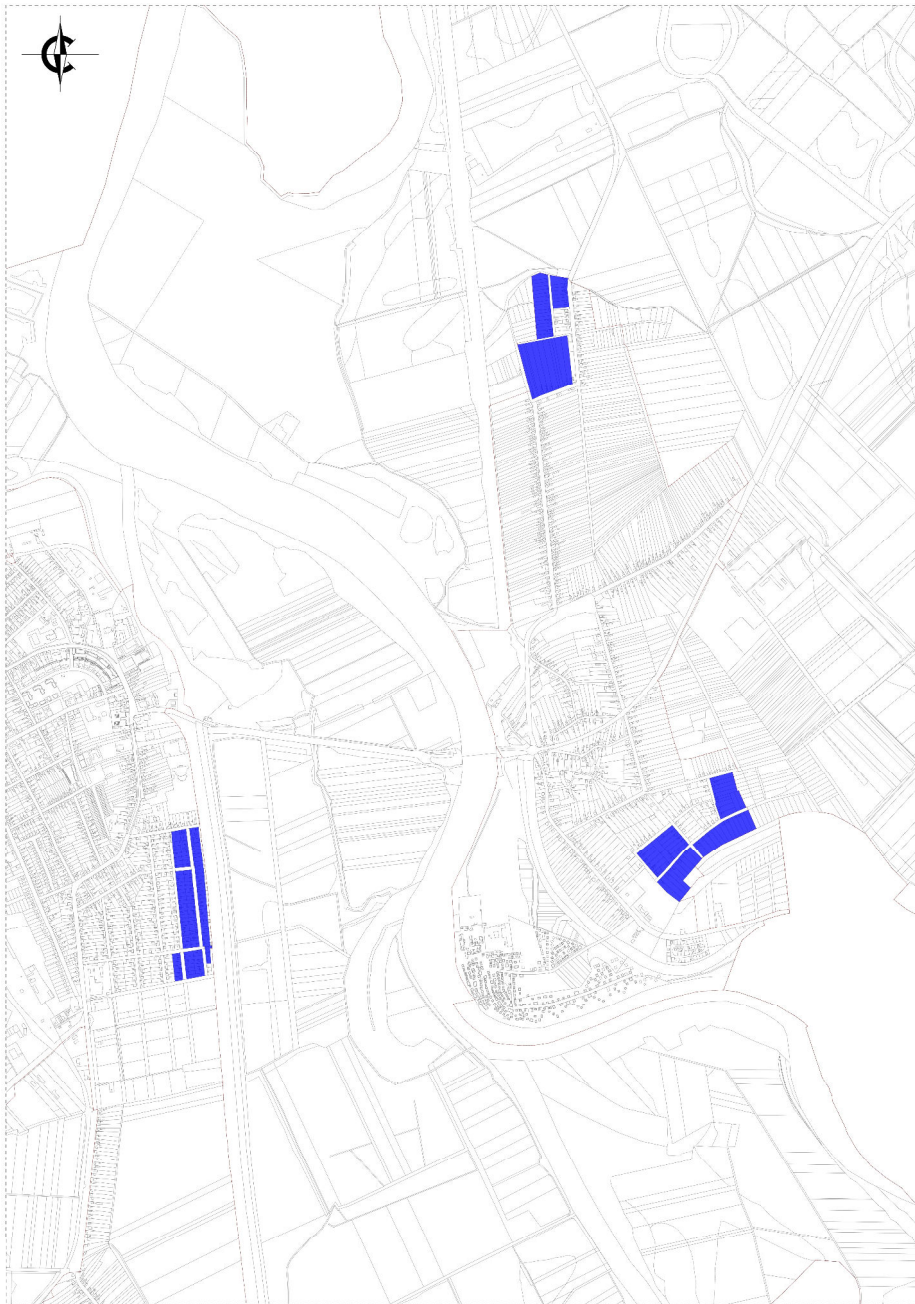
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Alulhasznosított barnamezős területek nem találhatók a településen.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött degradálódott) terület

A település települési környezetének minősége inhomogén. A településközpont központja kedvező képet mutat, ennek hatása kiterjed a szomszédos településtömbökre. A központban található általában a települést ellátó, igazgatási és oktatási funkciók.

A KSH adatszolgáltatása alapján két szegregátum, illetve egy szegregációval veszélyeztetett terület azonosítható: 1. Gergelyugornya déli részén (Iskola út - Darvas út - Juhász Gyula út déli oldala - Viola utca keleti oldala a Darvas útig), 2. Vásárosnamény városrész délkeleti részén (Heltai Gáspár út - Széchenyi út - Eötvös út - Kraszna út keleti oldala - Kraszna út nyugati oldala a Váci Mihály utcáig), 3. Gergelyugornya északi részén (Nefelejcs utca nyugati oldala - belterületi határ). Mindhárom terület megjelent már a 2001-es szegregációs térképeken is, kiterjedésük kismértékben nőtt, de ennek elsődleges – és pusztán statisztikai – oka a szegregációs mutatók határértékeinek változása, nem pedig tényleges folyamatok.

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálat

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A város három, egymástól jól elkülöníthető kis tájegység jellegzetességeit hordozza magán. Gergelyugornya jellegzetes beregi település, Vitka tipikus Szatmári település, míg Vásárosnamény kisvárosi központjával a szabolcsi és nyírségi tájegység jellegzetességeit hordozza magán, amely mindmáig megőrizte eklektikus stílusú belvárosának kisvárosi hangulatát. Megtalálhatjuk a hagyományos soros beépítésű szalagtelkeket, utcáiban a virágos előkertes házakat, és a gazda jómódját hirdető villaszerű épületeket, amelyek idegenek a Bereg építészetétől.

A belterület központi részén kisebb telekméret a jellemző - 300-600 m² és 720-1100 m² -, de a település periférikus területein nagyobbak a jellemzőek - 2500-5000 m². Szórványosan található az átlagtól kisebb méretű telkek is, de ezek jellemzően újonnan kialakított struktúrák, a hagyományos települési szerkezettől idegenek.

Gergelyugornyán az átlagos telekméret jellemzően 1100-2500 m², a periférikus területeken jellemzőek a nagyobb méretű telkek 2500-500 m².

Perényi-tanyán a nagyobb 2500-5000 m², illetve az 5000 m²- nél is nagyobb méretű telkek jellemzőek.

A telekméretetek alakulása részben történelmi, részben a település térszerkezeti struktúrájához kevésbé igazodó új keletű.

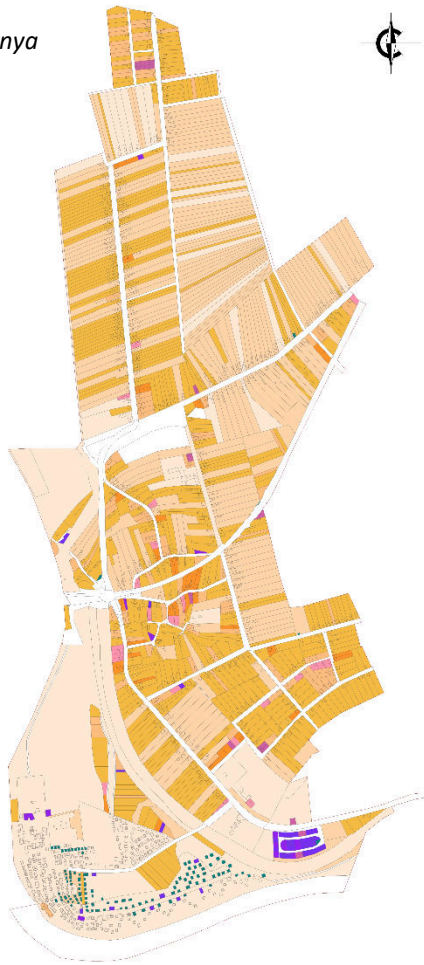

(Forrás: saját szerkesztés)

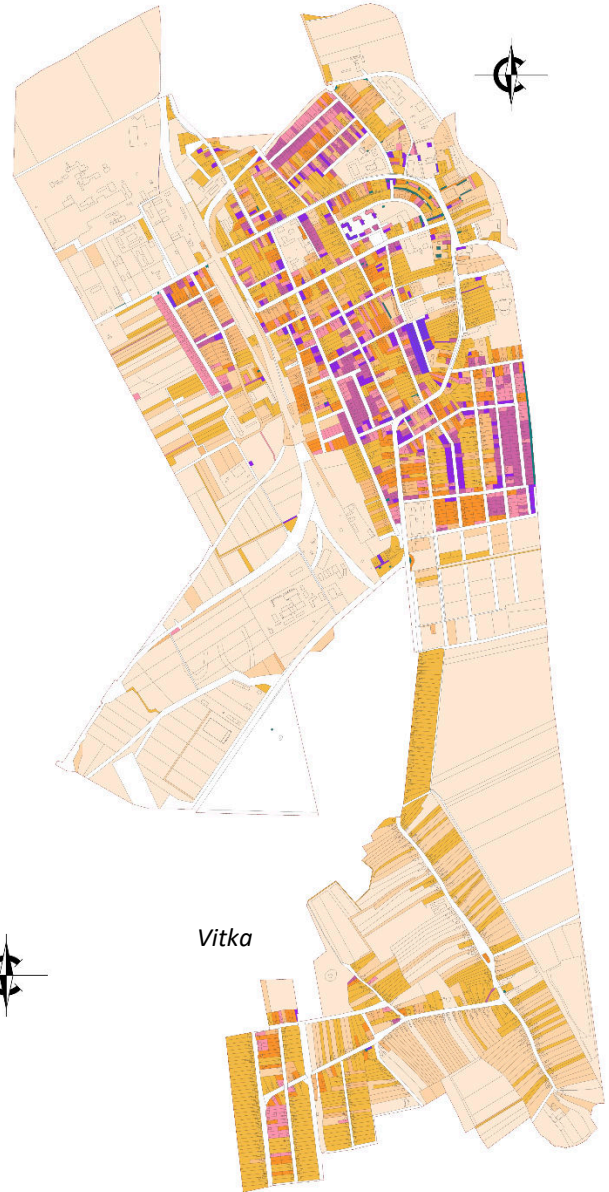
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Telekméret vizsgálat

Gergelyiugornya

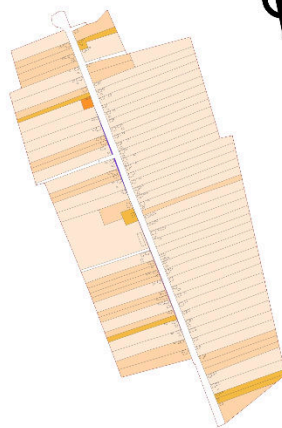
Belterület

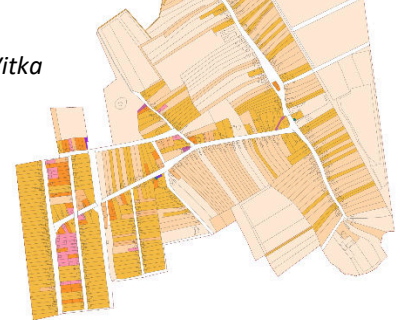
Jelmagyarázat:

m ²	
	5000 <
	2500 - 5000
	1100 - 2500
	900 - 1100
	720 - 900
	600 - 720
	450 - 600
	300 - 450
	180 - 300
	< 180

Perényi-tanya

Vitka

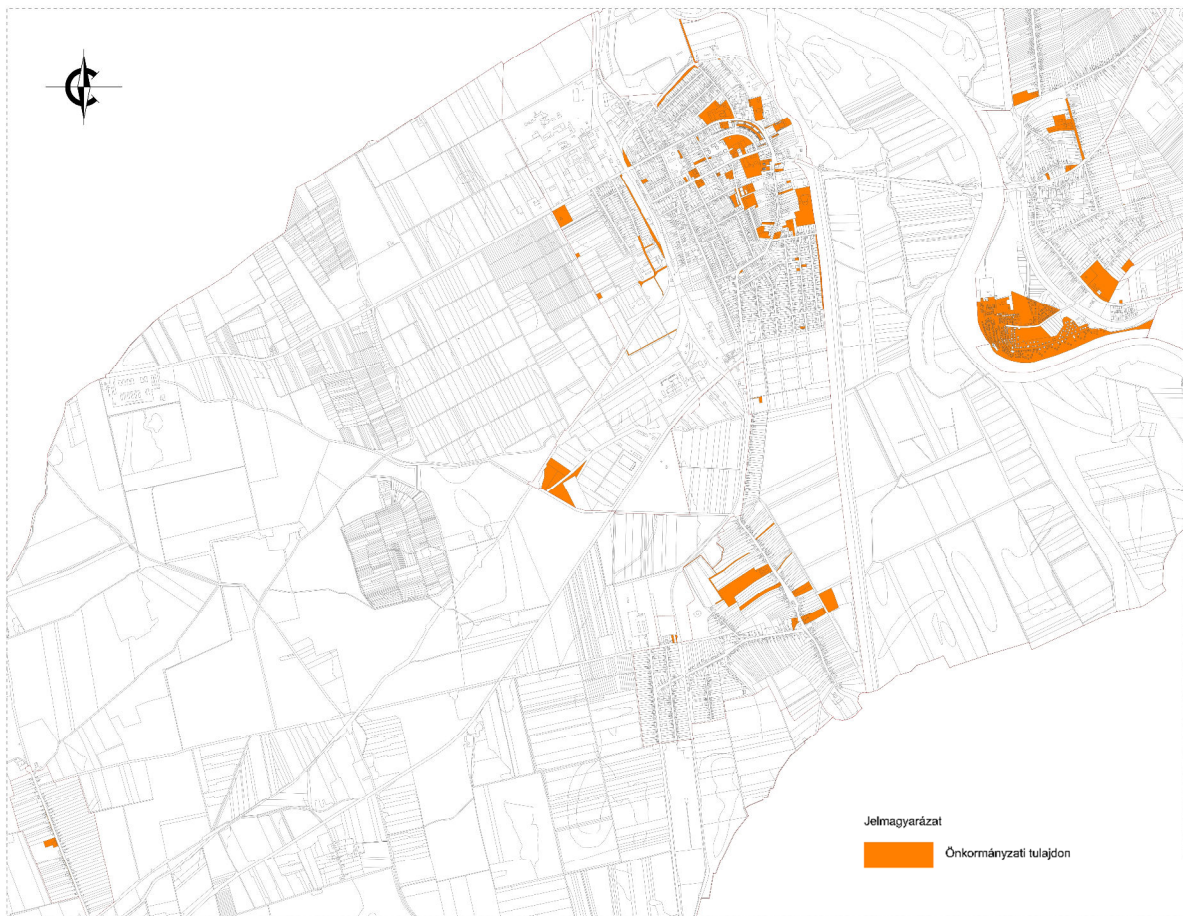
(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A település rendelkezik tulajdoni kataszteri nyilvántartással, amelyben a tulajdonában lévő földrészletek és ingatlanok nyilván vannak tartva, melyek a település belterületén találhatóak. Az önkormányzatnak 448 db tulajdona van, melyből 433 db ingatlan, 14 db út terület, 1 db üdülőterület.

1.14.3. Önkormányzati tulajdoni kataszter

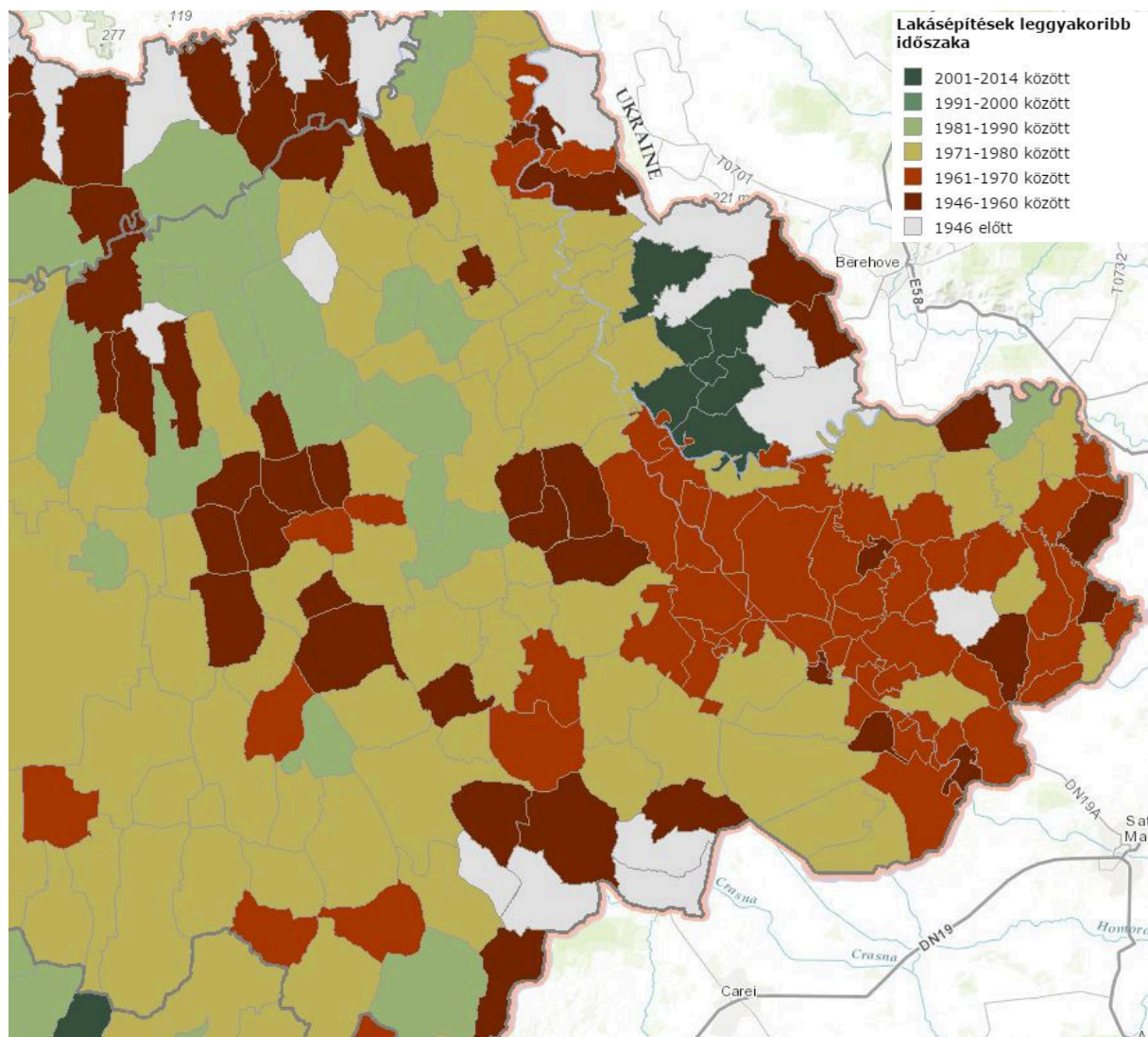
Az önkormányzati ingatlanok főként a település belterületén a Vásárosnamény településközponti részén, Vitkán, Gergelyugornyán és a Perényi-tanyán található (cca. 70 ha)

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Településeink lakásállománya jelentős változáson ment keresztül a háború utáni újjáépítési időszakban, nagyrészt a szocialista lakásépítési programok eredményeként, illetve a 2000 után beindult építkezések hatására. A lakások és lakott üdülők építési év szerinti megoszlását ábrázolja a térkép az alapján, hogy adott településen melyik a lakásépítések legmagasabb arányt képviselő időszaka.

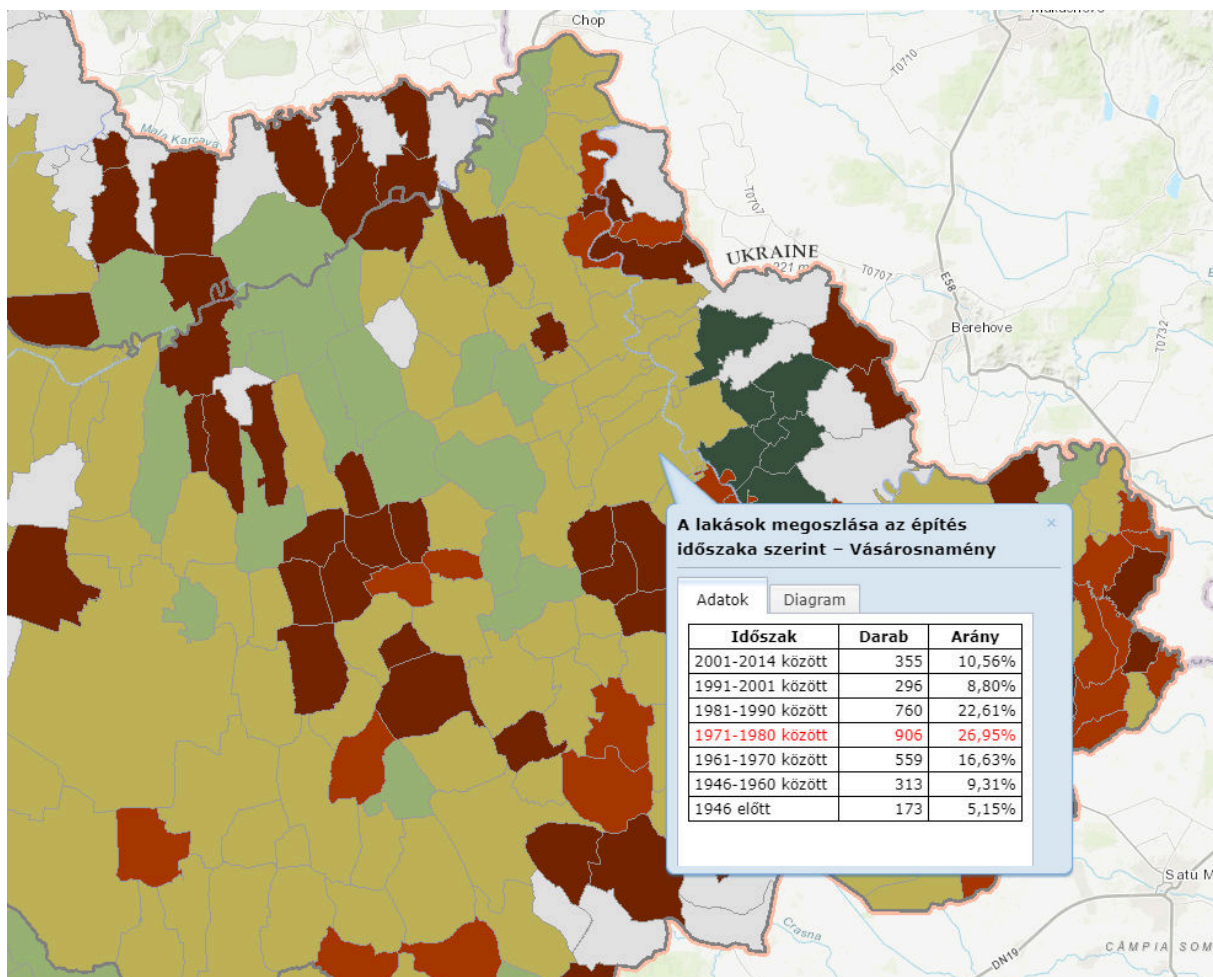

(Forrás: www.lechnerkozpont.hu)

Városaink és falvaink csaknem felét még mindig az 1946 előtti lakásállomány uralja. Ez persze nem azt jelenti, hogy minden második hazai településen kizárólag II. világháború előtti lakóépületekkel találkozhatunk, ám a 70 évnél idősebb lakások napjainkban is meghatározók arculati szempontból.

Az 1961-től az 1970-es évek közepéig tartó első lakásépítési programnak 1 millió új lakás volt a célja. Az állam által kiosztott összkomfortos, egy- vagy többemeletes (gyakran „Kádárkockaként” emlegetett) családi házak lényegesen vonzóbb életfeltételeket kínáltak, mint az idősebb korú, elavult technológiával épült és megrongálódott lakásállomány. Az 1961-1970

közötti évtized építkezései a mai napig településeink kb. 8%-án meghatározók (barna szín), különösen Győr-Moson-Sopron és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyes térségeiben. (www.lechnerkozpont.hu)

(Forrás: www.lechnerkozpont.hu)

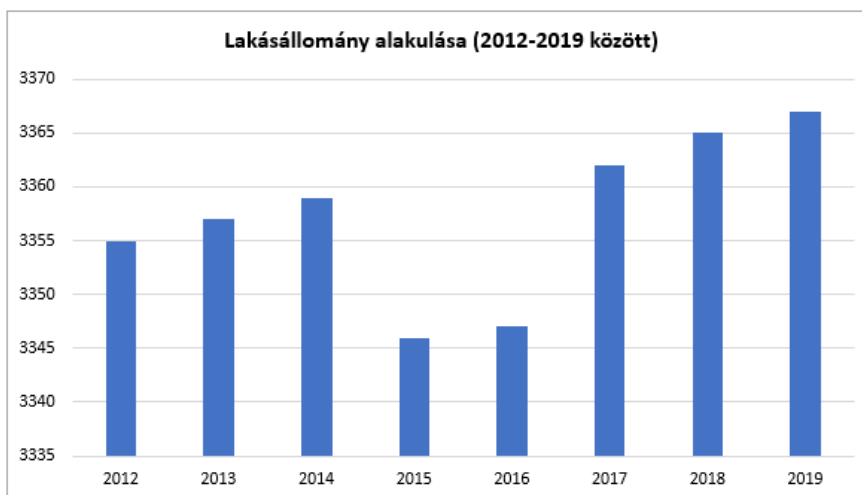
A vizsgálatok, valamint a további tervezések alapját a hiteles állami alapadat képezte, melyet helyszíni bejárással, valamint légi és műholdas fotók elemzésével kerültek kiegészítésre, aktualizálásra.

Az épületállomány állapota átlagosnak, vagy az alattinak tekinthető. A leromlott állagú épületek száma bár nem kirívó, de összességében számottevő. A lakásállomány legnagyobb része 1945 utáni, ez viszonylag kedvező. Az ezredfordulót követően épület lakások viszont a 10%-ot sem érik el. A folyamatos megújulás, átépülés tendenciája az 1990-es évektől észrevehetően lassul, ami jelentősen befolyásolja a település épített környezetének megítélését.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció kapacitás

A település legnagyobb terület-felhasználású egysége többnyire falusias összkepet mutat. Oldalhatáros álló, földszint, földszint+tetőteres épületek túlsúlyban vannak. A város túlnyomó része kertvárosias és falusias lakóövezetbe tartozik.

(Forrás: KSH)

A lakóépület állomány 3331 db épületből áll, melyből 1255 db összkomfortos, 1815 db komfortos, 103 db félkomfortos, 142 db komfort nélküli és 16 db szükség és egyéb lakás.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A beépítések alakulását részben a településszerkezet, részben a Tisza határozták meg. A településen többnyire kisvárosias, kertvárosias lakóterületek, valamint településközpont vegyes területek találhatóak. Változatos beépítési mód alakult ki oldalhatáron álló, szabadon álló és zárt sorú beépítés a jellemző. A kisvárosias akóterületeken és a településközpont vegyes területeken jellemzőek az emeletes társasházak és intézmények. Beépítésük szabadonálló, tervszerűen kialakított, ilyen van a Kossuth Lajos utca – Szabadság tér kanyarulatában és azzal párhuzamos Orbán Balázs körúton. Zárt sorú beépítések a településközpontban a főutcán és a Szabadság téren jelennek meg. A városközponttól távolodva a beépítés átvált a szalagtelkekre jellemző, oldalhatáron álló fésűs beépítési módra.

A gergelyugornyai részen jellemzően falusias lakóterületek találhatóak, oldalhatáron álló beépítéssel, földszintes vagy fsz+tetőteres épületekkel. A telkek megengedett beépítési százaléka 30%. A Tisza part mellett hétvégi házas üdülőterületek fordulnak elő, 20%-os beépíthetőséggel, szintén földszint+tetőteres épületekkel. Közvetlenül a Tisza parton található az üdülőtelep, ahol jellemzően hétvégi házak és kereskedelmi egységek találhatóak. Faházak beépítés a jellemző, amelyek hol szabályosan, hol szabálytalanul helyezkednek el. A faházak az esetleges árvíz miatt cölöpökre épültek.

Vitkán a falusias lakóterület jellemző, oldalhatáron álló beépítéssel, földszintes vagy földszint+tetőteres épületekkel. A telkek megengedett beépítési százaléka 30 %.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A belváros két részre osztható egy történelmi belvárosra, ahol emeletes lakóépületek vannak jelen, valamint nagyvárosias jellegűre, ahol általában a több emeletes lakóházak és középületek a jellemzőek. A városmagban lévő házak tetőformája egyszerű, azok az utcával párhuzamos kialakításuk.

Vásárosnamény központjának másik részét alkotják a nagyvárosias jellegű, általában többemeletes lakóházak és középületek. Itt a házak magassága a legtöbb esetben közel azonos. A tetőforma osztott több síkú.

A kertvárosias településrészen sorházakat, valamint hagyományos sátozott tető mellett tetőtér beépítéssel rendelkező, tördelt tetőformájú, osztott homlokzatú családi házak találhatóak.

A kertes házas részen sátozott vagy nyeregtetős, csonka-nyeregtetős épületek jellemzőek. A családi házak magassága közel azonos.

Gergelyugornya üdülőövezetében a házak jellemzően magas nyeregtetős épületek, melyek azonos magasságúak.

Vitka családi házas jellegű jellemzően sátozott tetős épületekkel.

A Károlyi valamint a Perényi tanya területén nyereg és sátozott tetős épület található. A Perényi tanya falusias, családi házas jellegű. A Károlyi tanya megtalálható mindaz, ami a majorságra jellemző.

(Forrás: saját szerkesztés)

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A főutca nyomvonala határozottan rajzolódik ki, amely a Tomcsányi-kastélynál elfordul nyugati irányba. A település növekedése elsősorban északi irányban figyelhető meg. Vásárosnamény fejlődésében ugrásszerű változást az 1905-ben kiépített vasúthálózat jelentett. Ekkor épült meg a Nyíregyháza-Vásárosnamény, és a Nyíregyháza – Mátészalka – Záhony vasútvonal. Bereg vármegye kettészakítása, a hegyvidék felé vezető kereskedelmi utak lezárása fokozatosan növelte a település vonzerejét. Segítette ezt, hogy 1923 és 1927. között nagy útépitési program érintette közvetlenül Vásárosnaményt. Így épült meg a Vásárosnamény – Vitka, Vásárosnamény -Ilk, Vásárosnamény -Kis-és Nagyvarsány-Kisvárdá, az Ugornya-Nagylónya, Gergelyi-Jánd-Fehérgyarmat, majd a Vitka-Debrecen és a Vitka-Olcsva közötti kövesút. A beregi Tiszahát délnyugati harmadának központja, viszonylag szabályos alaprajzú, többutcás település. Délről induló és nyugati irányba ívesen elkanyarodó volt Fő utcája (Eötvös és Kossuth utcára tagolódva) két ponton is tölcészerűen kiöblösödik (alul, fent a mai Szabadság téren). Ez hosszan vezetett út egy hálós rendszerű, szabályozott délnyugati területet öleli körül és elsősorban ez bővül a mai beépítések jóvoltából is.

Közterületek

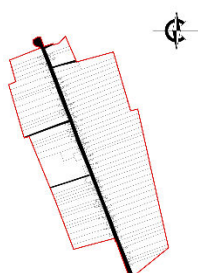
Gergelyiugornya

Belterület

Perényi-tanya

Vitka

Jelmagyarázat:

 Közterületek

(Forrás: saját szerkesztés)

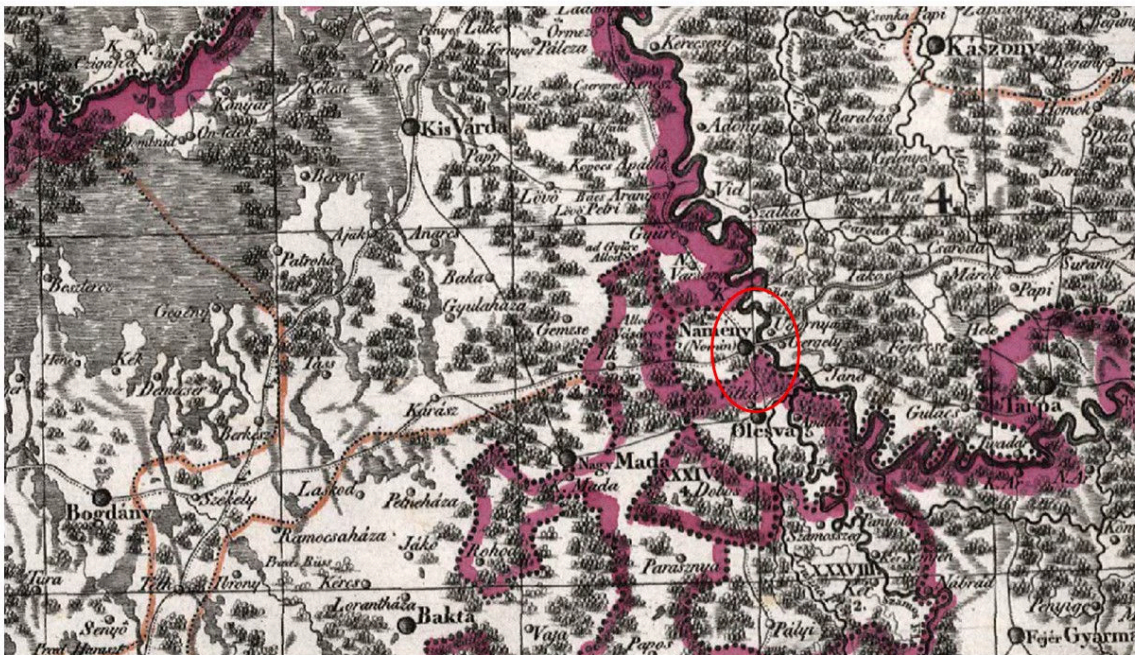
1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Vásárosnamény a Bereg nyugati kapuja a Tisza, a Kraszna és a Szamos összefolyásánál, évszázadok óta jelentős tiszai átkelőhely. Nyíregyházáról a 41. számú főúton, vagy az M3 autópálya új, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szakaszán közelíthető meg, amelynek jelenlegi végcsomópontja található itt.

A Bereg sajátos, egyéni színezetű vidék, amely megőrizte eredeti arculatát. A táj természeti képét a Tisza, Szamos, Kraszna, Túr és mellékfolyói együttesen teremtették meg. A táj hangulatát a homokkal borított folyópartok, a folyókat kísérő sűrű ártéri erdők, a dús legelők, a román, a gótikus és barokk építészet emlékei, a tornácos parasztházak, a fából ácsolt harangtoronyok és a ma is élő népművészet együttesen alakítják.

Vásárosnamény a Nyírség és a Beregi-sík – két egymástól eltérő adottságú kistáj – találkozási mentén húzódik, a Nyírség éppen Naménynál nyúlik be a Beregi-síkságba. Vásárosnamény esetén a természeti viszonyok alapvetően befolyásolták a település fejlődését. Beregben a települések az ármentes szinten, övzátókon, gorondokon jöttek létre, ahol a hidrográfiai helyzet tömörödségre készítet, többek között emiatt jellemző a beregi Tiszaháton az egyutcás, aprófalvak sűrű láncolata. A folyók árterületén keletkezett falvak külső alakját gyakran befolyásolja maga a folyó. A falvak peremvonala gyakran a folyópartok ívét, vonalát követi, amit jól megfigyelhetünk Gergelyi és Ugornya esetén.

Namény pontos topográfiai viszonyait Lipszky vetítette térképre.

A Namény helynév egy német eredetű személynévből keletkezett magyar névadással. A Vásáros- előtag arra utal, hogy a helységnek vásárjoga volt.

Namény 1214-ben a Hont-Pázmány nembeli Sebős, 1351-1639 között a Lónyay család birtoka volt. 1385-ben a rokon Naményiak pereltek velük a birtokok miatt. 1418-ban Zsigmond király Lónyay Ferenc fiának, Györgynek, kiváltságot adott, hogy Naményban évi és

hetivásárokat tarthasson. A kiváltság évi négy vásár tartására jogosított: Húshagyó, Medárd, Kisasszony és Luca napján. Fontos tiszai átkelőhely révén, 1438-ban a Lónyaiak az itteni vám és révjogokat megkapták Zsigmondtól. Namény a XV. században jelentékeny ipari és kereskedelmi központtá nőtte ki magát, lakosai között mesteremberek is voltak. 1494-ben, mint oppidum említik, de valószínű, hogy mezővárosnak tartották mióta vásárjogot kapott. Ebben az időben a Lónyaiak mellett a Naményi család is itt lakott, de örökösen viszálykodtak egymással. A Lónyai család valamikor a XVI. század folyamán egy erődített udvarházat, várkastélyt is építtetett naményi birtokán.

Vásárosnamény az adminisztráció és a közigazgatás szempontjából két megye határán fekszik. A középkorban Namény Szatmár vármegyéhez tartozott, majd később csatolták Bereg vármegyéhez. 1459. után került Bereg megyéhez, bár földrajzi fekvése ezt akkor nem indokolta, de földesurainak Namény határán kívül eső – javarészt Bereg megyében lévő – érdekeltségei és Bereg megyei szereplése a XV. században ezt tette szükségessé. Az 1530. évi adóösszeírási lajstromban már ott szerepel. A határmentiséget nagyon jól megfigyelhetjük Lipszky János térképén.

A XVI. század elején a két király küzdelmében Namény gazdái főleg a réve, vámja és a Lónyayak várszerű kastélya miatt folytonosan cserélődtek. I. Ferdinánd 1526-ban Lónyay Gergely vagyonát hűtlenség okán elkobozta, János Zsigmond pártján viszont a kastélyt 1588-ban megerősítették. A mostoha sorsú települést az erre áthaladó tatárhad úgy lerombolta, hogy majdnem elpusztult. Evlia Cselebi török utazó 1660-1664. közötti magyarországi utazásaiban tesz említést namény váráról: „ Erdélyhez tartozik ... Benne háromezer német katona van Rákóczi királynak öröklött birtoka ... Habár e vár a Szamos folyóhoz közel egy emelkedett helyen fekvő fellegrvár nélküli kicsiny vár, de mivel sok hadifelszerelése ágyúja és katonája van, ezért sokáig nem támadtunk ellene ...”

Ez a rész általában az Erdélyi Fejedelemséghez tartozott, a Lónyayak pedig a fejedelem udvarában magas méltóságokat töltöttek be. Lónyay Anna Kemény János erdélyi fejedelem neje az akkori kuruc hadjáratban az aranyosmeggyesi várban tervezett támadások fő mozgatórugója volt. Az általa megerősített várat 1669-ben a királyi hadak nagyon megrongálták, Lónyay Anna vagyonát az osztrák kormány elkobozta, és Namény várát leromboltatta.

A Rákóczi-szabadságharc eseményeiben nagy szerepet vállalt, Rákóczi itt adta ki a Naményi pátenst. A Rákóczi-szabadságharc leverése után a királyi kincstárra szállt, majd Mária Terézia iktatta be naményi birtokaiba az Eötvös családot.

A még érintetlen tájképet őrizte meg az első katonai felméréshez készült országleírás: „A Tisza 150-200 lépés széles, 6-8, de több öl mély is. 2-2,5 öl meredek partja van, másképp, mint komppal nem lehet átkelni. Tavasszal a máramarosi hegyekben elolvadó hó, és a tartó eső miatt is a Tisza nagyon gyakran olyan széles lesz, hogy a túloldalon az egész vidéket néhány mérföldnyire, az innensőn pedig a szomszéd helységekig teljesen elönti, és néhány hétig kapcsolatot csak csónakkal lehet tartani. A réteket a Tisza irányában sok nádas szeli át. A Debrecenből jövő Munkácsra és Szigetre vezető fő országút esős időben a síkságon rossz.”

A XVIII. század utolsó harmadában készült első katonai felmérés térképlapján Vásárosnamény még egy egyutcás településként jelenik meg, amely az észak-déli irányú főút mentén alakult ki. De már kezd kirajzolódni a Bereg felé tartó utca nyomvonala is.

A XVIII. század végén három jelentős épület emelkedett a településen: „ A déli oldalon jelzett kastély (a Lónyay-várkastély) bár régi, de kőből épült, nagyon feltűnő épület. Néhány mély, mocsaras vizesárokmal van körülvéve, így kisebb fegyverekkel szemben meglehetősen jó

védelmi állást lehet elfoglalni benne. A templom és az északra lévő nemesi udvarház ugyancsak szilárdan épült.”

Namény az első katonai felmérés térképlapján

Lehoczky Tivadar 1870. körül még látta, a Lónyay-várkastély romjait az Eötvös-család naményi kastélyával szemben „... a város keleti szélén posványos, mély sánc szerű ároktól környezve állt a XVII. század elején épült és 1880-ban teljesen összedőlt várkastély, amely az 1693, 1713. és 1752. évi kamarai becslések okmányai szerint három emeletből állt; a felsőben volt három, a középsőben ugyanennyi, s az alsóban két lakoszoba, tí. szolgálok és sütőház, amíg lent két pince terület el, amelyek azonban a Tisza áradása miatt használhatatlanok voltak. A négyszögű udvaron állt két istálló, egy kőből épült konyha, s a közepén kút. Az emeletekre fellépcsőzet vezetett. Az épület szélén egy négyemeletes, három-három lőrés szerű nyílásokkal ellátott, s két családi (Lónyay és Kemény) címerrel díszített, fennt rovátkos párkányzatú, négyszögű bástyatorony emelkedik, amelynek körívű boltozatán s két felvonó kapuján át vezetett a híddal fedett árkon keresztül az út a várac udvarába...”

Lehoczky Tivadar leírását az alábbiak szerint értelmezhetjük: a földszintes rész háttal a Kraszna mocsarának állt, következésképpen a kiugró, széles torony nyugatra nézett. A két felvonó kapu említése arra mutat, hogy az árkon kívül is volt egy barbakánszerű védmű. A kétemeletes rész védettebb volt. A földszintes rész felől nem vártak támadást. Az okleveles adatok értelmezése arra utalhat, hogy a várkastély építése Lónyay Annához köthető.

A főutca és a tiszai átkelőhöz vezető út kereszteződésében emelkedett a templom. Namény főutcájának tengelyében, annak északi végében helyezkedett el az eredetileg Lónyay László által, 1729-ben épített barokk nemesi udvarház.

Az 1848-49-es eseményekben való szerepük miatt az Eötvös-család vagyonát a kincstár elkobozta, és Ullmann Mórnak adta bérbe. Az Eötvös-család majd a kiegyezés után kapja vissza naményi birtokait a kastéllyal együtt.

A Szatmár és Bereg vármegyei folyókon a XIX. és a XX. században végzett folyószabályozási, töltésezési, vízrendezési és vízgazdálkodási létesítmények hatására a vidék képe átalakult, a

falvak határában kevesebb lett a vízfelület, jelentősen megváltoztak a folyók vízjárási paraméterei, az ártér vízháztartási viszonyai. Mindezek kedvező változásokat idéztek elő a megye gazdasági életében, ezen belül a területhasználatban, mezőgazdasági tevékenységben és a közlekedésben, de kihatással voltak a népességszám alakulására is és a települések fejlődésére. Másrészt a térség természetes ökológiai viszonyai is átalakultak, a vízi növényzet és állatvilág visszaszorult, eltűntek a környéken a helyiek számára megélhetést nyújtó vízi környezettel kapcsolatos ősi foglalkozások, a halászat, pákászat, nádvágás, gyékényfonás is.

Vályi András országleírásában az alábbiakat jegyzi fel Naményről: „ ... határja három nyomásbéli, szépen ki terjedett erdeje is van közel, piatza Szatmáron, és Újlakon.”

Fényes Elek geográfiai szótárában a következő leírást olvashatjuk: „Vásáros-Namény, magyar m. város, a Tisza bal partján, Bereg vármegyében, saját postahivatallal és váltással, Beregszász és Berkesz közt. Lakja 900 lélek, kik többnyire reformatusok, anyateplommal. Határa bő termékenységű volna, de az árvizek rongálják. Gyümölcse, szénája, hala bőséggel. Birják: Lónyai, Bárczay, Eötvös családok.”

A XIX. század második felében a térség gazdasági fejlődése jelentős. A folyószabályozási nagy munkák után a Naményt Beregszásszal és Munkáccsal összekötő út helyén 1872-ben kövesutat építettek.

Ebben az időben Vásárosnamény a Tiszai gőzhajózás végállomásaként is ismert. Kedvező közlekedéscsoporthoz tartozó adottságait jól mutatja, hogy a település Bereg és Máramaros és Ugocsa vármegyék Szabolccsal és Szatmárral történő fő összeköttetési pontján helyezkedik el. A kereskedelmi és közlekedési kapcsolatok folyamatos fenntartását a Tisza áradásai azonban egyre inkább nehezítették, így került sor 1849-ben az állandó Tisza-híd felépítésére Naményban. A geopolitikai helyzetét a Tiszavidéki vasút megépülése tovább erősítette, mert itt vezetett az út Nyíregyházára.

Vásárosnamény a második katonai felmérés térképlapján

Az első és a második katonai felmérés készítése között eltelt idő alatt Vásárosnamény esetén jelentős településszerkezeti változást nem figyelhetünk meg. A főutca nyomvonala

határozottan rajzolódik ki, amely a Tomcsányi-kastélynál elfordul nyugati irányba. A település növekedése elsősorban északi irányban figyelhető meg.

Vásárosnamény fejlődésében ugrásszerű változást az 1905-ben kiépített vasúthálózat jelentett. Ekkor épült meg a Nyíregyháza-Vásárosnamény, és a Nyíregyháza – Mátészalka – Záhony vasútvonal. Ezzel megszűnt a közlekedés korábbi egyen irányúsága, s utak vezettek az ország belseje felé is. A vasúthoz megépült állomás mellé hamarosan szálloda is épült, s iparvágány az 1868. óta működő dohánybevéltóhoz. Hamarosan szeszfőzde, téglagyár és egy fűrésztelep épült. Mind a vasútvonal közelében.

A XX. század elején alakult ki a város központja, többszintes eklektikus épületek adták meg az erdélyi városokra jellemző négyszögletes főtér kisvárosi hangulatát. Ekkor építi meg a református egyház a templom melletti emeletes épületet, amelynek alsó szintjén üzlethelységek, felső szintjén bérlakások voltak. 1910-ben épült meg a templom melletti „Csipke” vendéglő néven ismert kétszintes épület, mely a Mandel-családé volt. A Friedlander-család szinte egész utcasort épített, melyből a Szabadság tér és Rákóczi utca sarkán a Városi Bíróság épülete áll. Eredetileg orvosi lakásnak és rendelőnek épült 1910-ben a városi könyvtár mai épülete. Ugyanekkor épült a Kossuth utcán a Számel-féle malom és az emeletes ház, dr. Máthé Béla emeletes háza -, melyben ma a házasságkötő terem és a Fafaragó Galéria található. Ugyancsak dr. Máthé Béla építette a mellette lévő épületet is, melyben a postahivatal székel.

Vásárosnamény a harmadik katonai felmérés térképlapján

A két világháború közötti negyedszázad a nagyközség látványos fejlődésének időszaka. A térség igazi központjává Vásárosnamény tulajdonképpen a trianoni határok megvonása után vált. Az első világháborút lezáró trianoni békeszerződés az Északkelet-Magyarországi megyék területét is érintette. Az északkeleti országrész korábbi öt vármegyéjének Magyarországon maradt részéből 1923-ban két vármegyét szerveztek: Szabolcs-Ung, valamint Szatmár-Bereg és Ugocsa közigazgatásilag ideiglenesen egyesített vármegyéket. Bereg vármegye kettészakítása, a hegyvidék felé vezető kereskedelmi utak lezárása fokozatosan növelte a település vonzerejét. Segítette ezt, hogy 1923 és 1927. között nagy útépitési program érintette közvetlenül Vásárosnaményt. Így épült meg a Vásárosnamény – Vitka, Vásárosnamény -Ilk, Vásárosnamény -Kis-és Nagyvarsány-Kisvárda, az Ugornya-Nagylónya,

Gergelyi-Jánd-Fehérgyarmat, majd a Vitka-Debrecen és a Vitka-Olcsva közötti kövesút. Gergelyi határában megépült a Makócsa-csatorna.

1920. körül építette dr. Máthé Béla a Rákóczi úton lévő tornyos kúriát, amelyben ma a Beregi Múzeum kapott helyet. 1920-ban épült a Jókai út és a 41. sz. főközlekedési út sarkán álló épület, amely korábban a rendőrkapitányságnak, jelenleg a Munkaügyi Központ kirendeltségének ad helyet. Eredetileg dr. Lengyel Sándor orvosnak, a II. világháború utáni demokratikus kibontakozás vásárosnaményi jeles személyiségének tulajdona volt a Jancsó Gyula építész tervei szerint épített, volt szolgabírói lakás, az Alkotmány út és a Tamási Áron utca sarkán.

Fokozatosan fellendült és élénkült a településen a kereskedelem. Vásárosnaményban 1938-ban összesen 45 helyi üzlet látta el a helyi szükségleteket. A rendszeres vásárok mellett működött: 11 hentes és mészárszék, 4 pékműhely, 8 vendéglő, és megszámlálhatatlan szatócs üzlet. Volt a településnek férfi szabósa, kalapos mestere, csizmadia műhelye, gombkötő és passzományszerző mestere. 1928-tól a foglalkoztatás központja is lett Vásárosnamény. A dohánybeváltó („Fábrica”) mellett a téglagyár, a fatelep és más kisebb üzemek már térségi foglalkoztatást tettek lehetővé. Az 1920-as évek második felében Bereg szerte a megélhetés kényszere a régi beregi népművészet, a beregi keresztiszemes kézimunkák felé fordították a figyelmet. Kelemen Gyula református esperes szorgalmazta a Beregi Háziipari Szövetség létrehozását, ami lehetővé tette a háziipari bedolgozást, és megszervezte a kész termékek piacra vitelét. Ebben az időben alig volt olyan beregi család, ahol ne lett volna háziipari bedolgozó.

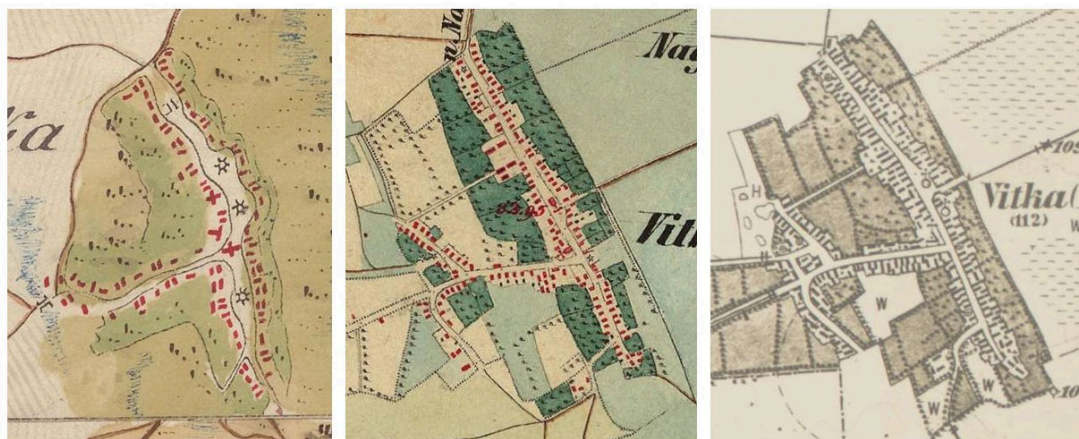
Vásárosnamény az 1940-es években, a negyedik katonai felmérés térképlapján

Az 1940-es évekre alakulnak ki Vásárosnamény településszerkezetének ma is megfigyelhető, alapvető jellegzetességei. Vásárosnamény viszonylag szabályos alaprajzú, többutcás település. Délről induló és nyugati irányba ívesen elkanyarodó volt Fő utcája (sorrendben Jókai, majd Kossuth utcára tagolódva) két ponton is tölcérszerűen kiöblösödik, alul és fent a Szabadság téren). Ez a hosszan vezetett út, egy hálós rendszerű, szabályozott délnyugati területet ölel körül, és elsősorban ez bővül a mai beépítések következtében. A település utcái előkertes, helyenként laza sorházas, vagy sorházas beépítésűek. Hagyományos

beépítésű szalagtelkei soros elrendezésűek, de az utóbbi időkben megindult osztódások jóvoltából egy-egy úgynevezett csikudvarral találkozunk. A településre a tagolt épületelrendezés jellemző.

A második világháború végén Vásárosnamény átmenetileg sajátos közigazgatási helyzetbe került, mivel Bereg és Ugocsa vármegyék gyakorlatilag megszűntek, a Bereg vármegyéből maradt 22 községgel önálló megyei életet kezdtek dr. Lengyel Sándor tiszti főorvos vezetésével. Az átmeneti helyzetet az 1950-es megyerendezés szüntette meg Szabolcs-Szatmár megye létrehozásával.

A második világháború után a település gyarapodása erősebb üteművé vált. A térség gazdasági életének segítője lett, hogy megépült a Nyíregyháza – Vásárosnamény – Beregsurány közötti betonút, és újjáépítették a háborúban felrobbantott Tisza-hidat is. Az iparosítás és közművesítés, a lakásépítés, kereskedelem és szolgáltatás fejlesztése egyaránt jellemezte ezt az időszakot. Az ipar elsősorban mezőgazdasági termékek feldolgozására épül, de megalakult a Budapesti Híradástechnikai Gyár Beregi Gyára is, megkezdte működését az ERDÉRT Vállalat és a faforgács üzem is, valamint a település leghíresebb üzeme a Vörös Október Ruhagyár is, amely fénykorában 600 főnek is adott munkát. A rendszerváltás után ELIT Ruhagyárként működött tovább. Az ipar fejlődése ellenére a Vásárosnaményban élők többsége a mezőgazdaságban dolgozik, amelynek az egyik legfontosabb terménye a naményi piros alma.

Vtka a kéziratos katonai felmérések térképlapjain

Gergelyi és Ugornya a kéziratos katonai felmérések térképlapjain

1969-ben csatolták a nagyközséghez Vitkát és Gergelyugornyát, majd 1979-ben a nagyarányú fejlődés eredményeként Vásárosnaményt várossá nyilvánították. Az 1970-es évek tervszerű településhálózat fejlesztési politikája az új várost középfokú központnak jelölte ki. A tudatos és tervszerű fejlesztés eredményeképpen Vásárosnamény a megye azon részén tölt be fontos szerepet, ahol az ezernél kisebb lakosú falvak a jellemzőek.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Régészeti lelőhelynek tekinthető az a földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak. Régészeti örökség az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, mely segít rekonstruálni az emberiség történetét és kapcsolatát környezetével. Régészeti örökségünk hazánk múltjának és jelenének pótolhatatlan, egyedi és meg nem újítható forrása, amelynek védelméről a 2001. évi LXIV. törvény rendelkezik.

A Kárpát-medence régészeti szempontból nagyon szerencsés természetföldrajzi tényezőkkel rendelkezik. A délről, keletről, vagy akár a nyugatról érkező régészeti kultúrák, népcsoportok megtalálták letelepedésükhöz, gazdálkodásukhoz szükséges feltételeket.

A Kárpátok koszorújából lefutó, az Alföldre érkező, esésüket veszítő folyók gyakran kényszerülnek helyzetük változtatására. A meanderező folyók sűrű vízhálózatot alakítottak ki a síkvidéki területeken, számos ér, patak, folyás, folyócska kanyargott itt. A folyókat, patakokat, ereket kísérő magaspartok, árvízmentes háta kiváló lehetőségeket kínáltak települések kialakításához a régészeti korokban.

A XIX. századi lecsapolási munkák megkezdése előtt az ország vízben gazdag táj volt. Nem volt ez másképp a Bereg és a Nyírség területén sem. A nyírségi tájon a homokhátak között kialakult szikes tavak, buckaközi mocsarak sűrű hálózata alakult ki. A tavak vízmentes magaspartjai pedig jó körülményeket kínáltak a régészeti korokban a megtelepedéshez. A Beregben pedig a számos kisebb-nagyobb vízfolyás ármentes hátai jelölték ki a megtelepedéshez alkalmas helyszíneket.

A régészeti lelőhelyek jelentős része észrevétlenül beolvad a tájba és csak a felszínen, a szántásban gyűjthető kerámiatöredékek alapján, csak a régész szakemberek számára felismerhetőek.

Vásárosnamény nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé. A település közigazgatási határában számos nyilvántartott régészeti lelőhelyet ismerünk, de ez nem jelenti azt, hogy ismerjük valamennyit. A település határában szisztematikus régészeti topográfiai kutatások még nem történtek, így nem került feltérképezésre a település teljes határa. A mellékelt lista csak egy reprezentatív mintavételnek tekinthető, és nem szabad azt a következtetést levonni belőle, hogy ismerjük Vásárosnamény közigazgatási határában található valamennyi régészeti lelőhelyet. A földmunkával járó beruházások tervezése során mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a jelenleg lehatárolt területeken kívül is kell régészeti leletek előkerülésére számítani. A fenti körülményt ma már a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény is tükrözi, hiszen a jogszabály legutóbbi módosítása megkülönbözteti a régészeti lelőhely és a nyilvántartott régészeti lelőhely fogalmát.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. A település teljes határát lefedő régészeti topográfia hiányában újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagy felületű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe.

A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

Vásárosnamény közigazgatási határában található nyilvántartott régészeti lelőhelyek

azonosító	név	helyrajzszám
34865	Szigeti tag	0542/1, 0541, 052
57107	Tisza Tsz-től DK-re (37. lh.)	316, 315/10, 315/9, 315/8, 315/6, 315/4, 076, 075/16, 075/14
36400	Gubéri-legelő	090, 078, 077/18, 077/17, 077/22, 077/21, 077/20, 077/19, 077/14, 077/16, 077/15, 077/3
36331	Református templom	117, 116, 1033, 1032, 1034
36332	Erdért-telep	4234, 4233, 4232, 4235
36345	VOR Ruhagyár	135/3, 132/4, 132/1, 132/14, 132/15, 132/16, 132/17, 132/18, 132/19, 132/20, 132/21, 132/5, 132/6, 132/7, 132/8, 132/9, 132/10, 132/11, 132/12, 132/13, 131/3, 131/4, 130/1, 130/3, 130/5, 130/6, 128, 131/5, 135/1, 132/29, 132/30, 129
36351	Terményforgalmi Vállalat	141, 142, 151, 152, 153, 154, 155, 163/3, 163/8, 163/9, 4235, 163/2, 140/5, 140/3
36354	Vásártér	463/1, 463/2, 467, 468, 469, 473/6, 473/12, 474/1, 010/2, 470, 473/3, 473/7, 473/9, 473/10, 473/11, 473/13, 473/1, 459/2, 461, 462, 464, 465, 466
36361	Szegitag, Páskum	183, 192, 193, 194, 195, 196, 010/5, 011, 467, 190, 191, 022/3, 022/1, 205, 206, 201, 202, 203, 204, 198, 199, 200, 197, 010/2, 014, 090, 091/1, 091/3, 089/3, 089/4, 089/5, 093
36374	Dohánybevéltő	119, 135/1, 136
36375	Hidroglobusz	137/5, 140/3, 138, 137/3, 141, 136, 137/2
36377	Vitka, református lelkészi lak	1830, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1856, 1782, 1552/3, 1551, 1550, 1549, 1548, 1890/1
36378	Hajnal u. 9.	376/1, 376/2, 375, 395, 377, 378, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409/1, 409/2, 410
36379	Páskum	233, 278/2, 280/2, 281/2, 282/2, 284, 285/2, 287/1, 320/1, 320/2, 337, 338, 339, 354, 196, 331, 332/3, 332/8, 332/9, 333, 334, 335, 336, 340, 341, 343, 342, 197, 198, 207, 208, 209, 314/1, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278/1, 279, 280/1, 281/1, 282/1, 283, 285/1, 286/1, 288, 313/1, 310, 309, 308, 307, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 200, 199, 204, 203, 202, 201, 205, 206, 304/1, 332/6

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

36388	Kölcsey u. 29.	184, 185, 210, 235, 236, 237, 238, 242, 241, 240, 239/1, 239/2, 294/2, 293, 296/2, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177/1, 177/2, 178, 179, 180, 181, 182, 014, 183, 267, 292/1, 292/2, 294/3
36394	Neviczki-tag	0452/1
36395	Sport u.	1229, 1434, 1458, 1227, 1228, 1230/1, 1230/2, 1177, 1178, 1231, 1232/1, 1232/2, 1233, 1234, 1235, 1236, 1237, 1238, 1239, 1224, 1225, 1226, 1179, 1180, 1181, 1390/1, 1419/1, 1419/2, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1426, 1427, 1428, 1429, 1430, 1431, 1432, 1433, 1435, 1436, 1437, 1438, 1439, 1440
36396	Omsós-Kerek domb	0166/2, 0166/1, 0167, 0168
38242	Beregszászi út 7.	2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2186, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194/1, 2195, 2166, 2187
38243	Igényelt	0174, 0175, 0173/1, 0173/2, 0173/5, 0173/6, 0176, 0177/1, 0177/2, 0177/3, 0177/4, 0177/5, 0177/6
38244	Ócskafalu	032/4, 046, 032/5, 044/27, 2803/2, 2803/1, 031
38245	Szakadás	031, 2832/2, 2832/3, 2817, 2803/1, 2810, 2811, 2813, 2809, 2808, 2812, 2814, 2815, 2820, 2816, 2818, 2819, 2822/1, 2825/1, 2825/2, 2831, 2839, 2837/1, 2836/1, 2836/2, 2835/2, 2835/1, 2838, 2836/3, 2835/3, 2834/3, 2834/2, 2834/1, 2833/1, 2833/2, 2833/3, 2832/1
51395	Perényi-tanyától D-re	0345, 0344/1, 0346, 0354/1, 0354/2, 0344/2
51396	Perényi-tanyától D-re 2.	0345, 044/3
57517	Szeszgyár	474/1, 474/2, 475, 434, 435, 436/1, 436/3, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459/2, 469, 332/5, 344/1, 345, 346, 347, 348, 359
57518	Bag-pusztá	060/3, 060/4, 060/5, 060/7, 060/8
54656	Interspar	0261, 1036/6, 1036/7, 1039, 1033, 1034, 1035
59247	Interspan (1. lh.)	4263/4, 4262
59248	Interspan 2. (2.lh.)	4263/5, 0581/3, 4263/4
57032	Nádas-erdő	0403/1, 0403/12
57033	Tagok-dűlő	0534/1, 0462/2, 0462/1
57035	Mandelendei-föld	0556, 0557/30, 0557/14, 0555/1
57102	Bende-tagtól D-re (MOL 34. lh.)	0413/16, 0413/18, 0413/31, 0413/32, 0413/33, 0411/6, 0411/7, 0411/8, 0411/9, 0411/10, 0412
57104	Úrbéri-dűlő (MOL 35-35a. lh.)	0570/12, 0570/13, 0570/14, 0576/2, 0575/1, 0571/2, 0572, 0574/14, 0574/13, 0574/12, 0574/11, 0574/10, 0574/9, 0574/8, 0574/7, 0573, 0571/4, 0571/5, 0581/13, 0571/3
57105	Úrbéri-dűlő (MOL 36. lh.)	0581/10, 0581/12, 0581/11
63756	Tomcsányi-tag	0482/200, 0482/201, 0482/202, 0482/199
63760	Füzes-tó Dny-i rész	4208/14, 4208/12, 4208/13
77911	Vitka, Középső-dűlő	0292, 0296, 0297/1, 0291/22, 0290, 0291/19, 0291/20, 0291/21, 0291/18, 0291/17, 0291/16, 0297/2, 0291/10, 0291/13, 0291/14, 0291/15, 0291/12, 0291/11, 0295/2, 0295/1, 0295/4, 0289/13, 0289/12, 0289/11, 0289/10, 0289/9, 0289/8, 0289/7, 0289/6, 0289/5, 0289/1, 0289/2, 0289/4, 0289/3

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

77913	Vitka, Métélyes, Forrás-dűlő	0299, 0316/28, 0316/27, 0316/26, 0295/18, 0317/23, 0317/20, 0317/21, 0317/22, 0292, 0293, 0294, 0295/17, 0295/2, 0295/4, 0295/16, 0295/15, 0295/14, 0295/13, 0295/12, 0295/11, 0295/10, 0295/9, 0295/8, 0295/7, 0295/5
91177	Snacolczki-dűlő	0482/86, 4208/14, 4207, 0482/157, 0482/158, 0482/153
91179	Vaska tó partja	484/64, 484/62, 484/61, 486/17, 484/60, 484/63, 486/5, 484/56, 484/59, 484/58, 484/57, 486/3, 486/2, 486/1, 486/6, 486/4

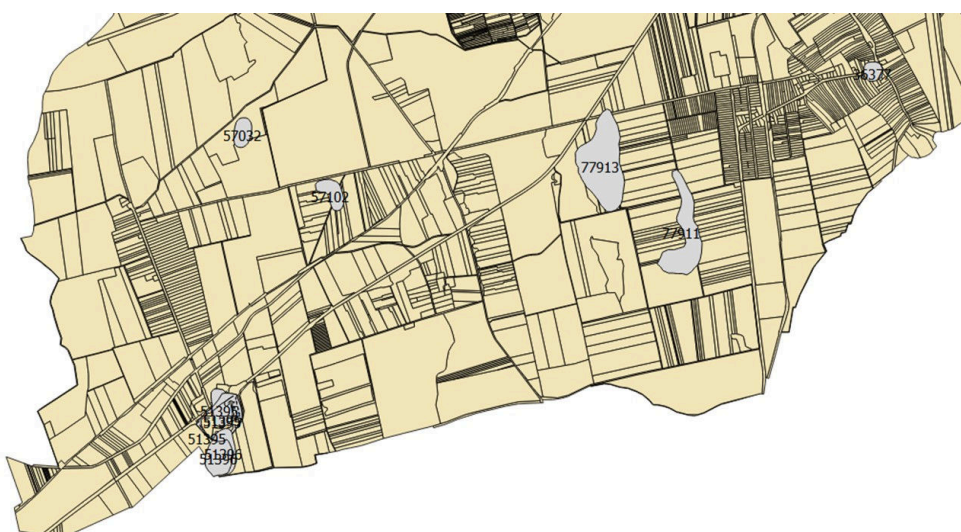
Vásárosnamény közigazgatási határában miniszteri rendelettel védetté nyilvánított régészeti lelőhely nem található.

A nyíregyházi Jósa András Múzeum Régészeti Adattárának feljegyzései alapján további régészeti lelőhelyek valószínűsíthetők még Vásárosnamény határában, azonban a kevés és pontatlan helymegjelölések miatt ezek pontos beazonosítása nem lehetséges.

Reiner-tag

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Vásárosnamény északi határában

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Vásárosnamény déli határában

Gergelyugornya és Tákos között, Vőcsike nevű régi meder partján, őskori – bronzkori településre utaló leleteket gyűjtött Csiszár Árpád. A Jósa András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 87.99

A Reiner-tagban később Korek József végzett helyszíni szemlét, aki késő bronzkori - fűzesabonyi jellegű leleteket gyűjtött, többek között nagyon sok átégett cserepet. A Jósa András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 91. 23

1965-ben Csallány Dezső is járt a Reiner-tagban, aki római kori leleteket gyűjtött itt. A Jósa András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 91. 27

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Vásárosnamény északeleti határában

Gergelyugornya határa

Gófa József ajándékozott egy kőbaltát a múzeumnak, amit Gergelyugornya határában talált. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. Alispáni Jelentések 1933.

Ugornya határa

Községi kútásás közben, 9 méter mélyen jávorszarvas agancsokra bukkantak. Alispáni Jelentések 1927.

Várhely

1967-ben terepbejárás során az Igényelt nevű lelőhelyhez kapcsolódóan, közvetlenül a Vásárosnamény-Beregsurányi országút déli oldalán egy kisméretű földvárat azonosítottak. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Jósa András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 2002. 229

Vitka

A Kraszna-csatorna ásásakor 1894-ben őskori települést bolygattak meg.

Vásárosnamény határa

1988-ban Tisza túrázók gyűjtöttek régészeti leleteket Vásárosnamény és Szatmárcseke között, a homokpadok sodrás felőli részén. A Jósa András Múzeum leltárkönyvi bejegyzése alapján: JAM 88. 111. 1-24.

Kraszna-part

1966-ban Korek József helyszíni szemle során gyűjtött neolitikus kerámia töredékeket. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Jósza András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 91. 49

Liget

Korek József feljegyzései alapján Szűcs Sándorné telkéről egy késő bronzkori bronzbográcstól ismerünk. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Jósza András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 2001. 69

Vásárosnamény határa

1963-ban a vásárosnaményi gimnázium gyűjteményébe került be egy korongos fejű bronzcsákány. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Jósza András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 87. 97

Vitka

Bányász Lajos ajándékozott egy őskori nyéllyukas kőbaltát a Beregi Múzeumnak. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Vásárosnamény Beregi Múzeum Adattári bejegyzése alapján: VBM Ad. 4. 388

Vitka felőli oldal

Csizsár Árpád bronzkori kerámiatöredékeket gyűjtött itt. Közelebbi helymegjelölés nem maradt fenn. A Vásárosnamény Beregi Múzeum Adattári bejegyzése alapján: VBM Ad. 4. 388

Vitka

A Tisza-Szamos szegletében kis földvárát azonosított Sőregi János. A Debreceni Déry Múzeum Évkönyve 1941. 37.

Túr torkolata

1967-ben Csizsár Árpád a Tisza medrében, a Túr torkolatával szemben gyűjtött őskori és római kori cserepeket, a part felett lévő határrész Kovácstó, vagy Kovástó. A Jósza András Múzeum Adattári bejegyzése alapján: 2001. 68

Vásárosnamény közigazgatási határában húzódó régészeti érdekű területek

A középkori Namény: Szabadság tér – a középkori eredetű református templom környezete

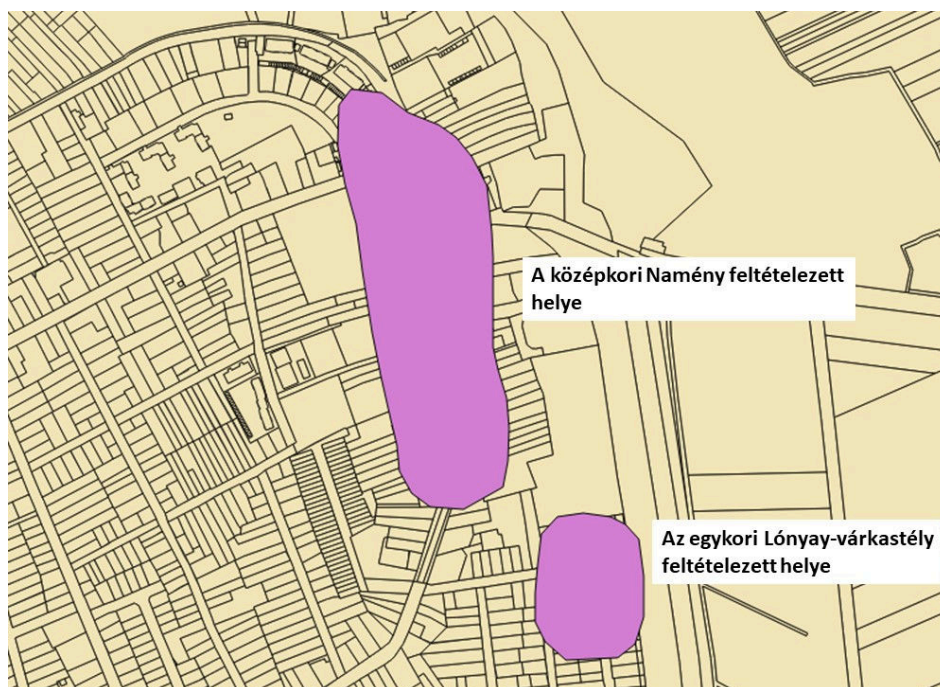
Az okleveles adatokból ismerjük, hogy a középkori Namény, Gergelyi, Ugornya és Vitka is egyházas hely volt, azonban egyik középkori település pontos elhelyezkedését, kiterjedését nem ismerjük, annak elhelyezkedésére a középkori eredetű templomok elhelyezkedése utalhat. A középkori település egykori központjában a templom állt. A középkori településhez tartozó épületek, régészeti jelenségek a templom körül húzódtak. A belterületen végzett régészeti kutatások hiányában a középkori település pontos kiterjedésének megrajzolását nem tudjuk elvégezni.

A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pincés szintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően a Szabadság tér

környezetében, a középkori templom helyén épült református templom környékén, a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

Az egykori Lónyay-várkastély

Lehoczky Tivadar leírásából tudjuk, hogy a várkastély az Eötvös család kastélyával szemben, a Kraszna partján állt. A leírás alapján így az az Eötvös utca keleti végén állhatott minden valószínűség szerint. A várkastély épületei sajnos az 1880-as évekre teljesen romos állapotba kerültek. A várkastély maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pinceszintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően az Eötvös utcában a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

Régészeti érdekű terület Vásárosnamény belterületén

A középkori Gergelyi

A település középkori történetéről nem sokat tudunk, a fennmaradt oklevelekből elsősorban birtoklástörténetét ismerjük. A település középkori elhelyezkedésére vonatkozóan az egyik legbiztosabb támpontunk az első katonai felmérés térképi ábrázolása, sajnos középkori templomának helyét nem ismerjük. A térképi ábrázolás alapján a középkori települést a mai Óvoda és Templom utcák által határolt területre helyezhetjük.

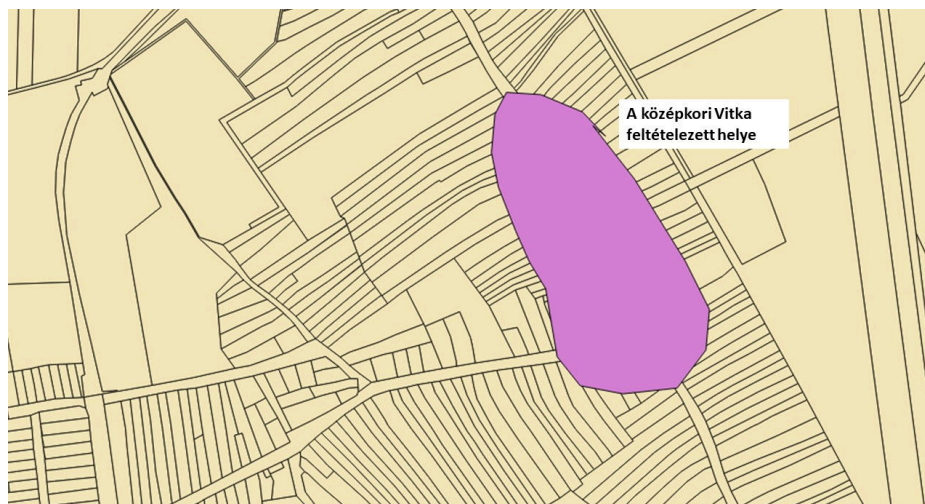
A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pinceszintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően az Óvoda és Templom utcák környezetében, a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén

különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

A középkori Vitka

A település középkori történetéről nem sokat tudunk, a fennmaradt oklevelekből elsősorban birtoklástörténetét ismerjük. A település középkori elhelyezkedésére vonatkozóan az egyik legbiztosabb támpontunk az első katonai felmérés térképi ábrázolása, sajnos középkori templomának helyét nem ismerjük. A térképi ábrázolás alapján a középkori települést a mai Damjanich, Kazinczy Lajos és Kiss Ernő utcák által határolt területre helyezhetjük.

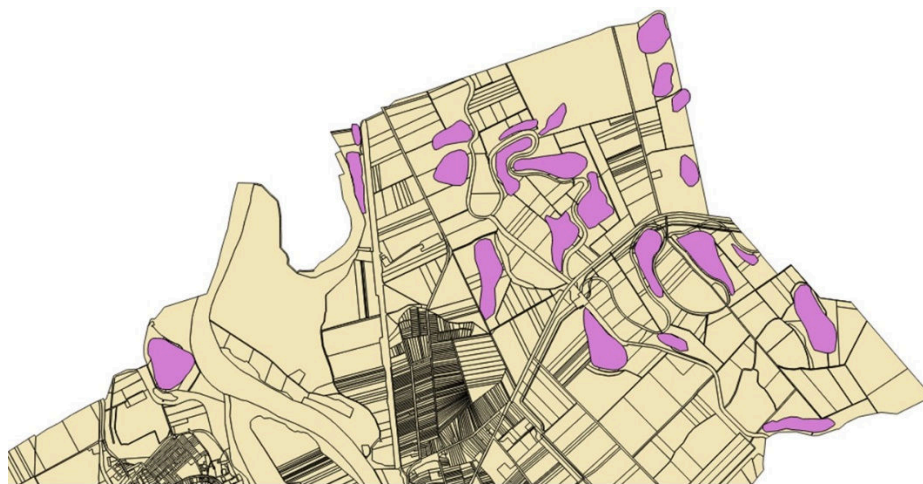
A középkori település maradványait a belterületen modern építési törmelék borítja, amelynek vastagságát régészeti kutatás hiányában nem ismerjük, azonban azt valószínűsíthetjük, hogy egy-egy építkezés pinceszintjén már lehet számítani késő középkori-kora újkori településmaradványok előkerülésére. A fentieknek megfelelően a Damjanich, Kazinczy Lajos és Kiss Ernő utcák környezetében, a mélyebb alapozási síkkal rendelkező építkezések esetén különös gonddal kell eljárni. Az építkezések földmunkáihoz pedig javasolt a régészeti felügyelet megrendelése.

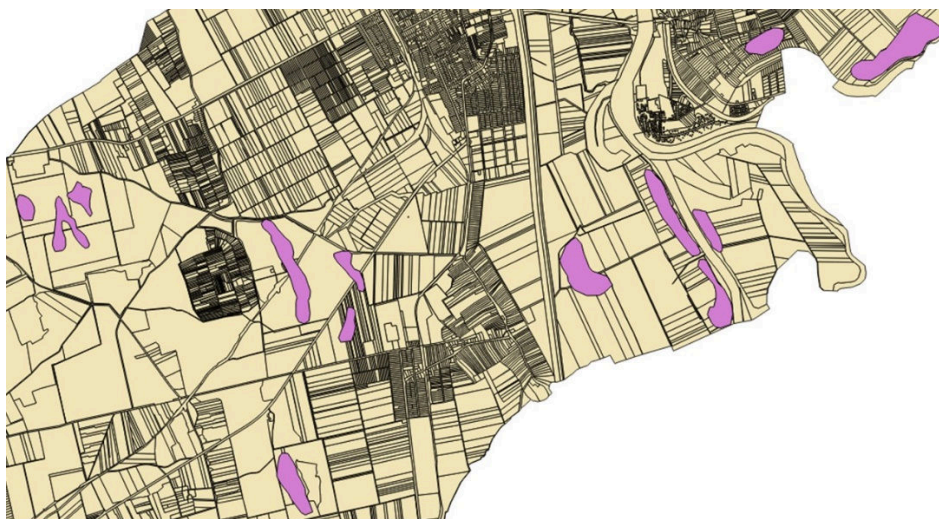
A város mai határába több középkori birtok olvadt be. A csak okleveles adatok alapján ismert középkori települések pontos elhelyezkedését, kiterjedését nem ismerjük, annak elhelyezkedésére az újkori névanyagban fennmaradt helynevek elhelyezkedése utal. Szisztematikus régészeti kutatások hiányában a középkori települések pontos kiterjedésének megrajzolását nem tudjuk elvégezni.

Vásárosnamény határában további régészeti érdekű területeket találunk a város keleti, Nyírségi határában, az egykori szikes tavak, mocsarak, lápok magas partjain. Az egykori tavak, mocsarak, lápok vízmentes magaspartja régészeti érdekű területnek minősül, ahol a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében régészeti leletek előkerülésére kell számítani.

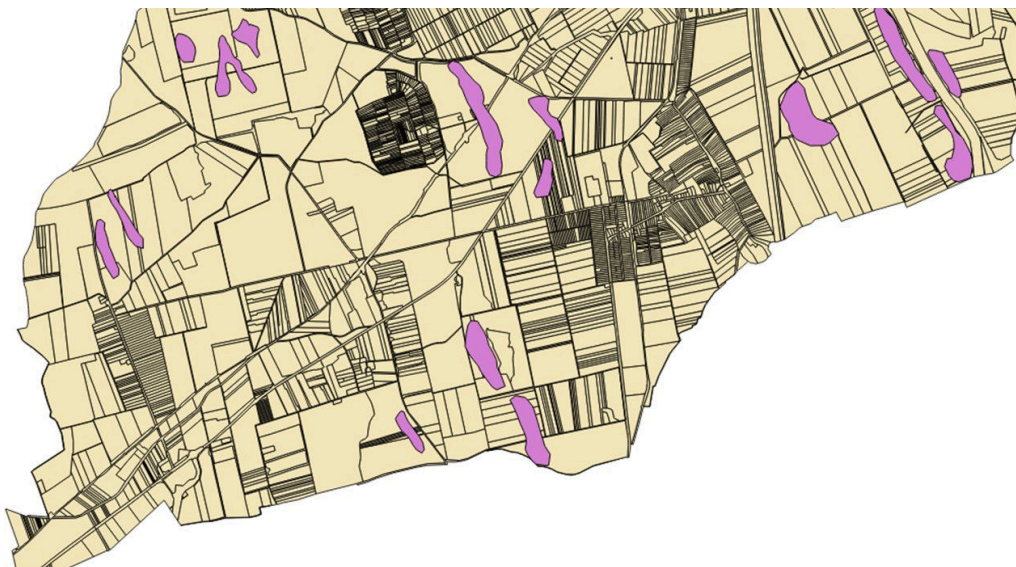
A település nyugati, beregi határrészén a számos folyóvíz, patak, ér árvízmentes partjai, a folyóvizeket kísérő hátaik szintén kiváló természeti feltételeket biztosítottak a megtelepedésre, így azok szintén régészeti érdekű területnek minősülnek, ahol a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében régészeti leletek előkerülésére kell számítani.

Régészeti érdekű területek Vásárosnamény északkeleti határáján

Régészeti érdekű területek Vásárosnamény déli határáján

Régészeti érdekű területek Vásárosnamény délnyugati határészén

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Vásárosnamény településszerkezete erősen tagolt, amit jól jelez, hogy négy református és három katolikus templom tornya magasodik a város fölé. Négy kisebb településből (Vásárosnamény, Gergelyi, Ugornya, Vitka) és a több tanyasi településből (Károlyi-, Perényi, Kishegyi-, Berecz-, Gál-, Szolgabíró-) növekedett közigazgatási egyesítéssel városnyi településsé. Gergelyit és Ugornyát korábban, 1939-ben egyesítették Gergelyiugornya néven, majd az egyesített község a többi településsel 1969-ben tagozódott Vásárosnaményba. Gergelyiugornya a Tisza jobb partján helyezkedik el, híd kapcsolja a város többi, a Tisza bal partján elterülő városrészéhez. Az egyes települések meglehetősen távol esnek a város központjától, Gergelyiugornya 2 km-re, Vitka 2 km-re. A település szimbóluma lett az a 86 platánfából álló védett fasor, amely Vásárosnaményt és Vitkát köti össze. A fákat a XX. század elején ültették.

A város három, egymástól jól elkülöníthető kis tájegység jellegzetességeit hordozza magán. Gergelyiugornya jellegzetes beregi település, Vitka tipikus Szatmári település, míg Vásárosnamény kisvárosi központjával a szabolcsi és nyírségi tájegység jellegzetességeit hordozza magán, amely mindmáig megőrizte eklektikus stílusú belvárosának kisvárosi hangulatát. Megtalálhatjuk a hagyományos soros beépítésű szalagtelkeket, utcáiban a virágos előkertes házakat, és a gazda jó módját hirdető villaszerű épületeket, amelyek idegenek a Bereg építészetétől.

Vásárosnamény gazdag építészeti hagyománnyal rendelkezik, ami a XX. század eleji polgári városfejlődési korszakban gyökerezik. Az ekkor épült középületek, egyházi épületek, gazdag homlokzati ornamentikával bíró bérházak ma is meghatározó épületei a város arculatának. A Szabadság téren meghatározó a történetileg kialakult zárt sorú beépítés.

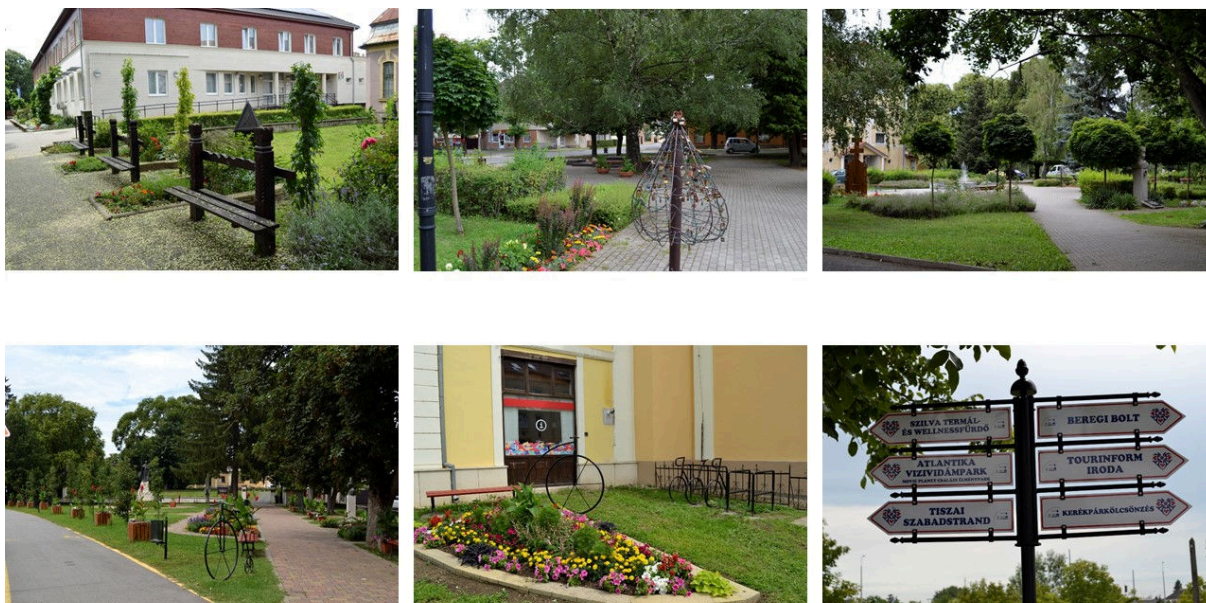
Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

A vasútállomásig húzódó, a főutcáról leágazó Rákóczi utcán is tetten érhető az épületek, mindenekelőtt a lakóépületek polgárvárosi karaktere.

Vásárosnamény belvárosa gondozott, virágos zöldfelületekkel tagolt, a kihelyezett utcabútorok a helyi népművészet motívumaiból építkeznek.

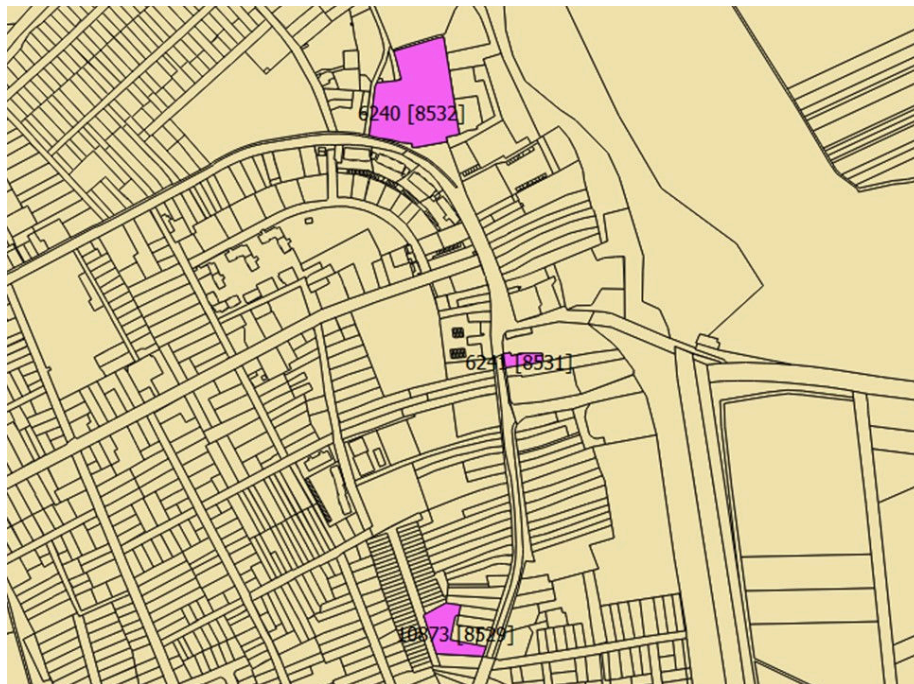
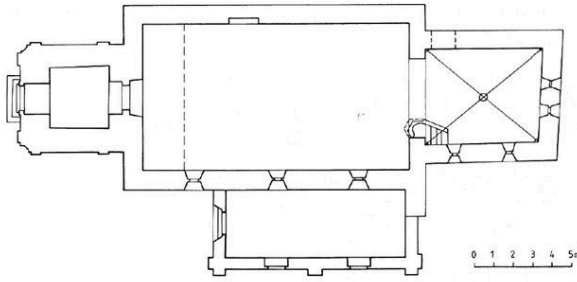
1.14.6.4. Világörökségi és világörökség várományos terület

Világörökségi és világörökségi várományos terület nem található Vásárosnamény közigazgatási határában.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

Református templom: műemléki törzsszám: 6241; hrsz: 1034, Szabadság tér 2.

Namény középkori templomát csak alaprajzból ismerjük, ez alapján valószínűsíthetjük, hogy a XIII. században épülhetett és szentélyét később átboltozták. A falu régi templomáról tudjuk, hogy Péter nevű papja 1332-1334-ben 4 garas adót fizetett a pápának. Az egyhajós, támpilléres templom sokszögzáródású szentélyét csúcsíves diadalív választotta el a szélesebb hajótól. Falfestéssel díszítették, a szószék mellett egy kis töredéke még az épület lebontása előtt látható volt. A hajóból a szentélybe csúcsíves diadalív vezetett, amelynek déli oldalán ülőfülke volt. A hajót már az 1700-as években megnagyobbították. A templomról 1809-ben azt jegyzik fel, hogy meglehetősen romos állapotban van. 1825-ben tornyot építenek a hajóhoz, majd 1830-ban a templom tetőzetét újra zindelyezték. 1937-ben a középkori templomot lebontják és helyére épült a mai templom. Csak a XIX. századi torony maradt meg. A mai templomban megőrizték és felhasználták a középkori templom egyik gerendáját a karzat védőkorlátjaként, amelyen Anno Domini 1610 felirat látható. Ugyancsak a régi templom gerendáiból készült a szószék. 1620-ból való Lónyay Zsuzsanna epitáfiuma. Megmaradt még a középkori templom Isten bárányát ábrázoló záróköve. Felszerelése között talpas pohár, pohár, kenyérosztó tányér, ónkanna, vörösréz boroskanna.

Országos műemléki védelem alatt álló ingatlanok Vásárosnaményben

Egykori Tomcsányi-kastély: műemléki törzsszám: 6240; hrsz: 137/5, 137/2, 137/3, 137/4, 138, Szabadság tér 26.

A főutca központi kiteresedésében található az eredetileg Lónyay majd utóbb Tomcsányi néven ismert kastély. Lónyay László 1729-ben építtette a barokk kastélyt, amelyet időközben bővítettek, átépítettek. A homlokzata másként nézett ki, mint most: a bejárat fölött barokkos vonalú oromfal volt erkéllyel, az erkélyre nyíló ablakkal, az ajtó mind két oldalán egy-egy ablakkal. Az átépítés során az oromfalat és a tetőtéri beépítést eltüntették.

Szabadonálló, földszintes, négy saroktornyos, manzárdtetős, eredetileg barokk épület. Földszintes, téglalap alaprajzú épülethez csatlakozó négy saroktornyos, manzárdtetővel. Főhomlokzata 1+2+K+2+1 nyílástengellyel, ebből 2+2 tengely nyitott arkádíves. Középen rizalitszerűen előrelépő, törtíves, oromzatos, lépcsős feljártú főbejárat nyílik. A falmezők egyszerű falpillérekkel tagoltak. Hátsó homlokzatának középső tengelyében XX. századi terasz.

A kastély alaprajza a jellegzetes barokkos elrendezésű, ettől csak az épületből kiugró, később hozzáépített 4 saroktorony (sarokszoba) tér el. A kastély homlokzatát függőleges falsávok tagolják, a nagy manzárd tető hangsúlyozza az épület visszafogott eleganciáját. A belső terek részben boltozottak, és helyenként még fellelhetők a mennyezetet díszítő gipszstukkók is.

Eötvös-kúria: műemléki törzsszám: 10873; hrsz: 969, Jókai út 59.

A kúriát Eötvös Miklós építette 1720-ban barokk stílusban. Az épületnek akkor még csak 6 szobája volt, a XIX. században erőteljesen kibővítették. Az osztrák kormány idején, 1861-ig a császári-királyi zsendőrök (csendőrök) tanyája volt, és az egykor híres kertje teljesen elpusztult. A kúria eredeti főbejárata előtti fedett teraszt nagyon szép fűrészelt mellvéddel és homlokráccsal díszítették.

Szabadonálló, földszintes, nyeregtetős barokk épület, keleti homlokzatán fedett terasszal. A kúria épülete műemléki státuszát a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény legutóbbi módosítása alkalmával visszaminősítették, így jelenleg csak általános műemléki védelem alatt áll.

Római katolikus templom: műemléki törzsszám: 1544; hrsz: , Damjanich utca

A Damjanich utcán, kis téren áll a XVIII. századból származó, Szűz Mária mennybemenetelének szentelt, barokk stílusú római katolikus templom. A római katolikus egyházat 1748-ban szervezték, amikor báró Barkóczy Ferenc egri püspök Vitkán időzött. Már azelőtt is volt itt egy XV. századi kisebb templom. A mai egyhajós, a homlokzat előtti,

hosszoldala közepén háromszintes tornyú, fakarzatos templomot 1791-1815. között emelték a régi omladozó helyett.

Lakóház: műemléki törzsszám: 6243; hrsz: 1890/2,; Kazinczy utca 1.

Elő- és oldaltornácos, kétmenetes, kismemesi lakóház a XIX. században épült, nádtetejének eresztét téglából falazott, henger alakú kőoszlopok támasztják alá.

Országos műemléki védelem alatt álló ingatlanok Vásárosnamény-Vitkán

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai, történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Vásárosnamény közigazgatási határában a műemlékvédelem sajátos tárgyai közé sorolt történeti kert, temető és temetkezési hely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki

Vásárosnamény területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület nem került kijelölésre. Az országos műemléki védelem alatt álló épületek esetén a védelemhez kapcsolódóan, külön jogszabályban nem jelöltek ki műemléki környezetet. Ennek megfelelően a református templom, az egykori Tomcsányi-kastély, az Eötvös-kúria, a vitkai római katolikus templom és népi lakóház műemléki környezetének megrajzolásakor a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény rendelkezései az irányadóak. A református templom ex-lege műemléki környezete 1031/1, 1031/2, 1027/1, 1030, 116, 1033, 1035, 1031/3 helyrajzi számú ingatlanokat fed le. A Tomcsányi-kastély ex-lege műemléki környezete a 135/1, 136, 140/5, 116, 140/6, 157, 158, 360, 97/30, 97/19, 102/23, 102/2, 102/5, 102/9, 108/5, 108/1, 156, 155, 142, 140/3 helyrajzi számú ingatlanokat fed le. A vitkai római katolikus templom ex-lege műemléki környezete 1899, 1898, 1897, 1896, 1895, 1894, 1543/3, 1543/2, 1543/1, 1542, 1541, 1939 helyrajzi számú ingatlanokat fed le. A vitkai népi lakóház ex-lege műemléki környezete 1856, 1549, 1548, 1890/3, 1889, 1339, 1890/1 helyrajzi számú ingatlanokat fed le.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Vásárosnamény területén a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény alapján kijelölt nemzeti emlékhely nem található.

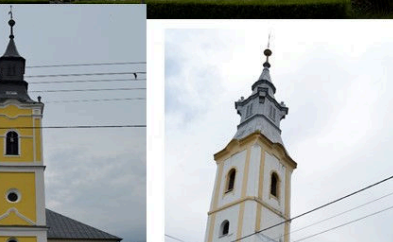
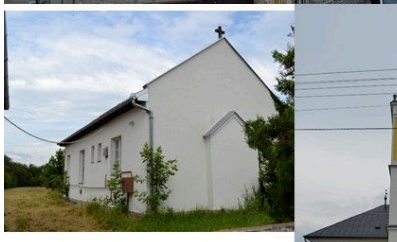
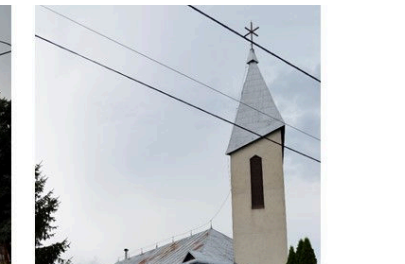
1.14.6.9. Helyi védelem

Vásárosnamény Város Önkormányzata Képviselő-testületének A településkép védelméről szóló 5/2019. (III. 29.) önkormányzati rendelet melléklete az alábbi építészeti örökségi elemeket jelöli meg helyi védelem alatt álló értékeknek.

Rendeltetés	Településrész	Cím	Helyrajziszám
templom	Vásárosnamény	Rákóczi u. 19.	51
középület	Vásárosnamény	Rákóczi u. 13.	55
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 35.	112/1
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 10.	117
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 16.	126
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér	135
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 26.	137/4
Vasútállomás	Vásárosnamény	Radnóti u.	476/10
középület	Vásárosnamény	Jókai Mór u. 5.	1005
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 1.	1021
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 4.	1024
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér 5.	1025
középület	Vásárosnamény	Szabadság tér	1032
középület	Vásárosnamény	Jókai Mór u. 2.	1034
templom	Gergelyiugornya	Munkácsy Mihály u. 2.	2163
lakóház	Gergelyiugornya	Templom u. 17.	2696
templom	Gergelyiugornya	Templom u. 9.	2702
református plébánia	Gergelyiugornya	Templom u. 7.	2703
lakóház	Gergelyiugornya	Óvoda u. 25.	2782
imaház	Gergelyiugornya	Óvoda u. 23.	2783
templom	Vitka	Kiss Ernő u. 2.	1549

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

A helyi védelem alatt álló épületek elsősorban a történeti belvárosban, a Szabadság téren koncentrálnak, így azok a település kisvárosi jellegének megőrzését szolgálják. A többi helyi védett épület a különböző településrészek szakrális épületeit képviselik.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Vásárosnamény gazdag építészeti hagyománnyal rendelkezik, ami a XIX. század végi XX. század eleji polgári városfejlődési korszakban gyökerezik. Az ekkor épült középületek, egyházi épületek, gazdag homlokzati ornamentikával bíró bérházak ma is meghatározó épületei a város arculatának. Szerencsére ebből a korszakból számos épület még mind a mai napig áll.

Az országos műemléki védelem alatt álló épületek szórványosan eloszlanak a városközpontban. A kevés országosan védett értékek mellett jobban kellene tudatosítani a település arculata szempontjából fontos, a környezet minőségére kisugárzó hatással bíró építészeti értékeket. Ezt a feladatot a településkép védelmi rendelet tudja ellátni. A néhány műemlék épület mellett jelentős számú, 21 darab épület került helyi védelem alá, azonban ezek a városközpontban, a Szabadság téren koncentrálnak.

Vásárosnamény épített örökségének komoly problémája, hogy a gazdag, karakteres polgári és népi épületállományhoz képest, csak az épületek töredéke van valamilyen szintű védelem alatt.

A népi építészeti értékek számbavétele során azonban sokkal borúlátóbb kép tárul elénk. Negyven évvel ezelőtt még álltak a faoszlopú, oldaltornácos két- és háromsztatú (a pitvaros, illetve a pitvaros és szabadkéményes konyhából jobbra és balra nyíló szobájú) vert- vagy vályogfalas, fehérre meszelt hajlékok. Az oromfalas, sokszor csonkakontyos nyeregtetők nádfödélét felváltotta a cserép vagy palatető. A népi építészeti értékeket jelentő házak a Dózsa György utca déli végén, az Eötvös utcában, a Kossuth és Alkotmány utcákban még fellelhetőek voltak. Ma már nem találjuk meg ezeket az épületeket. Népi építészeti értékeket már csak a Bereghez tartozó Gergelyugornyan, illetve Vitkán találunk.

Ha áttekintjük ezeknek az épületeknek az állapotát azt tapasztaljuk, hogy egy részük üresen áll és gyakorlatilag mindegyik korszerűsítés, modernizáció, felújítás előtt áll. Ezen épületek felújítása során a legnehezebb feladat a mai XXI. századi funkció megtalálása, amely szinte az egyedüli biztosítéka ezen régi épületek fennmaradásának. A megtalált funkció mellett fontos szerepet játszik még az új funkcióhoz kapcsolódóan az épületek modernizálása, esetleges

bővítése, amelyet csak az épületek építészeti értékeinek figyelembevételével, hangsúlyozásával, megőrzésével lehet megvalósítani.

A térség turisztikai fejlődésével párhuzamosan a falusi vendéglátás mentheti meg a népi lakóházakat.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. Ahogyan fentebb említettük, Vásárosnamény nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagyfelületű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe.

A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

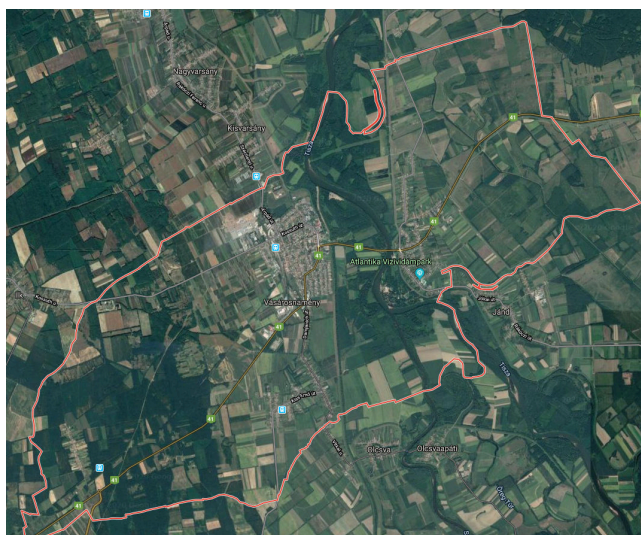

A "Bereg kapuja" néven emlegetett város lakossága közel 9.000 fő és közlekedési szempontból központi szerepet tölt be a térség személygépjármű és tehergépjármű forgalmában. Az M3-as autópályára felhajtó forgalom a Tisza folyótól K-re, a teljes beregi térség irányából, valamint a 4115.sz. úton Záhony irányából a településen keresztül jelentős átmenő forgalommal terheli a belvárost.

Közlekedési szempontból jól megközelíthető a 4. számú főút, valamint a Budapest-Záhony vasútvonal igénybevételével.

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A várost átszelő út, a 41. sz. Nyíregyháza – Vásárosnamény – Beregsurány másodrendű főút a település DNY-i részén a 43+010 kmsz.-ben éri el a külterület határát, és a 58+523 kmsz.-ben hagyja el Vásárosnamény területét.

(Forrás: Google Maps)

1.15.2. Közúti közlekedés

A településen keresztül haladó 4 sz. főútra merőlegesen található az M3 autópálya. Az M3-as autópálya jelenleg Budapest és Vásárosnamény között üzemel 2x2 forgalmi sávval és 1-1 leállósávval.

A település közúti kapcsolatait az alábbi utak határozzák meg:

41. sz. Nyíregyháza – Vásárosnamény – Beregsurány elsőrendű főút

A főúton keresztül érhető el a megyeszékhely Nyíregyháza, és ez bonyolítja a román tranzit forgalom jelentős részét.

Osztályba sorolása K.II külterületi I. rendű főút. 2013-ban mért átlagos napi forgalma ÁNF = 4800 j/nap. Az út 2x1 forgalmi sávval. Az út burkolatszélessége külterületi és belterületi szakaszokon egyaránt 6,0 – 5,5 m.

41. sz. I. rendű főút Nyíregyháza felé

41. sz. I. rendű főút Beregsurány felé

4108. sz. Kisvárda – Vásárosnamény összekötő út

Az út köti össze Vásárosnaményt Kisvárdával.

Osztályba sorolása K.V külterületi összekötőút, illetve a települési átkelési szakaszon B.V.c. belterületi gyűjtőút. 2013-ban mért átlagos napi forgalma ÁNF = 3000 j/nap. Az út 2x1 forgalmi sávú. Az út burkolatszélessége külterületi és belterületi szakaszokon egyaránt 5,0 m.

4108. sz. összekötő út Kisvárda felé

4115. sz. Záhony – Vásárosnamény összekötő út

Az út köti össze Vásárosnaményt Záhonyal.

Osztályba sorolása K.IV külterületi összekötőút, illetve a települési átkelési szakaszon B.V.c. belterületi gyűjtőút. 2013-ban mért átlagos napi forgalma ÁNF = 2091 j/nap. Az út 2x1 forgalmi sáv. Az út burkolatszélessége külterületi és belterületi szakaszokon egyaránt 5,0 – 5,5 m. Jelentős forgalmat bonyolít, az út csak szakaszosan megfelelő állapotú, sok helyen igen elhanyagolt.

4115. sz. összekötő út Záhony felé

4117. sz. Vásárosnamény – Mátészalka összekötő út

Az út köti össze Vásárosnaményt Mátészalkával, ezáltal biztosítva közúti kapcsolatot a 41. sz. Nyíregyháza - Beregsurány elsőrendű főúttal (az ukrán határral).

Osztályba sorolása K.IV külterületi összekötőút, illetve a települési átkelési szakaszon B.V.c. belterületi gyűjtőút. 2013-ban mért átlagos napi forgalma ÁNF = 2447 j/nap. Az út 2x1 forgalmi sáv. Az út burkolatszélessége külterületi és belterületi szakaszokon egyaránt 5,0 – 5,5 m.

4117. sz. összekötő út Mátészalka felé

4119. sz. Vitka – Panyola összekötő út

Az út köti össze Vitkát Panyolával.

Osztályba sorolása K.V külterületi összekötőút, illetve a települési átkelési szakaszon B.V.c. belterületi gyűjtőút. 2013-ban mért átlagos napi forgalma ÁNF = 260 j/nap. Az

út 2×1 forgalmi sávós. Az út burkolatszélessége külterületi és belterületi szakaszokon egyaránt 5,0 – 5,5 m.

A város közlekedésében érezteti hatását az ukrán határ közelsége. Jelentős a tranzit forgalom a beregsurányi határátkelő vonatkozásában. A településen áthaladó teherforgalom döntő részét az Ukrán és más európai országok közötti áru fuvarozás adja.

Belső úthálózat

A település belső úthálózatának keresztmetszeti, szerkezeti kialakítása a jelenlegi terheltség mellett zömében megfelelő. Az utak állapota megfelelő. Az átmenő forgalommal terhelt utak szélessége, az áteresztő képességet a nagy számú lámpás kereszteződés lassítja.

1.15.3. Községi közlekedés

A közúti és vasúti közlekedési lehetőségek mellett nem található más községi közlekedési lehetőség.

1.15.3.1. Közúti közlekedés

Az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. üzemeltetésében naponta több autóbusz járat közlekedik Vásárosnamény autóbusz-állomásról. Az autóbusz megállóhelyek a város központi területein találhatóak, jól megközelíthetőek. A buszmegállók elhelyezése nem mindenhol szabályos.

Autóbusz megállóhelyek a következő helyeken található:

- Perényi tanya elágazás I
- Perényi tanya elágazás II
- Perényi tanya, Vécsey utca
- Perényi tanya, autóbontó
- Perényi tanya, buszforduló
- Károlyi tanya, bejárati út
- Vásárosnamény, Újtemető
- Vásárosnamény, Damjanich utca 113.
- Vásárosnamény, Olcsvai elágazás
- Vásárosnamény (Vitka), Kiss Ernő utca 22.
- Vitka, vasútállomás bejárati út
- Vitka, autóbusz-forduló
- Vásárosnamény, Ifjúság utca 45.
- Vásárosnamény, Ifjúság utca 16.
- Vásárosnamény, Főtér
- Vásárosnamény, Gimnázium
- Vásárosnamény, Rendelőintézet
- Vásárosnamény, vasútállomás
- Vásárosnamény, Ilki út 2.
- Vásárosnamény, szőlők I.
- Vásárosnamény, szőlők II.
- Vásárosnamény, sertéstelep
- Vásárosnamény, hídfő

- Vásárosnamény, posta
- Vásárosnamény, Munkácsy Mihály utca 53-54.
- Vásárosnamény, Munkácsy Mihály utca 100.
- Vásárosnamény, Munkácsy Mihály utca 123.
- Etilén mérőállomás
- Vásárosnamény, gátórház
- Vásárosnamény, Iskola utca
- Vásárosnamény, Új Élet Tsz.
- Vásárosnamény, Fürdő bejárati út

A buszmegállók sok helyen csak jelzőtáblával vannak jelezve. Megfelelően kialakított buszmegálló kevés helyen van, vagy teljesen hiányzik a buszöböl és a peron, így az autóbuszok a forgalmi sávban állnak meg.

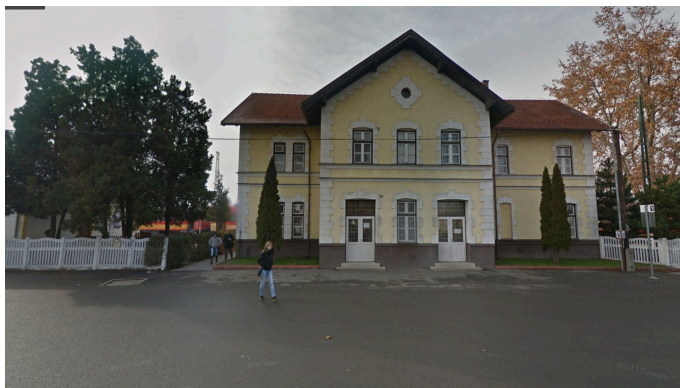
Megfelelően kialakított buszmegálló:

- biztonságos közlekedés érdekében buszöbölök kialakítása.
- fedett buszmegállók kialakítása

1.15.3.2. Kötőpályás közlekedés

A megye 647,7 km hosszú vasútvonal hálózatából 128,5 km (20%) villamosított (ez elmarad az országos átlagtól, ami 29,3%). A vasúthálózat műszaki állapota kettősséget mutat. A megye vasúti kapcsolatai közül a legfontosabb a 100-as, Budapest - Záhony közötti fővonal.

A **Szolnok–Debrecen–Nyíregyháza–Záhony-vasútvonal** a MÁV 100-as számú, Tuzsér állomásig kétvágányú, tovább egyvágányú.

Vásárosnamény vasútállomás

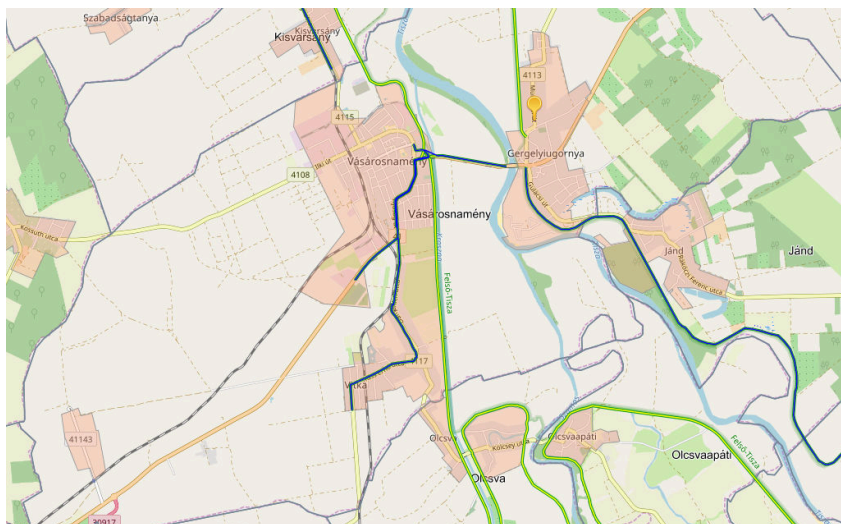
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerékpáros közlekedés szerepe az alternatív közlekedési módok közül egyre jelentősebb, legyen szó akár a turisztikai célú, akár a napi hivatásforgalomról. A kerékpáros forgalom növekedését követve napjainkban már alapvetően elvárható biztonságos, közúttól elválasztott kerékpárút-szakaszok építése, valamint fokozatosan ezek nyomvonal-hálózattá szervezése.

A település alföldi jellegének köszönhetően a lakosok nagy része használ kerékpárt is. A települést összekötő kerékpárutak belterületen gyalog-kerékpárútként szerepelnek, külterületen kerékpárútként.

A település helyi gyalogos forgalma részben a kiépített járdákon, részben az utakon bonyolódik. Az utak jelentős része mellett található járda.

A lakott területek utcáinak nagy része rendelkezik szilárd burkolattal és legalább egyoldali járdával.

(Forrás: <http://kira.gov.hu>)

1.15.5. Parkolás

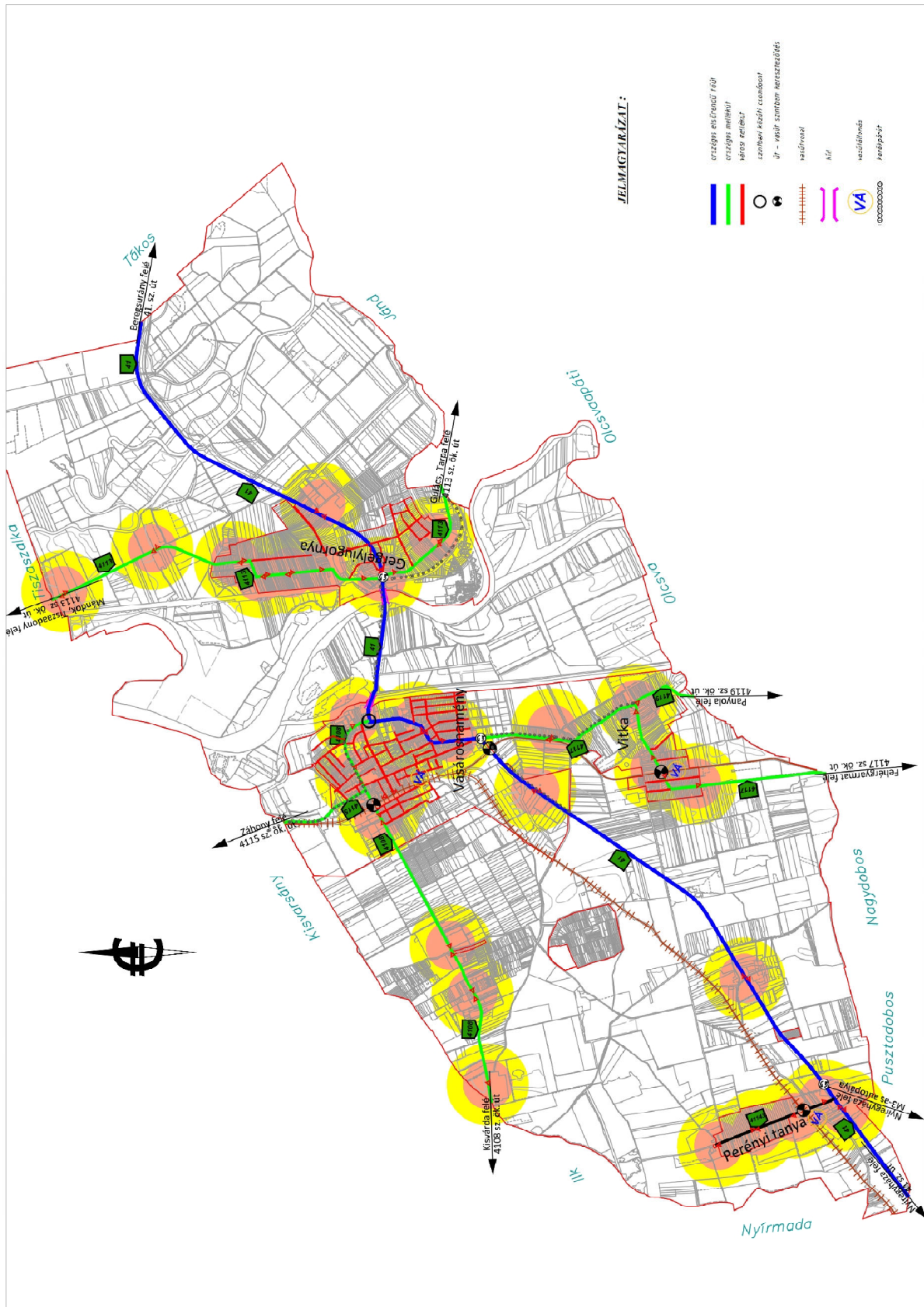
Kijelölt parkoló jelenleg a Polgármesteri Hivatal, és a kulturális intézmények környezetében, illetve vasútállomás, nagyobb bevásárló központok (pl.: TESCO, SPAR) területén található.

Vásárosnamény, SPAR parkoló

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Közlekedés

(Forrás: saját szerkesztés)

1.16.1. Vízi közművek

A város vízellátását üzemeltető szervezetként a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth út. 5.) végzi.

A Vásárosnamény vízműrendszeréről történik Vásárosnamény, Aranyosapáti, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Olcsva települések vízellátása, két további településrész Perényi tanya és Károlyi tanya önálló kisvízművekről oldja meg vízellátását.

A városi elosztóhálózat zömében NA 80, 100, 150, 200–as méretű azbesztcement csövekből készült.

(Forrás: Google maps)

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás

A Vásárosnamény vízműrendszeréről történik Vásárosnamény, Aranyosapáti, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Olcsva települések vízellátása, két további településrész Perényi tanya és Károlyi tanya önálló kisvízművekről oldja meg vízellátását.

A Vásárosnamény Térségi Vízműre és Vásárosnamény, Olcsva, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Aranyosapáti települések vízellátására vonatkozó többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 200-32/1997.

A vízműrendszer vízellátása 3 mélyfúrású kútból biztosított, melynek névleges kapacitása: 5000 m³/d.

A vízmű mértékadó átlagos kapacitása: 3500 m³/d

Csúcsidei kapacitása: 5000 m³/d

Az „új vízműről” kerül kielégítésre Vásárosnamény napi átlagos 965 m³/d-os, valamint a csatlakozó települések vízigénye.

Vásárosnamény-Perényi tanya

A településrész vízellátását önálló kisvízmű biztosítja. A vízmű vízellátása 2 mélyfúrású kútból történik.

A vízmű mértékadó átlagos kapacitása: 40 m³/d

A településrész napi átlagos vízigénye: 17,9 m³/d.

Vásárosnamény-Károlyi tanya

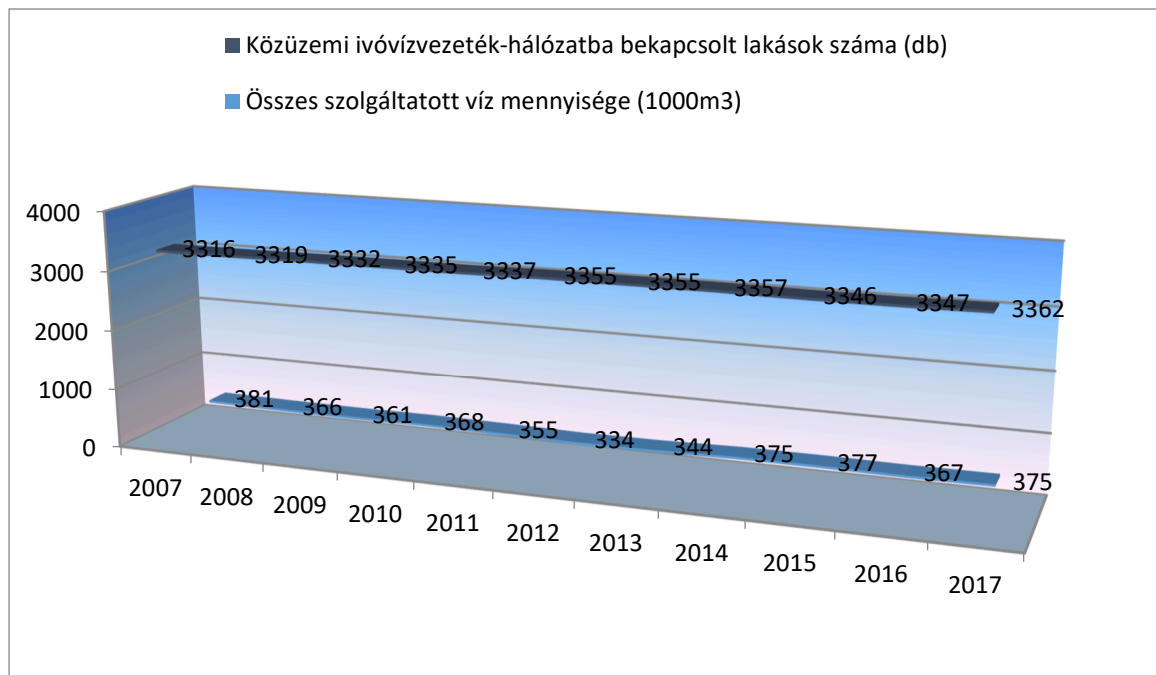
A településrész vízellátását önálló kisvízmű biztosítja.

A vízmű vízellátása 1 mélyfúrású kútból biztosított, melynek névleges kapacitása: 52 m³/d.

A vízmű mértékadó átlagos és csúcsidei kapacitása: 52 m³/d

A településrész napi átlagos vízigenye: 2,9 m³/d.

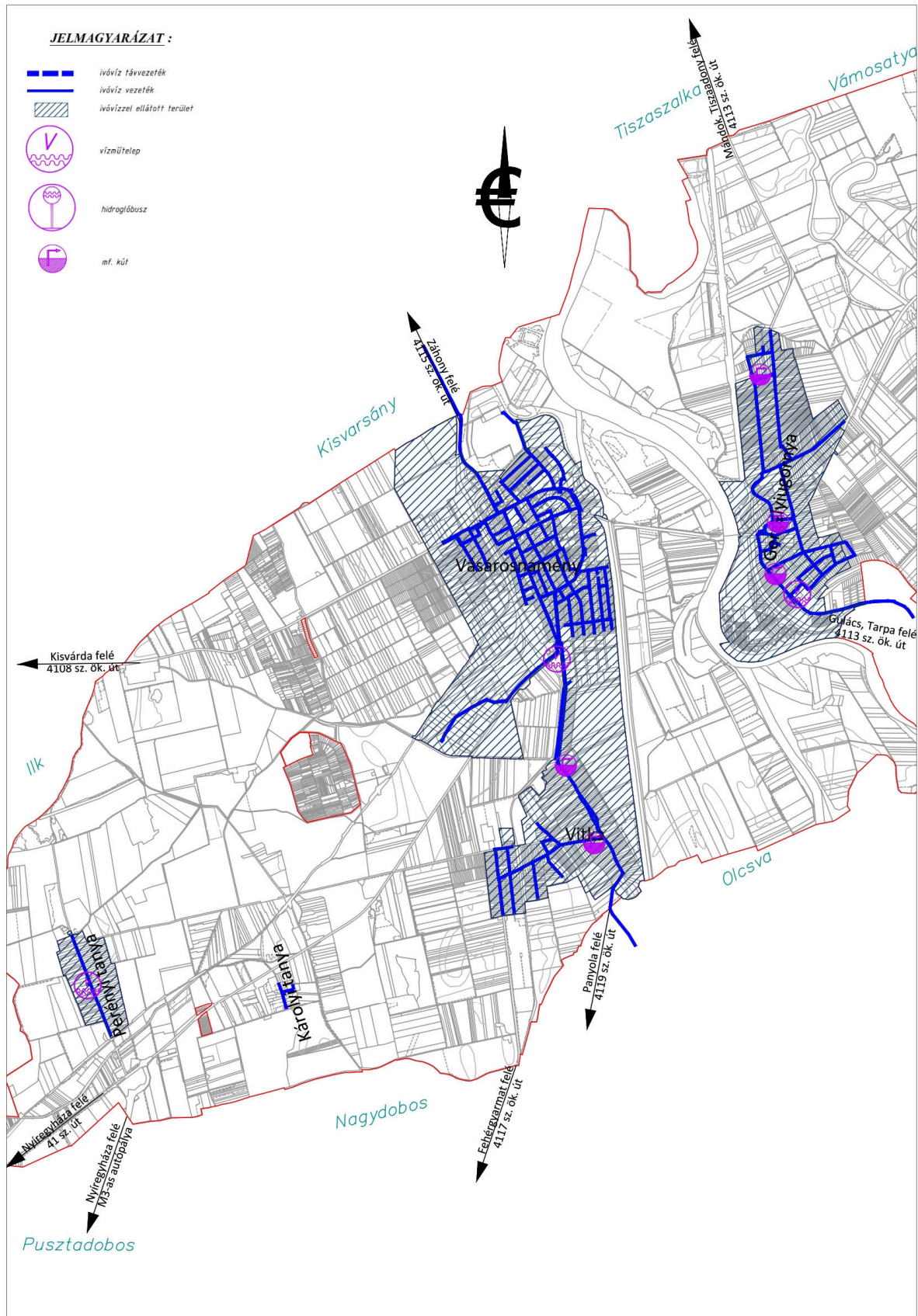
Vásárosnamény közműves vízellátása mind mennyiségi mind minőségi paraméterek szempontjából biztosított.

(Forrás TEIR)

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Vízellátás

(Forrás: saját szerkesztés)

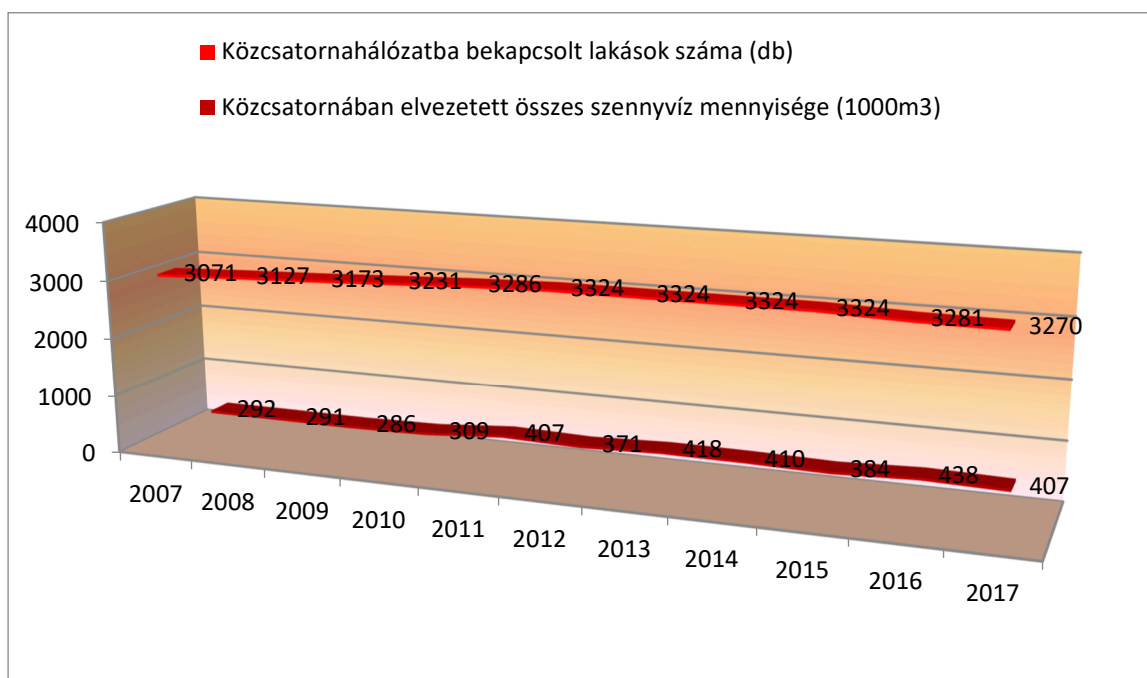
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A város szennyvízhálózatát és szennyvíztisztító telepét szintén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. üzemelteti. Vásárosnamény szennyvízrendszer Vásárosnamény, Gyüre, Ilk, Gemzse, Olcsva, Kisar és Nagyar települések szennyvízelvezetését és tisztítását látja el. Vásárosnamény-Gergelyugornya önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik.

A Vásárosnamény Város szennyvízelvezetésére és tisztítására kiadott többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 5284-15/1990.

A csatornahálózat elválasztó, gravitációs rendszerű, közbenső átemelőkkal. A csatornahálózat anyaga KG PVC, AC és beton, méretük NA 30, 80, 150 és 200 és 250.

A szennyvízhálózatra való rákötöttség arány kb. 98%.

(Forrás TEIR)

A városból elvezetett szennyvizek gravitációs úton kerülnek a 2400 m³/d kapacitású vásárosnaményi szennyvíztisztító telepre.

A szennyvíztisztító telep kapacitása: 2400 m³/d

Átlagos hidraulikai terhelés: 1327 m³/d

Maximális hidraulikai terhelés: 2707 m³/d

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz napi mennyisége: 19,6 m³/d

A tisztítástechnológia eleveniszapos biológiai tisztítás, mely oxidációs árokban történik. A szennyvíztisztító telep teljeskörű fejlesztése lenne szükséges.

Közvetlen befogadó: Ludényosi csatorna 0+100 fkm szelvénye.

Vásárosnamény-Gergelyugornya

Vásárosnamény-Gergelyugornya városrész önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik, mely jelenleg is futó KEHOP projekt keretében kerül fejlesztésre. Az újonnan épülő szennyvíztisztító telepre Jánd település is csatlakozik.

A Vásárosnamény-Gergelyugornya szennyvízelvezetésére és tisztítására kiadott többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 1172-20/1991.

A szennyvízhálózatra való rákötöttség arány kb. 92%.

A településrészről elvezetett szennyvizek gravitációs úton kerülnek a 200 m³/d kapacitású Gergelyugornyai szennyvíztisztító telepre.

A szennyvíztisztító telep kapacitása: 200 m³/d

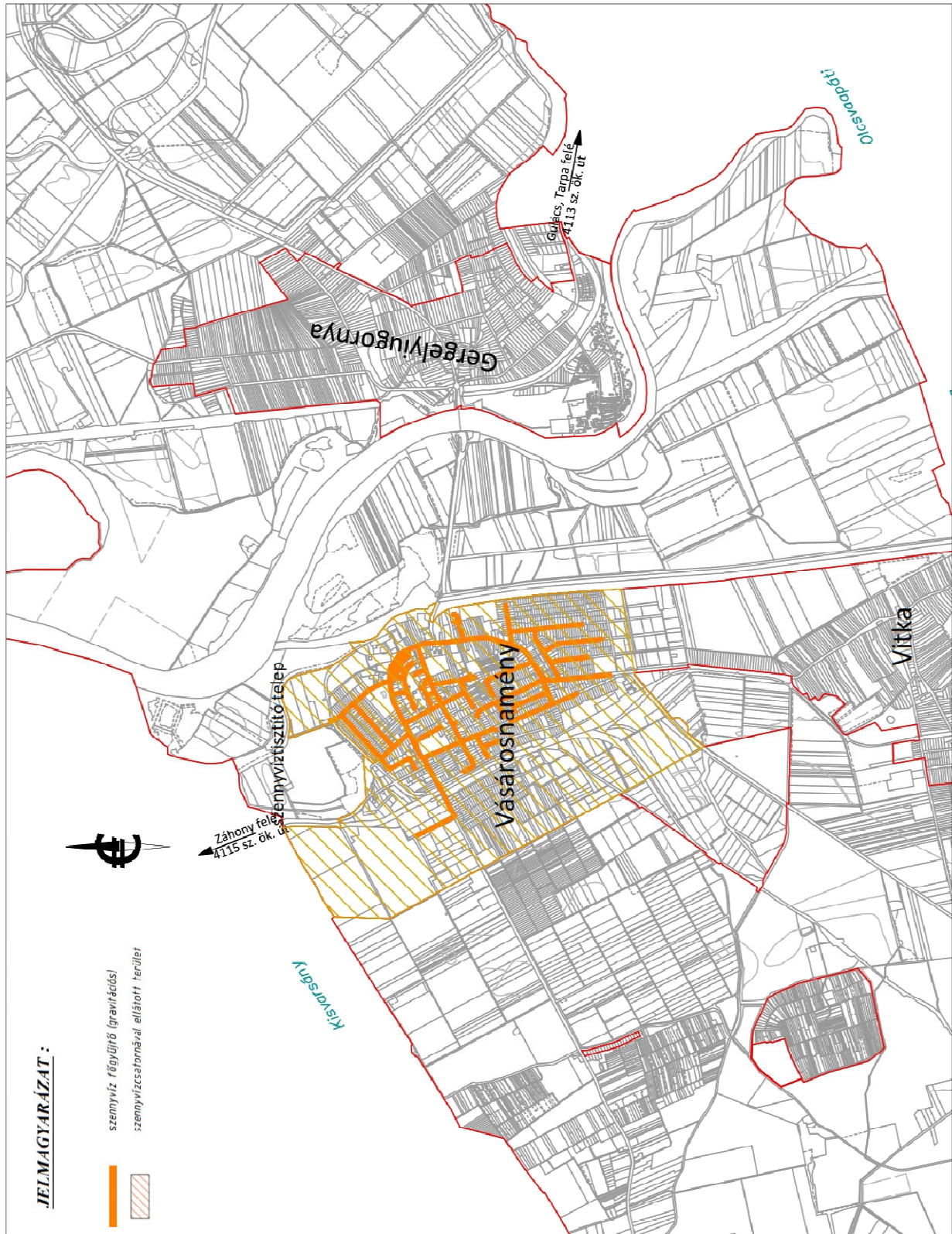
Átlagos hidraulikai terhelés: 214 m³/d

Maximális hidraulikai terhelés: 352 m³/d

A tisztítástechnológia eleveniszapos biológiai tisztítás.

Befogadó: Majoros csatorna 4+000 fkm szelvénye.

Szennyvízelvezetés

(Forrás: saját szerkesztés)

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

1.16.1.3. Üzemek vízellátása

Ipari üzemek

Megnevezés	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízikönyvi szám	Vízbeszerzés	Szennyvíz-elhelyezés	Telep megnevezése	Vízhasználat (m ³ /év)	Engedély érvényessége
Austria-Juice Hungary Kft.	többször módosított 584-179/2001.	14/170-1996.	Saját kút, Tartalékként közmű	Egyedi, Közmű	Almafeldolgozó üzem	102 243	2028.08.31.
Pig and Hús Kft.	többször módosított 5573-5/1988.	14/67-1970.	Saját kút	Egyedi	Sertéstelep	35 040	2020.12.31.
Swiss Krono Kft.	többször módosított 4305-19/2016.	14/27-1966.	Saját kút, Közmű	Közmű, Egyedi	Forgácslapgyár	97 600	2024.05.31.
Várda-Drink Zrt.	2988-6/2016.	14/101-1979.	Saját kút	Egyedi	Szeszfőzde	15 000	2025.01.31.

Mezőgazdasági üzemek

Megnevezés	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízikönyvi szám	Vízbeszerzés	Szennyvíz-elhelyezés	Telep megnevezése	Vízhasználat (m ³ /év)	Engedély érvényessége
Hanyu István	többször módosított 6047-4/2005.	14/68-2002.	Saját kút	-	Öntözőtelep	1 240	2025.07.31.
Hanyu István	módosított 12981-3/2005.	14/67-2002.	Saját kút	-	Öntözőtelep	14 288	2025.07.31.
Pap Károly	többször módosított 2037-2/2010.	14/82-2008.	Saját kút	-	Öntözőtelep	11 880	2020.01.01.
Tóth József	36500/2241-8/2019.ált.	14/114-2016.	Saját kút	-	Öntözőtelep	3 906	2029.04.30.
Fejes Attila	36500/3292-11/2019.ált.	14/33-1997.	Saját kút	-	Öntözőtelep	3 600	2029.08.22.
Nagy Miklós	36500/3379-9/2019.ált.	14/34-1997.	Saját kút	-	Öntözőtelep	4 500	2029.07.31.
Nagy Miklós	36500/3380-9/2019.ált.	14/37-1998.	Saját kút	-	Öntözőtelep II.	13 800	2029.07.31.
Szigeti Zoltán	többször módosított 1585-1/2007.	14/65-2002.	Saját kút	-	Öntözőtelep	6 501	2026.02.28.
Fejes János	36500/3295-11/2019.ált.	14/35-1997.	Saját kút	-	Öntözőtelep II.	3 000	2029.08.31.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Megnevezés	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízikönyvi szám	Vízbeszerzés	Szennyvíz-elhelyezés	Telep megnevezése	Vízhasználat (m ³ /év)	Engedély érvényessége
Bereg Gyümölcs Kft.	4395-8/2016.	14/194-2002.	Saját kút	-	Permetezés	60	2026.09.30.
Paksi Gábor	módosított 7772-6/2012.	14/93-2012.	Tisza folyóból 687+600 fkm	-	Növényvédelem	450	2022.09.30.

Egyéb vízhasználat

Megnevezés	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízikönyvi szám	Vízbeszerzés	Szennyvíz-elhelyezés	Telep megnevezése	Vízhasználat (m ³ /év)	Engedély érvényessége
Páll Endre	többször módosított 4331-7/2010.	14/74-2004.	Egyszeri feltöltés: Mélyfúrású kút, talajvíz Éves vízpótlás: mélyfúrású kút	leürítés: Ludényosi csatorna gravitációs úton történhet 106,50 mBf szintig	Horgásztó	940	2025.04.30.
Fekete Gergely	4003-10/2016	14/87-2010.	Vízforrás Tisza árhullámaiból van. Vízpótlás szüksége esetén a Tisza 684,194 fkm	Leürítés: Nincs tervezve csak havária esetén. A tavat 106,85 mBf szintig lehet leüríteni a Tisza folyó felé a zsilipen keresztül.	Horgásztó	3 000	2031.10.31.
Nuova Atlantika Kft.	többször módosított 2113-18/2011.	14/111-1983.	Termálkút, Közmű	Közmű, Egyedi (Holt-Tisza)	Strandfürdő	36 285	2021.07.10.
Vitka Városüzemeltetési Nonprofit Kft.	többször módosított 3173-6/2008.	14/201-2003.	Termálkút, Közmű	Közmű, Egyedi (Kraszna 1+150 fkm)	Vásárosnamény Szilva Termálfürdő	219 000	2023.07.31.
Koncz Árpád ifj.	9817-5/2009.	14/83-2008.	Feltöltése és vízpótlása: a környező területek felszíni vizeit összegyűjtő és levezető csatornából történik mobil szivattyúval, gyorskapcsolású csövön keresztül	Leürítés: Nincs tervezve	Horgásztó	2 740	2024.05.30.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Megnevezés	Vízjogi üzemeltetési engedély	Vízikönyvi szám	Vízbeszerzés	Szennyvíz-elhelyezés	Telep megnevezése	Vízhasználat (m ³ /év)	Engedély érvényessége
Fórizs Árpád	módosított 92-1/2012.	14/80-2007.	Tisza árhullámaiból van vízellátása. Éves vízpótlás: párolgás pótlása összesen, Krasznából	Leürítés: Nincs tervezve, de rendkívüli esetben a tó a mélypontján elhelyezett zsilipen át 95 %-ig leüríthető a Tisza felé, a kapcsolódó holt-meder vonulatokon keresztül	Horgásztó	5 000	2027.01.31.
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	többször módosított H-4976-6/2004.	14/148-1991.	Mélyfúrású kút	Egyedi	Vásárosnamény Károlytanya Vízmű	1 500	2027.12.31.
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt	többször módosított 200-32/1997.	14/96-1977.	Mélyfúrású kút	Egyedi	Vásárosnamény I. Vízmű (Tartalék)	1 000	2026.11.30.
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt	többször módosított 200-32/1997.	14/96-1977.	Mélyfúrású kút	Egyedi	Vásárosnamény II. Vízmű	850 000	2026.11.30.
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt	többször módosított 1938-13/1999.	14/147-1991	Mélyfúrású kút	Egyedi	Perényi tanya vízellátás	13 000	2026.04.30.
Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt	többször módosított 2919-16/2013.	14/106-1984	Mélyfúrású kút	Egyedi	Gergelyugornya-Jánd Vízmű	250 000	2027.12.31.

1.16.1.4. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A Bereg kapujaként ismert város a Nyírség és a Bereg határán található. Különös egyedisége, hogy három folyó ölelésében – Tisza, Szamos, Kraszna – fekszik. Vásárosnamény város három különálló településrészből - Vásárosnamény, Gergelyugornya, Vitka - áll össze, melyek egymástól természetföldrajzilag teljesen eltérő adottságúak, más belvízrendszerekben helyezkednek el.

Gergelyugornya településrésze a 21. sz. Beregi belvízrendszer középső részén, közvetlenül a Tisza mellett fekszik. A Beregi belvízrendszer az ország belvítettől leginkább veszélyeztetett négy belvízrendszere közé tartozik. A térségben a belvízelöntések nagysága a legbelvisebb években eléri a terület 50-60%-át. A térség jellemzően sík, kis esésekkel. A terület mélyebb fekvésű, belterületének átlagos terepmagassága 108,50-110 mBf közötti.

Vitka a 44. számú Krasznabalparti belvízrendszer északi részén helyezkedik el. A Krasznabalparti belvízrendszer a nyírségi homokdombvidék keleti peremén található. A belvízrendszer É-i, ÉK-i irányban fokozatosan lejt. Vitka a Kraszna folyó jobb partján található. Külterületének egy része a folyón átnyúlik. Vitka belterületének átlagos terepmagassága K-Ny-i irányba 110,00 mBf szintről 113,00 mBf-re emelkedik. A Vásárosnamény-Mátészalka összekötő úttól nyugatra eső területeknek csekély, a keletre eső területeknek azonban igen nagy a belvíz-veszélyeztetettség.

Vásárosnamény a 45. sz. Felsőszabolcsi belvízrendszerben, a Zsurk-Naményi fennsíkon helyezkedik el. Belterületének átlagos terepmagassága 109,00-111,00 mBf. Domborzata sík jellegű. Egyenletes, de határozott esések és esésirányok figyelhetőek meg.

Talaj

Gergelyugornya településrészen a jellemző talajtípus a kedvezőtlen vízgazdálkodású (kevés beszivárgás, nagy lefolyás) agyag, agyagos-vályog. A felszín alatti rétegek változékonyak, a jó vízvezető képességű talajok is megtalálhatóak.

Vitka talajviszonyait részben a Kraszna folyó alakította, így a folyó mentén az Ecsedi-lápra jellemző kötött talajok találhatóak, míg a nyugati oldalon a Nyírségtől kötöttebb, de homoktalajok vannak.

Vásárosnamény településrész taljai homokosak, melyek a folyók felé haladva egyre kötöttebbekké válnak.

Talajvízviszonyok

A térség talajvízszintjei általában magasak, a változó vastagságú felső talajréteg alatt nyomás alatti kavicsréteg helyezkedik el. A város belterületén az 1999. évi belvízhelyzet maximális talajvízszintjei rögzítve lettek 5 ásott kútban, melyet a *táblázat* tartalmaz.

Gergelyugornyánál a 2011. évi árvízi elöntés után tapasztalható volt, hogy a Tisza közelsége miatt a rövid idejű duzzasztó hatás után a leszívó hatás érvényesült hosszú ideig. A talajvízszintek viszonylag mélyen helyezkednek el. A Tiszától való távolság növekedésével a talajvízszintek is emelkednek.

Sor-szám	Ásott kút helye	Terepszint a kútnál (mBf.)	Max. talajvízszint 1999-ben (mBf.)	Max talajvízszint terep alatti mélysége 1999-ben (m)
Gergelyugornya településrész				
1.	Munkácsi út. 120.	108,36	108,07	1,29
2.	Óvoda u. 6.	109,86	106,59	3,27
3.	Gulácsi u. 30.	109,20	107,28	1,92
Vitka településrész				
4.	Damjanich u. 83.	111,15	109,91	1,24
5.	Kiss Ernő u. 9.	111,33	110,28	0,85

Maximális talajvízszint értékek a talajvízállás észlelő kutak adatai alapján

Az 1995-2013. közötti vizsgált időszakban a talajvízszint abszolút minimum értékét, 643 cm-t 2013. januárban mérték. Az abszolút maximum értéket 1999. április hónapban, 305 cm-t. A Tiszától való távolság növekedésével, a talajvízszintek is emelkednek. A maximális talajvízszintek a település területén a terepszint alatt 1,0m-re vagy attól mélyebben helyezkednek el.

Kút adatai	Érték	Sokéves talajvízszint
------------	-------	-----------------------

Törzsszáma		3823	(cm)	
Kútperem magassága	mBf	111,252	átlag	539
Koordináták	EOVx	314 418	min.	681/15
	EOVy	892 918	max.	394/99

Vásárosnaményi talajvízszint észlelő kút sokéves átlagai (1995-2018.)

Vízrendezés

Vásárosnamény város a Felsőszabolcsi, (Rétközi) tájegységben a 21. számú beregi, a 45. számú Felsőszabolcsi valamint a 44.számú Krasznabalparti belvízrendszer területén helyezkedik el.

Gergelyugornya településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Makócsa-főcsatorna. A belterületi vízrendezés a településrészen jelentős részben földárkokkal, kisebb részben pedig fenntartásigényes lapburkolt csatornákkal van megoldva.

Vitka településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Csigás csatornán keresztül jut a belvíz (kül-belterület egyaránt).

Vásárosnamény településrész fő befogadója:

- a FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe a város D-i vízgyűjtőjéről az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Friedlander-csatornán, torkolati zsilipen keresztül,
- a Tisza, melybe a város É-i vízgyűjtőjéről az Új beregi VGT kezelésében lévő Morotvai és Ludényos-tói csatornákon, torkolati zsilipeken keresztül jut a belvíz a befogadóba.

Gergelyugornya településrész a 21. számú, Beregi-belvízrendszer területén helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: erősen belvízveszélyes (4-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 12 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készütség gyakorisága: 8 elrendelt készütség/10 év (I. és II. fok).

Vitka településrész a 44. számú, Krasznabalparti-belvízrendszer északi részén helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: alig belvízveszélyes (1-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 6 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készütség gyakorisága²: 3 elrendelt készütség/10 év (I. és II. fok).

Vásárosnamény város a 45. számú, Felsőszabolcsi-belvízrendszer területén, a Zsurk-Naményi-fennsíkon helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: alig belvízveszélyes (1-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 33 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készütség gyakorisága: 13 elrendelt készütség/10 év (I., II. és III. fok).

Belvízbetörés

Az egyes településrészeket belvízbetörés nem fenyegeti, mivel a település magasabban helyezkedik el, mint a külterület, a vizek mindenütt kifelé folynak a befogadó társulati csatornába. Belvízveszélyes *Vitka* belterülete és a Kraszna folyó közötti terület, ahonnan a

Kraszna árvizei alatt a gravitációs belvív-bevezetési lehetőség megszűnik, s a belvizeket a Csigás-csatorna torkolatánál tudja a csatorna kezelője szivattyúsan beemelni.

Belvízvédelmi létesítmények

Vásárosnamény területén belvízvédelmi művek az igazgatósági kezelésű csatornák, illetve az önkormányzat kezelésében álló belvízvédelmi létesítmények. A település területén vízkormányzásra alkalmas műtárgy nem található. A FETIVIZIG kezelésében lévő csatornák hossz-szelvényei a terv mellékletét képezik.

Sor-szám	Csatorna neve	Csatorna kezelője
21. sz. Beregi belvízrendszer		
1.	Makócsa főcsatorna	FETIVIZIG
2.	Szipa főcsatorna	FETIVIZIG
3.	Bagi árok	FETIVIZIG
4.	Gorondi csatorna	FETIVIZIG
5.	Halvány csatorna	FETIVIZIG
6.	Örvény csatorna	FETIVIZIG
7.	27. sz. csatorna	FETIVIZIG
8.	Kerektag csatorna	Önkormányzat
9.	Rajkó csatorna	Önkormányzat
10.	Nyilas csatorna	Önkormányzat
11.	20/2. sz.csatorna	Önkormányzat
44. sz. Krasznabalparti belvízrendszer		
12.	Kraszna csatorna	FETIVIZIG
13.	Csigás csatorna	Önkormányzat
14.	Friedlander csatorna	Önkormányzat
15.	Ludényos-tói csatorna	Önkormányzat
16.	Morotvai csatorna	Önkormányzat

Vásárosnamény közigazgatási területén található csatornák

2019. március 19-i állapot	hossza (m)	állapota (jó, változó, stb.)	kaszáltság (%)	feliszapoló-dottság (cm)	darabszám/térfogat	kiépítettség (%)
Zárt csatorna (nem átereszt)	15150	megfelelő	-	5-20	-	-
Nyílt, hagyományos lapburkolattal rendelkező csatorna	12856	megfelelő	-	5-10	-	
Nyílt, korszerű előregyártott vasbeton elemmel burkolt csatorna	-	-	-	-	-	
Nyílt földmedrű csatorna	6210	változó	75	10-20	-	
Folyóka	2770	megfelelő	-	-	-	
Szikasztzó árok	5270	felújítandó	70	5-35	-	
Csatorna mindösszesen	42256	-	-	-	-	80
Záportározó	1	felújítandó	-	0-70	1/30000	-
Szivattyúállás	-	-	-	-	-	-

Belterületet mentesítő belvízvédelmi művek állapota

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

2019. március 19-i állapot	hossza (m)	állapota (jó, változó, stb.)	kaszáltság (%)	feliszapoló- dottság (cm)	darabszám/ Térfogat
Zárt csatorna (nem átereszt)	-	-	-	-	-
Nyílt, hagyományos lapburkolattal rendelkező csatorna	25000	változó	-	5-15	-
Nyílt, korszerű előregyártott vasbeton elemmel burkolt csatorna	-	-	-	-	-
Nyílt földmedrű csatorna	45000	felújítás	45	5-30	-
Szikkasztó árok	15000	felújítás	35	5-30	-
Csatorna mindösszesen	85000	-	-	-	-
Záportároló	-	-	-	-	-
Szivattyúállás	-	-	-	-	-

A külterületet mentesítő belvízvédelmi művek állapota

A folyamatos karbantartási és fenntartási munkákat közfoglalkoztatott dolgozókkal végzi az Önkormányzat.

Mélyfekvésű területek

A város területén beépíteni csak vízrendezett területeket lehet. Beépítés előtt a mélyfekvésű területeket fel kell tölteni, a vízvezető hálózatot, ki kell építeni.

Helyi jellegű mélyfekvésű terület (Gergelyugornya) a 41.sz. fkl. út által É-ra levő kertvégek, melyek az út koronaszintjénél lényegesen mélyebben helyezkednek el. Minden új tervezett beépítésnél a felszíni vizek elvezetéséről, illetve szükség szerint a talajvízszint süllyesztéséről gondoskodni kell. A belterületi beépíthetőség vízrendezéssel, illetve víztelenítéssel végrehajtható.

Az egyes településrészeket belvízbetörés nem fenyegeti, mivel a település magasabban helyezkedik el, mint a külterület, a vizek mindenütt kifelé folynak a befogadó társulati csatornába. Belvízveszélyes Vitka belterülete és a Kraszna folyó közötti terület, ahonnan a Kraszna árvizei alatt a gravitációs belvíz-bevezetési lehetőség megszűnik, s a belvizeket a Csigás-csatorna torkolatánál tudja a csatorna kezelője szivattyúsan beemelni.

Vásárosnamény területén a korábbi évek belvízvédekezési tapasztalatai alapján több kritikus ponton is számítani lehet belvízi elöntésre:

- Sport u., Széchenyi u., Kraszna u. keresztezése a Heltai Gáspár utcával
- Eötvös – Jókai utca
- Szőlőskert utca és környéke
- Táncsics utca 41-es főút felőli része
- vitkai városrészen Csigás tó, ill. az abból kivezető csatorna környezete
- Csigás tó /elzárt magán terület/ keleti partján levő Török Ignác utca tó felőli oldala
- Damjanich utca 97 szám körüli ingatlanok, valamint a Damjanich utca páratlan oldalának kertvégei
- Juhász Gyula utca és környéke
- Iskola utca Beregszászi út és 41-es főút közé eső kb 520 m-nyi szakasza

Tilalmi terület

A 83/2014. (III. 14.) Korm. rend. értelmében, a vizek és a közcélú vízellátási munkák kezelésére jogosult és köteles személyek a vizek és közcélú vízellátási munkák mentén az

azokkal kapcsolatos vízgazdálkodási szakfeladataik ellátására, a meder megközelítésére, a kizárólagos állami tulajdonú vízfolyások, tavak, tározók és holtágak mentén a 2. § (3) b) bekezdésében meghatározott, **a csatorna partéleitől számított 6,0 – 6,0 m széles parti sávot szabadon kell hagyni, egyéb vízfolyások mentén a 2. § (3) c) bekezdésében meghatározott, a csatorna partéleitől számított 3,0 – 3,0 m széles parti sávot szabadon kell hagyni.** A parti sávban külterületen gyepgazdálkodás, valamint a termőföld művelési ágának megfelelő, a parti sáv rendeltetését és megfelelő használatát, szükség szerinti igénybevételét nem akadályozó, a meder állapotát nem veszélyeztető tevékenység folytatható.

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése alapján az egyes építési övezetek közművesítettségének módját és mértékét helyi építési szabályzatban, szabályozási tervben kell megállapítani. A 33. § rendelkezik a telek beépítésének feltételeiről, melynek alapján épület csak olyan telken helyezhető el, amelynek keletkező szennyvíz és a csapadékvíz elvezetése ártalommentes elhelyezése biztosított.

Belvízvédelmi szempontból a létesítendő építmények csapadék elvezetésének megfelelő biztosítását mindenképpen szükségesnek tartjuk. A felszíni vízrendezés eszközeivel biztosítani kell a terület csapadékvíz kártétele elleni, illetve a belvizek elleni megfelelő védelmét. A csapadékvíz elvezetését a szomszédos ingatlanok érdeksérelme nélkül kell megoldani.

Magas talajvízállásos, illetve mélyfekvésű területre építkezni csak talajmechanikai szakvélemény alapján szabad, és az abban előírtakat kötelező betartani.

Árvízvédelem, Folyógazdálkodás

Vásárosnamény közigazgatási területe a Tisza folyó bal partján, a Vásárosnamény-benki öblözetben, a Tisza folyó jobb partján a Beregi ártéri öblözetben. a Kraszna folyó bal partján Vitkai ártéri öblözetben, Szamos folyó bal partján a Szamos-Krasznaközi ártéri öblözetben, a Szamos folyó jobb partján a Szamosközi ártéri öblözetben helyezkedik el.

Alapadatok

A település védelmét 10865 méter hosszan a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő I. rendű árvízvédelmi töltés látja el. Ezen felül 682 méteres szakaszon magaspart védi a település mentett oldali területeit az árvízi elöntéstől.

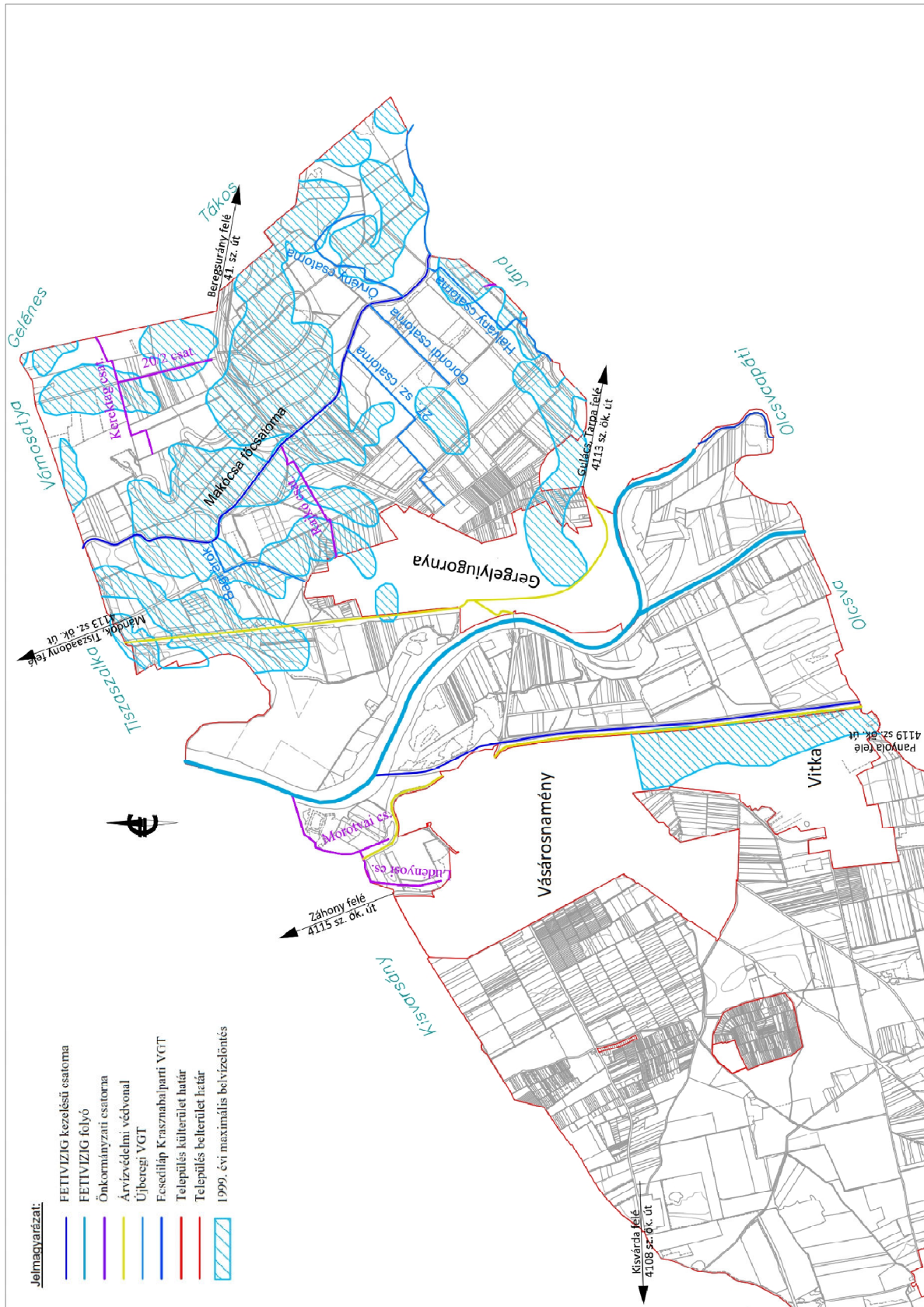
A település részei a 07.04. számú árvízvédelmi szakaszon 109+955 – 111+318 tkm között, a 07.07. számú árvízvédelmi szakaszon a 28+420-31+000 tkm között, a 07.08. számú árvízvédelmi szakaszon a 31+000 – 34+162 tkm között, a 07.12. számú árvízvédelmi szakaszon a 0+000 – 3+760 tkm közti szakaszon helyezkedik el.

A magaspart a 07.04 árvízvédelmi szakasz a 111-318-112+000 tkm szelvények között található.

A település területére esik a Tisza folyó medrének 680,186-688,2 fkm mederszelvények közé eső része, Kraszna folyó medrének 0-5,010 fkm mederszelvénye, valamint a Szamos folyó medrének 0-1850 fkm mederszelvénye.

Vízrendezés

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRO DOKUMENTUM

(Forrás: saját szerkesztés)

1.16.2. Energia

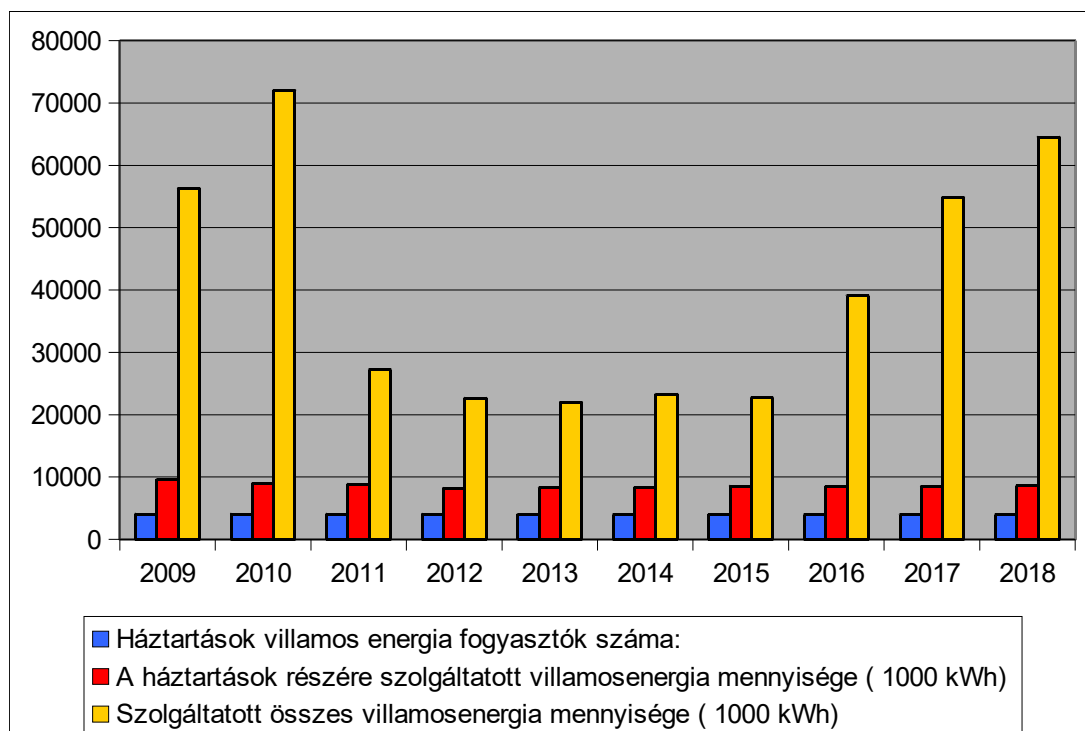
1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás

A középvezettségű szabadvezetékek és földkábelek az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltatói Zrt. elosztóhálózatának részei, ezek több helyen magántelkeken haladnak. Ezek oldják meg közép/kisvezettségű transzformátorokon keresztül a terület villamos energia ellátását.

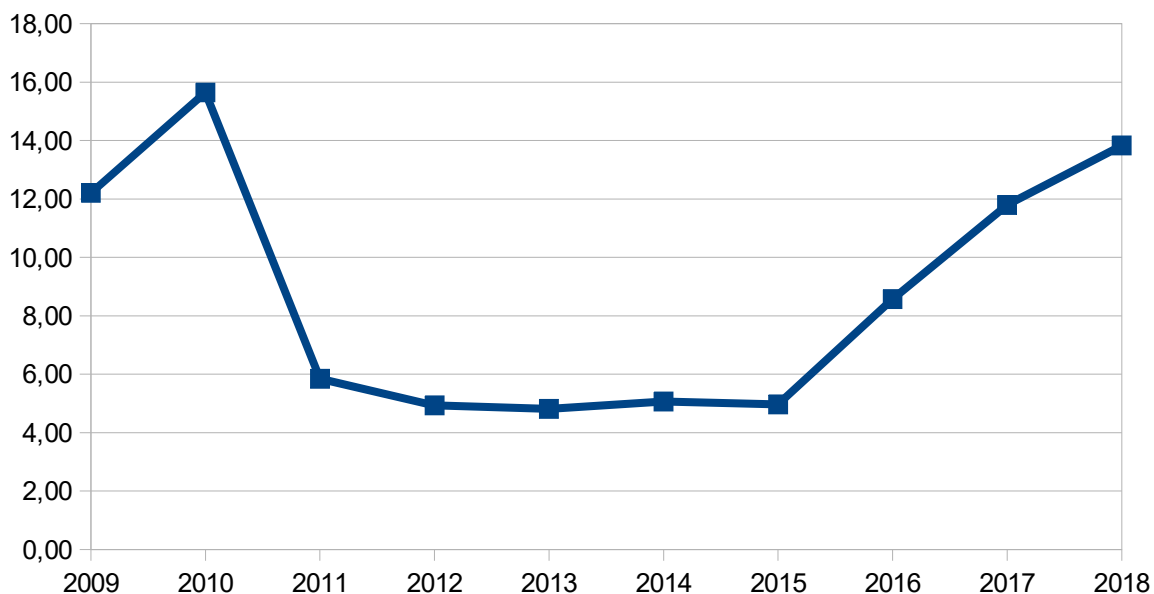
A meglévő középvezettségű hálózatok alkalmasak a területek folyamatos energiaellátására.

A város energiafogyasztási adatai az utóbbi években:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Háztartási villamos energia fogyasztók száma (db):	4058	4063	4049	4033	4010	3969	3984	3968	3964	3975
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	9578	8942	8853	8205	8243	8298	8544	8456	8472	8588
Villamosenergia fogyasztók száma (db)	4611	4603	4660	4592	4567	4599	4566	4561	4649	4665
Szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh)	56276	72016	27226	22651	21983	23282	22697	39099	54825	64523
Népesség száma:	8919	8833	8770	8833	8855	8982	9120	9163	9107	2775

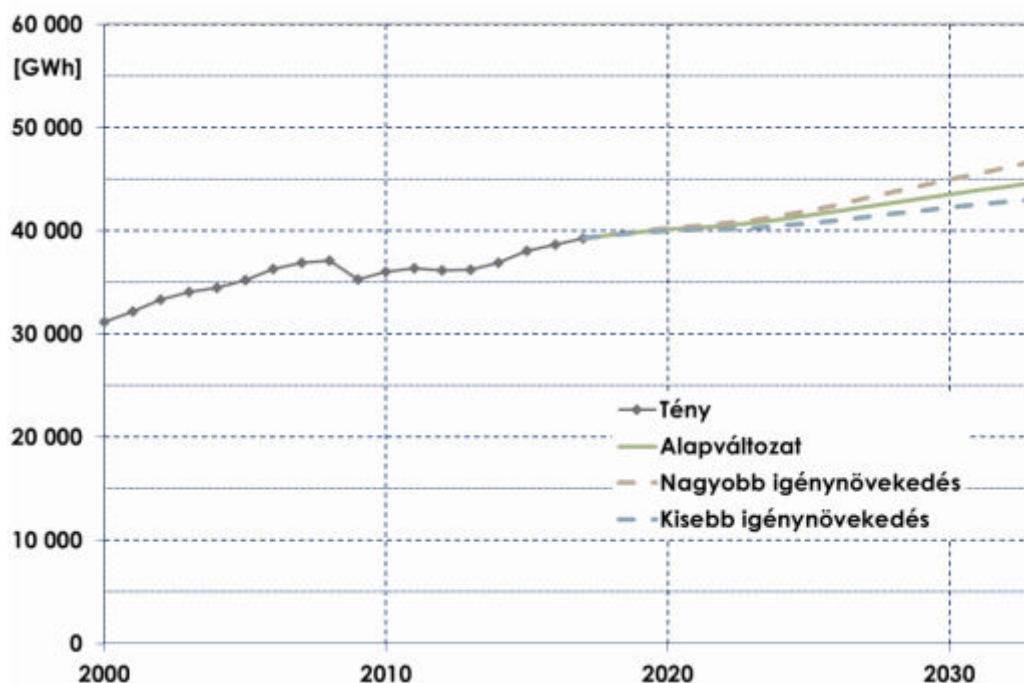
Az egy fogyasztási helyre jutó éves villamosenergia fogyasztás:

Az egy fogyasztási helyre jutó villamos fogyasztás görbéje jól tükrözi a magyarországi trendet.

Jól látszik, hogy a 2008-ban kezdődő válság, főleg 2010 után a fogyasztási adatokon erősen éreztette hatását.

A gazdasági növekedés 2014. évi beindulásával (legfőképp az ipari termelés erős felfutásával) az áramfogyasztás erőteljes növekedésnek indult.

(Forrás: MAVIR (2018): A magyar villamosenergia-rendszer nettó fogyasztói igényeinek előrejelzése 2018., p. 5.)

A MAVIR nettó fogyasztás-előrejelzéseinek alapváltozata a 2015 utáni időszakra a nettó villamosenergia-fogyasztás kiegyenlítettebb, a 2020-as évek végére lassuló ütemű emelkedését feltételezte.

A nettó villamosenergia-fogyasztás az előrejelzési időszak első öt évében, az alapváltozat szerint évente átlagosan 0,6%-kal nő. Középtávon 2023 és 2028 között ennél magasabb, évi 1%-ot elérő átlagos növekedési ütemmel számol, amely 2028 és 2033 között 0,9%/évre csökkenhet.

Ezek az országos előrejelzések várhatóak a városra vonatkozóan is.

A meglévő hálózatok a jövőben is alkalmasak lesznek a folyamatos energiaellátásra.

Vásárosnamény településen lévő KÖF/KIF transzformátor állomás normál üzemviteli ellátása Mátészalka alállomás (rövid név MTSZ) 22 kV – os celláiból történik

Vásárosnamény villamosenergia-ellátásának szolgáltatója az E.ON Tiszántúli Áramszolgáltató Zrt. A város jelenlegi ellátása az egységes országos hálózati rendszerről vételezett villamos energiával biztosítva van.

Az E.ON Zrt. adatszolgáltatásai szerint a települést 95 db TR állomás látja el elektromos energiával. A meglévő TR állomások tovább bővíthetők. A kisebb átlagos fejlesztéseket a TR állomások jelenlegi állapotukban is elviselnek. TR cserével további bővíthetőségek hajthatók végre. Nagyobb igények kielégítésére kell újabb TR állomást telepíteni.

A településen lévő TR állomások adatai, kihasználtságai:

TR állomás száma	TR állomás megnevezése	Tr. állomás típusa
62236	Szabadság tér	KTA-4
62198	Király II. öntöző	OTR AF 1400
62101	Ipari Park Logisztikai telep	OTR FA 200
62160	Rend. Adatfeldolgozó	UK 1250-34
	Vásárosnamény, alállomás	Nincs adat
60498	Halastó	OTR FF 1400
62479	Mol Benzinkút	OTR AA 2200
62742	Kékfrankos Kft.	OTR FF 1400
62827	Koportos utcai kapcsoló állomás	KSZ 630
62816	Enertech	UK 1250-34
62890	Tejfeldolgozó üzem	KSZ 630
62892	Gyümölcsfeldolgozó	KSZ 630
62891	Sertés Vágóhíd és Feldolgozó	KSZ 630
62874	PV Gyüre kapcsoló	Nem típusos
62719	Ipari Park II. Nyugat	OTR FF 1400
62453	Tóth öntöző	OTR AF 1400

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

62720	PV 9 naperómű 4219/5-6	BHTR 20/1600
62721	PV 10 naperómű 4219/7-8	BHTR 20/1600
62466	Napelempark I. kapcsolóállomás	KTW-630R1
62508	Napelempark I/1	KTW-630S
62509	Napelempark I/2	KTW-630S
62510	Napelempark I/3	KTW-630S
62467	Napelempark II kapcs.	KTW-630S
62520	Napelempark II/3	KTW-630S
62519	Napelempark II/2	KTW-630S
62518	Napelempark II/1	KTW-630S
62524	Napelempark III/1	KTW-630S
62523	Napelempark II/4	KTW-630S
62303	Interspan Kft.	ABB Galaxy 1000
62112	Táncsics u.	KTW-6D kapcsoló
62297	HELLER-ERŐMŰ ideiglenes 1.	OTR 20/630
62298	HELLER-ERŐMŰ ideiglenes 2.	OTR 20/630
39674	Gulácsi út	OTR 20/400
39679	Jándi u.	OTR 20/400
9672	Tsz.	VOTR 20/250
39673	Rudas László u.	OTR 20/400
39676	Tanácsköztársaság u.	OTR 20/400
39675	Vízmű	OTR FA 2200
39678	Tiszaszalkai u.	OTR 20/250
39681	Szennyvíztelep	OTR 20/250
39677	Darvas utca	OTR 20/400
39682	Gázmérő	OTR 20/160
39663	Marianna Center	EHTR 20/630
30380	Csögörény	OTR 20/160
30759	Főtér-Áruház	KTW-630R1
30386	Munkácsi utca	FOTR 20/160
39680	Üdülőttelep 2	OTR 20/400
39638	Sport utca	OTR 20/630
30373	Tiszai üdülőtp.	OTR FA 2200
31488	41. főút Ipari park	OTR 20/400
30371	Kossuth u.	VOTR 20/2x250
39669	Horváth Tüzép	OTR 20/400
39657	Vízmű	OTR 20/630

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

30372	Nagy Sándor u.	FOTR 20/160
30375	Tsz.	FOTR 20/160
39659	SZAVICSAV üezm	OTR 20/400
39654	Váci Mihály u.	OTR 20/250
39670	Beregszászi Fürdő	KTW-630R1
39651	Gabonaforgalmi V.	EHTR 20/630
39658	VOR telep	EHTR 20/630
30381	Agroma-Juice-Magyarország Kft	EHTR 20/2x1600
39666	Vammala u.	KTW-630R1
39639	Sütőüzem	OTR 20/630
39662	Szaktanásképző	EHTR 20/630
39653	KIOSZ Gk. Jav.	OTR 20/400
39644	Ifjúság út	OTR FA 2200
39649	Ládagyár	EKTR 20/630
39655	Alkotmány utca	EHTR 20/630
39646	Rákóczi utca	EHTR 20/630
39660	Szatmári utca	EHTR 20/630
30383	ERDÉRT	OTR FA 2200
39650	Alállomás HÜTR	OTR 20/250
39686	FOREX Faipari telep	OTR 20/400
39671	SPAR áruház	KTW-630R1
39683	Damjanich utca	OTR 20/630
39645	Üveggyár I.	EKTR 20/630
39661	Üveggyár II.	EHTR 20/630
39656	Tsz Szárító	OTR 20/400
39640	Tsz-Szőlőskert	OTR 20/400
39652	Ady u. Kórház	EHTR 20/630
39643	Szennyvíztelep	BOTR 20/160
39642	Árpád u. + GOV	OTR 20/630
39641	MEDICOR	OTR 20/630
39658	MÉH+Húsfeldolgozó	OTR 20/400
30378	KPM Keverő tlp.	VOTR 20/250
39684	Naményi út	OTR 20/400
39667	Öntöző	OTR 20/63
39685	Wink öntöző	OTR 20/63
39668	Perényi t. Hűtőház	OTR 20/400
31437	Hűtőház	OTRL 20/100

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

30374	Petőfi tanya	OTR 20/400
30382	Tsz Almatároló	VOTR 20/250
30379	Sertéskombinát	VOTR 20/250
30376	Károlyi tanya	FOTR 20/160
60368	Papp öntöző	OTR AF 1400

Fejlesztési tervek:

Az energiaigények teljesítésén, állagmegóvason, megelőző karbantartásokon kívül – jelentősebb/stratégiai beavatkozást, átépítést az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. nem tervez.

Vásárosnamény területén MAVIR tulajdonú nagyfeszültségű vezeték nem halad át.
(A villamosenergia rendszerek és berendezések biztonsági övezetéről a következő jogszabály rendelkezik:**2/2013. (I. 22.) NGM rendelet a villamosművek, valamint a termelői, magán- és közvetlen vezetékek biztonsági övezetéről.**)

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

A kisfeszültségű energiaellátó és a közvilágítási hálózatok többnyire légvezetékes kialakításúak, csak részben, főleg a belvárosi részen földkábelesek.

A közvilágítási feladatokat az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatás költségét a város fizeti.

A közvilágítás a közcélú hálózat tartóoszlopain elhelyezett lámpatestekkel van biztosítva. Vásárosnamény jelenlegi közvilágítása csak részben tekinthető korszerűnek. 2017-ben a városban mintegy 1200 db elavult lámpatestet cseréltek le LED-es lámpatestre.

A város közvilágítása azokon a területeken, ahol a kisfeszültségű elosztás szabadvezetékes hálózattal üzemel, többnyire a kisfeszültségű vezetéket tartó oszlopsorra szerelt lámpákkal van megoldva. Az önálló közvilágítási hálózat, a szabadvezetékes környezetben minimális. Szem előtt kell tartani az esetleges fényszennyezés elkerülését. Ennek érdekében a lámpatesteket úgy kell elhelyezni, hogy:

- csak kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába világítson.
- csak megfelelő, szükséges időszakban világítson.

Ennek érdekében megfelelő ernyőzésű és energiafelhasználású lámpákat kell elhelyezni. Ezek azok a lámpatestek, amelyek IDA (International Dark Sky Association) minősítéssel rendelkeznek. Az IDA nagyon szigorú szempontrendszer alapján választja ki azokat a világítótesteket, melyekkel teljesen fényszennyezés mentes világítás létesíthető.

1.16.2.2. *Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatok energiagazdálkodás lehetőségei*

A megvalósítandó fejlesztések során elsősorban napenergiára kell gondolni megújuló energiaforrás alkalmazásával kapcsolatban, hisz a város fekvését és egyéb adottságait is figyelembe véve, szél erőművek telepítése és energiatermelés céljából történő üzemeltetése nem lenne gazdaságos.

Vásárosnaményban az alábbi létesítmények rendelkeznek megújuló energiaforrással:

Napelemes rendszer:

- **Városháza**
4800 Vásárosnamény, Tamási Áron út 1.
- **Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési központ**
4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5.
- **Hétszínvirág Óvoda**
4800 Vásárosnamény, Bartók Béla u. 24
- **Idősek Otthona**
4800 Vásárosnamény Bartók B. u. 20
- **Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium**
4800 Vásárosnamény Kossuth út 19.
- **Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola és Tagintézményei**
4800 Vásárosnamény Rákóczi út 6-12.

Hőszivattyús rendszer:

- **Városháza**
4800 Vásárosnamény, Tamási Áron út 1.
- **Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési központ**
4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5.
- **Hétszínvirág Óvoda**
4800 Vásárosnamény, Bartók Béla u. 24

A városban az Önkormányzati épületeken kívül, egyre több vállalkozás és magánszemély rendelkezik háztartási méretű naperőművekkel. Vásárosnamény a Magyar Energetikai és Közmű-szabályzási Hivatal adatai alapján mintegy 300kW beépített teljesítményű háztartási méretű napelemes rendszerrel rendelkezik.

A város területén 4db 480kW nagyságú naperőmű létesült, melyek a KÁT-rendszer keretein belül működnek (Kötelező Átvételi Tarifa).

Ezek az erőművek a következők:

- **Dogyur Vásárosnamény Napelemes Kiserőmű**
4800 Vásárosnamény hrsz. 4223/7, 4223/8
- **Atlasz Trade Vásárosnamény Napelemes Kiserőmű**
4800 Vásárosnamény, hrsz. 4225/15, 4225/16
- **Carhen Csake Vásárosnamény Napelemes Kiserőmű**
4800 Vásárosnamény, hrsz. 4223/9, 4223/10
- **Kraszna Energy Vásárosnamény Napelemes Kiserőmű**
4800 Vásárosnamény, hrsz. 4225/17, 4225/18

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Vásárosnamény Város által elnyert energetikai korszerűsítési pályázatok:

- **Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 1 2018.**

Kossuth út 9. hrsz. 296/1 alatt található **II. Rákóczi Ferenc Gimnázium** energetikai korszerűsítése

- **Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 2 2018.**

Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola több épületének energetikai korszerűsítése

- **Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Vásárosnaményban 3 2018.**

Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Kölcsey Ferenc tagintézményének Fő- és melléképületének energetikai korszerűsítése

- **Vásárosnamény Város közcélú épületeinek energetikai fejlesztése**

Az épületek közül 5 helyszínen került sor napelem telepítésére, illetve 3 épület esetében geotermikus hőszivattyús rendszer került megvalósításra.

Az önkormányzati intézmények többségében a világítótestek elavultak, üzemeltetésük nem gazdaságos. Ezért javasoljuk azokat lecserélni LED-es lámpatestekre.

Javasoljuk ezen kívül az elektromos hálózat felújítását is.

Különös figyelmet kell fordítani a különböző intézmények térvilágításának gazdaságos működésére, tehát javasoljuk ezek alkonykapcsolóval történő működtetését, de kézi lekapcsolásra való lehetőséggel.

Lámpatest korszerűsítés az alábbi épületben történt meg:

- **Városháza**
4800 Vásárosnamény, Tamási Áron út 1.
- **Balázs József Városi Könyvtár és Művelődési központ**
4800 Vásárosnamény, Szabadság tér 5.
- **Hétszínvirág Óvoda**
4800 Vásárosnamény, Bartók Béla u. 24

Elektromos szempontból felújításra javasolt épületek:

- **Beregi Múzeum**
4800 Vásárosnamény, Rákóczi út 13.
- **Vásárosnaményi Játékszobák Óvodái**
4800 Vásárosnamény Bartók Béla utca 24.
- **Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola**
4800 Vásárosnamény Rákóczi út 6-12.
- **Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Kölcsey Ferenc Tagintézménye**
4800 Vásárosnamény Damjanich út 34.
- **Vásárosnaményi Eötvös József Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Petőfi Sándor Tagintézménye**
4800 Vásárosnamény Iskola út 54.
- **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Pedagógiai Szakszolgálat Vásárosnaményi Tagintézménye**
4800 Vásárosnamény Rákóczi út 32
- **Vásárosnaményi II. Rákóczi Ferenc Gimnázium**
4800 Vásárosnamény Kossuth út 19.
- **Lónyay Menyhért Baptista Szakközépiskola és Szakiskola**
4800 Vásárosnamény Kossuth út 19.
- **Babus Jolán Középiskolai Kollégium**
4800 Vásárosnamény Kossuth út 21.
- **Vásárosnaményi Humán Szolgáltató Központ**
4800 Vásárosnamény Bartók Béla utca 22.

1.16.3. Elektronikus hírközlés

A mobil távközlési ellátás szempontjából a település lefedettnek tekinthető.

Vásárosnamény szélessávú kommunikációs szolgáltatást a Telekom Nyrt. a Vodafone és az Elektronet Zrt. biztosítja föld és légekábeles hálózaton keresztül.

Vásárosnamény telefonhálózatát a Magyar Telekom Nyrt. üzemelteti az internethálózattal közel azonos nyomvonalon, azok hálózati jellemzőinek megfelelően.

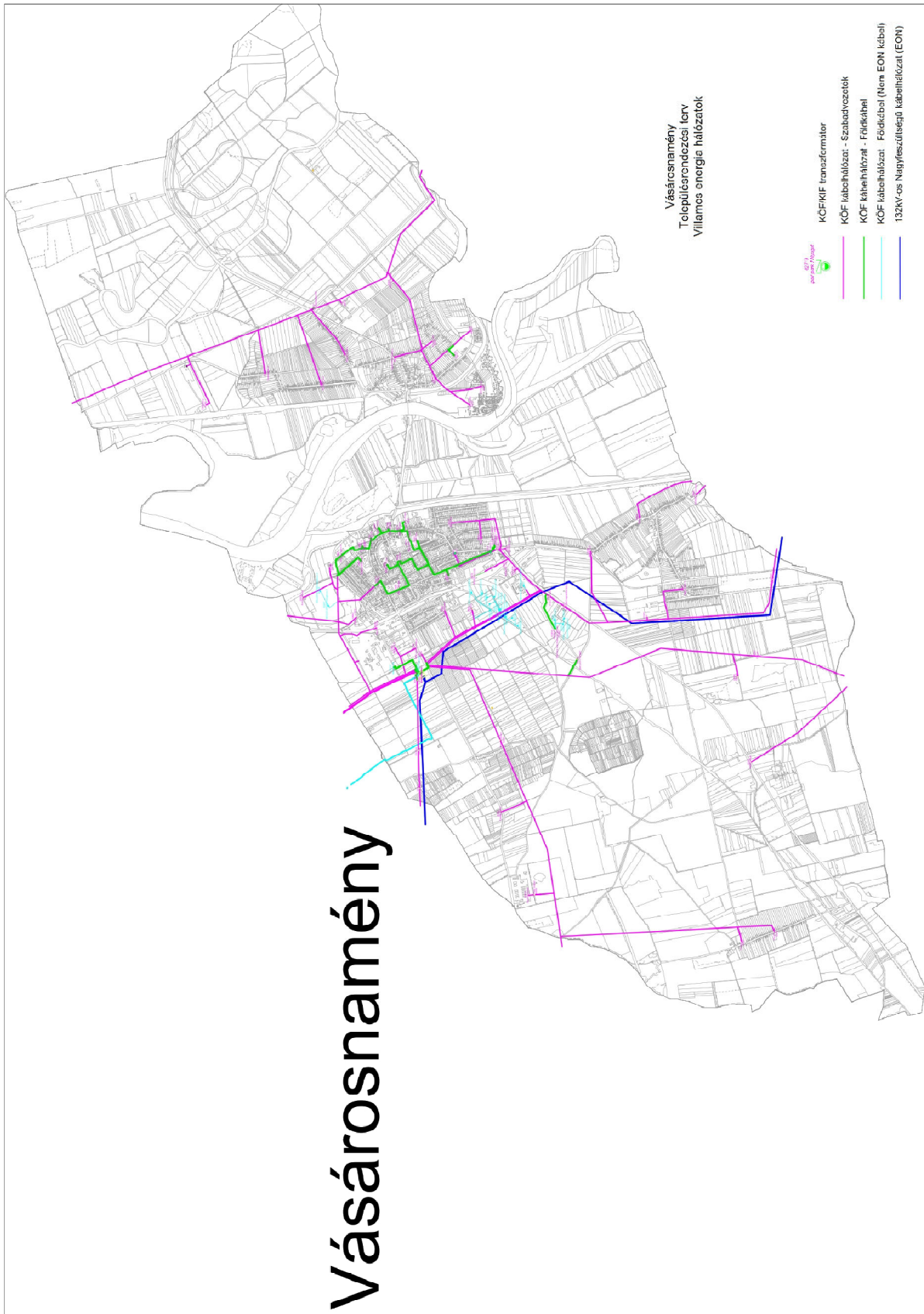
Kábel TV szolgáltatás a Magyar Telekom Nyrt. a Vodafone és az Elektronet Zrt. rendszerén keresztül elérhető, az internethálózattal közel azonos nyomvonalon, azok hálózati jellemzőinek megfelelően.

A frekvenciált helyeken *a légekábeles vezetékeket folyamatosan földkábelesre kell cserélni.*
A hálózatbővítő beruházásokat elsősorban a fogyasztói igények határozzák meg.

A távközlési ellátás vállalkozási alapon fog fejlődni.

A hírközlés fejlődéséhez kapcsolódóan folytatni kell a csillagpontosítást, a kábelhálózat optikai kábelre való cseréjét. Elvárható igény, hogy minél előbb biztosítsák a rendszerek interaktivitását, az internet szolgáltatás és televíziós műsor szórás magasabb szintű, biztonságosabb üzemeltetését, az igények kielégítését.

Elektromos hálózatok

(Forrás: saját szerkesztés)

1.17. KÖRNYEZTVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)

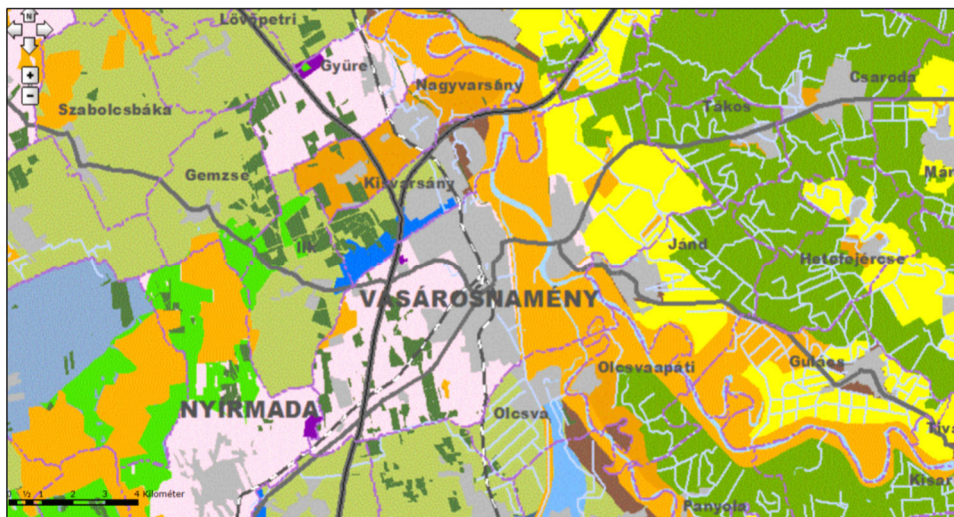
1.17.1. Talaj

Vásárosnamény településrész taljai homokosak, melyek a folyók felé haladva egyre kötöttebbekké válnak, a Tisza folyó közelsége miatt, folyóvízi üledékes talajok találhatóak (1. ábra zöld szín). A településtől Nyugatra már a nyírségre jellemző futóhomok található (1. ábra sárga szín). Gergelyugornya településrészén a jellemző talajtípus a kedvezőtlen vízgzárdalású (keves beszivárgás, nagy lefolyás) agyag, agyagos-vályog. A felszín alatti rétegek változékonyak, a jó vízvezető képességű talajok is előfordulnak.

2Q- Folyóvízi üledék
3Q- Folyóvízi homok,
kavics
6Q- Futóhomok

1. ábra:
Vásárosnamény talaj
adottságai
forrás: Magyar
Földtani Intézet

2. ábra: Termőhelyi
adottságok
Vásárosnamény
térségében (forrás:
gis.teir.hu)

Szabolcs –Szatmár – Bereg megye Területrendezési tervének Övezeti besorolása alapján Vásárosnamény térségében kismértékben található kiváló termőhely adottságú földterület Nyírmada és Kisvarsány irányában elszórtan (2. ábra sötétzöld szín). Erdőtelepítésre alkalmas terület nem található.

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

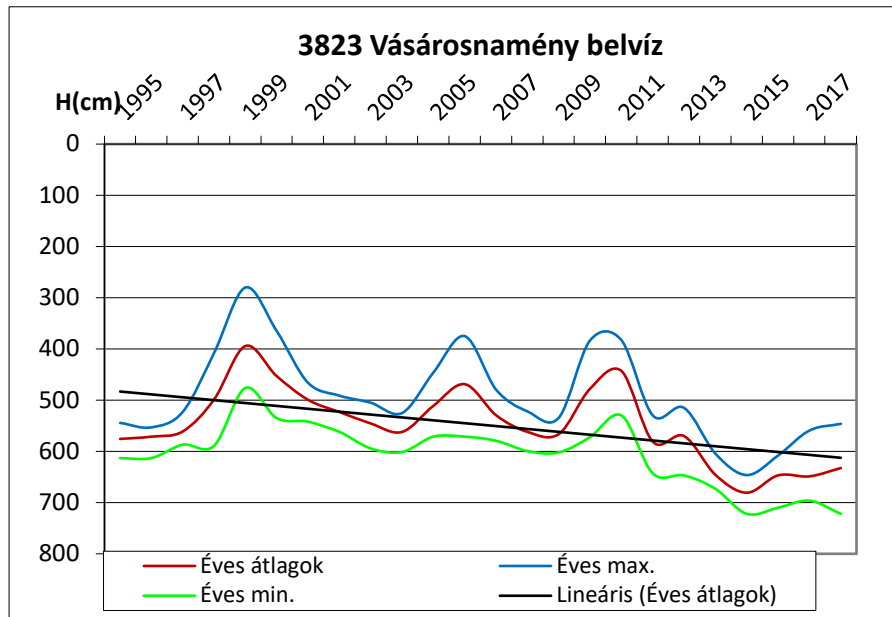
Felszíni vizek

A Bereg kapujaként ismert város a Nyírség és a Bereg határán található. Különös egyedisége, hogy három folyó ölelésében – Tisza, Szamos, Kraszna – fekszik. Vásárosnamény város három különálló településrészről - Vásárosnamény, Gergelyugornya, Vitka - áll össze, melyek egymástól természetföldrajzilag teljesen eltérő adottságúak, más belvízrendszerekben helyezkednek el.

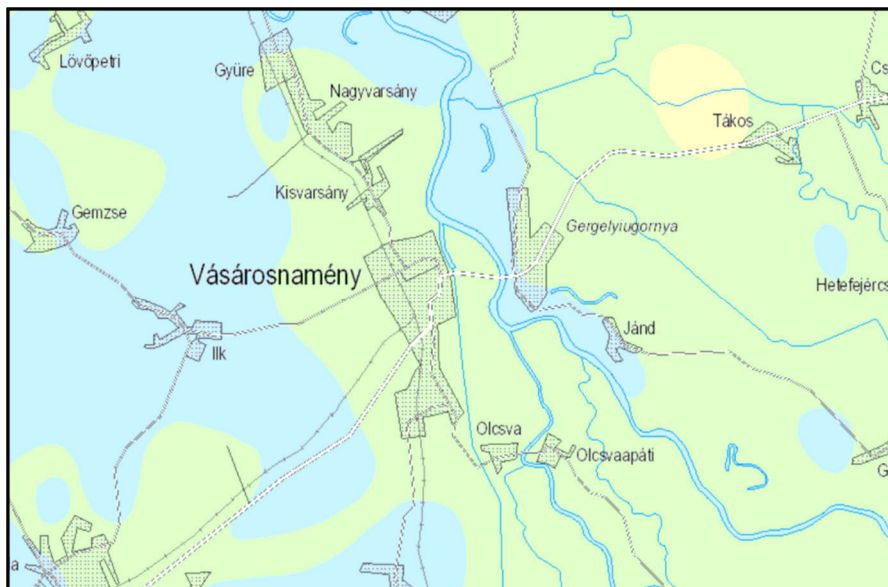
- Vásárosnamény város a Felsőszabolcsi, (Rétközi) tájegységben a 21. számú beregi, a 45. számú Felsőszabolcsi valamint a 44.számú Krasznabalparti belvízrendszer területén helyezkedik el. FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe a város D-i vízgyűjtőjéről az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Friedlander-csatornán, torkolati zsilipen keresztül, a Tisza, melybe a város É-i vízgyűjtőjéről az Új beregi VGT kezelésében lévő Morotvai és Ludényos-tói csatornákon, torkolati zsilipeken keresztül jut a belvíz a befogadóba.
- Gergelyugornya településrész a 21. sz. Beregi belvízrendszer középső részén, közvetlenül a Tisza mellett fekszik. Gergelyugornya településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Makócsa-főcsatorna.
- Vitka a 44. számú Krasznabalparti belvízrendszer északi részén helyezkedik el. A Krasznabalparti belvízrendszer a nyírségi homokdombvidék keleti peremén található. Vitka településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Csigás csatornán keresztül jut a belvíz (kül-belterület egyaránt).

Felszín alatti vizek

A térség talajvízszintjei általában magasak, a változó vastagságú felső talajréteg alatt nyomás alatti kavicsréteg helyezkedik el. A város belterületén az 1999. évi belvízhelyzet maximális talajvízszintjei rögzítésre kerültek a 3823. számú kútban, melyet az alábbi 4. ábra tartalmaz. Gergelyugornyánál a 2011. évi árvízi elöntés után tapasztalható volt, hogy a Tisza közelsége miatt a rövid idejű duzzasztó hatás után a leszívó hatás érvényesült hosszú ideig. A talajvízszintek viszonylag mélyen helyezkednek el. A Tiszától való távolság növekedésével a talajvízszintek is emelkednek.

3. ábra: Vásárosnamény városhoz tartozó sokéves talajvízállás grafikon 3823 törzsszámú kútnál (1995-2017.)

4. ábra: Talajvíz elhelyezkedése Vásárosnamény térségében

A vízáadó réteg anyaga durva, homokos kavics, eliszaposodott homokos kavics. A víz adóképeség elsősorban a területre hulló csapadékmennyiségtől függ. A talajvíz mélysége a Tisza mentén valamint Gergelyugornya körzetében 0-2 méter, 4.ábra szerint kék szín, Vásárosnamény többi részén 2-4 méter közötti, mennyisége jelentős (80-100 l/s).

A rétegvíz mennyisége nem jelentős, az artézi kutak mélysége 100 métert ritkán haladja meg, de általában bővizűek. Általános a nagy vastartalom. A településen a felszín alatti víz és kármentesítési 2011. évi adatokat (FAVI) elemezve megállapítható, hogy határérték túllépést tapasztaltak az alábbi szennyező anyagokból: szelén, higany, kalcium, nátrium, nitrit, magnézium, ortofoszfát.

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Vásárosnamény város felszín alatti vizei az „fokozottan érzékeny” kategóriába azon belül is a kiemelten érzékeny f.a. területhez tartozik.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet alapján Vásárosnamény nitrát érzékeny területnek minősül.

Vízbázisvédelem

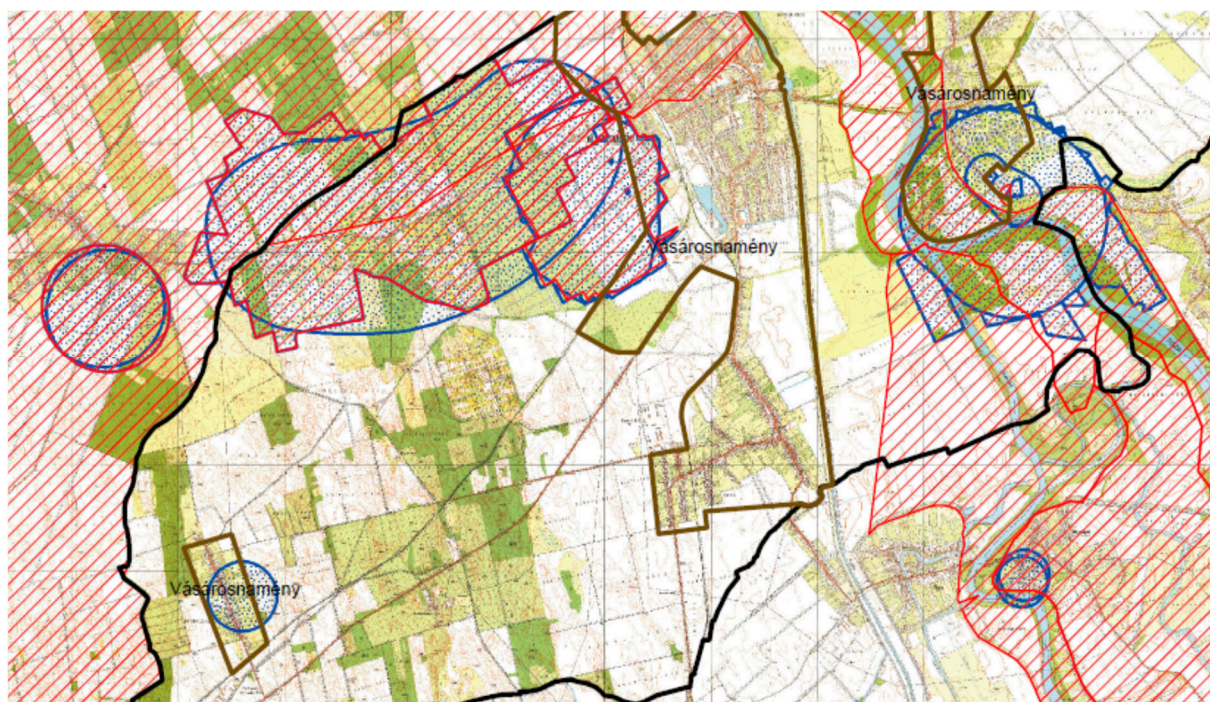
A 123/1997. (VII.18.) kormányrendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi-létesítmények védelméről intézkedik. Vásárosnamény város vízellátása a Vásárosnamény Térségi Vízműről történik. Gergelyugornya településrész vízellátását a Gergelyugornya-Jánd Közös Vízmű biztosítja, két további településrész Perényi tanya a Vásárosnamény-Perényi tanya Kisvízműről, illetve a Károlyi tanya a Vásárosnamény-Károlyi tanya Kisvízműről oldja meg vízellátását.

A Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 307-7/2010. számú határozatában kijelölte Vásárosnamény Térségi Vízmű vízbázisa „B” (50 éves) jelű hidrogeológiai védőterületét. A Gergelyugornya-Jánd Közös Vízmű geológiailag védett, nem sérülékeny, a hidrogeológiai védőidom 234-21/2014. számon került kijelölésre.

A város külterületének ÉNY-i részét jelentős mértékben érinti a 24.1 Vásárosnamény távlati vízbázis kijelölt „B” jelű (50 éves) hidrogeológiai védőterülete (hat.szám: 5422/3/2003.). A védőterületek helyszínrajzát mellékelten megküldjük.

A város DNY-i részét érinti a Vásárosnamény-Perényi tanya Kisvízmű vízbázisának 50 éves elérési idővel rendelkező becsült „B” jelű hidrogeológiai védőterülete.

A védőövezeteken végezhető tevékenységek korlátozását a 123/1997. (VII.18.) kormányrendelet 5. számú melléklete tartalmazza.

5. ábra: Vízvédelmi övezeti érintettség
(Sérülékeny vízbázisok elhelyezkedése Vásárosnamény térségében kékszínnel ábrázolva).

A vízgyűjtő egészét jelentősen befolyásoló lefolyási, utánpótlódási, megcsapolási viszonyokat jelentősen módosító beavatkozások hajtóereje a térségben kisebb mértékben mezőgazdaság, valamint a településfejlesztés. A terület lakosságának megnövekedett mezőgazdasági terület iránti igénye következtében kialakított belvízelvezető rendszer ma már nem elégíti ki minden igényt. A terület adottságai nem kedveznek a kialakított, mai szántóföldi kultúráknak sem. A vizek elvezetése, a talajvíz süllyedése, kedvezőtlenül érintik a természetes, vagy természeteshez közel álló vízi, vizes, víztől függő ökoszisztémák állapotát is, mely kedvezőtlen hatásokat az éghajlatváltozás tovább súlyosbít.

A felszín alatti vizek szennyező forrásai közé a következők sorolhatóak:

- a települési szennyvíz,
- a szabálytalanul létesített szennyvízgyűjtők miatt, a szennyezett víz a talajba szivárog,
- a csatornázott területeken nem szakszerűen került felszámolásra a szennyvíz-tároló,
- a kommunális hulladéklerakók,
- az ipari szennyvíz kibocsátók,
- állattartó telepek.

Vízgazdálkodás és vízellátás

A város vízellátását üzemeltető szolgáltató a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. (Szolnok, Kossuth út. 5.) végzi. A Vásárosnamény vízműrendszeréről történik Vásárosnamény, Aranyosapáti, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Olcsva települések vízellátása, két további településrész Perényi tanya és Károlyi tanya önálló kisvízművekről oldja meg vízellátását.

A Vásárosnamény Térségi Vízműre és Vásárosnamény, Olcsva, Kisvarsány, Nagyvarsány, Gyüre és Aranyosapáti települések vízellátására vonatkozó többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 200-32/1997. A vízműrendszer vízellátása 3 mélyfúrású kútból biztosított, melynek névleges kapacitása: 5000 m³/d.

A vízmű mértékadó átlagos kapacitása: 3500 m³/d

Csúcsidei kapacitása: 5000 m³/d

Az „új vízműről” kerül kielégítésre Vásárosnamény napi átlagos 965 m³/d-os, valamint a csatlakozó települések vízigénye. A gerincvezeték hossza bekötővezeték nélkül 44,2 km, a bekötővezeték hossz 30 km. A vízellátó hálózatra 2847 lakás és 263 közület kötött rá. A lakossági rákötés aránya 91,8 %.

Vásárosnamény-Perényi tanya

A településrész vízellátását önálló kisvízmű biztosítja. A vízmű vízellátása 2 mélyfúrású kútból történik.

A vízmű mértékadó átlagos kapacitása: 40 m³/d

A településrész napi átlagos vízigénye: 17,9 m³/d.

A gerincvezeték hossza bekötővezeték nélkül 1,15 km, a bekötővezeték hossz 0,5 km. A vízellátó hálózatra a településrész 69 lakás és 2 közület kötött rá. A lakossági rákötés aránya 100 %.

Vásárosnamény-Károlyi tanya

A településrész vízellátását önálló kisvízmű biztosítja. A vízmű vízellátása 1 mélyfúrású kútból biztosított, melynek névleges kapacitása: 52 m³/d.

A vízmű mértékadó átlagos és csúcsidei kapacitása: 52 m³/d

A településrész napi átlagos vízigénye: 2,9 m³/d.

A gerincvezeték hossza bekötővezeték nélkül 0,45 km, a bekötővezeték hossz 0,1 km. A vízellátó hálózatra a településrész 3 lakása kötött rá. A lakossági rákötés 33 %. Vásárosnamény közműves vízellátása mind mennyiségi mind minőségi paraméterek szempontjából biztosított.

Szennyvízelvezetés

A város szennyvízhálózatát és szennyvíztisztító telepét szintén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. üzemelteti. Vásárosnamény szennyvízrendszer Vásárosnamény, Gyüre, Ilk, Gemzse, Olcsva, Kisar és Nagyar települések szennyvízelvezetését és tisztítását látja el. Vásárosnamény-Gergelyugornya önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik.

A Vásárosnamény Város szennyvízelvezetésére és tisztítására kiadott többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 5284-15/1990.

A csatornahálózat elválasztott, gravitációs rendszerű, közbenső átemelővel. A gerincvezeték hossza bekötővezeték nélkül 40,8 km, a bekötővezeték hossz 10,3 km.

A szennyvízhálózatra való rákötöttség arány kb. 98%.

A városból elvezetett szennyvizek gravitációs úton kerülnek a 2400 m³/d kapacitású vásárosnaményi szennyvíztisztító telepre.

A szennyvíztisztító telep kapacitása: 2400 m³/d

Átlagos hidraulikai terhelés: 1327 m³/d

Maximális hidraulikai terhelés: 2707 m³/d

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz napi mennyisége: 19,6 m³/d

A tisztítástechnológia eleveniszapos biológiai tisztítás, mely oxidációs árokban történik. A szennyvíztisztító telep teljeskörű fejlesztése lenne szükséges.

Közvetlen befogadó: Ludényosi csatorna 0+100 fkm szelvénye.

Vásárosnamény-Gergelyugornya

Vásárosnamény-Gergelyugornya városrész önálló szennyvíztisztító teleppel rendelkezik, mely jelenleg is futó KEHOP projekt keretében kerül fejlesztésre. Az újonnan épülő szennyvíztisztító telepre Jánd település is csatlakozik.

A Vásárosnamény-Gergelyugornya szennyvízelvezetésére és tisztítására kiadott többször módosított vízjogi üzemeltetési engedély száma: 1172-20/1991.

A csatornahálózat elválasztott, gravitációs rendszerű, közbenső átemelővel. A gerincvezeték hossza bekötővezeték nélkül 13,8 km, a bekötővezeték hossz 2,4 km.

A szennyvízhálózatra való rákötöttség arány kb. 92%.

A településrészeiről elvezetett szennyvizek gravitációs úton kerülnek a 200 m³/d kapacitású Gergelyugornyai szennyvíztisztító telepre.

A szennyvíztisztító telep kapacitása: 200 m³/d

Átlagos hidraulikai terhelés: 214 m³/d

Maximális hidraulikai terhelés: 352 m³/d

A tisztítási technológia eleveniszapos biológiai tisztítás.

Befogadó: Majoros csatorna 4+000 fkm szelvénye.

Gyógyvíz

A város területén található a Vásárosnamény B-112 OKK számú kút, amelynek vizét az Országos Tisztiorvosi Hivatal KEF-2286/2014. számú határozatában gyógyvízzé minősítette.

A kút védett vízadó réteget csapol meg, a felszínen védelmi intézkedések megtételére nincs szükség.

Csapadékvíz elvezetése, felszíni vízrendezés

A településen zárt csapadékcatorna, illetve nyíltárkos csapadékvíz-elvezető csatornahálózat üzemel. A zárt csapadékvíz elvezető csatornák előre gyártott beton és PVC csőből, a folyókák előre gyártott vagy helyszíni betonból épültek. A belterületi csapadékvíz elvezető árkok nagyobb részben burkoltak, kisebb részben földmedrűek. A település ellátottsága jó, ugyanis 600 millió Ft-os címzett támogatásnak köszönhetően 2007-2008-ban megvalósult a város teljes területére kiterjedő belterületi vízrendezés beruházás (a külterületeken azonban a rendszer részben hiányos vagy nincs megfelelően karbantartva).

1.17.3. Levegőtisztaság és védelem

Besorolás, pontforrások

A levegőtisztaság-védelem a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata. A légszennyezés közvetlenül hat az emberi egészségre, egyben befolyásolja a környezet más elemeinek állapotát is. A levegőtisztaság-védelem felmérésénél figyelembe kell vennünk az országhatárokon kívülről jövő levegő állapotát, a termelési és fogyasztási tevékenységeket, valamint a közlekedés következtében a légtérbe kerülő szennyező anyagok mennyiségét, minőségét.

A levegőkörnyezet állapotát folyamatainak hatótényezőivel jellemezhetjük. A három paramétercsoport, a kibocsátás, az átalakulás, a légszennyezettség mérhető tényezői korlátozott állapotértékelést tesznek lehetővé: a statisztikai adatoknak célorientáltaknak kell lenni.

Végső cél az életminőséget biztosító levegőminőség tartós fenntartása, javítása. Az állapot jellemzésében és értékelésében meghatározó szerepe van a határértékeknek; melyek a mindenkori társadalmi-gazdasági elvárásokat is képviselik. A levegőkörnyezet terhelését légszennyező anyagok antropogén jellegű kibocsátásával, emissiójával jellemezhetjük.

A kibocsátás légszennyező forrásokon történik. Jelenleg a forrásokat általánosan értelmezzük: objektumok, tevékenységek, folyamatok.

A térség éghajlata (vízügyi szakvélemény adatai alapján)

Ez az éghajlati körzet minden éghajlati elem tekintetében szélsőséges, szárazságra hajlamos, hőmérséklet változékonysága, csapadék szeszélyessége, bizonytalansága jellemző.

Napfénytartam

A napfénytartam meghatározására Szabolcsveresmart műszerkertes törzsállomás adatait használjuk. 1992-2018 közötti adatok alapján a napfényes órák száma átlagosan 1706. A sokéves maximumot, 2126 órát 2003-ban, a sokéves minimumot, 1383 órát 2014-ben mérték.

Hőmérséklet

A jellemző területi léghőmérsékleti átlagos és szélső értékeket Szabolcsveresmart mérőállomás adatai (1992-2018) alapján határoztuk meg. Szabolcsveresmarton a sokéves átlagos léghőmérséklet 10.8 °C, legmelegebb évnek a 2014-es év bizonyult 12.5°C-kal, a

leghidegebb a 2006-os év volt 8.7°C-os éves átlaggal. Az uralkodó szélirány észak-keleti és délnyugati.

Csapadék

A városban 1950 óta mérnek csapadékot, így Vásárosnamény észleléseinek feldolgozása alapján a 2018-as, a sokéves havi és éves csapadékokat, valamint a szélső értékeket az alábbi táblázat tartalmazza. Vásárosnaményban a legcsapadékosabb év a 2010-es 992 mm-es éves csapadékösszeggel. Csapadékban a legszegényebb az 1973-as év 422 mm csapadékkal.

Hóviszonyok

Vásárosnaményban a rendelkezésre álló 56 idényben a területen végzett hórétetre vonatkozó észlelések és mérések alapján megállapítható, hogy:

- Hórétet kialakulása a november-márciusi időszakra valószínű, de a legtöbb hó általában januárban és februárban halmozódik fel.
- A hóborításos napok száma átlagosan 48, de ennél jóval több is lehet, hiszen például az 1986-1987-es tél folyamán 102 nap volt, viszont volt néhány szezon, amikor nem alakult ki mérhető hórétet.
- Vásárosnaményban a sokéves közepes hó vastagság 9 cm, a maximális éves közepes hóvastagság 29 cm volt az 1998-1999-es idényben.
- 1999. februárban mérték a maximális napi hóvastagságot 20.-án, 87 cm-t.
- A legnagyobb hóváltartamot 1999. február 25-én mérték, 126 mm-t (ez utóbbit Szabolcsveresmarton rögzítették).

Párolgás

A párolgás mérésére nincs mindenhol lehetőség. Szabolcsveresmart állomáson, az év vegetatív periódusában (IV-X. hónapban) „A”-típusú mérőkádban történik. A területre jellemző párolgás adatokat az állomás 1992-2018 közötti adatsora alapján határozzuk meg. Az éves átlagpárolgás 710 mm. A maximális értéket, 884 mm-t 2003-ban, a minimális értéket, 506 mm-t 2011-ben mérték. A legnagyobb párolgás július hónapban van, havi átlagértéke 144 mm. A mért értékek a szabad vízfelület párolgását jelölik állandó víz jelenlétében.

Besorolás állapot

A város területének levegőkörnyezeti állapota a többször módosított 4/2002.(X.7.)KvVM r. alapján „az ország többi területe” 10. zónán belül kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-dioxid és benzol vonatkozásában, valamint PM10 Arzén (As), PM10 Kadmium (Cd) PM10 Nikkel (Ni) PM10 Ólom (Pb) esetében „F”, szilárd (PM10) vonatkozásában „E”, PM10benz(a)piren (BaP) vonatkozásában „D”, talajközeli ózon tekintetében „O-I” zónacsoportba tartozik.

A vizsgált terület levegőkörnyezeti állapota a módosítás előtt érvényes (a korábbi településrendezési tervben megadott) minőségű és minősítésű.

A levegőminőségi állapotot alapvetően a lokális emissziók és a háttérszennyezés határozzák meg az éghajlati és meteorológiai állapotok alakulásától függően.

A településen az OTSZ 225. § (1) rendelete alapján az avar és kerti hulladék nyílttéri égetés értelmében a lábon álló növényzet, tarló, növénytermesztéssel összefüggésben és a belterületi ingatlanok használata során keletkezett hulladék szabadtéri égetése tilos.

Légszennyező pontforrások a településen

A település területén és közigazgatási határain belül a környezetvédelmi elektronikus nyilvántartási rendszere alapján 9db pontforrásként nyilvántartott, telephely található.

Sorszám	Tevékenység	Helyszín
1.	Felületkezelő üzem	Ilki u.2.
2.	Falemez gyár	Ipari u.1.
3.	Kórház	Ady Endre u.5.
4.	Üzemmérnökség	Nyíregyházi u.2.
5.	Gyümölcsfeldolgozó üzem	Beregszászi u. 53.
6.	Szemestermény feldolgozó	Vammala u.1-3.
7.	Ruhagyár	Kossuth u.1-3.
8.	Almalé üzem	Nyíregyházi u.27.
9.	Szakközép iskola	Kossuth u. 19.

6.számú ábra: (forrás: OKIR 2018)

A fentiek alapján jelentősebb kibocsátó a CO₂ komponensre vonatkozóan a városi kórház, (548 000 Tonna/év).

A város külterületi részén található Falemezgyár pedig Összes szerves anyag (61 000kg/év), CO (45 000kg/év), valamint Pirének (41 000 kg/év) vonatkozásban jelentős kibocsátó.

Egyéb vonatkozásban a légszennyezés időben és térben csak esetleg fordul elő időszakos a szennyező anyag nem veszélyes, a szennyezés kicsi, jellemzően épületek fűtésből adódik.

A fűtési célú energiatermelés területén továbbra is problémát okoz, hogy a lakosok a vegyes tüzelésű kazánokban hulladékot égetnek. Itt a legnagyobb problémát a műanyagok tökéletlen égése során keletkező káros anyagok, mint például a rendkívül mérgező dioxinok keletkezése okozza. Energiatermelésből és fogyasztásból származó kibocsátás nem jelentős.

Pollen „szennyezés”

A korábbi területbejárások során tapasztaltuk, hogy a település belterületén és külterületén előfordul (jelentős) parlagfű borítottság. Ez nem csak a parlagon hagyott területekre jellemző, hanem a művelt táblákra és az összekötő és föld utakra is. A parlagfű és más gyomnövények (pl. fekete üröm) pollenjei erősen allergizáló hatásúak. Ellenük a legjobb védekezés a területek rendben tartása, kaszálása lenne. A parlagfű és az üröm pionír fajok, így legjobban a bolygatott talajokban érzik magukat jól. Ez azt jelenti, hogy a nagyszámú talajban lévő mag miatt azok az eljárások, amelyek a talajt is megbolygatják (pl. tárcsázás) nem vezetnek eredményre a parlagfű visszaszorításában. A parlagfű pionír faj lévén nem szereti a már beállt társulásokat, itt nem kap megfelelő teret a fejlődéséhez. Ezért ha egy terület parlagon van hosszabb ideig, akkor érdemes csak kaszálással gondozni, vagy teljesen békén hagyni, mert ez kedvez a gyeptársulás kialakulásának, és így néhány év alatt a parlagfű teljesen kiszorítható erről a területről.

A parlagfű visszaszorítására a települési önkormányzat még nem adott ki helyi rendeletet, ezért csak a központilag kiadott 221/2008. (VIII. 30.) Korm. rendeletet alkalmazzák, ami a parlagfű elleni közérdekű védekezés végrehajtásának, valamint az állami, illetve a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól rendelkezik.

1.17.4. Zaj és rezgésterhelés

A település földrajzi fekvéséből, kistérségben betöltött mikro-térségi szerepköréből, továbbá a jelentős átmenő tranzitforgalom miatt a zajterhelés egyes kerületekben jelentős.

1.17.4.1. Zajterhelés hatásai

A lakosság körében negatív hatással jelentkezik a zaj és a rezgés okozta hatás, mely nem feltétlenül egészségkárosító, határértéket nem meghaladó mértékben különböző pszichés zavarokhoz vezethet. Megállapítható, hogy sajnos elég kevés adat áll rendelkezésre, valamint azon rezgésekről, melyek a közlekedési utak mellett jelentenek problémát, egyáltalán nincs adat, pedig ezen tényező hatása sem hanyagolandó el.

A zaj- és rezgésvédelem szempontjait a területrendezés és fejlesztés, valamint a közlekedés tervezés alkalmával szem előtt kell tartani, a zajos és a zajérzékeny területeket lehetőleg egymástól elkülönítve kell kialakítani.

Az iparterületeknek a lakóterületektől való szétválasztásával az üzemek nagyobb zajt bocsáthatnak ki - megtakarítva ezzel berendezéseik zajcsökkentésének nem csekély költségét.

Az utak és a lakóépületek közötti szabad területek célszerűen felhasználhatóak olyan kereskedelmi-szolgáltató **zónák kialakítására**, abban olyan épületek létesítmények elhelyezésére, amelyek zajkibocsátása csekély, és zaj elleni védelmet nem igényelnek továbbá a mögöttük lévő, zajérzékeny épületeket árnyékolják.

A zajforrások és az épületek védendő homlokzatainak egymáshoz viszonyított helyzete meghatározó a helyiségek zajterhelése szempontjából. A zaj ellen védendő helyiségeknek (lakószobák pl.) a "csendes" oldalra nyitásával- amennyiben ezt a tájolás lehetővé teszi - többletköltségek nélkül 10-25 dB zaj csökkenés biztosítható. Az útra merőleges épületeknek mind a két oldala zajos, igaz kevésbé, mint az úttal párhuzamos házak utcai homlokzata. Ennél a változatnál vigyázni kell, hogy a csendes oldalra zajforrás (pl. autóparkoló, szolgáltató épületek) ne települjön.

Az imissziós pontba hangenergia a zajforrástól a direkt út mellett többszörösen reflektálódva is eljuthat. A zajterhelés a direkt és reflektált hangúton terjedő hangszint eredője lesz, tehát egy adott épületet érő zaj nagyságát a környező épületek elrendezése is befolyásolja. Az épületek elhelyezései, a szemben lévő homlokzatok kialakításával a visszaverődő hangenergia, ezzel az eredő zajterhelés is csökkenthető.

1.17.4.2. Zajforrások

A zajhatástól védendő az emberi tartózkodásra szolgáló épületek, közterületek.

Települési zajforrások:

- Közlekedés, (közúti, vasúti)
- Ipar,
- Kereskedelem,
- Szórakozás,
- Építkezés,

- Háztartási tevékenység.

A rendezési terv alapján a településen kevés számú ipari terület található, valamint kevés számú mezőgazdasági tevékenységet folytató vállalkozás működik. Az utóbbi években nem történt lakossági bejelentés vagy panasz zajkibocsátással kapcsolatban.

1.17.4.3. Város zajhelyzete

A közlekedési eredetű zajforrások:

A közlekedési zajforrások közül a közúti közlekedés a legjelentősebb, ami különösen a főforgalmi utak városokon átvezető szakaszai mellett élőket éri leginkább. Vásárosnaményban az alábbi számú jelentős közlekedési utak találhatók.

- **Városba bevezető Út: 41 - Nyíregyháza-Beregsurány elsőrendű főút** Szelvénytáv: 50 km 247 m Átlagos napi forgalom: 4809 db; Nehézgépjármű forgalom: 147 db
- **Városból kivezető Út: 41 - Nyíregyháza-Beregsurány elsőrendű főút** Szelvénytáv: 52 km 572 m Átlagos napi forgalom: **8185 db**; Nehézgépjármű forgalom: 243 db
- **Út: 4117 - Vásárosnamény-Mátészalka összekötő út** Szelvénytáv: 0 km 343 m Átlagos napi forgalom: 3181 db; Nehézgépjármű forgalom: 135 db
- **Út: 4115 - Záhony-Vásárosnamény összekötő út** Szelvénytáv: 41 km 946 m Átlagos napi forgalom: 2091 db; Nehézgépjármű forgalom: 50 db
- **Út: 4108 - Kisvárdai-Vásárosnamény összekötő út** Szelvénytáv: 23 km 298 m Átlagos napi forgalom: 3024 db; Nehézgépjármű forgalom: 126 db

A város főútján valamint a településről kivezető 41. Számú főút Gergelyugornya felé tartó szakaszán jelentős a forgalom. Árpád, Kossuth, Jókai, Ifjúság.

A homlokzatokat érő zajterhelés jelentős lehet.

A vasúti eredetű zaj a lakosság számára alig érzékelhető a vasútvonalak és – állomás kedvező kialakítása következtében.

Az ipari eredetű zajterhelés:

A településen működő üzemek település belterületétől távol találhatók megfelelő védőtávolsággal rendelkeznek. Jelentősebb zajforrást kibocsátó ipari létesítmények a külvárosiban Északi Ipari Parkban foglalnak helyet, ezáltal ezen létesítmények lakossági zajterhelése nem jelent problémát.

Egyéb eredetű zajforrások:

Ebbe a kategóriába tartoznak a különféle szabadterei, kulturális rendezvények, beleértve a szolgáltatási tevékenységekből származó zajokat. Vásárosnaményban szórakozóhelyek zeneszolgáltatásából eredő zajforrások nem jelentenek problémát, ezek jellemzően a Gergelyugornya Tiszaparti üdülő övezetében találhatóak az elmúlt években több esetben szankcionálva lettek a kibocsátások, ezáltal a panaszok szinte megszűntek.

Rezgésterhelés:

Vásárosnamény elsősorban a közlekedésből fakadó rezgésekről beszélhetünk, melyek elsősorban a 116-os számú, egyvágányú, nem villamosított 58,2 km hosszú mellékvonala mentén jelentősek, illetve zavaróak.

A zajvédelmi szabályozásban bekövetkezett módosítások alapján a környezeti zaj határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet (a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról) tartalmazza, illetve a rendezési terv zajvédelmi megalapozásában a 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet alkalmazandó. Az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről a 133/2007.(VI.17.) Korm.rendelet ad előírásokat. Jelen TRE-módosítás a tervezési területen belül ipari, gazdasági terület bővítését célozza.

1.17.5. Sugárzás védelem

Egyéb, mesterséges eredetű sugárzások

Élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni a villamos és a mágneses terét. A villamos térerősség nagyságát a feszültség szinten kívül egyéb körülmények is befolyásolják:

- a vezetékek föld feletti magassága
- a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése
- magas objektumok pl.: fasor árnyékoló hatása jelentősen csökkenti a térerősséget
- épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják)

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültség szintű távvezetésektől:

750 kV 40 m

400 kV 20 m

220 kV 10 m

120 kV 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni. Az alacsony frekvenciás mágneses tér áthatol az épületeken és szemben a villamos térrel kiterjedt objektumoknál nem, vagy csak nagyon költségesen árnyékolható. Az alacsony frekvenciás mágneses tér ellen a legjobb védekezés a megfelelően nagy védőtávolság tartása.

A sugárvédelmi szabályozásban úgynevezett alapkoriátokat és abból származtatott expozíciós határértékeket alkalmaznak. Az RF expozíció alapkoriátait mindig a fajlagosan elnyelt teljesítmény (Specific Absorptin Rate, SAR) határozza meg. Ebből származtatják az ajánlásban szereplő, és mérendő(illetve mérhető) megengedhető expozíciós határértékeket W/m²-ben, mW/cm²-ben, V/m-ben vagy A/m-ben (Duchene et al. 1991., WHO 1993., ICNIPR 1996.)

Bázisállomások esetén, Magyarországon érvényben lévő egészségügyi határértékek: 900 MHz 4.500.000 μW/m², 1800 MHz 9.000.000 μW/m². A határértékek megállapításakor a különböző kutatási eredményeket vették alapul. A frekvencia növekedésével a behatolási mélység csökken, ezért állapítottak meg két értéket.

Napjainkban a különböző sugárzások ipari alkalmazása (orvosi diagnosztika, ipari szerkezetvizsgálatok, élelmiszeripari tartósítások) is egyre inkább elterjedt, ezek esetleges káros hatása azonban lokális.

Atomerőmű működésével kapcsolatos többletsugárzás havária esetén fordulhat elő.

1.17.6.Hulladékkezelés

A települési szilárd hulladék gyűjtésére, elszállítására vonatkozóan – összhangban az EU irányelveivel – az önkormányzat által kidolgozott szabályozás az irányadó (5/2014. (III.14.) önkormányzati rendelet). A hulladékszállítást az Észak-alföldi Környezetgazdálkodási Kft. végzi.

Az összegyűjtött szilárd hulladékot a kisvárdai és a nyíregyházi hulladéklerakó fogadja.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legjelentősebb, leghamarabb kezelendő hulladékgazdálkodási kihívások a következők (a problémák különböző mértékben érintik Vásárosnaményt): az illegális szemételepek környezeti ártalmi, a zöldhulladék komposztálásának hiánya, a keletkező hulladékok mennyiségének folyamatos növekedése, nincs kiépítve a korszerű monitoring rendszer és a komplex környezetvédelmi ipar.

Elsősorban a fenti problémák megoldása céljából indították el 2004-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye települési szilárdhulladék-gazdálkodási programját, amelynek keretében új regionális hulladéklerakókat építettek, illetve megvalósult a bezárt lerakók rekultivációja és bevezetésre került a szelektív hulladékgyűjtés szelektív hulladékgyűjtő szigetek kiépítésével. Az önkormányzat a bezárt lerakó rekultivációját más pályázati konstrukció felhasználásával valósította meg. A KSH 2012-es adatai alapján a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya Vásárosnaményban 88,6%, ami megfelel a járás, a megyei járásközpontok és az ország átlagának. A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya szintén 88,6%-os, ami lényegesen több az országos és megyei átlagnál, és ugyancsak meghaladja a járási települések átlagát. A lakosságtól szelektíven elszállított települési szilárd hulladék aránya azonban még így is mindössze 0,4% szemben a hazai 5,2%-kal, illetve a megyei 2,3%-kal.

Települési hulladékok

A települési környezet számára az egyik legnagyobb terhelést a települési szilárd hulladékok jelentik. A települési hulladékok a lakosság köréből, a településen működő intézményekből, szolgáltatóktól, és a településeken működő kisvállalkozások tevékenységeiből származnak.

A hulladékok rendszeres eltávolítása és ártalommentes elhelyezése a települések üzemeltetésének egyik legfontosabb feladata. Települési szinten a feladatok szervezője, gondozója, szabályozója a helyi önkormányzat, aki gondoskodik a helyi közszolgáltatás szervezett kialakításáról és működtetéséről, a kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket pedig önkormányzati rendeletben szabályozza.

Hulladékok begyűjtése

A vegyes hulladékot ingatlanonként egy darab 120 l-es, 80 l-es vagy 60 l-es szabvány gyűjtőedényből (kukából) szállítják el.

Évente egy alkalommal, október 08-11. közötti időszakban végzi a szolgáltató, a lomtalanítást a vegyes hulladék gyűjtés napján.

A szelektív hulladékot, ingatlanonként egy darab 240 l-es (kék színű), szabvány gyűjtőedényből (kukából) szállítja el szolgáltató.

Félévente ingatlanonként 4 db lebomló anyagból készült - és ezért kizárólag zöldhulladék gyűjtésére alkalmas – zsákban történik a zöldhulladék átvétele.

Felhagyott bezárt lerakók

A város bezárt hulladéklerakója rekultivációja ÉAOP-5.1.2/C-11-2011-0001 alapján Megvalósítás helyszíne Vásárosnamény 0534/1; 0557/30; 0565/2; 0565/3; 0565/5; 0566; 0558 hrsz. területeken 2013. augusztus 1-ével befejeződött. A hulladéklerakó rekultivációja során megvalósuló átmenti felső lezáró rétegrend az alábbiak szerint kerül kialakításra: - tömörített hulladéktest, - 20 cm vastag kiegyenlítő réteg, - 40 cm fedőréteg. A záróréteg kialakítása után a lezárt depónia növényesítése őshonos növényfajokkal fog történni. A hulladéklerakó területén 2 új monitoring kút kerül kialakításra és elkészül egy csapadékvíz gyűjtő és visszalocsoló rendszer.

Az egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedések

A jogszabályokban meghatározott területi, helyi, speciális műszaki követelmények, valamint az általános kötelezettségektől eltérő, egyes hulladéktípusokra vonatkozó speciális intézkedéseket a településen nincsenek. A város csatornázottsága csaknem teljes körű, 98 %-os. A szennyvíztisztító telep üzemeltetője a TRV Zrt. A keletkező szennyvíziszap teljes egészében komposztálásra, majd ezt követően mezőgazdasági hasznosításra kerül.

1.17.7. Vizualis környezetterhelés

A tartós konfliktusként tekinthetünk az illegális hulladéklerakásból eredő konfliktusokra valamint a településen belül rendszeresen jelentkező közterületi károkozások miatti vizualis környezetterhelésekre. A települési zöldfelületek és azok kapcsolati hiánya, térségi szinten a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófásítások hiányai) egyaránt okoznak vizualis konfliktusokat. Az illegális hulladéklerakók felszámolásáról a jelen dokumentum 1.17.6. pontjában már beszámoltunk, miszerint két bezárt kommunális hulladéklerakó rekultivációja 2013. évben megvalósult, az illegális lerakóhelyek alkalomszerű felszámolását közmunkaprogram keretében az Önkormányzat továbbra is végzi, így évről évre egyre kisebb számban jelentkeznek a városban.

Fényszennyezésnek nevezzük az esti égbolt mesterséges fényforrásokkal történő fölösleges, energiapazarló és környezetkárosító megvilágítását. Az emberi és a technikai civilizáció gyors fejlődése oda vezetett, hogy annak a fénynek a mennyisége, amit a városok pazarló világítása jelent, közvetlen környezetkárosító tényezővé vált. Az ökológiai szempontokat figyelmen kívül hagyó hatalmas mennyiségben elhelyezett világítótestek nagyon gyors terjedése maga után vonta a lakott területeken élő emberek és a várostól távoli természeti környezet fényterhelésének rohamos emelkedését. Az állandósuló fényszennyezés egészségügyi, közlekedésbiztonsági, ökológiai és tájvédelmi szempontból is kockázatot jelent, miután megvalósul az ember és a Föld élővilágának állandó zavarása, ami hatalmas energiapazarlással és közvetett módon környezetszennyezéssel is jár. A fény ökológiai hatásait vizsgálva a kutatók arra a felismerésre jutottak, hogy a fénynek nem csupán erőssége, depolarizációja is rendkívül fontos tényező az élőlények életében.

Iparterületek elsősorban a város külterületén bevezető utak szakaszán található(ak). Egy külszíni homokbánya működik a város közigazgatási területén belül. Vizualis környezetterhelést jelentenek az időszakosan újrakeletkező illegális hulladéklerakások.

1.17.8. Ár, - és belvízvédelem

A település több folyó találkozásánál mondhatni azok vonzáskörzetében helyezkedik el, ezért árvizek szempontjából fokozottan kitett települések közé tartozik. Utoljára 2017. február 10-én történt jelentősebb áradás a település környezetében.

Az árvízvédelmi szakaszt hét nagyméretű árvízi terhelés érte. Az első 1947-48-ban, a második 1970-ben, a harmadik 1974-ben, a negyedik 1978-79-ben, az ötödik 1998-ban, a hatodik 2000-ben, a hetedik, egyben az eddigi legnagyobb 2001-ben volt, 943 cm-es vásárosnaményi tetőzéssel. A védvonalon töltésszakadás egyik esetben sem következett be.

A Tisza árhullámára a viszonylag meredek emelkedő ág és a laposabb apadó ág a jellemző.

1 %-os valószínűséggel az árhullám a II. fokú készültséget meghaladó szint fölött 8 napot tartózkodik.

Az 1970-es árvíz idején, 25 helyen fordult elő szivárgás, 4 helyen buzgár. A buzgárosodásra hajlamos helyeket talajmechanikailag feltártuk és megerősítettük. Az 1998-as árvédekezés idején, 14 helyen szivárgás, 5 helyen csurgás, 2 helyen buzgár alakult ki. A védvonalon az árhullám a II. fokú készültséget meghaladó szint fölött 13 napon át tartott, 2001-ben ez 5 nap volt.

Vásárosnamény közigazgatási területe a Tisza folyó bal partján, a Vásárosnamény-benki öblözetben, a Tisza folyó jobb partján a Beregi ártéri öblözetben. a Kraszna folyó bal partján Vitkai ártéri öblözetben, Szamos folyó bal partján a Szamos-Krasznaközi ártéri öblözetben, a Szamos folyó jobb partján a Szamosközi ártéri öblözetben helyezkedik el.

A település védelmét 10865 méter hosszan a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő I. rendű árvízvédelmi töltés látja el. Ezen felül 682 méteres szakaszon magaspárt védi a település mentett oldali területeit az árvízi elöntéstől.

A település részei a 07.04. számú árvízvédelmi szakaszon 109+955 – 111+318 tkm között, a 07.07. számú árvízvédelmi szakaszon a 28+420-31+000 tkm között, a 07.08. számú árvízvédelmi szakaszon a 31+000 – 34+162 tkm között, a 07.12. számú árvízvédelmi szakaszon a 0+000 – 3+760 tkm közti szakaszon helyezkedik el.

A magaspárt a 07.04 árvízvédelmi szakasz a 111-318-112+000 tkm szelvények között található. A település területére esik a Tisza folyó medrének 680,186-688,2 fkm mederszelvények közé eső része, Kraszna folyó medrének 0-5,010 fkm mederszelvénye, valamint a Szamos folyó medrének 0-1850 fkm mederszelvénye.

A védelmi szakaszon az árvízvédelmi töltések magasságai hiányosak. A védvonalnak mértékadó árvízszint és előírt biztonságra történő kiépítése középtávon elő van irányozva.

Belvízveszélyes területek

Az egyes településrészeket belvízbetörés nem fenyegeti, mivel a település magasabban helyezkedik el, mint a külterület, a vizek mindenütt kifelé folynak a befogadó társulati csatornába. Belvízveszélyes Vitka belterülete és a Kraszna folyó közötti terület, ahonnan a Kraszna árvizei alatt a gravitációs belvíz-bevezetési lehetőség megszűnik, s a belvizeket a Csigás-csatorna torkolatánál tudja a csatorna kezelője szivattyúsan beemelni.

Belvízvédelmi létesítmények

Vásárosnamény területén belvízvédelmi művek az igazgatósági kezelésű csatornák, illetve az önkormányzat kezelésében álló belvízvédelmi létesítmények. A település területén vízkormányzásra alkalmas műtárgy nem található.

Mélyfekvésű területek

A város területén beépíteni csak vízrendezett területeket lehet. Beépítés előtt a mélyfekvésű területeket fel kell tölteni, a vízelvezető hálózatot, ki kell építeni.

Helyi jellegű mélyfekvésű terület (Gergelyugornya) a 41.sz. fkl. út által É-ra levő kertvégek, melyek az út koronaszintjénél lényegesen mélyebben helyezkednek el. Minden új tervezett beépítésnél a felszíni vizek elvezetéséről, illetve szükség szerint a talajvízszint süllyesztéséről gondoskodni kell. A belterületi beépíthetőség vízrendezéssel, illetve víztelenítéssel végrehajtható.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

A szelektíven gyűjtött hulladék alacsony aránya;a településen keresztül haladó főút zaj-és rezgésterhelése és légszennyezése; a magas árvízi és belvízi veszélyeztetettség;sérülékeny és érzékeny területek jelenléte (pl. nitrátérzékenység, sérülékeny vízbázis stb.).

Szennyvíztisztító telep elégtelen működése

A település viszonylag kiépített, működő kommunális, műszaki infrastruktúrával rendelkezik, azonban a lakosság komfort érzetének, életminőségének javítása, valamint a fenntartható fejlődés és a környezetvédelmi célok elérése érdekében van még javítani és korszerűsíteni a kommunális infrastruktúra rendszerein.

A városon átvezető út tranzitforgalma miatt jelentős a közlekedésből eredő légszennyezés.

A gondozatlan telkeken valamint közterületen megjelenő parlagfű pollenszennyezése allergiahatású.

Kerti növényi és egyéb hulladékok égetéséből eredő légszennyezés.

Illegális hulladéklerakás (forgalmi utak külterületi városrészein).

Az elhanyagolt, leromlott állapotú gazdasági és lakóépületek településképet és környezetet romboló hatása

A település egészében a szelektív hulladékgyűjtést és környezetbarát hulladékgazdálkodást, az illegális hulladék elhelyezést visszaszorítva szükséges megoldani. A csapadékvizek elvezetésén javítani szükséges.

Ezzel együtt a települési funkció erősítése, rendezettebb kialakítással, és a közlekedés fejlesztésével elsődleges a környezeti elemek védelme mellett. A meglévő szilárd útburkolatok minőségét javítani szükséges. Az elkerülő út kiépítését szorgalmazni szükséges. A központi településen átvonuló gépjárművek sebességét, járdaszigetek beépítésével lehetne tovább csökkenteni.

A környezetvédelem keretében a településen megvalósítandó legfontosabb cél, hogy az embert körülvevő épített és természetes elemek közötti összhangot megteremtsék, valamint állapotuk javulását elérjék. A környezetterhelés csökkentése, a fenntartható vidékfejlesztés, az emberi életminőség javítása a program kiemelt területeit képezik. A környezettudatos viselkedésre hulladékgyűjtési akciók segítségével a felnőtt lakosságot is rá kell kényszeríteni a település környezetének védelmére. Végre kell hajtani a település „Környezetvédelmi Programját” amely hosszútávon iránymutatásokkal szolgálhat a problémák megoldására.

**1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLET-FELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST
BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)**

1.18.1.Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területe nem érintett alábányászott területekkel, barlangok és pincék területeivel.

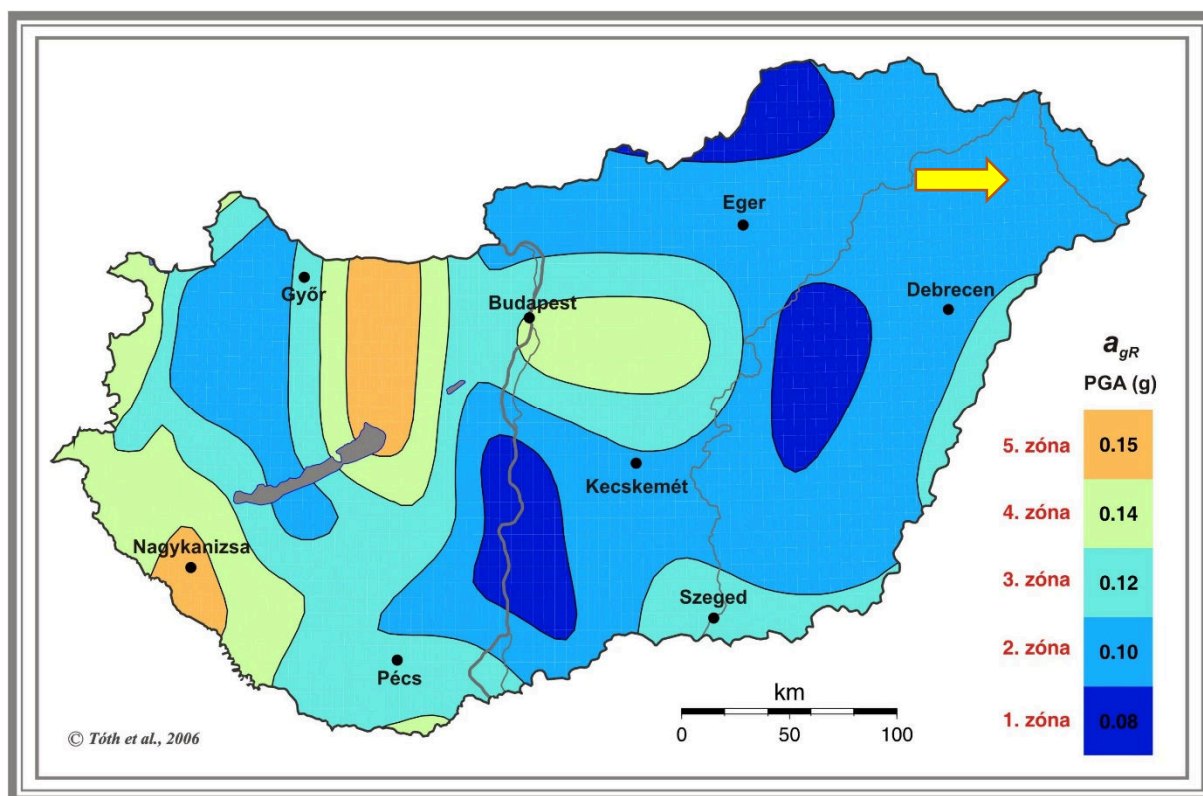
1.18.1.2. Csúszás-, és süllyedésveszélyes területek

A település közigazgatási területe nem érintett csúszás-, süllyedésveszélyes területekkel.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

A települést és környékét igen ritkán érik földrengések. Az ország szeizmikus veszélyeztetettségi zónáiból, a település közvetlen környezete a 2. zónához tartozik. (PGA értéke: horizontális gyorsulás értéke 50 évre, 10% meghaladási valószínűség mellett (1/475 és gyakoriság) az alapkőzeten, „g” egységben)

Magyarország szeizmikus zóna térképe

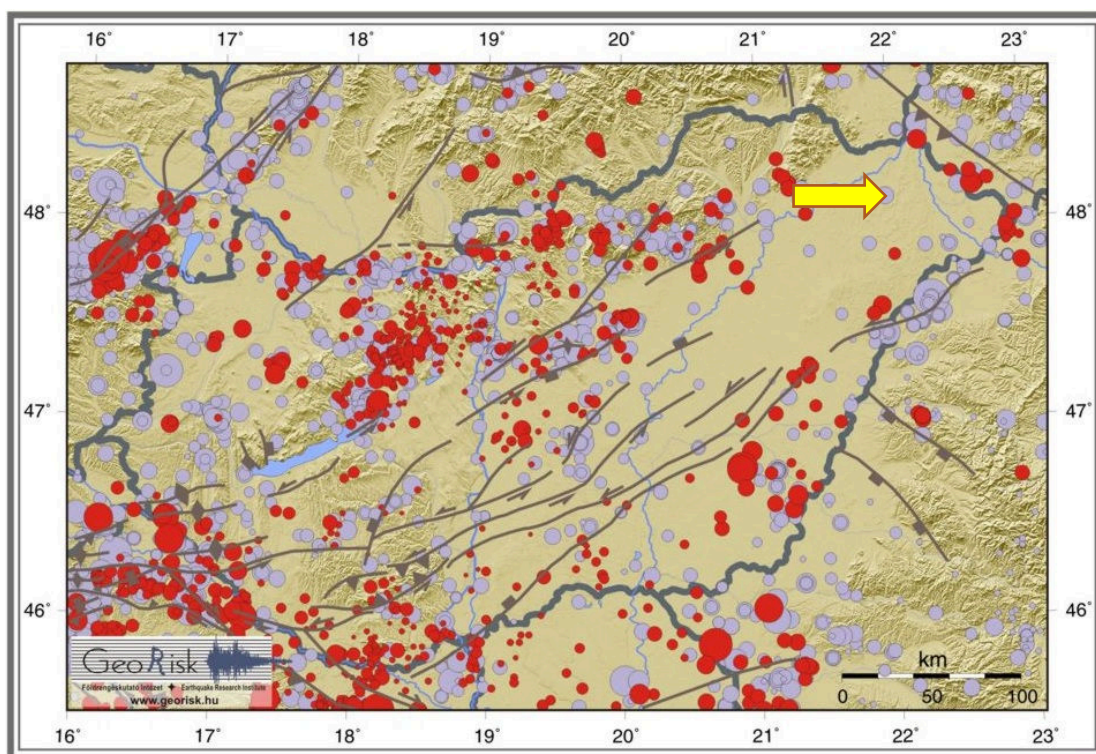

(Forrás: GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda)

A történelmi és a jelen korokban feljegyzett szeizmológiai események által nem, vagy szinte alig érintett területen fekszik Anarcs községe.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGLAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Magyarország szeizmotektonikája

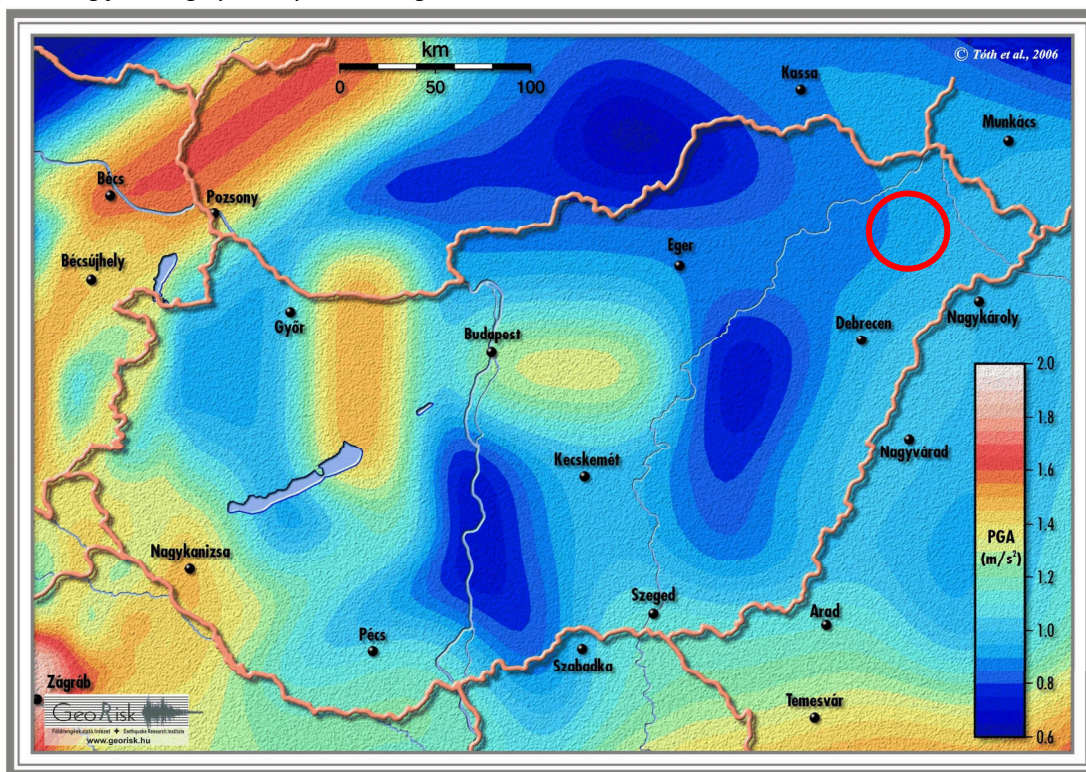
FÖLDRENGÉS ADATOK:
Zsiros T.: Magyar földrengés katalógus (456-1995)
Tóth L., Mónus P., Zsiros T., Kiszely M., Czifra T.:
Magyarországi földrengések évkönyve (1995-2009)

NEOTEKTONIKAI (AKTÍV) SZERKEZETEK:
Horváth F., Bada G., Windhoffer G., Csontos L., Dövényi P., Fodor L.,
Grencsny Gy., Sikhegyi F., Szafián P., Székely B., Timár G., Tóth L., Tóth T.:
A Pannon-medence jelenkori geodinamikájának atlasza (2005) T034928. sz. OTKA

● Történelmi földrengések (456-1994)
● Jelenkori földrengések (1995-2009)
— Neotektonikai (aktív) szerkezetek

(Forrás: GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda)

Magyarország földrengélyveszélyeztetettsége

(Forrás: GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda)

A település közigazgatási területe nem érintett földrengés veszélyeztetett területekkel.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A település közigazgatási nem érintett árvízveszélyes területekkel.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Vásárosnamény város a Felsőszabolcsi, (Rétközi) tájegységben a 21. számú beregi, a 45. számú Felsőszabolcsi valamint a 44.számú Krasznabalparti belvízrendszer területén helyezkedik el.

Gergelyugornya településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Makócsa-főcsatorna. A belterületi vízrendezés a településrészen jelentős részben földárkokkal, kisebb részben pedig fenntartásigényes lapburkolt csatornákkal van megoldva.

Vitka településrész belvizeinek fő befogadója a FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Csigás csatornán keresztül jut a belvíz (kül-belterület egyaránt).

Vásárosnamény településrész fő befogadója:

- a FETIVIZIG kezelésében lévő Kraszna csatorna, melybe a város D-i vízgyűjtőjéről az Ecsediláp-Krasznabalparti VGT kezelésében lévő Friedlander-csatornán, torkolati zsilipen keresztül,
- a Tisza, melybe a város É-i vízgyűjtőjéről az Új beregi VGT kezelésében lévő Morotvai és Ludényos-tói csatornákon, torkolati zsilipeken keresztül jut a belvíz a befogadóba.

Gergelyugornya településrész a 21. számú, Beregi-belvízrendszer területén helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: erősen belvízveszélyes (4-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 12 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága: 8 elrendelt készültség/10 év (I. és II. fok).

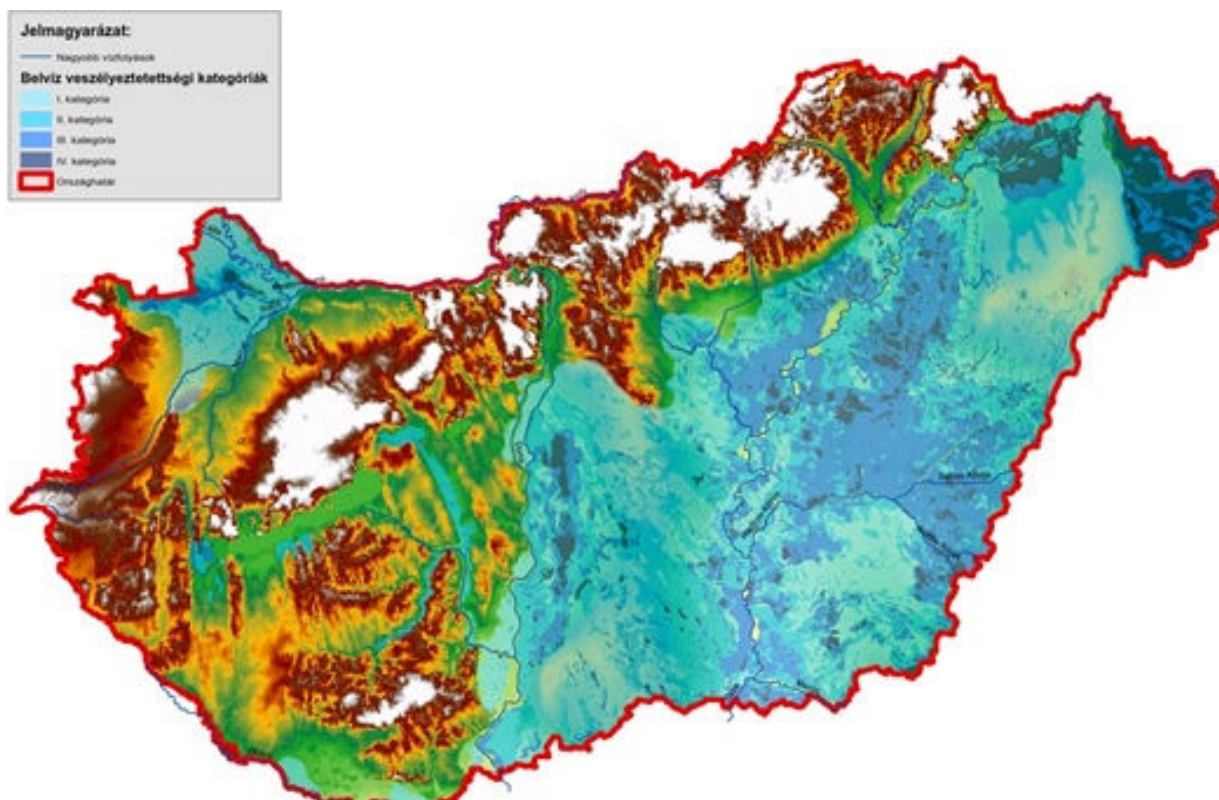
Vitka településrész a 44. számú, Krasznabalparti-belvízrendszer északi részén helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: alig belvízveszélyes (1-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 6 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága: 3 elrendelt készültség/10 év (I. és II. fok).

Vásárosnamény város a 45. számú, Felsőszabolcsi-belvízrendszer területén, a Zsurk-Naményi-fennsíkon helyezkedik el, melynek belvíz-veszélyeztetettséggel kapcsolatos mérőszámai az alábbiak:

- Pálfai-index: alig belvízveszélyes (1-es) veszélyeztetettségi kategória.
- Évi átlagos belvizes napok száma: 33 nap/év. (Az elmúlt 10 évre viszonyítva)
- Belvízvédelmi készültség gyakorisága³: 13 elrendelt készültség/10 év (I., II. és III. fok).

Magyarország belvízveszélyeztettségi térképe

(Forrás: Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság)

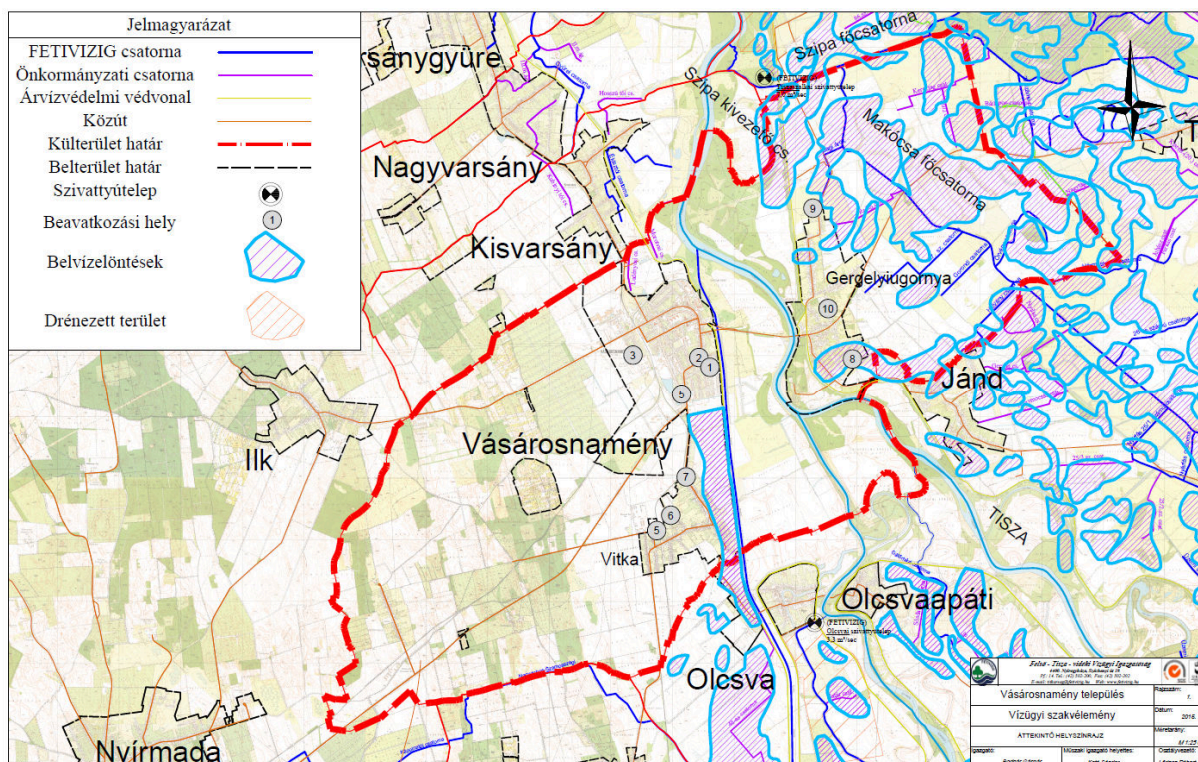
1.18.2.3. Mélyfekvésű területek

A város területén beépíteni csak vízrendezett területeket lehet. Beépítés előtt a mélyfekvésű területeket fel kell tölteni, a vízelvezető hálózatot, ki kell építeni.

Helyi jellegű mélyfekvésű terület (Gergelyugornya) a 41.sz. fkl. út által É-ra levő kertvégek, melyek az út koronaszintjénél lényegesen mélyebben helyezkednek el. Minden új tervezett beépítésnél a felszíni vizek elvezetéséről, illetve szükség szerint a talajvízszint süllyesztéséről gondoskodni kell. A belterületi beépíthetőség vízrendezéssel, illetve víztelenítéssel végrehajtható.

Az egyes településrészeket belvízbetörés nem fenyegeti, mivel a település magasabban helyezkedik el, mint a külterület, a vizek mindenütt kifelé folynak a befogadó társulati csatornába. Belvízveszélyes Vitka belterülete és a Kraszna folyó közötti terület, ahonnan a Kraszna árvizei alatt a gravitációs belvíz-bevezetési lehetőség megszűnik, s a belvizeket a Csigás-csatorna torkolatánál tudja a csatorna kezelője szivattyúsán beemelni.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGLAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

(Forrás: Vásárosnamény Város Vízügyi szakvélemény)

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

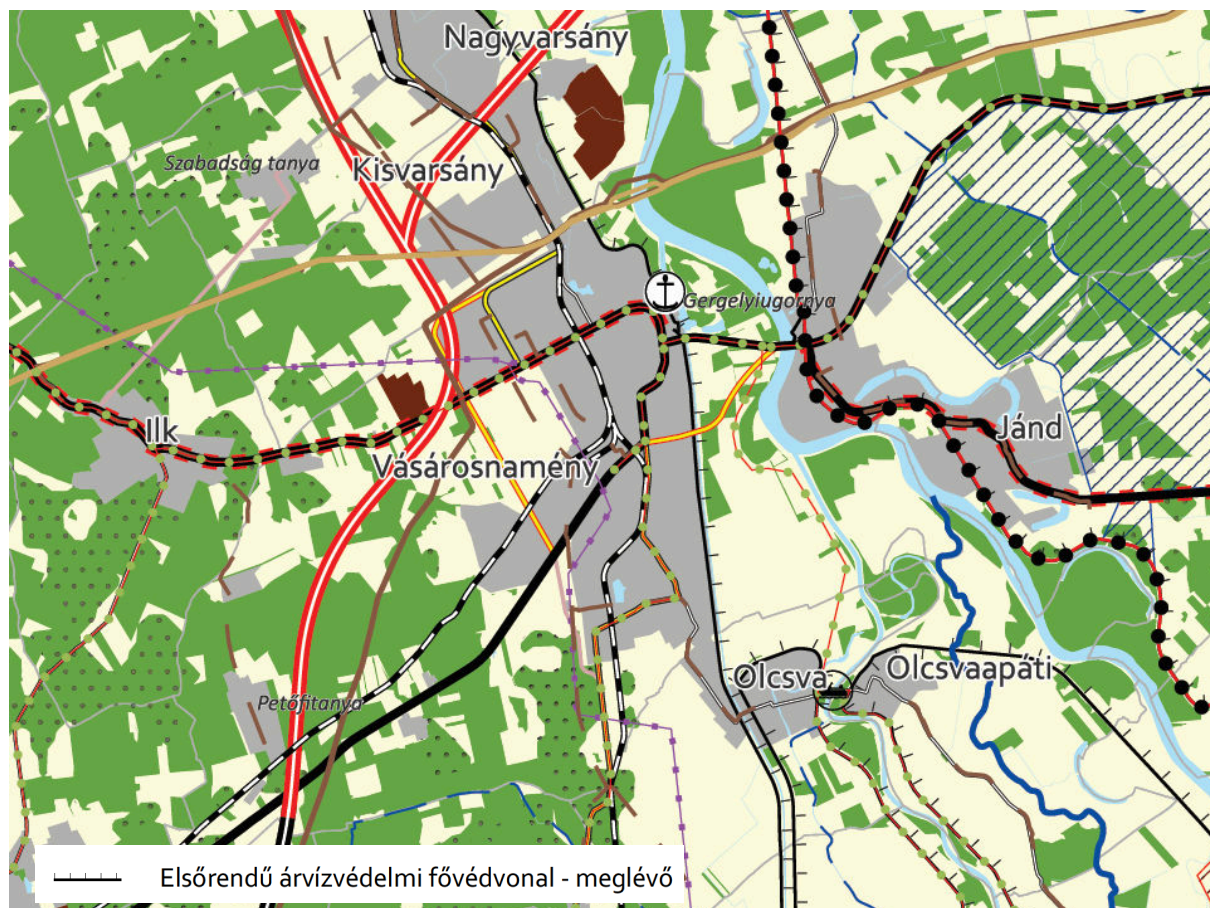
Vásárosnamény közigazgatási területe a Tisza folyó bal partján, a Vásárosnamény-benki öblözetben, a Tisza folyó jobb partján a Beregi ártéri öblözetben, a Kraszna folyó bal partján Vitkai ártéri öblözetben, Szamos folyó bal partján a Szamos-Krasznaközi ártéri öblözetben, a Szamos folyó jobb partján a Szamosközi ártéri öblözetben helyezkedik el.

A település védelmét 10865 méter hosszan a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében lévő I. rendű árvízvédelmi töltés látja el. Ezen felül 682 méteres szakaszon magaspárt védi a település mentett oldali területeit az árvízi előöntéstől.

A település részei a 07.04. számú árvízvédelmi szakaszon 109+955 – 111+318 tkm között, a 07.07. számú árvízvédelmi szakaszon a 28+420-31+000 tkm között, a 07.08. számú árvízvédelmi szakaszon a 31+000 – 34+162 tkm között, a 07.12. számú árvízvédelmi szakaszon a 0+000 – 3+760 tkm közti szakaszon helyezkedik el.

A magaspárt a 07.04 árvízvédelmi szakasz a 111-318-112+000 tkm szelvények között található.

A település területére esik a Tisza folyó medrének 680,186-688,2 fkm mederszelvények közé eső része, Kraszna folyó medrének 0-5,010 fkm mederszelvénye, valamint a Szamos folyó medrének 0-1850 fkm mederszelvénye.

(Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv - Térségi Szerkezeti Terv részlet, 2020)

Vásárosnamény területén belvízvédelmi művek az igazgatósági kezelésű csatornák, illetve az önkormányzat kezelésében álló belvízvédelmi létesítmények. A település területén vízkormányzásra alkalmas műtárgy nem található. A FETIVIZIG kezelésében lévő csatornák hossz-szelvényei a terv mellékletét képezik.

Vásárosnamény közigazgatási területén található csatornák

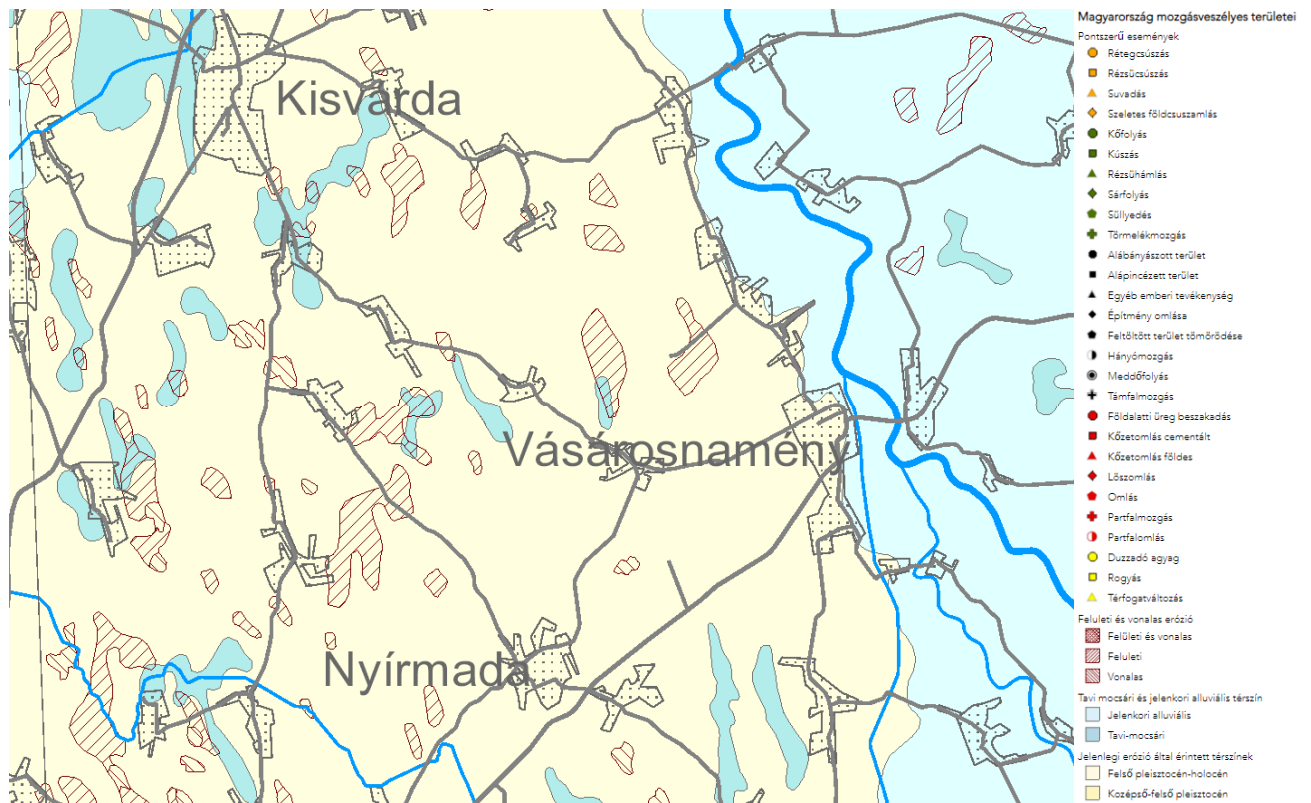
Sor-szám	Csatorna neve	Csatorna kezelője
21. sz. Beregi belvízrendszer		
1.	Makócsa főcsatorna	FETIVIZIG
2.	Szipa főcsatorna	FETIVIZIG
3.	Bagi árok	FETIVIZIG
4.	Gorondi csatorna	FETIVIZIG
5.	Halvány csatorna	FETIVIZIG
6.	Örvény csatorna	FETIVIZIG
7.	27. sz. csatorna	FETIVIZIG
8.	Kerektag csatorna	Önkormányzat
9.	Rajkó csatorna	Önkormányzat
10.	Nyilas csatorna	Önkormányzat
11.	20/2. sz.csatorna	Önkormányzat
44. sz. Krasznabalpári belvízrendszer		
12.	Kraszna csatorna	FETIVIZIG
13.	Csigás csatorna	Önkormányzat
14.	Friedlander csatorna	Önkormányzat
15.	Ludényos-tói csatorna	Önkormányzat
16.	Morotvai csatorna	Önkormányzat

(Forrás: Vásárosnamény Város Vízügyi szakvélemény)

1.18.3. Egyéb

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, felszakadás)

A település közigazgatási területén nincsenek kedvezőtlen morfológiai adottságok.

(Forrás: Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat)

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

A település közigazgatási területén nincsenek magassági és mélységi korlátozások.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

A település közigazgatási területén tevékenységből adódó korlátozásról nem beszélhetünk.

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A város közigazgatási területét közvetlenül érinti a „Vásárosnamény I.- homok” védnevű bányatelek, mely jogosította a BEREG HOMOK 2007 Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

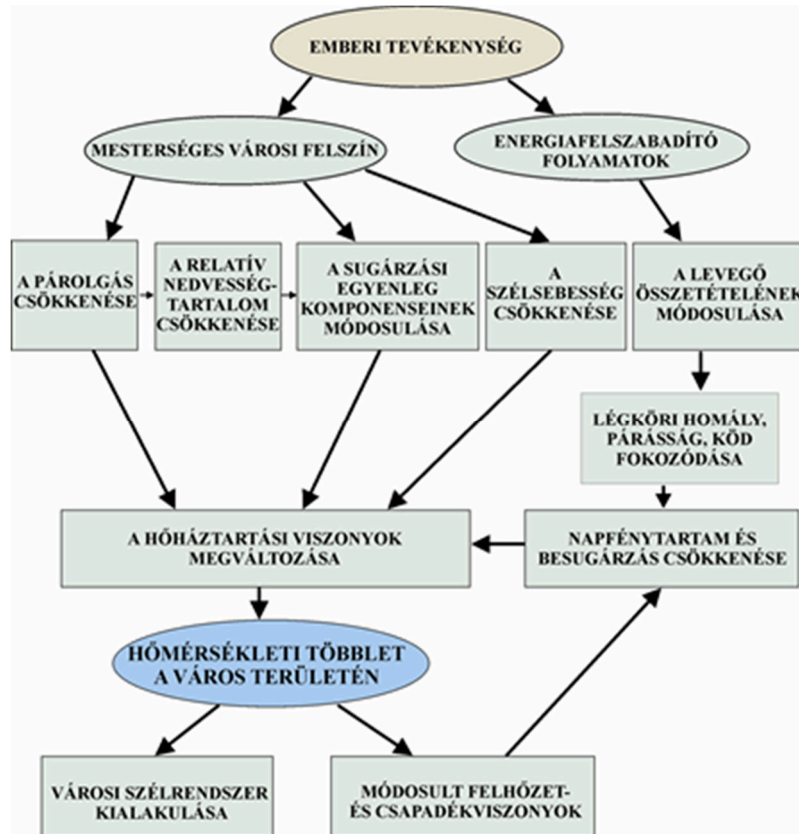
Bányatelek

(Forrás: Saját szerkesztés)

1.20.1. A települési klíma kialakulása

Az egyedi, városi klíma létrejöttének alapja az emberi tevékenység, melynek hatására a különböző éghajlati elemek jelentősen módosulhatnak a települést övező természetes környezethez képest. E változások nem függetlenek egymástól, hanem szoros ok-okozati összefüggésben állnak.

Az egész folyamat kiindulópontja az emberi tevékenység, melynek hatására sajátos, mesterséges felszín jön létre. Ennek jellemzője az, hogy igen változatos, kis területen belül hirtelen módosulhat, a különféle éghajlati paramétereket pedig jelentősen befolyásolja. A városban lehulló csapadék a mesterséges, nem vízáteresztő felszíneknek és a csapadékelvezető csatornahálózatnak köszönhetően nagyon gyorsan lefolyik, így a városban a párolgás rövidebb ideig tart és kisebb mértékű, mint a városkörnyéki területeken. Ezáltal a városban a relatív nedvességtartalom is kisebb lesz.

A felszín másik fontos hatása a sugárzási paraméterek módosulásában nyilvánul meg. Azt, hogy egy adott felszín a ráeső napsugárzást milyen mértékben nyeli el, illetve veri vissza, a felszín tulajdonságai döntően meghatározzák. A változatos felszín, a nagyobb érdesség miatt a város felett nagyobb a sűrűség, ami a szélsébség csökkenéséhez és a turbulencia fokozódásához vezet.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

Felszíntípus	Albedó (α)	Emisszivitás (ϵ)
Csupasz talaj (sötét, nedves)	0,05-	0,98-
(világos, száraz)	0,40	0,90
Sivatag	0,20-0,45	0,84-0,91
Fű hosszú (kb. 1 m magasságú)	0,16-	0,90-
rövid (kb. 0,02 m magasságú)	0,26	0,95
Mezőgazdasági földek, tundra	0,18-0,25	0,90-0,99
Gyümölcsös	0,15-0,20	
Erdő Lombhullató (lomb nélküli állapot)	0,15-	0,97-
Lombhullató (lombos állapot)	0,20	0,98
Örökzöld	0,05-0,15	0,97-0,99
Víz (kis zenitszög esetén)	0,03-0,10	0,92-0,97
(nagy zenitszög esetén)	0,10-1,00	0,92-0,97
Hó régi	0,40-	0,82-
friss	0,95	0,99
Jég tenger	0,30-0,45	0,92-0,97
gleccser	0,20-0,40	
Aszfalt	0,05-0,20	
Beton	0,10-0,35	
Fehér festett fal	0,50-0,90	
Színes festett fal	0,15-0,35	
Piros/barna tetőcserép	0,10-0,35	
Tégla és kő	0,20-0,40	
Kátrány és sóder	0,03-0,18	
Hullámlemez tető	0,10-0,15	

Mindezek hatására megváltoznak a hóháztartási viszonyok: a város területén hőmérsékleti többlet alakul ki. Ezt kiegészíti az is, hogy a levegőszennyezés hatására fokozódik a különféle üvegházgázok koncentrációja a város fölött, ami erősíti az üvegházhatást.

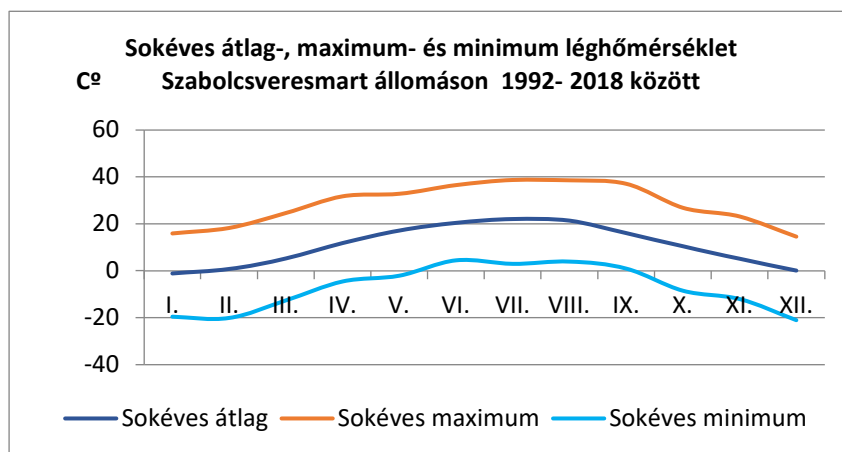
1.20.2. Vásárosnamény települési klímáját befolyásoló tényezők

A jellemző területi léghőmérsékleti átlagos és szélső értékeket Szabolcsveresmart mérőállomás adatai (1992-2018) alapján határoztuk meg:

Hónap	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	ÉVES
ÁTLAG (°C)	-1.0	0.7	5.3	11.8	17.2	20.5	22	21.4	16.1	10.4	5.1	0.1	10.8
MAX/ Év	16,0 2002	18,3 2008	24,6 2017	31,8 2013	32,8 2012	36,5 2002	38,7 2015	38,5 2010	37,1 2015	26,9 2009	23,1 2018	14,6 2009	
MIN/ Év	-19,5 2006	-20,1 2005	-12,5 2018	-4,5 1996	-2,0 2007	4,5 2006	3,0 1993	4,0 2006	1,0 1997	-8,5 1997	-12,0 1993	-21,0 1996	

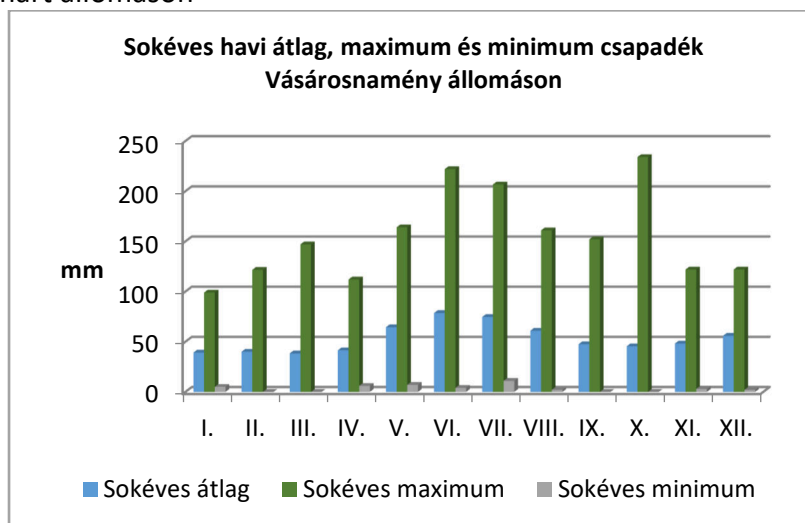
(Forrás: FETIVIZIG)

Szabolcsveresmarton a sokéves átlagos léghőmérséklet 10.8 °C, legmelegebb évnek a 2014-es év bizonyult 12.5°C-kal, a leghidegebb a 2006-os év volt 8.7°C-os éves átlaggal. Az uralkodó szélirány észak-keleti és dél-nyugati.

(Forrás: FETIVIZIG)

A sokéves (1965-2018) átlag-, maximum- és minimum léghőmérséklet havi alakulása Szabolcsveresmart állomáson

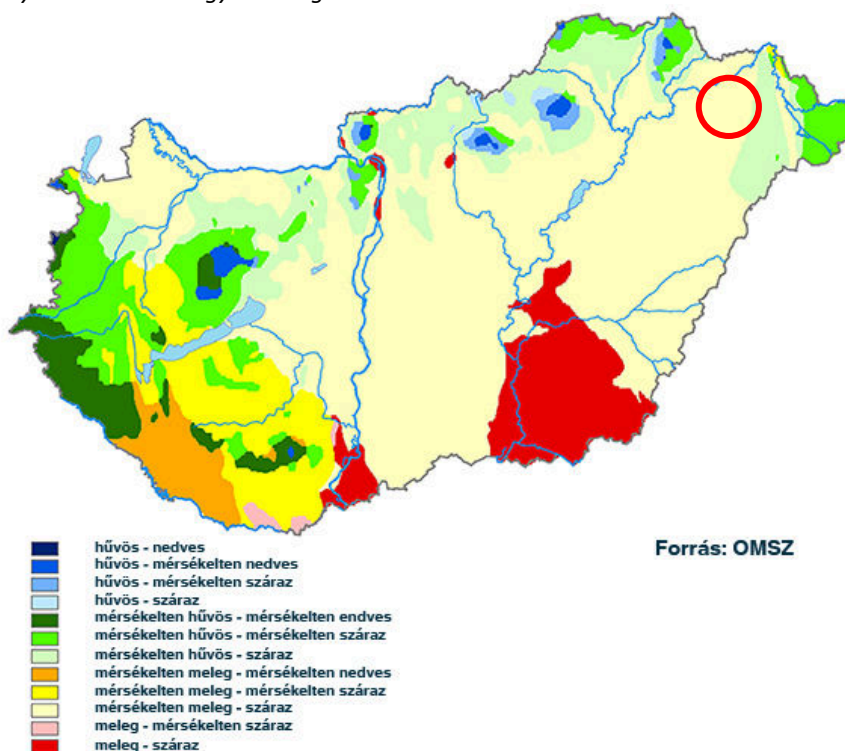
(Forrás: FETIVIZIG)

Vásárosnaményban a legcsapadékosabb év a 2010-es 992 mm- es éves csapadékösszeggel. Csapadékban a legszegényebb az 1973-as év 422 mm csapadékkal.

Vásárosnaményban a rendelkezésre álló 56 idényben a területen végzett hórétegre vonatkozó észlelések és mérések alapján megállapítható, hogy hóréteg kialakulása a november-márciusi időszakra valószínű, de a legtöbb hó általában januárban és februárban halmozódik fel. A hóborításos napok száma átlagosan 48, de ennél jóval több is lehet, hiszen például az 1986-1987-es tél folyamán 102 nap volt, viszont volt néhány szezon, amikor nem alakult ki mérhető hóréteg. Vásárosnaményban a sokéves közepes hó vastagság 9 cm, a maximális éves közepes hóvastagság 29 cm volt az 1998-1999-es idényben.

1999. februárban mérték a maximális napi hóvastagságot 20.-án, 87 cm-t. A legnagyobb hóvíztartamot 1999. február 25-én mérték, 126 mm-t (ez utóbbit Szabolcsveresmarton rögzítették).

Klimatikus viszonyok eloszlása Magyarországon

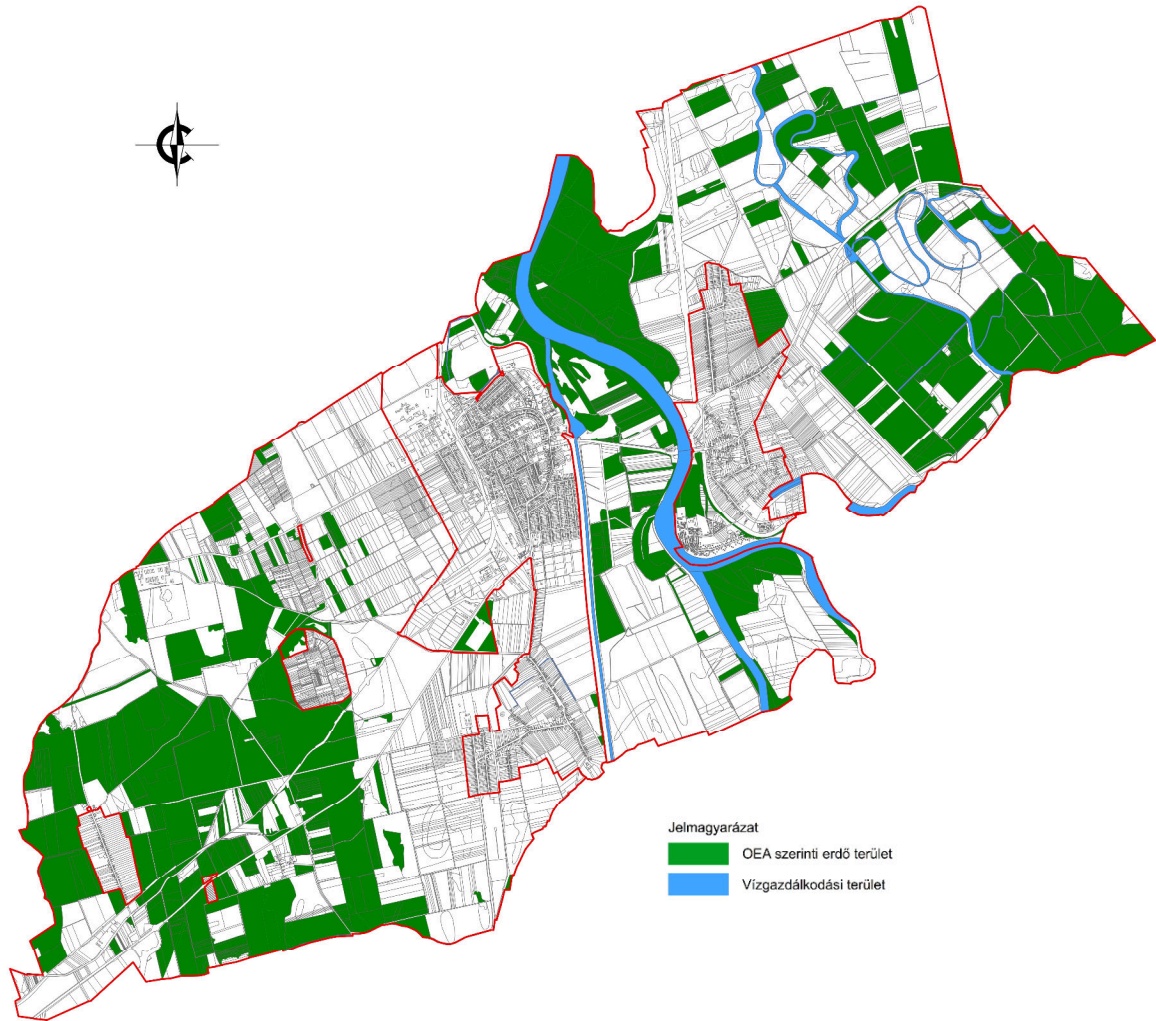

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

A település zöldfelületei klímahatás szempontból nem jelentősek. A fásított közterületek nem összefüggők, rendszert nem alkotnak, kiterjedésük lokális, mikrokörnyezeti hatást tudnak csak kifejteni.

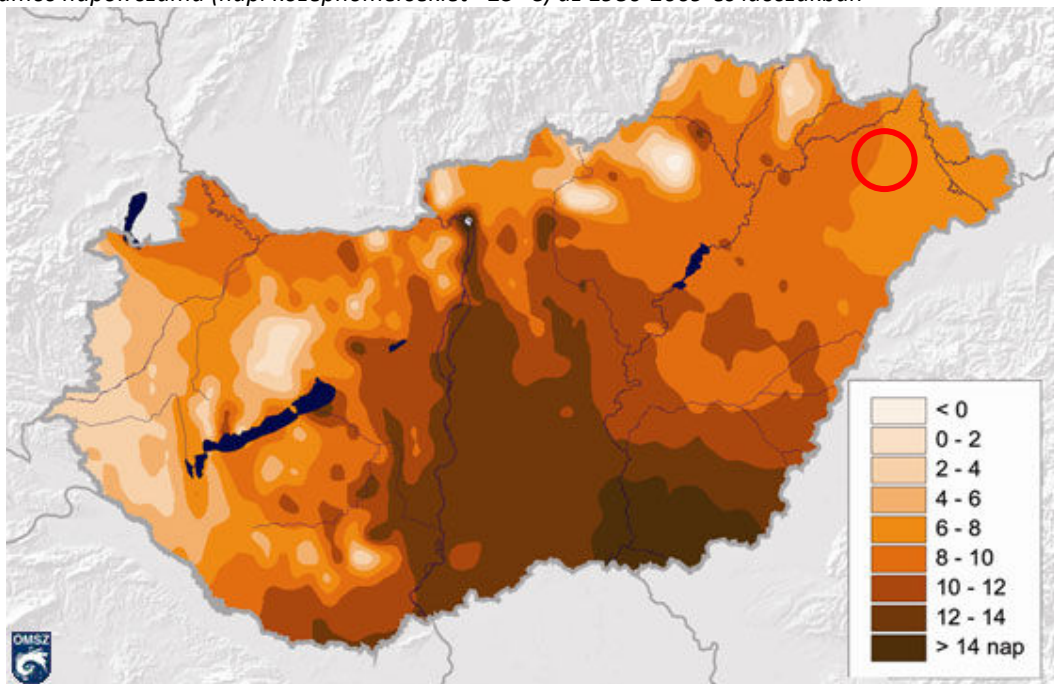
A település klimatikus viszonyainak alakulásában nagy szerepet játszik, hogy a közvetlen környezetben nagyterjedésű erdősült területektől és nagyterjedésű vízfelületektől sem mentes. Jelentősebb geomorfológiai mozgás nem jellemzi a területet, amelyek önmagukban un. légcatornák kialakulását eredményezhetnék.

Vásárosnamény Város Településrendezési Tervéhez
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOK - HELYZETFELTÁRÓ DOKUMENTUM

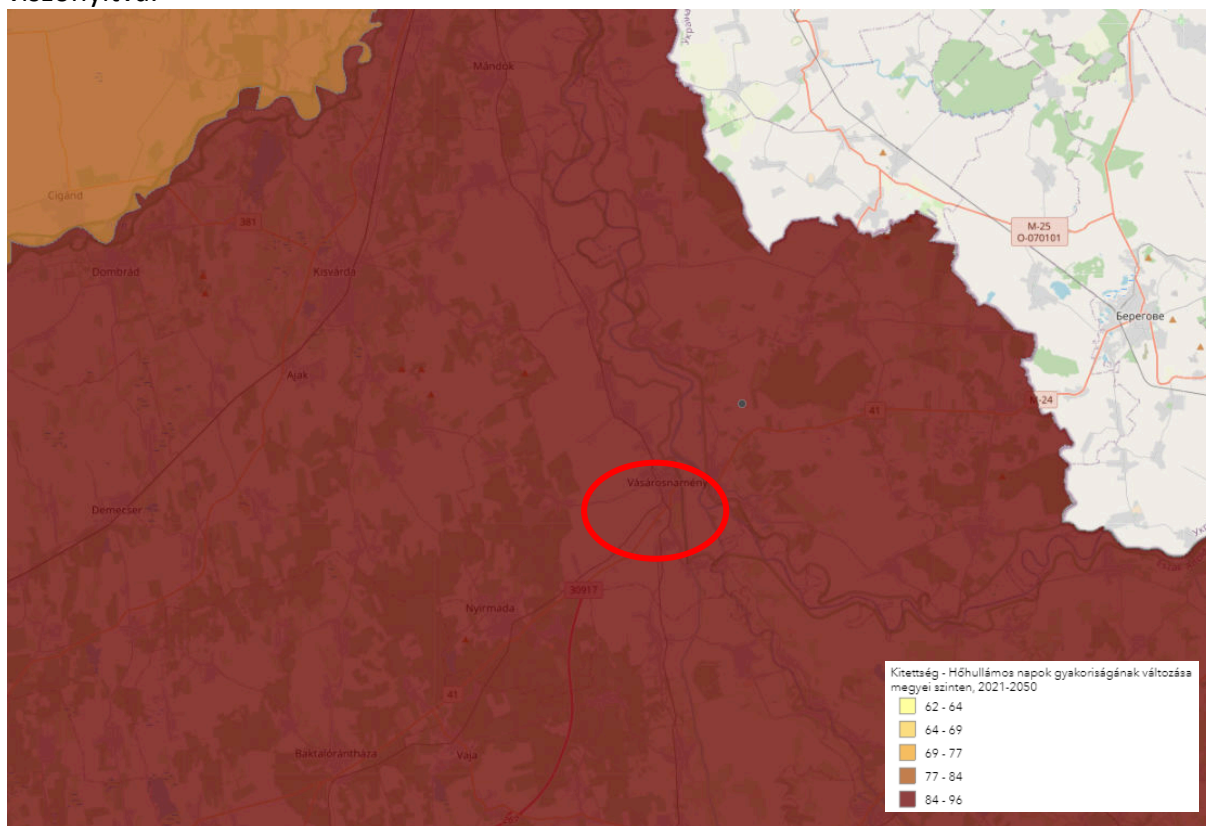
(Forrás: Saját szerkesztés)

Hőhullámos napok száma (napi középhőmérséklet >25 °C) az 1980-2009-es időszakban

(Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

A NATÉR alapján a település térségében a hőhullámos napok gyakorisága - a 2021-2050 időtávra prognosztizáltan – kb. 90%-kal növekszik éves szinten az 1991-2020-as időszakhoz viszonyítva.

(Forrás: NATÉR – Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer)

1.20.3. A klímabarát város kialakulásának alapvetései, ajánlása

1. Klímapartnerség és többszintű kormányzás a városokban

A városok számára széles körű és rendszeres, szervezett partnerség létrehozása ajánlatos, amely a következőket veszi figyelembe:

- Együttműködés a város működését érintő nemzeti, regionális hatóságok és önkormányzatok között, összhangban az ágazati politikákkal is.
- A városi klímapolitikát széles körre épülő, tartós és jól szervezett partnerség keretében kell kialakítani, mely mind a lakosságot, mind a civil és gazdasági szereplőket magába foglalja.
- Integrálni kell a klímabarát szempontokat a szabályozásoktól a lakosság és a gazdasági szereplők tájékoztatásán és ösztönzésén keresztül egészen a közszolgáltatások működtetéséig minden téren. A városi önkormányzat minél több szakterületre támaszkodhat, annál erősebb városi klímapolitikát tud megvalósítani.
- A városi klímapolitika kialakításának egyik legfontosabb eszköze lehet a város
- gazdaságpolitikája, amennyiben az képes a zöld gazdaság céljait és elveit követni, valamint erősíteni a helyi erőforrásokra épülő helyi gazdaságot.
- Európai és nemzeti szinten biztosítani kell a városi és városhálózati klímapolitikai kezdeményezések megismerését, és hasznosítani azok tapasztalatait, lehetőleg városi hálózatokon keresztül.

2. Klímatervezés az integrált stratégiákban

A városoknak az alábbi elvek szerint érdemes integrálniuk az éghajlati szempontokat saját stratégiáikba:

- A városi klímatervezést a város más fejlesztési és irányítási folyamataihoz kell kötni egy integrált, többszintű megközelítéssel, mind a kibocsátás-csökkentés és megelőzés, mind az alkalmazkodás lehetőségeit figyelembe véve.
- A klímaváltozást a városok stratégiai tervezési folyamatának minden egyes lépésénél figyelembe kell venni (helyzetfeltárás, célok és eszközök kijelölése, a nyomon követés és a végrehajtás megtervezése).

3. Klímabarát városszerkezet kialakítása a várostervezés és az övezeti tagolás révén

A városoknak törekedniük kell:

- a kompakt városszerkezet megteremtésére, amelyben intenzívek a kölcsönhatások és együttműködések, mérsékeltek az utazási távolságok, korlátozott az urbanizált területhasználat kiterjedése és hatékony az energiafelhasználás;
- a városszerkezet tagolására beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és szellőztetést biztosító zónákkal;
- a városon belüli és város körüli utazási, közlekedési szükséglet mérséklésére; optimalizálni kell a munkahelyek, lakóterületek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedését;
- a többközpontúság erősítésére nagytérségi, agglomerációs szinten, csakúgy, mint a városszerkezetben;
- a városi zöldterületek bővítésére és minőségi fejlesztésére, hálózatba kapcsolva őket;
- magánberuházások esetén a barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) hasznosítására, és kerülni kell a zöldmezős beruházásokat.

4. Város és vidéke (város és környéke) együttműködései

A helyi önkormányzatoknak és az érintett társadalmi szereplőknek érdemes együttműködniük annak érdekében, hogy:

- Erősítsék a város és vidéke munkamegosztáson alapuló együttműködését, úgy, hogy az a város szétterülését megfékezze, megelőzve így a beépített területek összenövését, a fokozott energiafogyasztást és ökológiai funkciójú területek elvesztését.
- Korlátozzák a városok szétterülését, megakadályozva a városkörnyéki vidékies területek és természetes zöldterületek beépítését, a város elkerülhetetlen növekedése a közösségi közlekedési útvonalakat kövesse
- A városban élők élelmiszerszükségletét mind nagyobb arányban a környék mezőgazdasági termelői biztosítsák, az értékesítési lánc rövidüljön és lehetőleg maradjon a térségen belül.

5. Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és társadalmi következmények

Annak érdekében, hogy a városok segítsenek a hátrányos helyzetű csoportokon, és hogy figyelembe vegyék a klímaváltozás társadalmi hatásait, az alábbiakat kell tenniük:

- Fokozottan figyelembe kell venni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekeit és kockázatait, hiszen nekik további erőfeszítésekre van szükségük, hogy alkalmazkodjanak a változó körülményekhez.

- A városok legyenek fokozott figyelemmel a megelőző és alkalmazkodási intézkedésekkel járó lehetséges negatív társadalmi hatásokra, és ilyen esetben tegyenek ellensúlyozó intézkedéseket, különösen azokban a térségekben, ahol sokan élnek hátrányos helyzetben.

6. Klímabarát építészeti megoldások

A helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a városoknak a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:

- Megelőzés – hatékony energetikai megoldások az építészetben, energiatudatos építészet (pl. passzívház, alacsony szén-dioxid-kibocsátású épületek).
- A háztartások energiafogyasztásának mérséklése (fűtés, hűtés, világítás), megújuló energiák felhasználása (pl. nap- és geotermális energiafelhasználás).
- Víztakarékoság és újrahasznosítási megoldások, újrahasznosítható, környezetbarát építőanyagok alkalmazása az építészetben.
- Az épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre.
- Holisztikus, mindenre kiterjedő (építőanyag-gyártás, építés, használat, bontás/újrahasznosítás) energia-, költség- és károsanyag-kibocsátás elemzés készítése az épületek teljes életciklus elemzése során.

7. Klímatudatos magatartás és életmód

A helyi hatóságok számára előnyös, ha növelik a lakosok környezeti felelősségét. A mindennapi életmód az oktatás, a kultúra, az ismeretterjesztő kampányok, események által is befolyásolható, annak érdekében, hogy megerősítsék:

- a közös felelősséget a városi környezet állapotáért és a közös társadalmi értékek kialakítását;
- klíma- és környezettudatos életmódot: például utazási szokások, fogyasztási szokások és piaci kereslet kialakítása;
- klímaváltozás következményeinek megismertetését, a tudásmegosztást;
- helyi erőforrások hasznosításának ösztönzését, a helyi termelők marketingjét;
- helyi közösségek kohézióját, összetartó erejét, ennek érdekében a társadalmi, kulturális és vallási intézmények lehetőségeinek bővítése szükséges.

8. A klímabarát városok további főbb szektorális pillérei

- A városok sokat tehetnek a klímaváltozás megelőzéséért önmagában már azzal is, hogy mint helyi piacok megerősítik a helyi, részben önellátó gazdaságot, amelynek célja a helyi igények kielégítése helyi erőforrások által mind a városokban, mind annak vidéki környezetében.
- Klímabarát, fenntartható, alacsony szén-dioxid-kibocsátású, de versenyképes és biztonságos városi tömegközlekedés kialakítása, előtérbe helyezve a gyalogos és a kerékpáros közlekedést, valamint a változó klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodást (pl. árnyékolás, légkondicionálás, infrastrukturális elemek).
- Biztosítani kell a hatékony és energiatakarékos energiagazdálkodást, kombinálva a zöld- és a helyi energia-előállítás a helyi gazdaság fejlesztésével, megújuló energiák felhasználásával és a városi hulladékból készült biogáz előállításával.
- Fenntartható, természetközeli városi vízgazdálkodási rendszer kialakítására van szükség, szoros együttműködésben a vízgyűjtő terület többi településével. A műszaki

infrastrukturális szolgáltatásokat fel kell készíteni a változó környezeti feltételekre, különösen az árvízvédelem, közlekedésbiztonság szempontjából.

- Olyan katasztrófavédelmi intézkedéseket kell tenni és olyan egészségügyi szolgáltatásokat kell létrehozni, amelyek az egyre gyakoribb és jelentősebb környezeti kockázatokat sikeresen képesek kezelni (árvíz, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, tengerszint-emelkedés, hóhullámok, vízhiány, ipari katasztrófák, havária helyzetek). Növelni kell az ezzel foglalkozó intézmények, szervezetek felkészültségét és a lakosság tudatosságát.

(Klímabarát városok, kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről – VÁTI 2011)